

SLUŽBENE NOVINE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku

СЛУЖБЕНЕ НОВИНЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Издање на босанском, хрватском и српском језику

Godina XXII - Broj 14

Petak, 20. 2. 2015. godine
S A R A J E V O

ISSN 1512-7079

VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

227

Na osnovu člana 19. stav 2. Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 151. sjednici, održanoj 10.02.2015. godine, donosi

ODLUKU

О ДАВАЊУ САГЛАСНОСТИ НА ИЗВЈЕШТАЈ О ОСТВАРЕЊУ ПРОГРАМА РАДА И ФИНАНСИЈСКОГ ПЛАНА ФОНДА ЗА ЗАШТИТУ ОКОЛИША ФЕДЕРАЦИЈЕ БИХ ЗА 2014. ГОДИНУ

I.

Daje se saglasnost na Izvještaj o ostvarenju Programa rada i Finansijskog plana Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH za 2014. godinu.

II.

Izvještaj o ostvarenju Programa rada i Finansijskog plana Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH za 2014. godinu je sastavni dio ove odluke.

III.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 163/2015

10. februara 2015. godine
Sarajevo

Premijer
Nermin Nikšić, s. r.

Na osnovu članka 19. stavak 2. Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 151. sjednici održanoj 10.02.2015. godine, donosi

СЛУЖБЕНЕ НОВИНЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Издање на босанском, хрватском и српском језику

ODLUKU

О ДАВАЊУ САГЛАСНОСТИ НА ИЗВЈЕШЋЕ О ОСТВАРЕЊУ ПРОГРАМА РАДА И ФИНАНСИЈСКОГ ПЛАНА ФОНДА ЗА ЗАШТИТУ ОКОЛИША ФЕДЕРАЦИЈЕ БИХ ЗА 2014. ГОДИНУ

I.

Daje se suglasnost na Izvješće o ostvarenju Programa rada i Finansijskog plana Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH za 2014. godinu.

II.

Izvješće o ostvarenju Programa rada i Finansijskog plana Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH za 2014. godinu je sastavni dio ove odluke.

III.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 163/2015
04. veljače 2015. godine
Sarajevo

Premijer
Nermin Nikšić, v. r.

На основу члана 19. stav 2. Закона о Влади Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 и 8/06), Влада Федерације Босне и Херцеговине, на 151. сједници, одржаној 10.02.2015. године, доноси

СЛУЖБЕНЕ НОВИНЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ БИХ ЗА 2014. ГОДИНУ

И

Даје се сагласност на Извештај о остварењу Програма рада и Финансијског плана Фонда за заштиту околиша Федерације БиХ за 2014. годину.

II

Извјештај о остварењу Програма рада и Финансијског плана Фонда за заштиту околишна Федерације BiH за 2014. годину је саставни дио ове одлуке.

III

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације BiH".

В. број 163/2015
10. фебруара 2015. године
Сарајево

Премијер
Нермин Никшић, с. р.

IZVJEŠTAJ**O OSTVARENJU PROGRAMA RADA I FINANSIJSKOG PLANA FONDA ZA ZAŠTITU OKOLIŠA FEDERACIJE BiH ZA 2014. GODINU**

Sarajevo, januar 2015. године

IZVJEŠTAJ**O OSTVARENJU PROGRAMA RADA****1. OPŠTE NAPOMENE**

Fond za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine (у даљем тексту Fond) основан је Законом о Фонду за заштиту околиша Федерације Bosne i Hercegovine ("Službene новине Федерације BiH", број 33/03) ради прикупљања и дистрибуције финансијских средстава за заштиту околиш на територији Федерације Bosne i Hercegovine.

Zакон о Фонду за заштиту околиша Федерације Bosne i Hercegovine stupio је на снагу 25.07.2003. године. Оснивач Fonda је Федерација Bosne i Hercegovine, а права и одговорност оснивача врши Влада Федерације Bosne i Hercegovine. Fond има својство правног лица и регистрован је на Опćинском суду у Sarajevu Рješenjem број: 065-0-reg-06-000013 од 10.03.2006. године. Sudskim Rješenjem број: 065-0-reg-10-0004732 од 18.02.2010. године именована је одговорна особа и промјенjена адреса sjedišta Fonda u ulicu Hamdije Čemerlića број 2, Novo Sarajevo, Sarajevo.

Program rada i finansijski plan Fonda за заштиту околиша Федерације Bosne i Hercegovine за 2014. godinu ураден је у складу са Законом о Фонду за заштиту околиша, setom okolišnih zakona Federacije BiH i usklađen sa Federalnom strategijom zaštite okoliša s akcijskim planom za razdoblje 2008-2018.

Na Program rada Fonda Odlukom Vlade FBiH: V. број 173/2014 од 30. januara 2014. године ("Službene новине Федерације BiH", број 10. од 07.02.2014. године) i Finansijski plan Fonda за заштиту околиша Federacije BiH за 2014. godinu Odlukom Vlade FBiH: V. број 172/2014 од 30. januara 2014. године ("Službene новине Federacije BiH", број 10. od 07.02.2014. године) data je saglasnost Vlade Federacije BiH. U julu 2014. godine uslijedio je Rebalaans Finansijskog plana Fonda za 2014. godinu na koji je data saglasnost od strane Vlade Federacije BiH Odlukom V. број 1373/2014 od 15. jula 2014. godine.

Подručje заštite okoliša Federacije Bosne i Hercegovine, definisano је setom okolišnih zakona из 2003. године i njihovim kasnijim izmjenama, a konkretne aktivnosti до 2018. predviđene su Federalnom strategijom zaštite okoliša s akcijskim planom за razdoblje 2008-2018. Takođe, data је saglasnost na četvorogodišnji Program rada Fonda за период од 2014. do 2018. godine Odlukom Vlade FBiH број V. број 171/2014 од 30. januara 2014. године.

Osnovni cilj Fonda јесте омогућавање sufinsaniranja programa i projekata заštite okoliša који имају за циљ спречавање daljeg загађenja okoliša, sanacija postojećih загађenja te održivo korištenje prirodnih resursa. Ostvarenje ovog cilja

ostvaruje se u saradnji sa Federalnim ministarstvom okoliša i turizma, sa Ministarstvom poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Ministarstvom prostornog uredenja, te Ministarstvom energije, rudarstva i industrije, kantonalnim ministarstvima i inspekcijsama nadležnim за okoliš. Takođe, ostvarena је u saradnji sa Meduentitetskim тјелом за okoliš које координира одgovarajuće активности на međuentitetском нивоу.

Fond има својство правног лица са правима, обавезама и одговорностима утврденим Законом о Fонду за заштиту околиша Federacije BiH. Rad Fonda је transparentan i javan, a svoje активности ostvaruje u saradnji sa stručnim, naučnim i drugim institucijama na свим nivoima. Javnost rada Fonda ostvaruje se првенstveno preko internet stranice Fonda www.fzofbih.org.ba. Na internet stranici dostupan је Statut Fonda, pravilnici којима се regulišu uslovi i postupak за кориштење средстава Fonda, zakonski i подзаконски акти из области заштите животне окoline, konkursi за dodjelu средстава, odluke po konkursima као и остала важнија obaveštenja iz oblasti rada Fonda.

1.1 ORGANIZACIJA FONDA

Управни одбор Fonda Odlukom број: UO-3-40-4/2013 од 16.04.2013. године dao је saglasnost na Pravilnik o unutrašnjoj организацији i sistematizaciji radnih mesta којим је utvrđena unutrašnja организација i начин rada Fonda, организacijske jedinice i njihov djelokrug rada, начин rukovodenja i organizacijskim jedinicama, sistematizacija radnih mesta, opis njihovih osnovnih poslova i zadataka sa posebnim uslovima za njihovo obavljanje, potreban broj izvršioca, odgovornost za obavljanje poslova, radni odnosi, javnost u radu, planiranje i izvršavanje o realizovanim poslovima i zadacima, као i остала pitanja vezana за организацију i sistematizaciju radnih mesta u Fонdu.

Pravilnikom o unutrašnjoj организацији i sistematizaciji radnih mesta obuhvaћене су sljedeće unutrašnje организacijske jedinice i то:

- Уред Direktora;
- Помоћник direktora;
- Samostalni odjel za опće poslove;
- Sektor za fondove EU;
- Sektor заштите okoliša;
- Sektor energetske efikasnosti;
- Sektor za finansije;
- Sektor za pravne poslove.

Fond је у току 2014. године, u складу са usvojenim Pravilnikom o unutrašnjoj организацији i sistematizaciji radnih mesta kao i одобреним Planom rada i Rebalaansom finansijskog plana за 2014. godinu, uposlio 3 zaposlenika. Na dan 31. decembar 2014. godine u Fонду има ukupno zaposlenih 39 zaposlenih.

Fond има usvojena slijedeћа interna akta која су bila u primjeni tokom 2014. godine:

- Pravilnik o unutrašnjoj организацији i sistematizaciji radnih mesta број: UO-3-40-4/2013;
- Pravilnik o službenoj i poslovnoj tajni i načinu njihovog čuvanja број: 20/10-4-2010;
- Pravilnik o znaku Fonda за заштиту okoliša FBiH број: UO-6-17-5/2011;
- Pravilnik o postupku objavlјivanja konkursa i o odlučivanju o odabiru korisnika средстава Fonda број: 12/05-2-2010;
- Pravilnik o mjerilima за ocjenjivanje zahtjeva za dodjelu средстава Fonda, односно програма, projekata i sličnih aktivnosti број: 12/05-2-2010;
- Pravilnik o начину praćenja namjenskog korištenja средстава i ugovorenih prava i obaveza број: 12/05-2-2010/V;

- Pravilnik o uslovima i načinu dodjele zajmova ili pozajmica i drugih sredstava Fonda broj: 15/05-2-2010;
- Pravilnik o uslovima koje moraju ispunjavati korisnici sredstava Fonda broj: 12/05-2-2010/1;
- Pravilnik o radu broj: 37-P/10;
- Pravilnik o platama i naknadama broj: 01-04-149/2013;
- Pravilnik o arhivskom poslovanju broj: 38/P/10;
- Pravilnik o radu pisarnice broj: 36-P/10;
- Pravilnik o vođenju evidencije i baze podataka o programima, projektima i drugim aktivnostima iz zaštite okoliša broj: 39-P/10;
- Pravilnik o finansijskom poslovanju i računovodstvu broj: 01-04-191/2013;
- Pravilnik o unutrašnjem nadzoru broj: 01-03-213/2012;
- Pravilnik o internim procedurama u postupku javnih nabavki roba, usluga i radova Fonda za zaštitu okoliša FBiH broj: 236-P/10 i
- Pravilnik o postupku direktnog sporazuma broj: 236-P/10-1.

1.2 DJELATNOST FONDA

Djelatnost Fonda obuhvata poslove u vezi sa prikupljanjem sredstava, poticanjem i finansiranjem pripreme, provedbe i razvoja programa, projekata i sličnih aktivnosti u području očuvanja, održivog korištenja, zaštite i unapređivanja stanja okoliša i korištenja obnovljivih izvora energije, a naročito:

- Stručne i druge poslove u vezi sa prikupljanjem, upravljanjem i korištenjem sredstava Fonda,
- Posredovanje u vezi sa finansiranjem zaštite okoliša iz sredstava stranih država, međunarodnih finansijskih institucija i tijela, te domaćim i stranim pravnim lica,
- Pružanje stručnih usluga u vezi sa finansiranjem zaštite okoliša,
- Vođenje baze podataka o programima, projektima i sličnim aktivnostima u području zaštite okoliša, te potrebnim i raspoloživim finansijskim sredstvima za njihovo ostvarivanje,
- Poticanje, uspostavljanje i ostvarivanje saradnje sa međunarodnim i domaćim finansijskim institucijama i drugim pravnim i fizičkim licima radi finansiranja zaštite okoliša u skladu sa Federalnom strategijom zaštite okoliša, planovima zaštite okoliša donesenim na osnovu Strategije, međunarodnim ugovorima čija je članica Bosna i Hercegovina, te drugim programima i aktima u području zaštite okoliša,
- Obavlja i druge poslove u vezi s poticanjem i finansiranjem zaštite okoliša utvrđenih Statutom.

1.3 IZVORI I NAMJENA SREDSTAVA FONDA

Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH, trebao bi postati temeljni mehanizam prikupljanja sredstava, te ulaganja tih sredstava u projekte i programe zaštite okoliša i obnovljivih izvora energije, za koje se sredstva inače ne bi mogla osigurati iz drugih izvora.

Prema odredbama Zakona o Fondu za zaštitu okoliša Federacije BiH, prihodi Fonda za ostvarivanje djelatnosti Fonda, osiguravaju se iz propisanih naknada, i to:

- naknada zagadivača okoliša,
- naknada korisnika okoliša, te
- posebne naknade za okoliš koja se plaća pri svakoj registraciji motornih vozila.

Prihodi Fonda osiguravaju se i iz:

- sredstava ostvarenih po osnovu međunarodne bilateralne i multilateralne saradnje, te saradnje u zemlji na zajedničkim programima, projektima i sličnim aktivnostima u području zaštite okoliša,
- budžeta Federacije BiH,
- kredita banaka,
- sredstava iz zajmova i pozajmica drugih pravnih lica i finansijskih institucija,
- donatorskih sredstava i drugih vidova podrške,
- poslovanja Fonda (naknada za obavljene usluge, otplate glavnica, kamata i dr.),
- drugih izvora sredstava određenih posebnim zakonom, drugim propisima ili ugovorom.

Članom 26. Zakona o Fondu definisano je namjensko korištenje sredstava Fonda iz ostvarenih prihoda, i to za:

- zaštitu, očuvanje i poboljšanje kvaliteta zraka, tla, voda i mora, te ublažavanje klimatskih promjena i zaštitu ozonskog omotača;
- saniranje, poticanje izbjegavanja i smanjivanja nastajanja otpada;
- iskorištavanje vrijednih svojstava, te obrade otpada;
- zaštitu i očuvanje biološke i pejzažne raznovrsnosti;
- provođenje energetskih programa;
- provođenje programa razminiravanja;
- unapređivanje i izgradnju infrastrukture za zaštitu okoliša;
- poboljšanje praćenja i ocjenjivanja stanja okoliša, te uvođenje sistema upravljanja okolišem;
- poticanje održivog korištenja prirodnih dobara;
- poticanje održivih privrednih djelatnosti, odnosno održivog ekonomskog razvoja;
- poticanje istraživačkih, razvojnih studija, programa, projekata i drugih aktivnosti, uključujući i demonstracijske aktivnosti.

Izvori sredstava za finansiranje djelatnosti Fonda propisani su slijedećim zakonskim i podzakonskim aktima i to:

PREGLED PROPISA

Redni broj	NAZIV PRIHODA	PROPIST	PODZAKONSKI AKT
1	Posebna i opća vodna naknada	Zakon o vodama (Službene novine FBiH broj 70/06 od 20.11.2006. godine)	
2	Posebna naknada za okoliš koju plaćaju pravna i fizička lica pri svakoj registraciji motornih vozila	Zakon o Fondu za zaštitu okoliša FBiH (Službene novine FBiH broj 33/03)	Uredba o posebnim naknadama za okoliš koje se plaćaju pri registraciji motornih vozila (SN FBiH broj: 14/2011 od 30.03.2011. godine); Uredba o izmjeni uredbe o posebnim naknadama za okoliš koje se plaćaju pri registraciji motornih vozila (SN FBiH broj: 26/2011 od 16.05.2011. godine)
3	Naknada zagadivača okoliša - Naknada za zagadivače zraka	Zakon o Fondu za zaštitu okoliša FBiH (Službene novine FBiH broj 33/03)	Pravilnik o načinu obračunavanja i plaćanja, te rokovima obračunavanja i plaćanja naknada za zagadivače zraka (SN FBiH broj: 79/2011); Uredba o vrstama naknada i kriterijumima za obračun naknada za zagadivače zraka (SN FBiH broj: 66/2011 od 12.10.2011. godine)
4	Naknada zagadivača okoliša Naknada za plastične kese tregerice-pravna i fizička lica	Zakon o Fondu za zaštitu okoliša FBiH (Službene novine FBiH broj 33/03)	Uredba o naknadama za plastične kese tregerice (SNFBiH broj:9/14 od 05.02.2014.)
5	Naknada zagadivača okoliša - Opća naknada za sve proizvođače i uvoznike za upravljanje otpadom od električnih i elektronskih proizvoda	Zakon o upravljanju otpadom (Službene novine FBiH broj: 33/03 i 72/09)	Pravilnik o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda (SN FBiH broj: 87/12)
6	Naknada zagadivača okoliša - Naknada za upravljanje sa otpadom od električnih i elektronskih proizvoda za proizvođače i uvoznike, koji nisu uključeni i organizovani sistem preko operatora sistema	Zakon o upravljanju otpadom (Službene novine FBiH broj: 33/03 i 72/09)	Pravilnik o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda (SN FBiH broj: 87/12)
7	Naknada zagadivača okoliša - Naknada za upravljanje ambalažom i ambalažnim otpadom	Zakon o upravljanju otpadom (Službene novine FBiH broj: 33/03 i 72/09)	Pravilnik o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom (SN FBiH broj: 88/11); Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom (SN FBiH 28/13)
8	Otpadne gume	Zakon o upravljanju otpadom (Službene novine FBiH broj: 33/03 i 72/09)	-
9	Otpadna vozila	Zakon o upravljanju otpadom (Službene novine FBiH broj: 33/03 i 72/09)	-
10	Otpadna ulja	Zakon o upravljanju otpadom (Službene novine FBiH broj: 33/03 i 72/09)	-
11	Otpadne baterije i akumulatori	Zakon o upravljanju otpadom (Službene novine FBiH broj: 33/03 i 72/09)	-

Tabela 1

Za navedene naknade u prethodnoj tabeli od rednog broja 8. do 11. još nisu doneseni podzakonski akti tako da naplata ove vrste prihoda još nije u primjeni. Fond ima aktivno učešće u saradnji sa nadležnim ministarstvima na donošenju Pravilnika i drugih akata koji regulišu prikupljanje i zbrinjavanje svih vrsta otpada. Usvajanje pomenute regulative bi podrazumijevalo uvođenje novih naknada, što bi značilo novo povećanje prihoda Fonda u 2015. godini.

Vlada FBiH je 14.06.2011. godine donijela Zaključak o pokretanju inicijative za izmjene i dopune Zakona o Fondu za zaštitu okoliša FBiH. Izmjenama i dopunama Zakona o Fondu predviđena je i oblast energetske efikasnosti kao promjena imena Fonda. Vlada FBiH je na 91. sjednici od 12. decembra 2013. godine utvrdila Nacrt Zakona o Fondu za okoliš i energetsku efikasnost.

Korisnici sredstava Fonda, pravna i fizička lica, za finansiranje programa i projekata iz člana 26. Zakona o Fondu, sredstva mogu ostvariti putem zajmova ili pozajmica, subvencija, podrške, garancija, donacija, a na osnovu konkursa kojeg objavljuje Fond ili na drugi način propisan Statutom Fonda.

U toku 2014. godine Fond za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine ostvario je prihod po osnovu prikupljenih slijedećih vrsta naknada i to:

I. Naknade na osnovu Zakona o vodama

- Prihod ostvaren na temelju člana 177. stav 1. tačka 3. Zakona o vodama (Službene novine FBiH broj 70. od 20.11.2006. godine) kojim je prikupljena opća i posebna naknada kao i prihod prikupljen po osnovu zakupa javnog vodnog dobra na površinskim vodama I. kategorije. Namjena ove vrste prihoda propisana je članom 178. stav 3. Zakona o vodama, te se ista koriste isključivo za provođenje zadataka koji su Zakonom o vodama dati u nadležnost Federalnom ministarstvu nadležnom za okoliš i za sufinanciranje infrastrukture za zaštitu voda od značaja za Federaciju BiH.

II. Naknade na osnovu Zakona o Fondu

- Prihod ostvaren prikupljanjem posebnih naknada za okoliš koje se plaćaju pri registraciji motornih vozila propisane Uredbom o posebnim naknadama za okoliš koje se plaćaju pri registraciji motornih vozila ("Službene novine Federacije BiH", broj 14/11 od 30.03.2011. godine i Uredbom o izmjeni Uredbe o posebnim naknadama za okoliš koje se plaćaju pri registraciji motornih vozila ("Službene novine Federacije BiH", broj 26/11 od 16.05.2011. godine). Ova Uredba stupila je na snagu 08.04.2011. godine i naplata ove vrste naknada otpočela je u drugom polugodištu 2011. godine. Jedinična naknada iz

- ove Uredbe plaćana je do isteka dvije godine od dana stupanja na snagu Uredbe odnosno do 08.04.2013. godine kada je došlo do promjene načina obračuna. Od aprila mjeseca 2013. godine prilikom obračuna posebne naknade koja se plaća pri svakoj registraciji motornih vozila, primjenjuje se korektivni koeficijent ovisno o vrsti motora, pogonskog goriva, zapremini ili snazi motora i starosti vozila.
- Prihod ostvaren prikupljanjem naknada propisanih Uredbom o vrstama naknada i kriterijumima za obračun naknada za zagadivače zraka ("Službene novine Federacije BiH", broj 66/11 od 12.10.2011. godine) i Pravilnikom o načinu obračunavanja i plaćanja, te rokovima obračunavanja i plaćanja naknada za zagadivače zraka ("Službene novine Federacije BiH", broj 79. od 23.11.2011. godine).
  - Prihodi ostvareni na osnovu Uredbe o naknadama za plastične kese tregerice ("Službene novine Federacije BiH", broj 9 od 05.02.2014. godine, čija debljina stijenke ne prelazi 20 mikrona, koja odbačena onečišćuje okoliša od pravnih lica i od fizičkih lica. Obveznici plaćanja naknade su trgovci registrovani na području Federacije BiH, koji troše za vlastite potrebe ili stavlju u promet plastične kese tregerice. Naplata ove vrste prihoda primjenjuje se od početka 2014. godine.
  - Zakonom o Fondu za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine u članu 25. ("Službene novine Federacije BiH", broj 33/03 od 17.07.2003. godine) propisana je obaveza Fonda da prikupljenu posebnu naknadu za okoliš koja se plaća pri registraciji motornih vozila kao i naknadu za zagadivače zraka rasporedi između Federacije i kantona u odnosu Federacija - 30% i kanton - 70%.

III. Naknade na osnovu Zakona o upravljanju otpadom

- Prihod na osnovu Zakona o upravljanju otpadom ("Službene novine Federacije BiH", broj 33/03 i 72/09) na bazi kojeg je u toku 2012. godine donesen Pravilnik o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda ("Službene novine Federacije BiH", broj 87/2012) kojim je propisana opća i posebna naknada za upravljanje otpadom električnom i elektronskom opremom čija prva primjena, za ove dvije vrste naknada otpočela u 2013. godini.
- Pravilnikom o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom ("Službene novine Federacije BiH", broj 88/11) i Pravilnikom o izmjenama i dopunama pravilnika o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom ("Službene novine Federacije BiH", broj 28/13) propisana je naknada za svu ambalažu i sav ambalažni otpad koji je nastao u industriji, zanatstvu, maloprodaji, uslužnim i drugim djelatnostima, u domaćinstvima bez obzira na njegovo porijeklo, upotrebu i korišteni ambalažni materijal, osim na povratnu ambalažu i ambalažu s dugim vijekom trajanja. U toku 2013. godine ostvaren je prihod po osnovu posebne naknade za upravljanje ambalažom i ambalažnim otpadom a u toku 2014. godine otpočela je i naplata evidentirajuće naknade.

2. PROGRAMSKE AKTIVNOSTI

Programom rada Fonda definisane su programske aktivnosti svrstane u određene grupe koje trebaju uporednim implementacijama stvoriti preduslove za efikasno funkcioniranje Fonda. Svi postavljeni programski ciljevi se postižu isključivo timskim radom i podjelom aktivnosti po službama koje međusobno usko saraduju.

Shodno tome operativni rad Fonda obuhvata sljedeće:

1. Institucionalno jačanje Fonda,

2. Implementacija finansijskih sredstava kroz projekte iz oblasti zaštite okoliša,
3. Provedba zakonske regulative za ostvarenje prihoda Fonda,
4. Implementacija projekata energijske efikasnosti,
5. Programske aktivnosti na pripremi projekata za EU fondove,
6. Saradnja na donošenju potrebne zakonske regulative,
7. Programske aktivnosti na saradnji sa nadležnim institucijama u zemlji i inostranstvu.

2.1 INSTITUCIONALNO JAČANJE FONDA

2.1.1 UNUTARNJA ORGANIZACIJA

U prethodnom periodu (u toku 2013. i 2014.) izvršena je detaljna analiza radnih zadataka proisteklih iz obaveza Fonda po donošenju novih podzakonskih akata, iz redovnog rada na praćenju projekata koji se finansiraju sredstvima Fonda, kao i iz sve većih i učestalijih ponuda i zahtjeva za saradnjom sa međunarodnim institucijama na projektima iz različitih oblasti zaštite okoliša. To je rezultiralo potrebom za unutarnjom reorganizacijom i izradom nove sistematizacije radnih mesta, te stalnom unaprjeđivanju unutarnje organizacije rada.

Politika Fonda je ostala da se bez obzira na predviđeni broj radnih mesta po sistematizaciji popunjavanje istih vrši postupno i racionalno, sve u skladu sa obimom posla i realnim potrebama, te maksimalnim korištenjem postojećih kadrova.

2.1.2 STRUČNO USAVRŠAVANJE - POHAĐANJE RADIONICA/SEMINARA

Edukacija i obuka uposlenika Fonda se vršila interno, ali i kroz učešće na seminarima, kongresima, te na posebno organiziranim tematskim radionicama i obrazovnim programima. Internoj edukaciji se posvećuje posebna pažnja, kroz rad starijih i iskusnijih uposlenika sa mlađima, te kroz redovan rad gdje se jedanput sedmično obavljaju sastanci na nivou službi sa analizom poslova i zadataka, te timskim raspravama po pojedinim temama.

Pored posjete predavanjima i radionicama koji se održavaju redovno u povodu obilježavanja Dana voda, Dana planete zemlje i sl., u ovaj godini je osigurano i stalno prisustvo uposlenika svih Sektora radnim grupama koje rade na strategijama, kao i izmenama i dopunama zakonske i podzakonske regulative, kao i edukacijama u oblasti zagadenja zraka, konferencijama na temu zbrinjavanja otpada i upravljanja posebnim kategorijama otpada, kao i edukacijama na polju zaštitu zraka i energetske efikasnosti, jer je ova oblast direktno vezana za oblast zaštite zraka u okviru programa smanjenja emisija stakleničkih plinova.

- Aktivno učešće u projektu Natura 2000 Podrška za provođenje Direktive o pticama i Direktive o staništima u BiH uzeo je i Fond putem svog predstavnika. Projekat podržava i inicijalne korake u razvoju Natura 2000 mreže i odgovarajuće strategije za njenu implementaciju i planova upravljanja.
- Učešće i uključivanje predstavnika Fonda u ECRAN projekt (eng. Environment and Climate Regional Accesion Network-Regionalna mreža za pristupanje EU u oblasti okoliša i klime) koji je zvanično počeo sa implementacijom 1. oktobra 2013. godine, u skladu sa zahtjevom za nominacijom koordinatora radnih grupa, kao i predstavnika institucija Federacije Bosne i Hercegovine za učešće u aktivnostima ovog projekta.

NCSA je petnaestomjesečni projekat koji u Bosni i Hercegovini vodi Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine. Projekat finasira Globalni fond za okoliš (GEF), a sprovodi Program za okoliš Ujedinjenih nacija (UNEP), a u istima učestvuju i predstavnici Fonda. Primarni cilj NCSA je da identifikuje prioritete i potrebe za izgradnju

kapaciteta kako bi se ostvarila adekvatna zaštita okoliša na globalnom nivou te, osnažili kapaciteti Bosne i Hercegovine za ispunjavanje postojećih obaveza prema sljedećim prioritetnim konvencijama UN-a:

- Konvencija Ujedinjenih nacija o biološkoj raznolikosti (engl. United Nations Convention on Biological Diversity - UNCBD ili CBD), ima za osnovni cilj očuvanje biološke raznolikosti, održivu upotrebu njenih komponenti, te fer raspodjelu benefita koji potiču iz korištenja genetskih resursa.
- Konvencija Ujedinjenih nacija za suzbijanje dezertifikacije (engl. United Nations Convention to Combat Desertification - UNCCD ili CCD), čiji osnovni cilj je borba protiv dezertifikacije i smanjivanje efekata suše širom svijeta kroz akciju na svim nivoima i integriran pristup konzistentan sa Agendum 21, tako da se pridonese dostizanju održivog razvoja u pogodenim područjima.
- Štokholmske konvencije o trajnim organskim zagađivačima (engl. Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants - POPs), ima za cilj eliminaciju ili ograničavanje proizvodnje i upotrebe trajnih organskih zagađivača zbog zaštite zdravlja ljudi i okoliša od hemikalija koje u prirodi ostaju netaknute tokom dugog vremenskog perioda, postaju geografski široko rasprostranjene, akumuliraju se u masnom tkivu ljudi i životinja te imaju ozbiljne posljedice po sve dijelove živog svijeta. Tokom 2014. u nekoliko je navrata bila organizirana radionica u okviru projekta "Aktivnosti za omogućavanje pravovremenog djelovanja pri implementaciji Štokholmske konvencije o postojanim organskim onečišćujućim supstancama (Persistent Organic Pollutants - POPs)" u organizaciji MVTEO i ENOVA, financirano od GEF-a. Svrha projekta je jačanje kapaciteta BiH za izradu Nacionalnog plana implementacije ove konvencije kroz sakupljanje podataka o količinama POPsa u zemlji i identificiranje prioriteta u strategiji tj. akcijskom planu postupanja i eliminacije POPs-a u BiH.
- Bečke konvencije o zaštiti ozonskog omotača (engl. Vienna Convention for the Protection of the Ozone Layer) sa krajnjim ciljem zaštite zdravlja ljudi i okoliša od teških posljedica ljudskih aktivnosti koje utiču na ozonski omotač i obavezom zemalja članica da preduzmu odgovarajuće mјere u skladu sa odredbama Konvencije i njenih protokola.
- Okvirna konvencija UN-a o klimatskim promjenama (UN Framework Convention on Climate Change - UNFCCC) i njeni pravni instrumenti imaju za cilj stabilizaciju koncentracije gasova sa efektom staklene bašte u atmosferi na nivou koji bi spriječio opasne antropogene uticaje na klimu. Takav nivo treba biti dostignut u vremenskom okviru koji bi dozvolio ekosistemima da se prirodno adaptiraju na klimatske promjene, da proizvodnja hrane ne bude ugrožena i da se omogući održiv ekonomski razvoj.
- Konvencija o zaštiti i korištenju prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera (Konvencija o vodama) namijenjena je za osnaživanje mјera koje države sprovode na zaštiti i ekološki savjesnom upravljanju prekograničnim površinskim i podzemnim vodama. Konvencija obavezuje članice da dјeluju preventivno, te kontrolišu i smanjuju zagađenje voda.

Aktivnosti su podijeljene po radnim grupama, te je u 2014. organiziran čitav niz radionica. Radionice su omogućile unaprijedenje znanja u ovim oblastima kao i suradnju, te kontakt s drugim interesnim institucijama.

Predstavnici Fonda su bili uključeni u ciklus obuka u okviru projekta "Jačanje institucija za zaštitu okoliša u BiH i priprema za prepristupne fondove" organiziranog od strane EnvIS BiH.

Pored navedenog, na temu energetske efikasnosti i energetskog menadžmenta, održan je od strane UNDP-ja čitav niz radionica. Također, održana je i radionica za izradu projektnih prijedloga Mjera za suzbijanje emisija gasova staklene bašte i ublažavanje klimatskih promjena (NAMA) gdje su prisutni upoznati sa Strategijom prilagodavanja na klimatske promjene i niskoemisijskog razvoja u BiH kao i konceptom NAMA mehanizma te načinom njegova maksimalnog iskorištanja.

U mjesecu maju 2014. g. uposlenici Fonda su obavili petodnevnu stručnu edukaciju uposlenika u nekoliko segmenata zaštite okoliša i to tretman otpadnih voda, sistem upravljanja otpadom, obrada i teretman posebnih kategorija otpada te zaštita zraka i energetska efikasnost kroz upotrebu otpada u energetske svrhe.

Pored gore navedenog uposlenici Fonda su prisustvovali XIII. Međunarodnom simpozijumu gospodarenja otpadom u Hrvatskoj koji je održan u mjesecu novemburu 2014. g. u Zagrebu, a gdje je uzeto i aktivno učešće prijavom rada na temu aktivnosti Fonda na uspostavi informacionog sistema upravljanja otpadom.

Pored navedenih aktivnosti, Fond je učestvovao i u promociji energetske efikasnosti i našeg rada iz ove oblasti, u sklopu različitih manifestacija.

2.1.3 PRIZNANJA I NAGRADE

Na svečanom događaju u povodu dodjele međunarodne nagrade "The 2014 Green Apple Awards for Environmental Best Practice" u Londonu, organizovanom od strane britanske organizacije The Green Organization u saradnji sa Britanskim institutom za zaštitu i očuvanje okoliša, Britanskom agencijom za zaštitu okoliša, Institutom za upravljanje otpadom UK, organizacijom "SAVE Britains Heritage" i Programom Ujedinjenih nacija za okoliš/životnu sredinu (UNEP), Fondu za zaštitu okoliša Federacije BiH je uručena prestižna nagrada "Europe Gold Medal 2014".

U konkurenciji od preko 500 prijava, u 18 različitih kategorija, Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH je u kategoriji najboljih institucionalnih praksi u doprinisu implementaciji programa, projekata i politika u oblasti zaštite okoliša i održivog razvoja, za sistemski pristup unapređenju zaštite okoliša nagrađen najvećim priznanjem.

"The Green World Awards" je jedna od vodećih međunarodnih kampanja ovakvog tipa i ranga u cijelome svijetu koja se organizuje u čast izvanrednim liderima, poduzetnicima koje pokazuju znatan napredak u implementaciji ekološki prihvatljivih tehnologija, posluju prema ekološkim principima, te uspješno tokom cijele godine implementiraju "zelene" programe koji imaju za cilj smanjenje emisije CO₂, smanjenje potrošnje energije, te učestvuju u recikliranju proizvoda u industriji. Green Apple međunarodne nagrade se tradicionalno dodjeljuju još od 1994. godine, a od ove godine i u kategoriji najboljih praksi u institucijama koje se bave zaštitom okoliša, u ključnim oblastima njihove nadležnosti baziranim na principima održivog razvoja. Osnovni cilj ovih priznanja je da identificira, javno nagradi i prenese najbolje održive prakse među državama i njihovim vladama.

2.1.4 AKTIVNOSTI NA PRIPREMI SOFTVERA I VODENJA BAZA PODATAKA

Shodno proširenju obaveza Fonda, proisteklih iz uspostavljanja odgovarajuće zakonske regulative, izvršeno je i

unaprjeđenje postojećeg sistema evidentiranja, obračuna naknada i praćenja realizacije i to kroz:

- Usvajanje metodologije za proces implementacije i tehničkog monitoringa realizacije programa i projekata iz oblasti zaštite okoliša,
- Aktivnosti na vođenju baze podataka kako u procesu evaluacije, tako i u procesu tehničkog praćenja realizacije po potpisanim Ugovorima i pripremi potrebnih izvještaja,
- Aktivnosti na unaprjeđenju softwera za obračun naknada po osnovi zagadivača zraka, te vođenja baze podataka obveznika plaćanja naknada,
- Aktivnosti na unaprjeđenju softvera za obračun naknada po osnovi ambalaže i ambalažnog otpada, te otpada od električnih i elektroničkih proizvoda, te uspostavljanja i vođenja baze podataka obveznika plaćanja naknada po Uredbi za kese tregerice,
- Aktivnosti na postavljanju osnovnih elemenata za početak uspostave informacionog Sistema upravljanja otpadom, priprema nacrta Sporazuma sa FMOiT-om za isti, preuzimanje SWIS modela za vođenje baza podataka u komunalnim preduzećima i deponijama, učešće na obukama za isti itd.
- Aktivnosti na uspostavljanju softverskog modula za izradu baze potencijalnih projekata za finansiranje iz međunarodnih izvora. Prvi modul baze pod nazivom "Baza za korištenje finansijske pomoći iz međunarodnih fondova ili udruženih međunarodnih i domaćih fondova preko Fonda za zaštitu okoliša FBiH" je izrađen i prikupljene su projektne ideje od 34 općine i 3 privredna subjekta.
- U Sektoru energetske efikasnosti razvija se EMIS - Energy Management Information System je software aplikacija za praćenje i analizu potrošnje energije i vode (kao i emisije CO₂) u zgradama javne namjene i kao takva predstavlja neizbjježan alat za upravljanje energijom u javnom sektoru. U EMIS se prvo unose statični podaci o objektu, koji uključuju konstrukcijske podatke i energijska svojstva objekata. Zatim se za svaki objekat unose podaci o mjesecnoj potrošnji energije, baziranoj na isporučenim računima, kao i podaci o sedmičnoj potrošnji energije koji se prikupljaju sa samih mjerila. Ovi podaci se koriste za kalkulisiranje, analizu i kontrolu, omogućavaju nam bolje razumijevanje o tome gdje, koliko i kako trošimo energiju i vodu u određenim objektima. Također, omogućava i poređenje potrošnje između odabranih objekata kao i identifikaciju neželjene i prekomjerne potrošnje. EMIS omogućava i jednostavan grafički i tabelarni prikaz prikupljenih podataka kao rezultat predefiniranih analiza.
- Aktivnosti u pogledu održavanja software-a i baze podataka za finansijsko praćenje projekata, kao i za finansijsko vođenje baze obveznika. Baza podataka je unaprijeđena i u pogledu praćenja od strane pravnog sektora u smislu praćenja izvršavanja obaveza, praćenja i rješavanja prigovora itd. Shodno uočenim nedostacima, izvršeno je unaprjeđenje i nadogradnja ovog software-a.
- Aktivnosti na unaprjeđenju metodologije svih procesa rada po sektorima i na nivou Fonda.
- Izvještavanje za interne potrebe, kao i za potrebe informiranja Upravnog odbora, Nadzornog odbora, kao i nadležnih Ministarstava, te Vlade FBiH i koordinacionog tijela za ambalažu i ambalažni otpad o radu Fonda.

2.2 IMPLEMENTACIJA FINANSIJSKIH SREDSTAVA KROZ PROJEKTE IZ OBLASTI ZAŠTITE OKOLIŠA

2.1 AKTIVNOSTI U OBLASTI PRIPREME I KONKURSA ZA FINANSIRANJE "PROGRAMA, PROJEKATA I DRUGIH AKTIVNOSTI U PODRUČJU ZAŠTITE PRIRODE I OKOLIŠA

2.2.1.1 I Javni poziv 2014/1

Prvi Javni poziv je objavljen 26.03.2014. godine.

Predmet Javnog konkursa je bilo prikupljanje prijava za programe/projekte za raspodjelu sredstava, a koji se odnose na sljedeće:

LOT 1.	Projekti uspostavljanja federalne mreže monitoringa kvaliteta zraka
LOT 2.	Projekti i studije u cilju ispunjavanja ciljeva Strategije zaštite okoliša FBiH
LOT 3.	Projekti u oblasti zaštite zraka i energetske efikasnosti
LOT 4.	Projekti u oblasti upravljanja otpadom
- 4.1. Studije i projekti smanjivanja količine otpada, kao i povećanje ukupnog procenta adekvatnog zbrinjavanja otpada reciklažom, odnosno povratom materijala ili energije.
- 4.2. Jačanje javne svijesti o važnosti odvojenog prikupljanja i odlaganja otpada, te zaštiti okoliša.

U međuvremenu su se u maju 2014. godine desile katastrofalne poplave koje su zahvatile i veće područje FBiH, te je u skladu sa Odlukom Vlade Federacije BiH V. broj: 1373/2014 o davanju saglasnosti na Rebalans finansijskog plana Fonda za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine za 2014. godinu ("Službene novine Federacije BiH", broj 59/14), i odredbi Zakona o finansiranju potpore za otklanjanje posljedica prirodne nepogode i obnovu područja zahvaćenih prirodnom nepogodom ("Službene novine Federacije BiH", broj 59/14) objavljen i drugi Javni poziv Fonda za dodjelu sredstava za realizaciju programa i projekata za sanaciju šteta nastalih uslijed prirodnih nepogoda za 2014. godinu.

2.2.1.2 II Javni poziv 2014/2

Predmet Javnog poziva je bio prikupljanje prijava za programe/projekte za raspodjelu sredstava, za otklanjanje posljedica prirodne nepogode i obnovu područja zahvaćenih prirodnom nepogodom, u općinama u kojima je proglašeno stanje prirodne nepogode uzrokovano poplavama i klizištima u 2014. godini, a koji se odnosi na sljedeće programske aktivnosti:

LOT 1.	Projekti sanacije, obnove i izgradnje vodovodne i kanalizacione infrastrukture
LOT 2.	Projekti čišćenja obala vodotoka od otpada nanesenog tokom poplava
- Upravni odbor Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH na prijedlog direktora, na svojoj 4. sjednici održanoj dana 30.10.2014. godine je donio odluku o odabiru korisnika sredstava Fonda za oba Javna poziva, kao i odluku o poništenju dijela prvog Javnog poziva Fonda u dijelu pod:
LOT 2.	Projekti i studije u cilju ispunjavanja ciljeva Strategije zaštite okoliša FBiH,
LOT 3.	Projekti u oblasti zaštite zraka i energetske efikasnosti, i
LOT 4.2.	Jačanje javne svijesti o važnosti odvojenog prikupljanja i odlaganja otpada, te zaštiti okoliša.

Shodno pomenutoj odluci za sufinsiranje je odabrano 8 projekata sa ukupno 650.000KM po prvom Javnom pozivu 2014/1, te 26 projekata sa ukupno 2.000.000 KM po drugom Javnom pozivu 2014/2.

2.2.2 AKTIVNOSTI U OBLASTI TEHNIČKOG PRAĆENJA REALIZACIJE PROJEKATA

Fond putem Sektora i Službi za pripremu i praćenje realizacije projekata kontinuirano provodi aktivnosti koje se odnose na monitoring i evaluaciju projekata koji se finansiraju sredstvima Fonda. To podrazumjeva praćenje svih aspekata implementacije projekata:

- rad na stručnim poslovima nadzora projekata u skladu sa zakonskom regulativom,
- rad na provjeri projektne dokumentacije, te kontroli njene provedbe,
- rad na kontroli utrošenih sredstava Fonda prema ugovorenoj dinamici realizacije projekta odnosno programa (privremene i konačne situacije),
- redovnu komunikaciju sa korisnicima, te terenske obilaske,
- priprema Izvještaja o realizaciji projekata,
- održavanje i vođenje baze podataka o realizaciji programa i projekata koji se nadziru,

2.2.3 PROJEKTI PO ODLUCI UPRAVNOG ODBORA FONDA

Sektori i Službe za pripremu i praćenje realizacije projekta tokom 2014. godine pratili su, pored projekata odabranih putem Javnih poziva, i implementaciju ugovora potpisanih na osnovu odluke Upravnog odbora Fonda i to: 9 ugovora potpisanih po odlukama UO i prenesenih kao aktivnih u 2014. godinu i 4 ugovora potpisana na osnovu odluka UO 2014.

Tokom 2014. godine završena je realizacija svih ugovorenih aktivnosti po 6 projekata, a kao aktivna su preostala 3 ugovora.

Osim na ugovorima za koje su Korisnici u potpunosti ispoštivali obaveze definirane ugovorima u toku prošle godine dokazan je i tehnički opravdan dio ugovornih obaveza, odnosno aktivnosti na 2 projekta po Odluci Vlade FBiH od značaja za zaštitu voda.

Ugovor Saniranje posljedica požara u Kantonalnoj bolnici Dr. Irfan Ljubljankić je također preostali projekt, gdje radovi na sanaciji nisu počeli zbog problema oko usaglašavanja dinamike sa Kantonom i Bolnicom.

Po odlukama UO u toku 2014. godine potpisana su 4 ugovora i to:

1. Jačanje kapaciteta i smanjenje troškova korisnika javnih objekata FBiH kroz povećanje energetske efikasnosti, racionalizaciju upravljanja energijom i smanjenjem emisije u zrak - Razvojni program Ujedinjenih nacija UNDP - Vrijednost ugovora 1.445.000,00 KM
2. Provodenje dezinfekcijskih mjera iz zraka na poplavom stradalim područjima FBiH - Zavod za javno zdravstvo FBiH - Vrijednost ugovora 266.000,00 KM
3. Saniranje požarišta i nabavka zaštitnih sredstava - JP "ŠPD ŽDK" - JP Šumsko-privredno društvo ZDK - Vrijednost ugovora 200.000,00 KM
4. Jačanje kapaciteta i smanjenje troškova korisnika javnih objekata FBiH kroz povećanje energetske efikasnosti, racionalizaciju upravljanja energijom i smanjenjem emisije u zrak - Razvojni program Ujedinjenih nacija UNDP - Vrijednost ugovora 2.590.250,00 KM

2.2.4 PROJEKTI ZAŠTITE VODA OD ZNAČAJA ZA FBiH

Fond još uvijek (od JP 2012, 2013, 2014) prati određeni broj projekata zaštite voda od značaja za FBiH za koje je Vlada

Federacije BiH dala saglasnost Odlukom V broj: 1715/2012 od 23.10.2012. godine.

Ugovorena vrijednost ovih projekata do sada iznosi 15.433.175,35 KM. Radi se o slijedećim projektima od kojih su neki završeni, dok su ostali u toku:

1. Odvodnja i prečišćavanje otpadnih voda na području općine Tešanj, Općina Tešanj, - projektna dokumentacija (završen),
2. Izgradnja prečistača otpadnih voda u Tomislavgradu, Općina Tomislavgrad - projektna dokumentacija (završen),
3. Kanalizacija Tomislavgrada, Općina Tomislavgrad - izvođenje radova (završen),
4. Kanalizacijski sustav Općine Čitluk - II faza, Općina Čitluk - izvođenje radova (u toku sa odgodom),
5. Sanacija kanalizacione mreže i izgradnja uredaja za prečišćavanje otpadnih voda, Općina Prozor-Rama - izvođenje radova (u toku procedura raskida jer aktivnosti nisu otpočete),
6. Rekonstrukcija dijela fekalnog kolektora Bjelašnica-Hadžići; KJKP Vodovod i kanalizacija Sarajevo - izvođenje radova (završen),
7. Kanalizacija Žabljak, Općina Usora - projektna dokumentacija i izvođenje radova (u toku),
8. Održivo korištenje voda za tehnološke potrebe na Bjelašnici, KJP "ŽOI 84- Olimpijski centar Sarajevo" d.o.o Sarajevo - izvođenje radova (u toku),
9. Zaštita rijeke Neretve-Izgradnja glavnog kanalizacionog kolektora, Grad Mostar - izvođenje radova (u toku),
10. Projekat odvodnje i prečišćavanje otpadnih voda u Bihaću-oborinska kanalizacija, izvođenje radova (u toku),
11. Studija izvodljivosti i Idejni projekat izgradnje centralnog uredaja za prečišćavanje otpadnih voda tri općine (Tešanj, Dobo Jug i Usora), Općina Dobo Jug - projektna dokumentacija (u toku),
12. Monitoring kvalitete vode akumulacije Modrac-uspostavljanje pogonskog laboratoriјa, JP za vodoprivrednu djelatnost "Spreča" d.d. - nabavka opreme i izvođenje radova (završen),
13. Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda Živinice-faza 1, biološki tretman; tretman mulja, Općina Živinice - izvođenje radova (završen),
14. Izrada glavnog projekta kanalizacione mreže općine Jajce, Općina Jajce - projektna dokumentacija (završen),
15. Izgradnja istočnog dijela kanalizacione mreže Bosanski Petrovac, Općina Bosanski Petrovac - izvođenje radova (završen),
16. Izgradnja lijevoobalnog i desnoobalnog kolektora otpadnih voda i uredaja za prečišćavanje otpadnih voda Konjica, Općina Konjic - izvođenje radova i nadzor (u toku),
17. Rekonstrukcija i proširenje uredaja za prečišćavanje otpadnih voda Ljubuški, Općina Ljubuški - izvođenje radova (u toku),
18. Projekat vodoopskrbe, odvođenja i tretmana otpadnih voda Široki Brijeg, Općina Široki Brijeg - projektna dokumentacija i izvođenje radova (u toku).

2.2.5 PRAĆENJE PROJEKTA KROZ RAD U KOMISIJAMA

Predstavnici Fonda u protekloj godini aktivno su bili uključeni i u rad fomiranih komisija za praćenje implementacije određenih projekata i to:

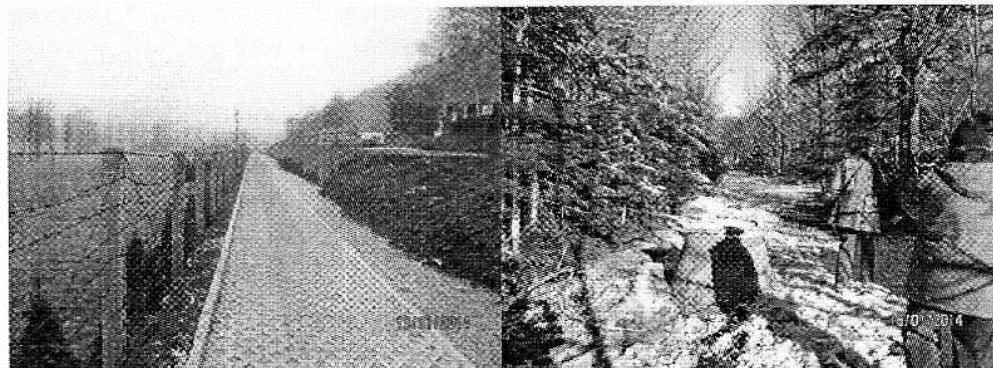
- "Studije izvodljivosti zajedničkog uredaja za prečišćavanje otpadnih voda općina Doboј jug, Tešanj i Usora";
- "Izrada Plana upravljanja otpadom za Srednjobosanski kanton - Kanton Središnja Bosna za period 2014 - 2024.";
- "Rekonstrukcija i inoviranje uredaja za prečišćavanje otpadnih voda Široki Brijeg";
- Izrada i javna prezentacija "Studije smanjenja štetnih hemijskih sredstava u procesu uzgoja poljoprivrednih kultura";
- Izrada i javna prezentacija "Studije izvodljivosti tretmana otpadnih voda Općine Travnik" JP 2013. Cilj projekta je ispitivanje mogućnosti zajedničkog tretmana otpadnih voda općina Travnik i Novi

Travnik na jednom-centralnom postrojenju za prečišćavanje otpadnih voda.

2.2.6 IZVRŠENI TERENSKI OBILASCI U CILJU PRAĆENJA REALIZACIJE PROJEKATA

U 2014. godini, a shodno nadležnostima i obavezama Fonda, u cilju evidentiranja stanja na terenu i procjene stepena gotovosti radova obuhvaćenih ugovorima o finansiraju radova izvršeni su i terenski obilasci i sastanci sa Korisnicima sredstava Fonda, gdje su i slijedeći:

- Obilazak lokacije izvorišta Vrutak u Visokom - projektat "Zaštita izvorišta Vrutak" JP 2012-2, Korisnik JKP "Visočica" d.o.o Visoko, vrijednost ugovora 100.000,00 KM;

Ilustracija 1

- Obilazak lokacije gradilišta na dionici kanalizacionog kolektora obuhvaćenog projektom "Rekonstrukcija dijela fekalnog kolektora Bjelašnica-Hadžići na dionici Mrazište - Radava Voda i Hotel Igman - Grkarica" JP 2011, Korisnik KJKP "Vodovod i kanalizacija" d.o.o Sarajevo, vrijednost ugovora 1.500.000,00 KM;
- Obilazak lokacije izvođenja radova po projektu "Uređenje okoliša za novoizgrađeni Napretkov dom na Trebeviću" JP 2012-1. Konstatovano da su radovi izvršeni u skladu sa projektnom dokumentacijom, napravljen terenski zapisnik i uložen u registrator pomenutog projekta

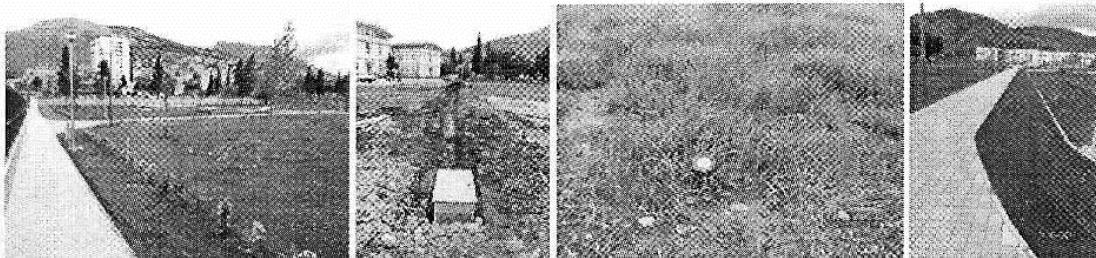
- Održan sastanak u Tešnju kojem su prisustvovali Korisnik i projektnat, te je obavljen obilazak lokacije po projektu "Izgradnja postrojenja za reciklažu i proizvodnju obnovljive energije" JP 2013 vrijednosti 100.000,00 KM;
- Obilazak laboratorije, te uvid u nabavljeni materijal i opremu finasiranu po dosadašnjim situacijama Agromediterskog fakulteta Mostar, a u okviru projekta "Formiranje centra za revitalizaciju opožarenih površina" JP 2013, ukupne vrijednosti 200.000,00 KM.

Ilustracija 2

- Obilazak lokacije radova obuhvaćene projektom "Sadnja nove dendroflore u okviru mostarskog parka Sjeverni

logor" JP 2012-2, ukupne vrijednosti 150.000,00 KM;

Ilustracija 3

- U Bihaću održani sastanci sa predstavnicima Općine po aktivnim projektima i izvršen obilazak terena na kojem je evidentirana aktivna izgradnja oborinske kanalizacije koja se finansira od strane Fona sa iznosom 2,2 mil. KM u okviru projekta "Projekat odvodnje i prečišćavanje otpadnih

voda u Bihaću" JP 2012-2 (projekat u toku kao i pravdanje avansno plaćenih sredstava). Osim pomenutog projekta temom sastanka je bio i projekat "Saniranje posljedica požara u Kantonalnoj bolnici Dr. Irfan Ljubljankić;

Ilustracija 4

- Obilazak lokacije u centru grada Olova u ulici školska, po projektu "Fekalna kanalizacija grada Olova" JP 2013, vrijednost ugovora 180.000,00 KM, a na kojima je izvedena rekonstrukcija/izgradnja fekalne i oborinske kanalizacije

grada. Radovi su izvedeni tehnički korektno uz napomenu da su isti i bili planirani projektom izgradnje kanalizacije kandidiranog kod Watsan EIB projekta;

Ilustracija 5

- U Elektrotehničkoj školi energetike u Sarajevu organizirano je predstavljanje i otvaranje projekta "Centar izvrsnosti" finansiranog od strane Fonda pod nazivom "Energetski-školskoedukativni centar (EEE Centar) Izvrsnosti". Sredstvima Fonda je opremljena radionica koju su nazvali

po projektu "Centar izvrsnosti". Radionica je uređena novom PVC stolarijom, nabavljena je oprema - stolovi, stolice i laptop. U ovoj radionici učenici zajedno sa profesorima rade na izvrsnim "zelenim" energetskim projektima koje su ovom prilikom prezentirali.

Ilustracija 6

2.2.7 PREGLED PROVEDENIH AKTIVNOSTI NA PRAĆENJU PROJEKATA

U 2014. godini propraćena je realizacija 110 aktivnih ugovora, ukupne ugovorene vrijednosti 23.338.571,64 KM.

Za pravdanje realiziranih aktivnosti po aktivnim ugovorima, u toku 2014. godine izvršen je detaljan uvid u dostavljeni set dokumenata kojima su Korisnici pravdili realizaciju ugovornih aktivnosti, odnosno kontrolu i analizu tehničke dokumentacije obradene po 173 privremene i konačne situacije.

Shodno ranije pomenutoj odluci za sufinsiranje je odabran 8 projekata sa ukupno 650.000KM po prvom Javnom pozivu 2014/1, te 26 projekata sa ukupno 2.000.000 KM po drugom Javnom pozivu 2014/2, te će isti otpočeti sa realizacijom u 2015. godini.

Fond je u protekloj godini unaprijedio rad Službi u pogledu praćenja realizacije projekta i to na način:

- Svakodnevno se evidentira stanje projekata kroz vođenje detaljne evidencije o statusu projekata;
- Precizirana je kordinacija Sektora i Službi na praćenju projekata i Korisnika;
- Osmišljen je način arhiviranja projekata po Javnim pozivima.

2.3 PROVEDBA ZAKONSKE REGULATIVE ZA OSTVARENJE PRIHODA FONDA

2.3.1 AKTIVNOSTI NA PRIMJENI UREDBE ZA ZAGADIVAČE ZRAKA

U 2014. god. je nastavljena primjene **Uredbe o vrstama naknada i kriterijumima za obračun naknada za zagadivače zraka**. Prelazne odredbe Uredbe (čl. 14.) obavezuju da do momenta uspostave i operativnog funkcioniranja Registra zagadivača i zagadivanja u Federaciji Bosne i Hercegovine obveznici svoje izvještaje o godišnjim količinama emisija zagadujućih materija do 30. VI tekuće godine za prethodnu godinu obračunskog perioda, osim u FMOIT šalju i u Fond.

Na osnovu Pravilnika o obliku, sadržaju i načinu vođenje registra obveznika plaćanja naknade za zagadivanje zraka ("Službene novine Federacije BiH" br. 33/03), a na temelju dobivenih rješenja i primljenih izvještaja, Fond je formirao elektronski registar obveznika plaćanja naknade za zagadivanje zraka koji osim podataka definiranih pravilnikom sadrži i detalje

iz izvještaja potrebne za cijelovito sagladavanje zagađenja zraka pojedinog privrednog subjekta.

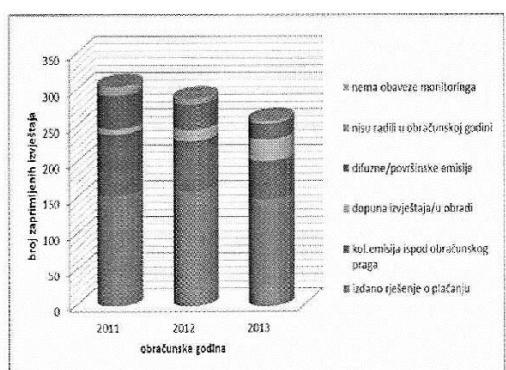
2.3.1.1 Aktivnosti na izdavanju rješenja o obračunu naknada za zagadivače zraka:

Do kraja 2014. godine, ukupno je obradeno 259 izvještaja o emisijama u 2013. godini. Rješenje o plaćanju naknade izdato je za 149 obaveznika plaćanja. Obračun je pokazao da male količine emisije (nedovoljne za obavezu plaćanja naknade) ima 54 subjekti. Trenutno je u fazi obrada/nadopuna 30 izvještaja. Obavijest da nema zakonske regulative koja detaljno obrađuje površinske izvore emisije, upućena je na adrese 22 kamenoloma/betonare. Nekolicina nije radila u obračunskoj godini (4). (u prilogu Tablica 1. Izvještavanje o emisijama iz kontroliranih ispusta u 2013., prema Fondu za zaštitu okoliša)

U 2014. godini, pored obračunske godine 2013. izdano je 33 rješenja za obračunsku 2011. i 52 rješenja za obračunsku 2012. godinu što čini broj obrađenih predmeta tijekom 2014. značajno većim. I ove godine su se neki javili po prvi put pa su istovremeno zatraženi i obrađeni izvještaji za sve obračunske godine (npr. Asfaltplant d.o.o., Bor d.o.o., Euroholz d.o.o, RFK Valjčići). Tijekom tri godine provođenja Uredbe obradeno je ukupno 881 predmet (305 izvještaja za 2011. godinu, 289 za 2012. godinu te 255 za 2013. (Ilustracija 22.) Broj zaprimljenih predmeta po godinama, ne uzimajući u obzir o kojoj se obračunskoj godini radi, povećava se. Često je jedan izvještaj o mjerenu "podloga" za procjenu godišnjeg opterećenja u svim obračunskim godinama jer se obveznici tek "uhodavaju" u obaveze monitoringa emisija u zrak.

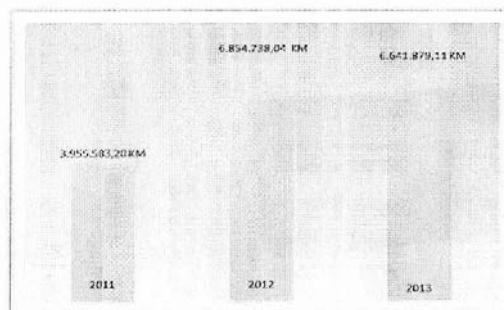
Uspoređujući bazu zagadivača zraka Fonda, s podacima o izdatim okolinskim dozvolama na nivou FBiH, uočava se kako su gotovo svi značajni zagadivači zraka (oko 87 u odnosu na oko 800 izdanih okolinskih na nivou BiH) uvedeni u sistem plaćanja naknade za zagadivače zraka. Iznimka su asfaltne baze Čolaktex i Grakop za koje ni u jednoj godini nismo dobili izvještaj pa postoji mogućnost da i nisu u pogonu.

Uz spomenutih 87 "pravilnih zagadivača zraka", 44 subjekta su identificirana kao potencijalni posjednici stacionarnog izvora emisije (većina redovito izvještavaju prema Fondu, a nekolicina nije zavedena u bazu i potrebljivo je uraditi provjeru na terenu, putem nadležne inspekcije).

Ilustracija 7

Ukupno obračunate naknade za pojedine obračunske godine

Ilustracija 8

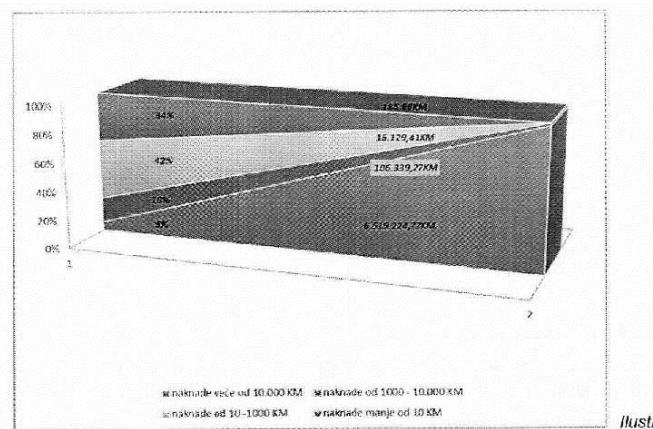
Visina ukupno obračunatih sredstava pa ovom osnovu manja je za oko 3% nego prethodne godine prvenstveno radi smanjenja emisija na velikim termoenergetskim objektima.

Određena smanjenja uočena su i radi pravilnijeg proračuna emisija kod nekih mjeriteljskih kuća, a radi bolje definicije proračuna kroz novi Pravilnik o monitoringu emisija zagađujućih materija u zrak koji je izašao u februaru 2014. godine (npr. kod TQM-a za Natron Hayat).

Kao i prethodnih godina, samo mali procent ukupno izdanih rješenja (6%) "odgovoran" je za 98,15% ukupno obračunatih naknada ili još preciznije rečeno rješenja za velike termoenergetske objekte TE Tuzla i TE Kakanj (2 rješenja od izdanih 149) čine oko 81 % ukupno obračunatih naknada. Veliki

je procenat izdanih rješenja na manje od 10 KM (34%) a koje čine samo 184,66 KM (0,001%) od ukupno obračunatih 6.641.879,11 KM. Izdavanje ovakvih rješenja isto tako zahtijeva detaljniju obradu a nema adekvatan "financijski efekat". Izmjenom Uredbe, u kojoj je jasno definirano da o emisijama izvještavaju samo obveznici ishodenja okolinske dozvole (na kantonalmu ili federalnom nivou) očekuje se da prestane izvještavanje izrazito malih kotlovnica čije su emisije često vrlo blizu "obračunskog praga". Ovakve kotlovnice mogu se kontrolirati kroz kontrolu GVE nadležnih kantonalnih inspektora za zaštitu okoliša i tako sankcionirati.

Procenatalni odnos broja izdanih rješenja i visine naknada (obrač. god. 2013.)

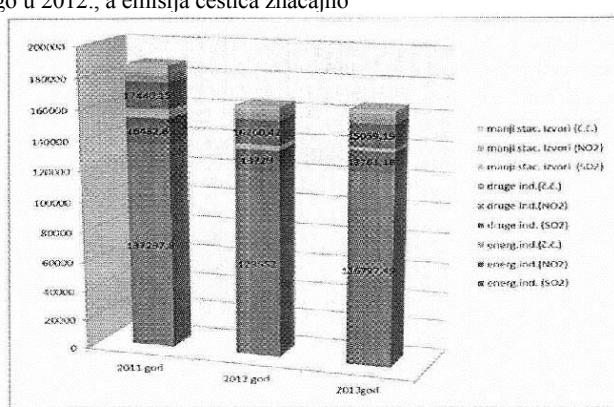

Ilustracija 9

Što se tiče karakterizacije emisija zagađujućih materija o kojima su izvještavali subjekti, u odnosu na prethodne obračunske godine može se uočiti veća količina emisija sumpor-dioksida termoelektričnih objekata u odnosu na prethodnu godinu (ali ne i za 2011., kad su TE radile u punom kapacitetu, bez provedenih mjeru za smanjenje konc. sumpor-dioksida). Količina emitiranog dušičnog oksida iz enegetske industrije neznatno je veća u 2013. nego u 2012., a emisija čestica značajno

je smanjena, radi poduzetih mjera na blokovima. Druge industrije emitirale su za oko 1000 t manje SO₂ nego u 2012. Manji stacionarni izvori imaju slične trendove emisija kao i prethodne godine. Udjel emisija termoelektričnih objekata, te drugih tipova industrija u ukupnim emisijama prikazanje u Ilustraciji 16.

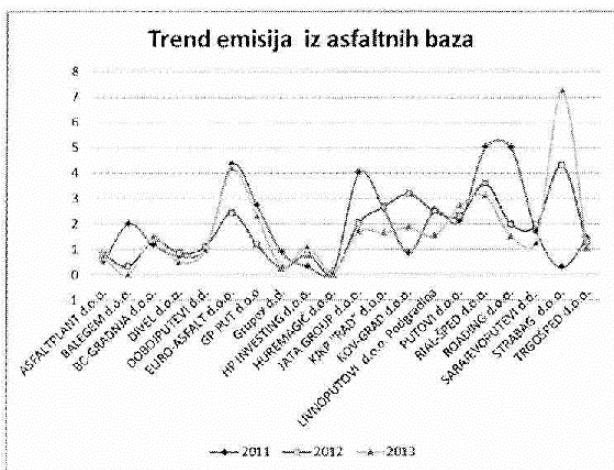
Pregled emisija zagađujućih materija, prema različitim tipovima izvora emisija za obračunske godine 2011., 2012 i 2013.

Ilustracija 10

Asfaltnim bazama, prema emisionom faktoru propisanom u Uredbi ukupno je obračunato 42,28 t "čvrstih čestica" (48,34 u 2011. godini i 46,68 u 2012. godini). Potrebno ih je posebno analizirati jer se ne radi isključivo o emisijama čvrstih čestica kako je definirala Uredba već je na ovaj način "paušalno" obradena specifična kombinacija zagađujućih materija koju

difuzno ispuštaju asfaltne baze svojom djelatnošću. Trend emisija u asfaltnim bazama koje su izvještavale u sve tri obračunske godine prikazan je u Ilustraciji 17. Osim iznimaka, generalni je trend smanjivanja proizvodnje u 2013., u odnosu na prethodne godine. Potrebno je inspekciju upoznati s ovom činjenicom te utvrditi radi li se o realnom smanjenju proizvodnje.

Ilustracija 11

Emisije, prema pojedinim zagađujućim materijama, prikazane su u narednim Tablicama.

Najznačajniji emiteri (preko 10t/qod) sumpor dioksida, u 2013. godini

Zagadivač	Lokacija	SO ₂ (t/g)
JP ELEKTROPRIVREDA BiH-TERMOELEKTRANA "KAKANJ"	Kakanj	73.724,40
JP Elektroprivreda BiH: Temoelektrana Tuzla	Tuzla	53.013,09
ARCELOR MITAL ZENICA d.o.o.	Zenica	3.904,69
SISECAM SODA LUKAVAC d.o.o.	Lukavac	2.323,36
ALUMINIJ d.d.	Mostar	1.093,79
Natron - Hayat d.o.o.	Maglaj	622,10
Unis-Energetika d.o.o.: podružnica Travnik	Travnik	455,41
TVORNICA OPEKE d.o.o. - Nexe grupa	Sarajevo - Ilička	206,85
BAGS-Energo tehnika d.d.	Vogošća	134,30

I-CRNI d.o.o	Cazin	75,69
JP ELEKTROPRIVREDA BiH d.d.-Sarajevo. Z.D.	Kakanj	51,46
RMU KAKANJ d.o.o.		
B.S.I. d.o.o.	Jajce	48,04
JP TOPLANA d.o.o. BANOVIĆI	Banovići	29,05
Komar d.d.	Donji Vakuf	28,35
PREVENT LEATHER SARAJEVO d.o.o.	Visoko	23,31
BIRA d.d.	Bihać	22,03
JP Elektroprivreda BiH; Rudnik mrkog uglja Đurdevik d.o.o	Živinice	20,84
JP Elektroprivreda BiH: Rudnici Kreka; Rudnik Šikulje	Lukavac	17,60
JP Elektroprivreda BiH: Rudnici Kreka; Rudnik Dubrave	Živinice	16,20
MANN + HUMMEL BA d.d.	Tešanj	14,92
Fabrika cementa Lukavac d.d.	Lukavac	14,73

Tabela 2

Najznačajniji emiteri (preko 10t/god) dušičnog-oksida, u 2013. godini

Zagadivač	Lokacija	NOx (t/g)
JP ELEKTROPRIVREDA BiH-TERMOELEKTRANA "KAKANJ"	Kakanj	7.948,30
JP Elektroprivreda BiH: Termoelektrana Tuzla	Tuzla	5.812,88
ARCELOR MITTAL ZENICA d.o.o.	Zenica	1.384,21
SISECAM SODA LUKAVAC d.o.o.	Lukavac	442,79
Natron - Hayat d.o.o.	Maglaj	357,44
B.S.I. d.o.o.	Jajce	124,91
Fabrika cementa Lukavac d.d.	Lukavac	115,54
Tvornica cementa Kakanj d.d.	Kakanj	111,08
KJKP TOPLANE-SARAJEVO d.o.o.	Sarajevo - Novo Sarajevo	43,70
Unis-Energetika d.o.o.; podružnica Travnik	Travnik	33,76
I-CRNI d.o.o.	Cazin	32,49
FEKRY d.o.o.	Foča-Ustikolina	22,85
ALUMINIJ d.d.	Mostar	22,74
JP ELEKTROPRIVREDA BiH d.d. -Sarajevo, ZD.	Kakanj	17,55
RMU KAKANJ d.o.o.		

Tabela 3

Najznačajniji emiteri (preko 1t/god) čvrstih čestica, u 2013. godini

Zagadivač	Lokacija	č.č. (t/g)
ARCELOR MITTAL ZENICA d.o.o.	Zenica	2.284,62
JP Elektroprivreda BiH: Termoelektrana Tuzla	Tuzla	1.204,19
JP ELEKTROPRIVREDA BiH-TERMOELEKTRANA "KAKANJ"	Kakanj	747,00
ALUMINIJ d.d.	Mostar	165,17
SISECAM SODA LUKAVAC d.o.o.	Lukavac	132,89
Natron - Hayat d.o.o.	Maglaj	66,54
TVORNICA OPEKE d.o.o. - Nexe grupa	Sarajevo - Iliža	27,75
Fabrika cementa Lukavac d.d.	Lukavac	21,15
Unis-Energetika d.o.o.; podružnica Travnik	Travnik	17,01
B.S.I. d.o.o.	Jajce	13,21
JAJCE ALLOY WHEELS d.o.o.	Jajce	7,23
ERAGON d.o.o.	Bihać	6,64
I-CRNI d.o.o.	Cazin	6,05
FIS d.o.o.	Vitez	4,35
Rudnik mrkog ugљa Banovići d.o.o.	Banovići	3,97
INGRAM d.d.	Srebrenik	3,40
Tvornica cementa Kakanj d.d.	Kakanj	3,04
FEKRY d.o.o.	Foča-Ustikolina	2,10
JP Elektroprivreda BiH; Rudnici Kreka; Rudnik Šikulje	Lukavac	2,01
JP Elektroprivreda BiH; Rudnici Kreka; Rudnik Dubrave	Živinice	1,68
JP Elektroprivreda BiH; Rudnici Kreka; Rudnik Mramor	Tuzla	1,53
Eko toplane d.o.o.	Gračanica	1,33
JP TOPLANE d.o.o. BANOVIĆI	Banovići	1,08

Tabela 4

- Prilikom obrade izvještaja za obračunsku godinu 2013. Arcelor Mittal-a izražena je sumnja u rezultate monitoringa. Prema dostavljenim podacima došlo je do značajnog smanjenja ukupnih godišnjih emisija, posebno na pogonu Koksare i Energetike, ali i ostalih pogona u AMZ. Kako u 2013. godini na pogonima na kojima je došlo do smanjenja emisija nije bilo projekata koji bi za cilj imali smanjenje emisije, niti je, po našem saznanju, proizvodnja u 2013. godini bila manja u odnosu na 2012., a povrh svega kvalitet zraka u gradu Zenici nije se poboljšao, Fond u saradnji sa FHMZ (federalnim referentnim centrom za zrak) te neovisnim stručnjakom izvršio je pregled dostavljenih izvještaja i analizu podataka i eventualnih razloga za smanjenje emisija. Analiza izvještaja s preporukama za daljnje postupanje poslana je FMOIT-u i FUIP-u 17.11.2014. godine. Još uvijek čekamo na odgovor

nadležnih institucija. Privremeno rješenje (na osnovu obračuna iz 2012.) izdano je 25.12.2014., do konačnog utvrđivanja realnih emisija u 2013. i posebnih mjerena, kad će biti izdano Rješenje o obračunu naknade za 2013. godinu.

- Termoelektrana "Kakanj" je 23.10.2014. (02-3-11/17148/14) poslala Fondu Obavijest o stavljanju van funkcije kontinuiranog mjerjenja emisije u periodu od 1.9.-1.12.2014., kao i bloka 7, a radi sanacije dimnjaka visine 300 m, te o nemogućnosti praćenja emisija po blokovima u tom periodu.
- Tijekom mjeseca juna, a zbog katastrofalnih poplava u maju, analizirano je koji su obveznici s poplavljениh područja a radi pripreme za eventualno odlaganje izdavanja rješenja.
- Kako je 31.7.2014. Natron Hayat d.o.o. uputio Fondu molbu za oslobođenje od plaćanja naknada, a zbog pretrpljenih šteta u katastrofalnim poplavama u maju 2014., 9.9.2014. poslali smo zahtjev FMOIT-u da poduzme naredne korake. Još uvijek čekamo na odgovor Ministarstva (26.12.2014.).
- Radi nemogućnosti mjerjenja koncentracije čvrstih čestica kod nemalog broja pravnih subjekata (uglavnom manje kotlovnice gdje je vrlo zahtjevno osigurati mjerno mjesto) a s time u vezi i nemogućnosti dobivanja podatka o godišnjem opterećenju čvrstim česticama, zatražili smo 29.05.2014. od FHMZ-a kao referentnog centra za zrak, suglasnost za procjenu godišnjeg opterećenja proračunom koji ima uporište u međunarodno priznatoj metodologiji. Suglasnost dobivena pismenim putem 16.06.2014.
- Kao i prethodne godine, na temelju dobivenih rješenja i primljenih izvještaja Fond je nastavio voditi elektronski registar obaveznika plaćanja naknade za zagađivanje zraka, a sve prema Pravilniku o obliku, sadržaju i načinu vođenje registra obaveznika plaćanja naknade za zagađivanje zraka ("Službene novine Federacije BiH", br. 33/03). Pokrenute su aktivnosti koje će omogućiti da registar, u predvidenom dijelu, postane javan. Isto tako, rad na ovoj problematiki ukazao je na potrebu za poboljšanjem postojeće baze obrađenih izvještaja o emisijama u zrak, u smislu uvođenja dodatnih alata za statistiku i analizu podataka (u tijeku su razgovori s "E-line" za poboljšanja modula zagađivača zraka, FMS softvera),
- Vodena je kontinuirana komunikacija s mjeriteljskim kućama, obaveznicima plaćanja naknade te nadležnim institucijama (FHMZ, FUIP, FMOIT)

2.3.2 PREGLED REALIZOVANIH AKTIVNOSTI U PERIODU TREĆE GODINE PRIMJENE PRAVILNIKA O AMBALAŽI I AMBALAŽNOM OTPADU (2014. G.)

2.3.2.1 Obrada pristiglih Izvještaja

Izvještaji o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom za 2013. g. aktivno su počeli pristizati u Fond od polovine mjeseca aprila 2014. g. te se od tada konstantno vrši njihova provjera, ispravke nevažećih izvještaja, unos u centralnu bazu podataka i sam obračun naknade. Za 2013. g. je zaprimljeno oko 1060 izvještaja/dopisa/izjava, ali taj broj nije konačan jer u skladu sa izmjenama Pravilnika obaveza izvještavanja i plaćanja ne zastarjeva.

Izdavanje Rješenja o plaćanju naknade za ambalažu i ambalažni otpad počelo je krajem mjeseca maja, 2013. godine, zatim izdavanje Obavijesti da određeni subjekti prema odredbama Pravilnika nisu obveznici plaćanja, te Potvrde o izmirenim obvezama obaveznika za predmetnu godinu.

2.3.2.2 Formiranje drugog operatera za ambalažu i ambalažni otpad

Federalno ministarstvo okoliša i turizma je izdalo rješenje o dozvoli Operatera sistema upravljanja ambalažnim otpadom društву "Eko život" d.o.o. Tuzla br. UPI 04/4-23-5-27/14-ABFM od 25.03.2014. godine.

Registrovanjem još jednog operatera sistema za ambalažu i ambalažni otpad situacija na tržištu je puno povoljnija glede šire i realnije ponude od strane operatera prema obveznicima plaćanja naknada, a samim tim uspostavljanje transparentnijeg sistema zasnovanog na temeljima tržišne ekonomije.

2.3.2.3 Analiza dostavljenog Izvještaja Operatera sistema EKOPAK

Dana 31.03.2014. operater sistema "Ekopak" d.o.o. je Fondu službeno dostavio izvještaj o drugoj godini primjene Pravilnika. Izvještaj se sastojao od dva dijela i to "Izvještaja o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom" te "Pojedinačnih izvještaja obveznika za 2013. g. (za svega 256 obveznika na ukupno prijavljenih 415 subjekata koje je operater naveo na svom spisku).

Od strane Fonda je konstatovano da operater sistema nije dostavio potpun izvještaj niti je pojedinačne izvještaje obveznika dostavio u propisanoj formi, te je isti vraćen, zajedno sa mišljenjem Fonda na doradu i dopunu dana 25.04.2014. g. Prvu dopunu izvještaja operater sistema je dostavio 25.05.2014. g. u kojem nisu dostavljeni traženi podaci te je to ponovo konstatovano od strane Fonda i ponovo je tražena dopuna i mišljenje FMOiT-a. Dana 29.08.2014. g., što je tačno punih pet mjeseci od krajnjeg roka za dostavljanje Godišnjeg izvještaja operatera sistema, Ekopak je dostavio drugu dopunu Izvještaja o provođenju Pravilnika od strane operatera sistema za 2013. g.

Fond je dana 16.10.2014. g. dostavio detaljno elaborirano mišljenje o Godišnjem izvještaju operatera sistema za obračunsku 2013. g. samom operateru kao i FMOiT-u na dalje postupanje.

Generalno je zaključeno da operater sistema Ekopak nije pokazao niti dokazao da ozbiljno shvata sve zadatke, vrlo velike obaveze i odgovornost koju je dobio dozvolom Ministarstva za bavljenje ovom djelatnošću. To je jasno vidljivo kako u izvještaju za 2012. g. tako i u izvještaju za 2013. g., a ukratko kako slijedi:

- Godišnji izvještaj operatera sistema za upravljanje ambalažom i ambalažnim otpadom Ekopak d.o.o. Sarajevo, uključujući i dostavljene dopune istog, nije prihvativ sadržajem niti formom kao osnova za vodenje baza podataka što je prevashodna uloga i zadatak Fonda, te samim tim je onemogućeno prezentiranje podataka Institucijama FBiH, te inspekcijskim organima u svrhu kontrole rada operatera sistema i obveznika koji su prenijeli svoje obaveze na operatera sistema.
- Podaci koje je operater dao vezano za plasman ambalaže na tržište FBiH su uzeti kao relevantni za

izdavanje Rješenja o plaćanju evidentirajuće naknade od strane Fonda. Obzirom da je operater prikazao ukupno reciklirane količine ambalaže u visini od 13% od ukupno plasiranih Fond je bio dužan da izvrši obračun i izda Rješenje o plaćanju opće naknade.

- Operater sistema je u prvoj dopuni izvještaja dostavio originalne prateće listove potpisane i ovjerene od strane sakupljača i reciklera, kojim je prikazano da je sakupljeno o obrađeno 13% od ukupno plasiranih količina ambalaže, od strane privrednih subjekata koji su svoje obaveze upravljanja ambalažom i ambalažnim otpadom prenijeli na operatera sistema Ekopak.

- Operater sistema nije dokazao propisno zbrinjavanje preostalih 87% od ukupnih količina ambalaže plasiranih na tražište FBiH, što mu je takođe bio jedan od osnovnih zadataka.

- Izvještaj je dostavljen FMOiT-u na dalje postupanje.

Prema raspoloživim podacima o količinama ambalaže obveznika koji su svoja prava obaveze prenijeli na operatera sistema Ekopak, za 2013. g. ukupno prijavljene količine ambalaže obveznika koji su u sistemu operatera Ekopak plasirane količine ambalaže su 51.862,64 tone.

2.3.2.4 Izvještavanje Koordinacionog tijela

Obzirom da je Odlukom Vlade FBiH formirano Koordinaciono tijelo pored praćenja same implementacije Pravilnika i rezultata provođenja istog jedan od zadataka ovog tijela, definisan istom odlukom, je da Koordinaciono tijelo redovno izvještava Vladu FBiH o svom radu i rezultatima provođenje Pravilnika. Fond je putem Sektora zaštite okoliša uredno dostavljao izvještaje prema Koordinacionom tijelu, a naročito po pitanju ispunjavanja obaveza koje su mu ovom Odlukom date, tj. po pitanju usklajivanju ulaganja sredstava prikupljenih po osnovu ovog Pravilnika u sistem.

U skladu sa navedenim, na Izvještaj Koordinacionog tijela o praćenju implementacije predmetnog Pravilnika, Vlada FBiH donosi Zaključak u kojem se između ostalog "Zadužuje Federalno ministarstvo okoliša i turizma da u saradnji sa nadležnim institucijama Vlade FBiH, uključenim u rad Koordinacionog tijela, izvrši izmjene i dopune Pravilnika o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom u smislu uspostavljanja preciznije i efikasnije kontrole i praćenja efekata provođenja pojedinih mjera i rada operatera sistema".

U skladu sa Zaključkom Vlade FBiH potrebno je hitno pokrenuti aktivnosti na izradi izmjena i dopuna premetnog Pravilnika.

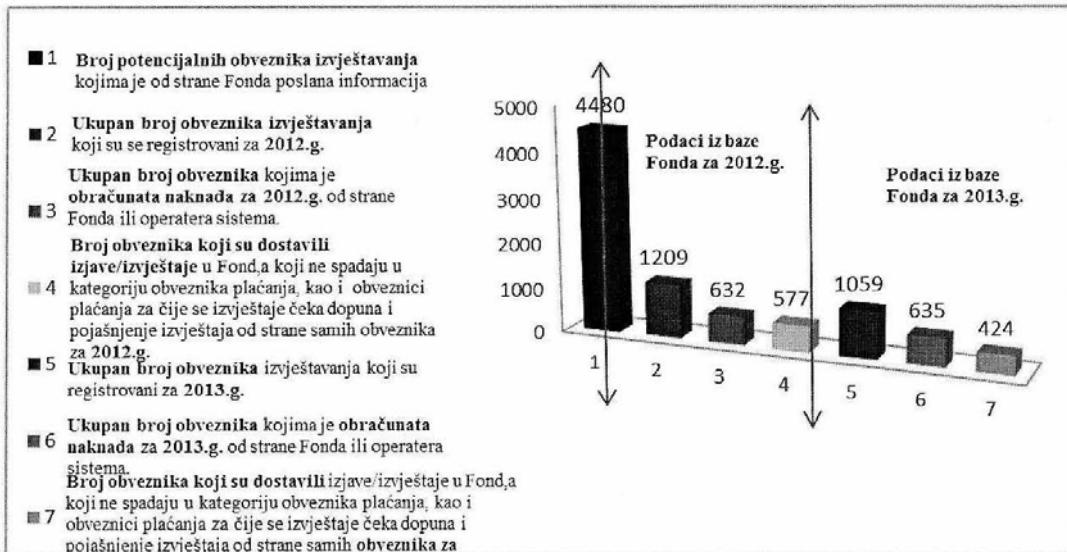
2.3.2.5 Rezultati provedenih aktivnosti i pokazatelji

Tabela sa kratkim pregledom broja obveznika, plasiranih i recikliranih količina ambalaže te prikupljenih i uloženih sedstava u sistem upravljanja ambalažnim otpadom od strane operatera sistema (EKOPAK) i Fonda za zaštitu okoliša FBiH.

R.B.	Kategorije koje su prikazane za predmetni obračunski period	Jed.	2012.g.	2013.g.
1	Ukupan broj obveznika koji su za predmetni obračunski period dostavili izvještaj Fondu i izdato im je Rješenje o plaćanju naknada obvez.		455	220
2	Ukupan broj obveznika koji su svoju obavezu upravljanja ambalažnim otpadom prenijeli na operatera sistema (Ekopak d.o.o.)	obvez.	177	415
1+2	Ukupan broj obveznika koji su se uključili u sistem upravljanja ambalažnim otpadom za predmetnu godinu (Fond + operater)	obvez.	632	635
3	Ukupne količine ambalaže plasirane na teritoriju FBiH prijavljene FOND-u	t	17.744,23	11.961,40
4	Ukupne količine ambalaže plasirane na teritoriju FBiH prijavljene operateru sistema EKOPAK	t	43.325,68	51.862,64
3+4	Ukupno prijavljene količine ambalaže plasirane na teritoriju FBiH u predmetnoj godini (Fond + Ekopak)	t	61.069,91	63.824,05
5	Ukupno reciklirano ambalažnog otpada u premetnoj godini (Ekopak)	t	3.500,00	7.063,00
6	Ukupno obračunata posebna naknada obveznicima plaćanja naknada u FOND-u za obračunski period 2012. i 2013.g. (sredstva od prikazane obračunske godine su obračunata i naplaćena u narednoj godini jer je izvještajni period do 31.03. tekuće godine za prethodnu godinu).	KM	549.228,00	716.141,25
7	Ukupno uloženo od strane FOND-a u izgradnju sistema putem javnog poziva 2014/1	KM	0,00	500.000,00
8	Ukupno obračunata posebna naknada obveznicima plaćanja naknada koji su svoju obavezu prenijeli na operatera sistema EKOPAK za obračunski period (obračun nepravilan na bazi količina prijavljenih kod operatera i cijena operatera za pojedine vrste ambalažnog otpada)	KM	1.191.719,93	1.462.978,81
9	Ukupno uloženo od strane operatera sistema EKOPAK u izgradnju infrastrukture, promotivne i edukativne svrhe	KM	0,00	228.985,00

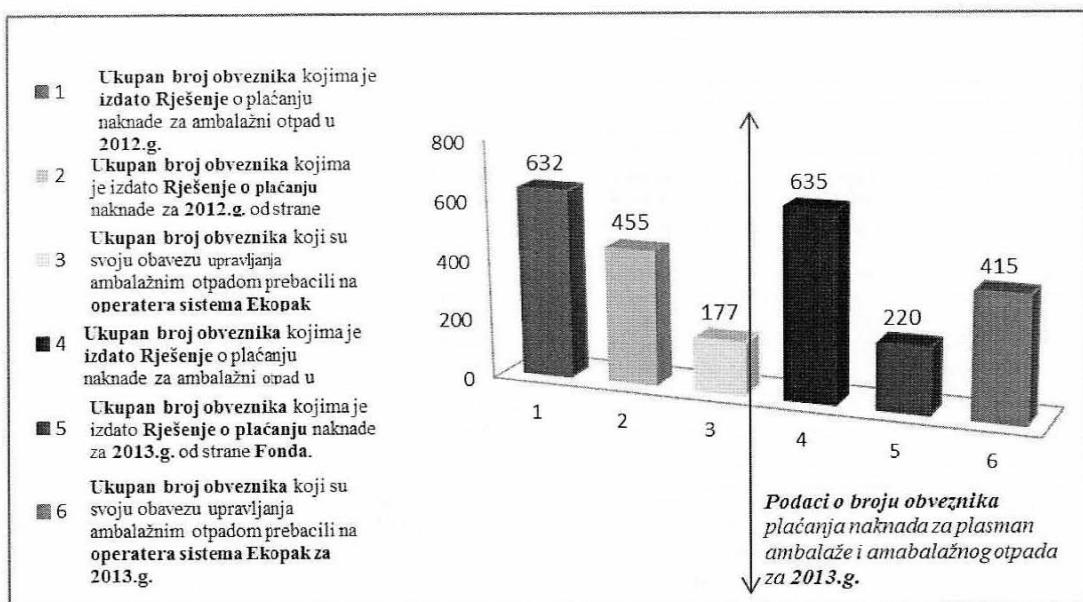
Tabela 5

Pregled podataka o broju prijavljenih privrednih subjekata za 2012. i 2013.g.

Ilustracija 12

Prema podacima i istraživanjima koje su proveli uposlenici Fonda u toku pripremnih aktivnosti utvrđivanja liste potencijalnih obveznika, kao i na osnovu izvještaja uprave za indirektno oporezivanje, zaključeno je da je približni broj potencijalnih obveznika oko 4.500.

Ilustracija 13

Pregled količina prijavljene ambalaže po vrstama plasirane na tržište FBiH u 2012. i 2013.g.

R.B.	Obračunski period	Količine za 2012.g.			Količine za 2013.g.		
		Vrste ambalaže	Količine ambalaže plasirane na teritoriju BiH za koje su obveznici dostavili izvještaj FOND-u za predmetnu godinu (tona)	Količine ambalaže plasirane na teritoriju BiH za čije je zbrinjavanje obaveza prenijeta na operatera sistema EKOPAK d.o.o.	Ukupno prijavljene količine plasirane ambalaže u 2012.g. (tona)	Količine ambalaže plasirane na teritoriju BiH za koje su obveznici dostavili izvještaj FOND-u za predmetnu godinu (tona)	Količine ambalaže plasirane na teritoriju BiH za čije je zbrinjavanje obaveza prenijeta na operatera sistema EKOPAK d.o.o. (tona)
1	Papir i karton	6.678,52	11.428,25	18.106,77	3.743,22	15.486,86	19.230,08
2	Plastika	3.151,05	12.212,73	15.363,78	3.447,62	13.764,54	17.212,16
3	Drvo	3.090,13	1.378,69	4.468,83	1.786,23	2.970,21	4.756,46
4	Metal	859,27	2.647,27	3.506,54	505,28	2.436,06	2.941,34
5	Višeslojni	845,69	3.112,19	3.957,89	595,89	4.630,16	5.226,05
6	Mješani	50,58	365,76	416,34	21,88	0,00	21,88
7	Štaklo	3.068,99	12.180,79	15.249,78	1.810,58	12.480,72	14.291,50
8	Onečišćena amb.	0,00	0,00	0,00	50,68	94,10	144,78
	TOTAL	17.744,23	43.325,68	61.069,91	11.961,40	51.862,64	63.824,05

Tabela 6

2.3.3 PREGLED AKTIVNOSTI O PRVA TRI OBRAĆUNSKA PERIODA PRAVILNIKA O UPRAVLJANJU OTPADOM OD ELEKTRIČNIH I ELEKTRONSKIH UREĐAJA

Osnova za provođenje predmetnih aktivnosti je donošenje podzakonskih akata kao što je Pravilnik o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih uređaja ("Službene novine Federacije BiH", broj 87/12) objavljen krajem 2012. godine., te je 2013. g. prva godina primjene Pravilnika.

Operateri sistema imaju centralnu i glavnu ulogu u uspostavljanju, vođenju, organizovanju aktivnosti i finansiranju sistema otpadom od električnih i elektronskih uređaja (u daljem tekstu EE uređaji). Za potrebe provođenja propisanih obaveza, operateri sistema su dobili javne ovlasti, prema kojima prikupljaju naknade propisane predmetnim zakonskim aktom i iste upotrebljavaju za sve navedene aktivnosti. Samim tim operateri imaju najveće obaveze i odgovornosti za formiranje i vođenje sistema upravljanja otpadom od EE uređaja kao i odgovornost za neispunjavanje postavljenih ciljeva.

Federalno ministarstvo okoliša i turizma (u daljem tekstu FMOiT ili Federalno ministarstvo) kao predlagач samog pravilnika ima i obavezu kontrole provođenja navedenih aktivnosti i zadatka datih pojedinim subjektima u sistemu.

Federalno ministarstvo je izdalo rješenje o dozvoli operateru sistema upravljanja otpadom od električnih i elektronskih uređaja za slijedeće obveznike:

1. "ZEOS eko-sistem" d.o.o. Sarajevo br. UPI 04/4-23-5-50/13AB od 21.05.2013. godine. Važno je naglasiti da je dozvola izdata za period od 01.01.2013. g. odnosno da je obuhvaćen period od početka obraćunske godine.
2. "KIM TEC ECO" d.o.o. Vitez br. UPI 04/4-23-5-98/13-4AB od 20.01.2014. g. U dozvoli je naglašeno da se ciljevi za predmetnog operatera dokazuju od 01.01.2014. g. što znači da je to i datum početka važenja dozvole operateru sistema.

Inspeksijski органи имају обавезу контроле samih obveznika plaćanja naknada, ali što je možda i važnije i kontrolu operatera sistema.

Prema odredbama Pravilnika uloga Fonda definisana je tako da se Fondu od strane obveznika dostavljaju dva puta godišnje izvještaji (za dva polugodišta) od strane svih obveznika koji uvoze i/ili proizvode EE uređaje i iste plasiraju na tržište FBiH. Pored toga operater je dužan da dostavlja godišnji izvještaj o provođenju pravilnika i aktivnostima u proteklom periodu. Obzirom da određen broj obveznika, koji je svoje obaveze po pitanju ovog pravilnika prenio na operatera sistema, nisu dostavili Fondu i FMOIT-u operater je to učinio u njihovo ime.

Obzirom da nadležne institucije nisu posjedovale listu potencijalnih obveznika Fond je, kao i za provođenje Pravilnika o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom, koristio sopstvene resurse i do sada formirane liste obveznika plaćanja naknada po pitanju ambalaže i ambalažnog otpada.

2.3.3.1 Analiza dostavljenog Izvještaja operatera sistema

Dana 01.04.2014. Fond je službeno zaprimio Godišnji izvještaj o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih uređaja dostavljen od strane operatera sistema "Zeos eko-sistem" d.o.o. Sarajevo, pod brojem 06-1223-U/2014 koji se sastoji iz dva dijela i to dopis o dostavljanju Izvještaja o upravljanju otpadom EE opremom za 2013. g. i Izvještaj o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih uređaja za 2013. godinu.

Detaljnijim uvidom u izvještaj ustanovljeno da postoji veliki broj nedostataka posebno vezano za dokazivanje ciljeva reciklaže koje je operater prikazao, kao i prateće dokumentacije vezano za preuzimanje i predaju EE otpada. Smatrajući da izvještaj u

dostavljenoj formi i bez dokaza za sve provedene aktivnosti, nije moguće prekonstrolisati i dati validno mišljenje, Fond je dostavio operateru sistema Zeos d.o.o. Zahtjev za dopunu izvještaja i to dana 21.04.2014. g. U Zahtjevu je decidno pobrojano sve ono što je potrebno pojasnitи i dopuniti te kojom vrstom dokumentacije.

Dana 20.05.2014. g. operater sistema Zeos d.o.o. je dostavio dopunu Godišnjeg izvještaja o provođenju Pravilnika o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih uređaja.

Kako je utvrđeno uvidom u dopunu izvještaja napravljen je izvjestan broj korekcija i dopuna, ali je izvjestan broj primjedbi i dalje ostao.

2.3.3.2 Formiranje drugog operatera za ambalažu i ambalažni otpad

Federalno ministarstvo okoliša i turizma je izdalo rješenje o dozvoli Operatera sistema upravljanja otpadom od električnih i elektronskih uređaja društву "Kim Tec Eco" d.o.o. Vitez br. UPI 04/4-23-5-98/13-4AB od 20.01.2014. g. U dozvoli je naglašeno da se ciljevi za predmetnog operatera dokazuju od 01.01.2014. g. što znači da je to i datum početka važenja dozvole operateru sistema.

Registrovanjem još jednog operatera sistema za upravljanja otpadom od električnih i elektronskih uređaja situacija na tržištu je puno povoljnija glede šire i realnije ponude od strane operatera prema obveznicima plaćanja naknada, a samim tim uspostavljanje transparentnijeg sistema zasnovanog na temeljima tržišne ekonomije.

2.3.3.3 Problemi i nelogičnosti uočeni u procesu implementacije pravilnika o upravljanju otpadom od EE uređaja, te preporeuke za poboljšanja

Prvi problem sa koji je uočio Fond u primjeni Pravilnika o upravljanju otpadnim električnim i elektronskim uređajima je nepostojanje baze podataka o potencijalnim obveznicima.

Dodatni problem primjene Pravilnika se pojavio kod uključivanja obveznika u sistem putem operatera sistema, gdje je izdavanje dozvole operateru sistema (koji je dozvolu dobio tek krajem mjeseca maja) stvorilo sliku kod obveznika da predmetni pravilnik nije obvezujući.

Prvi problemi počeli javljati sa istekom 2013. godine kada je drugi operater sistema Kim Tec Eko d.o.o. nije dobio dozvolu za 2013. g. nego tek za 2014. g. Naime svim subjektima koji nisu svoju obavezu za prvo polugodište prenijeli na tada jedinog ovlaštenog operatera sistema Zeos d.o.o. do 11.12.2013. g. je izdato Rješenje o plaćanju opće i posebne naknade za prvo polugodište 2013. g. od strane Fonda.

Posljedica navedenog je upućivanje određenog broja žalbi Fondu. Važno je naglasiti da sve žalbe koje su proslijedene drugostepenom organu (FMOIT-u) odbijene od strane istog kao neosnovane, a odnosile su se na nepostojanje operatera u prvoj polovini 2013. g. i izdavanje dozvole drugom operateru tek za 2014. g., su završile na sudu kao tužbe upućene na FMOIT.

Veliki problem obveznicima i disbalans na tržištu i primjeni pravilnika je i to što donošenje ovog pravilnika nije usaglašeno na nivou cijele BiH, odnosno na prostoru Republike Srpske zakonska regulativa po pitanju EE otpada još uvek nije donesena. To je rezultiralo negodovanjem obveznika čija je registracija firmi u FBiH o nekonkurentnosti kod plasmana proizvoda kod krajnjih korisnika kao i kod davanja ponuda i izvođenju radova.

Jedan od prioriteta na nivou Federacije BiH bi trebao biti i uspostavljanje baze podataka upravljanja otpadom i posebnim kategorijama otpada. Ovom zadatku se mora pristupiti vrlo ozbiljno, ali i hitno jer je nemoguće razvijati i graditi sistem bez mogućnosti prikupljanja stvarnih podataka sistema i praćenja razvoja istog putem ulaganja.

Bitno je znati da se očekuje znatno smanjenje priliva sredstva po posebnim naknadama po osnovu Pravilnika o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih uređaja u Fondu za zaštitu okoliša zbog znatno povoljnijih finansijskih uslova koji nude operateri u odnosu na Fond (koeficijenata naknade po vrsti materijala propisan od strane Ministarstva je znatno veći od cijena definisanih ugovorom operatera).

U početku uspostavljanja sistema, kao i daljem radu, vrlo je važna uloga Inspekcije, koja u koordiniranom radu sa FMOIT-om, Fondom i Operaterom treba da osigura da se kontinuirano smanjuje broj subjekata koji izbjegavaju obaveze i još uvijek su izvan sistema, kao i da osigura kontrolu prijavljenih količina.

2.3.4 ANALITIČKI IZVJEŠTAJ O PRVOM OBRAĆUNSKOM PERIODU PRIMJENE I PROVOĐENJA (1/2 2014. G.) UREDBE O NAKNADAMA ZA PLASTIČNE KESE TREGERICE

Donošenju same Uredbe je prethodilo istraživanje i rad Centra civilnih inicijativa (u daljem tekstu CCI) na analizi postojećih modela, njihove primjenjivosti u BiH te izrada prijedloga samog teksta Uredbe o naknadama za kese tregerice.

Prema istome procjenjena mjeseca potrošnja plastičnih kesa tregerica u BiH iznosi oko 100 miliona što bi na godišnjem nivou iznosiло oko 1,2 milijarde kesa.

Prema usvojenoj Uredbi obveznici su svi trgovci koji stavlju u promet kese tregerice debljine do 20 mikrona.

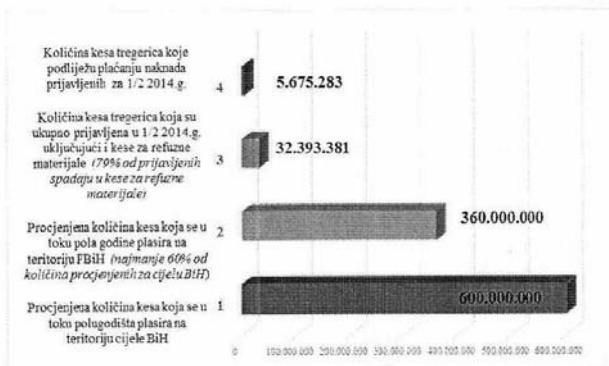
2.2.4.1 Pregled realizovanih aktivnosti fonda za prvi obračunski period operativne primjene uredbe o naknadama za plastične kese tregerice (1/2 2014. g.)

Obzirom da je Uredba stupila na snagu 12.02.2014. godine, za prvi izvještajni period od 01.01.2014. do 30.06.2014. godine bilo je potrebno prijaviti samo količine koje su plasirane na tržište u periodu od 12.02.2014. godine do 30.06.2014. godine što je objašnjeno i u Upustvu Fonda. Obzirom da je Izvještajni period za drugu polovinu 2014. g. tek 31.03.2014. g., poučeni dosadašnjim iskustvom, možemo očekivati pristizanja izvještaja za drugo polugodište čak do sredine 2015. g.

Kako smo ranije pojasnili pregled prijavljenih količina od obveznika se odnosi na $\frac{1}{2}$ 2014. g. gdje su uzeti u obzir svi oni koji su dostavili svoje izvještaje do kraja mjeseca decembra 2014. g.

Ukupan broj dostavljenih izvještaja iz svih **10** kantona i **69** općina iznosi **1427** prijavljenih poslovnih jedinica. Međutim bitno je reći da je **broj registrovanih obveznika** tačno **1133** dok je preostali broj od **294** izvještaja se odnose na poslovnice veliki trgovačkih lanaca. Poslovne jedinice su vodene kao zasebni "obveznici" jer se praćenje količina prijavljenih i plasiranih kesa kao i podjela prikupljenih sredstava po osnovu "zagadivač plaća" vrši po Zakonu o Fondu, na 30% u Fond: 70% prema kantonu na kojem je lociran zagadivač.

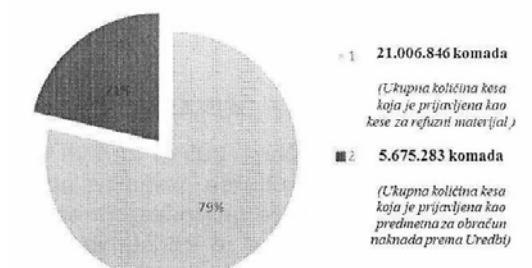
Odnos prepostavljenih količina koje se plasiraju na teritoriju BiH, Federacije BiH i prijavljenih kao plasirane za $\frac{1}{2}$ 2014. g.:

Ilustracija 14

U narednom grafiku je jasno prikazano omjer prijavljenih količina kesa tregerica koje su za refuzne materijale i količina kesa tregerica koje su predmet naplate gdje je odnos 79:21 u korist kesa za refuzne materijale.

Odnos količina kesa tregerica koje su korištene za refuzne materijale i onih koje su predmet naplate naknade prema odredbama Uredbe prijavljenih kao plasirane za $\frac{1}{2}$ 2014. g.:

Ilustracija 15

2.3.4.2 Finansijski pregled prikupljenih sredstava po osnovu kesa tregerica

Ukupno prikupljena sredstva u Fondu po osnovu Uredbe o naknadama za plastične kese tregerice za $\frac{1}{2}$ 2014. g. iznose 283.764,15 KM.

Sva prikupljena sredstva po osnovu ove Uredbe su naknada zasnovana na principu "zagadivač plaća", i prema Zakonu o Fondu, se dijele na 30% u Fond za projekte i 70% sredstava koja se prebacuju kantonima.

Ukoliko ukupno prikupljena sredstva od 283.764,15 KM podijelimo u omjeru 30:70 nakon transfera kantonima u Fondu ostaju sredstva od **85.129,25 KM**.

2.3.4.3 Poteškoće sa kojima se susreo Fond u procesu primjene Uredbe

Razlog usvajanja uredbe nije prikupljanje sredstava i ulaganje u sistem upravljanja otpadom već smanjenje korištenja kesa tregerica u svakodnevnoj upotrebi. Međutim sredstva koja su naplaćena po ovom osnovu nisu zanemarljiva kada se gledaju u ukupnom iznosu.

Ukoliko sredstva obračunata za $\frac{1}{2}$ 2014. g. udvostručimo (pod predpostavkom da će broj prijavljenih kesa biti približan kao u prvom polugodištu, ukupni iznos za 2014. g. bi trebalo da bude oko 500.000,00 KM na nivou godine, odnosno pretpostavljeni iznos sa kojim bi Fond trebao raspolažati je 150.000,00 KM.

Kao drugo istaknuli bismo problem prijave izuzetno velikog broja kesa tregerica prijavljenih kao "kese za pakovanje refuznih materijala" koje ne podliježu plaćanju naknada. Kada to stavimo u odnos sa kesama koje su prijavljene kao "plasirane na tržište" vidimo da je taj broj tri puta manji od kesa za refuzne materijale. Obzirom da u izvještaje nisu uključene tržnice i pijace koje su glavni potrošači kesa za refuzne materijale, broj tih kesa bi trebao biti znatno manji. Prema našim saznanjima i dostavljenim izvještajim postoje trgovine koje su prijavile stotine hiljada, pa čak i miliona kesa kao "kese za refuzne materijale", dok je poznato da iste plasiraju na tržište na kasama kao kese koje podliježu naknadama. Smatramo da je na ovaj način država oštećena za znatan iznos sredstava.

Dakle govorimo o **21.006.846 komada** prijavljenih kesa za refuzne materijale za pola godine koje ne podliježu plaćanju, a taj broj nije konačan jer još uvijek znamo da se nisu svi obveznici prijavili. Ukoliko to pretvorimo u novac dobijemo iznos od 1.050.342,00 KM koji bi zaista mogao učiniti razliku u sistemu upravljanja otpadom i to sve na polugodišnjem nivou.

U samom provodenju uredbe uočeni su problemi kod obračuna naknada, nedostavljanja izvještaja uz uplatu, dostavljanje izvještaja bez izvršene uplate itd.

2.4. IMPLEMENTACIJA PROJEKATA ENERGETSKE EFIKASNOSTI

Usljed konstantnog povećanja cijene energije zbog ograničenih zaliha fosilnih goriva, a sve veće potražnje za energijom i strožijih propisa zaštite okoliša, javlja se potreba za ulaganjem u smanjenje potrošnje energije. Ovaj cilj se postiže provodenjem energetskih usluga i ostalih mjera energetske efikasnosti. Iz tog razloga je korištenje obnovljivih izvora energije i poboljšanje energetske efikasnosti sve češći trend u svijetu, a u posljednje vrijeme i u Bosni i Hercegovini. Mjere energetske efikasnosti uključuju cijeli niz različitih mogućnosti uštede energije, uz racionalnu primjenu fosilnih goriva, te primjenu obnovljivih izvora energije, gdje god je to funkcionalno izvedivo i ekonomski opravданo. Također, poboljšanje energetske efikasnosti ne podrazumijeva samo primjenu tehničkih rješenja, nego i samu organizaciju, upravljanje i pravilnu upotrebu energije.

Međutim, iako energetska efikasnost nije zauzela adekvatno mjesto u energetskoj politici, u Federaciji Bosne i Hercegovine počeli su se implementirati projekti iz ove oblasti. Pri tome, kako je bitno sagledati sektor zgradarstva koji je najveći potrošač energije u našoj zemlji, te uzjedno i najveći potencijal za ostvarenje ušteda.

Kako bi se pomoglo ostvarenju ciljeva održivog energetskog razvoja i ispunjenje međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine, te obaveza iz Zakona o Fondu i priprema za izvršavanje obaveza iz nadolazećeg Zakona o energetskoj efikasnosti FBiH, u jelu 2013. godine oformljen je Sektor za energetsku efikasnost unutar Fonda za zaštitu okoliša FBiH, koji ima za cilj da podstiče, finansira i implementira projekte energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije kao mјere EE unutar FBiH.

S tim u vezi, Fond za zaštitu okoliša FBiH je putem Sektora za energetsku efikasnost kao prvu aktivnost pokrenuo formiranje baze podataka javnih objekata u cilju identifikacije potencijalnih projekata za uštedu energije. Kako bi se ostvarilo kontinuirano prikupljanje podataka, objavljen je Stalni javni oglas za prikupljanje podataka, koji je namijenjen svim organima lokalne i kantonalne samouprave koji u svom vlasništvu imaju javne nestambene objekte kojima gospodare.

U svrhu institucionalnog jačanja i unaprjeđivanja znanja uposlenika Fonda, institucionalizacije upravljanja energijom, troškovima i emisijama javnih objekata FBiH, te pomoći u implementaciji infrastrukturnih mjera energetske efikasnosti javnih objekata u FBiH, potpisana je Sporazum o saradnji između Razvojnog programa Ujedinjenih naroda (UNDP) i Fonda za zaštitu okoliša FBiH, uz korištenje raspoloživih resursa UNDP-a u zemlji, regiji i centralnom sjedištu u Bratislavi, a sve na temelju Zakona o Fondu i važećih Pravilnika.

U skladu sa svim gore navedenim, Fond je potpisao Sporazum o dugoročnoj saradnji sa Razvojnim programom Ujedinjenih Nacija - UNDP, na osnovu kojeg je sačinjen i poseban Program pod nazivom "Jačanje kapaciteta i smanjenje troškova korisnika javnih objekata FBiH kroz povećanje energetske efikasnosti, racionalizaciju upravljanja energijom i smanjenjem emisije u zrak". Program obuhvata period od 5 godina, te predviđa finansijska učešća u istom.

Ovaj Program je predviđao niz aktivnosti iz oblasti energetske efikasnosti, gdje su Fond i UNDP sufinansijeri u projektu. Isti ima za cilj prevashodno institucionalno jačanje i unaprjeđivanje znanja uposlenika Fonda. Program je sačinjen po osnovu Odluke Upravnog odbora Fonda, broj UO-15-48-3/2013 dana 27.12.2013. godine, te je na isti i Vlada Federacije BiH dala svoju pismenu saglasnost broj 1606/2013, dana 30.12.2013. godine.

Bitno je napomenuti da se za svaku godinu finansijska obaveza posebno ugovara. Visinu finansijskih sredstava donosi, odnosno potvrđuje Upravni odbor na prijedlog Direktora, a sve u skladu sa predviđenim aktivnostima iz navedenog Programa.

Napomena: Ugovor sa UNDP-om se provodi u skladu sa Zakonom o Fondu, na temelju odluke UO gdje je Fond sufinansijer planiranih aktivnosti zajedno sa UNDP-om, a krajnji korisnik sredstava je lokalna zajednica na teritoriji Federacije BiH. U ovu svrhu je raspisan i Stalni javni oglas koji je u potpunosti odvojen od standardnog javnog poziva, koji Fond godišnje objavljuje najmanje jednom.

2.4.1. PLANIRANE AKTIVNOSTI FONDA U PROVOĐENJU POLITIKE ENERGETSKE EFIKASNOSTI KROZ "GED - GREEN ECONOMIC DEVELOPMENT" PROJEKAT

Fond za zaštitu okoliša FBiH u svojim planskim aktivnostima za period od 2014.-2018. godine ima za cilj da

nastavi sa do sada započetim aktivnostima i iste u značajnijoj finansijskoj mjeri proširi.

Svrha petogodišnjeg Programa u saradnji sa UNDP-om "Jačanje kapaciteta i smanjenje troškova korisnika javnih objekata FBiH kroz povećanje energetske efikasnosti, racionalizaciju upravljanja energijom i smanjenjem emisije u zrak" je stvaranje suštinskih operativnih uslova i mehanizama za provođenje međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine, te osiguravanje provođenja i primjene EU direktiva iz oblasti energetske efikasnosti u FBiH uz jačanje kapaciteta javnih institucija za provođenje EE projekata.

Cilj petogodišnjeg Programa i projektne saradnje između UNDP BiH i Fonda za zaštitu okoliša FBiH je kreiranje ambijenta povoljnog za investiranje u povećanje energetske efikasnosti u FBiH uz ostvarivanje novčanih ušteda budžetskih korisnika i zapošljavanjem domaće radne snage. Odnosno, cilj projekta je jačanje kapaciteta Fonda, smanjenje utroška javnih sredstava na potrošnju energije i alociranje istih na prioritetnije investicije, te omogućavanje povoljnih uslova za ulaganje u infrastrukturne mjere energetske efikasnosti, uz istovremeno stvaranje "zelenih radnih mjesta".

Realizacija ovako kompleksnog petogodišnjeg programa ima za konačni cilj da na jednom mjestu budu svi podaci: od kreiranja trenutnog stanja, provođenja mera i praćenja ušteda, tzv. MVR (monitoring, verification and reporting), do izvještavanja o potrošnji energije i emisijama CO₂, što naša država ima i obavezu.

2.4.2 PREGLED PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI U 2014. GODINI

Saradnja Fonda i UNDP-a ima za cilj dugoročnu i održivu izgradnju i jačanje kapaciteta Fonda, što će omogućiti Fondu da još bolje ispunjava svoju osnovnu ulogu i tako značajno doprinese unapređenju stanja životne sredine u FBiH. Ovaj Program predviđa niz aktivnosti usko posvećenih djelovanju u oblasti energetske efikasnosti a koje vode ka sistematskom upravljanju projekata povećanja energetske efikasnosti, kao i vrlo aktivno finansijsko učešće krajnjih korisnika na principu udruživanja sredstava, a sve u svrhu implementacije što većeg broja mera energetske efikasnosti, odnosno za što više objekata.

Za realizaciju Programa "Jačanje kapaciteta i smanjenje troškova korisnika javnih objekata FBiH kroz povećanje energetske efikasnosti, racionalizaciju upravljanja energijom i smanjenjem emisije u zrak" u 2014. godini ugovorena su sredstva u ukupnoj vrijednosti od 3.590.000,00 KM za 2014. godinu, od čega je učešće Fonda u iznosu od 1.445.000,00 KM, a UNDP-a 2.145.000,00 KM.

U 2014. godini planirano je devet aktivnosti, i to:

1. Implementacija ISGE/EMIS u 500 javnih objekata u FBiH;
2. Obuka korisnika objekata za ISGE/EMIS, energetsku efikasnost i upravljanje energijom u javnim objektima;
3. Izrada Studije stanja energetske efikasnosti za 500 javnih objekata u FBiH;
4. Provedba 30 detaljnih energetskih auditova javnih objekata u FBiH;
5. Implementacija infrastrukturnih mera energetske efikasnosti u četiri javna objekta u FBiH;
6. Izrada legislativnih dokumenata iz oblasti finansiranja energetske efikasnosti u FBiH;
7. Razvijanje i jačanje tehnoloških kapaciteta energetskih stručnjaka FBiH;
8. Podizanje svijesti građa FBiH iz oblasti energetske efikasnosti, upravljanje energijom i smanjenja emisije u zrak;

9. Pružanje tehničke asistencije Fondu za zaštitu okoliša Federacije BiH iz oblasti energetske efikasnosti, upravljanje energijom i rukovodenjem ISGE/EMIS (dodatana izgradnja kapaciteta uposlenika Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH za administriranje, rukovodenje i analizu ISGE/EMIS baze podataka u cilju samostalnog i neovisnog vođenja cijelokupnog sistema i baze podataka ISGE/EMIS-a na prostoru FBiH).

U nastavku Izvještaja biće prikazani detaljniji opisi i benefiti realizovanih aktivnosti u 2014. godini.

2.4.3 IMPLEMENTACIJA ISGE/EMIS U 500 JAVNIH OBJEKATA U FBiH

S obzirom na manjak statističkih podataka na entitetskom i državnom nivou, kao i na neprilagođenost vezanih indikatora i parametara potrebnih za sistematsko odlučivanje i izvještavanje u vezi sa upravljenjem energijom, očigledno je da je poboljšanje trenutnog stanja i načina donošenja investicionih odluka za finansiranje mera povećanja energetske efikasnosti, te praćenja/prikupljanja podataka i izvještavanja u cijeloj državi, jedan od ključnih izazova u BiH.

Kako bi se pomoglo prevazilaženju ovog izazova i pružio pouzdan alat za praćenje podataka, koji bi bio osnova za donošenje odluka o finansiranju i investiranju, te doprinjelo ispunjavanju obaveza o izvještavanju BiH prema multilateralnim sporazumima, kroz projekat "GED" razvio se jasno struktuiran i unificiran sistem za praćenje i izvještavanje o potrošnji energije i emisijama CO₂ unutar FBiH.

Naime, UNDP je ranije investirao 1.000.000,00 USD u razvoj informacionog sistema za sistematsko upravljanje energijom "EMIS - Energy Management Information System", koji bi trebao da BiH vladama obezbijedi operativnu komponentu za uspostavljanje i praćenje ciljeva za potrošnju energije i emisije, te da bude alat za upravljanje, izvještavanje i najvažnije donošenje odluka.

Fond za zaštitu okoliša FBiH, kao jedna od vodećih institucija iz oblasti energetske efikasnosti u FBiH, ima obavezu da pomaže bržem i kvalitetnijem razvoju informacionog sistema. Odnosno, nadolazećim Zakonom o energetskoj efikasnosti FBiH (usvojenim na Vladi 12.06.2014. godine, trenutno na Domu naroda kao zadnjoj instanci usvajanja zakonskog akta) Fondu se nalaže uspostava i vođenje informacionog sistema energetske efikasnosti. Svi javni nestambeni objekti, površine preko 500 m², imajuće obavezu praćenja potrošnje energije i o tome izvještavati Fond!

Obzirom na velik broj objekata u FBiH (procjenjuje se cca 9000), radi obezbjedivanja dinamike punjenja baze podataka i uzimajući u obzir period važenja ovog Programa (5 godina), te nepotrebogn periodičnog ponavljanja, Fond je objavio Stalni javni oglas, za formiranje baze podataka javnih objekata u cilju identifikacije potencijalnih projekata za uštedu energije. Poziv je objavljen od mjeseca maja 2013. godine, a namijenjen je svim organima lokalne i kantonalne samouprave koji u svom vlasništvu imaju javne nestambene objekte.

Svrha Javnog poziva je kontinuirano prikupljanje i analiza relevantnih podataka svih javnih objekata u nadležnosti organa lokalne i kantonalne uprave na teritoriji Federacije BiH i njihovoj energetskoj potrošnji, koji će biti osnov da se izvrši evaluacija i odaberu projekti na kojima će se vršiti detaljni energetski pregledi, te provoditi mjeru energetske efikasnosti.

Cilj prve aktivnosti je da se kroz što kraće vrijeme dobije stvarna slika postojećeg stanja u smislu gradevinskih i energetskih karakteristika svih javnih objekata, te sačini "nulto" stanje kako bi se mogli pratiti potrošnja energije, provedene

mjere te očekivani ciljevi i vršiti monitoring nad ispunjenjem istih.

Odaziv na ovakav potez Fonda je bio izvan svih očekivanja. Lokalna zajednica je iskazala svoj veliki interes te pokazala da ima dovoljno svijesti i želje za realizaciju ovih projekata.

2.4.3.1 Baza podataka Fonda

Od objavljivanja stalnog Javnog poziva do kraja 2014. godine u Fond je pristiglo 1081 prijava za javne nestambene objekte različite namjene na teritoriji FBiH. Po zaprimanju popunjениh upitnika od strane krajnjih korisnika pristupilo se pregledu pristiglih prijava/upitnika i unošenju dostavljenih podataka u internu bazu Fonda. Baza sadrži podatke o općim karakteristikama objekata, konstrukcijskim i energetskim obilježjima, kao i pomoći u evaluaciji unešenih podataka za rangiranje projekata. Ona omogućava jednostavan tabelarni prikaz prikupljenih podataka, kao i mogućnost filtriranja određenih kategorija, a u zavisnosti od potreba i mogućnosti koje se pojavljuju u fazama realizacije projekta.

Pored navedenih u bazu Fonda unijeti su i podaci za 124 dodatna objekta za koje su urađeni preliminarni energetski pregledi u sklopu Studije o energetskoj efikasnosti javnih objekata Unsko-sanskog kantona, 2014. godine, što čini ukupan broj od 1205 objekata u bazi Fonda.

Za provođenje ovog petogodišnjeg Programa usvojena je i generalna metodologija izbora projekata/objekata za implementaciju mera povećanja energetske efikasnosti javnih objekata u FBiH u sklopu Programa "Jačanje kapaciteta i smanjenje troškova korisnika javnih objekata FBiH kroz povećanje energetske efikasnosti, racionalizaciju upravljanja energijom i smanjenjem emisije u zrak", a sve u svrhu realizacije svih ugovorenim programskim aktivnostima.

2.4.3.2 Uvođenje potencijalnih objekata u programski paket EMIS

Sljedeći korak u procesu identifikacije projekata bio je kreiranje korisničkih računa u programski paket EMIS (od strane UNDP-a), za sve objekte preko 500 m² dostavljene od strane Fonda, te prikupljanje podataka o potrošnji energije i vode za referentni period, retroaktivno 36 mjeseci, stope osnov za kreiranje energetskih indikatora i dalju evaluaciju projekata.

Za svaki objekat unutar EMIS-a stručni tim iz UNDP-a unio je dostavljene podatke, na osnovu kojih se daju energetski indikatori, koji su služili Projektnom odboru za odabir objekata za koje će se vršiti energetski pregledi.

Od ukupno 500 kreiranih objekata u toku 2014. godine, dostavljeni su i ažurirani kompletni podaci o potrošnji energije i vode za 473 javna objekta.

Ukratko, aktivnost "Implementacija ISGE/EMIS u 500 javnih objekata u FBiH odnosila se na:

- Otvaranje korisničkih računa (unos statičkih podataka) za 500 identificiranih javnih objekata u FBiH;
- Prikupljanje informacija o potrošnji i troškovima energije i vode u periodu posljednjih 36 mjeseci, prilagođenih za unos u EMIS za 473 javna objekta u FBiH;
- Tehničku podršku i asistiranje kontakt osobama identificiranim javnim objekata u FBiH pri popunjavanju neophodnih podataka u elektronski upis;
- Unos dinamičkih podataka za 473 javna objekta u FBiH;
- Konačno formiranje baze podataka o potrošnji i troškovima energije i vode za 473 javna objekta u FBiH;

- Održavanje sistema za ISGE/EMIS, tehnička podrška i asistiranje kontakt osoba identificiranih javnih objekata u FBiH.

Sve navedene aktivnosti realizovane su u ugovorenom roku. Za ovu poziciju u sklopu GED projekta ukupno je izdvojeno 1.760.000,00 KM, od čega je Fond finansirao 650.000,00 KM.

Samo objekti koji su upisani u internu bazu Fonda, a potom i u EMIS mogli su biti odabrani za realizaciju narednih koraka procesa povećanja EE. Obzirom na ranije postignute rezultate, lokalne vlasti su akceptirale ovu činjenicu te u skladu sa svojim kapacitetima kontinuirano dostavljaju podatke za objekte kojim upravljaju na budžetskoj osnovi.

2.4.3.3 Obuka korisnika objekata za ISGE/EMIS, energetsku efikasnost i upravljanje energijom u javnim objektima

Druga aktivnost imala je za cilj da se na svim nivoima vlasti delegira najmanje jedna osoba iz svake javne institucija čiji će zadatak biti da radi na kontinuiranom unošenju podataka u EMIS, praćenju potrošnje energije, monitoringu nakon provedenih mera EE - verificiranje ušteda i, naravno, obavezan prenos znanja na svoje kolege, te podizanje svijesti o smanjenju potrošnje energije.

Obuka korisnika za ISGE/EMIS sastojala se iz nekoliko faza, i to:

- Pripremne aktivnosti za realizaciju obuke za ISGE/EMIS, energetsku efikasnost i upravljanje energijom u javnim objektima za Fond (izrada plana realizacije obuke korisnika);
- Organizovanje i pronašetak prostora za edukaciju koji zadovoljava uvjete neophodne za rad;
- Grupisanje po geografskim regijama i informisanje potencijalnih participanata obuke;
- Konačna potvrda participantima obuke o tehničkim i logističkim pitanjima;
- Obuka korisnika iz ISGE/EMIS;
- Kreiranje i dostavljanje korisničkih naloga.

U sklopu ove aktivnosti do sada je obučeno 433 korisnika javnih objekata, čiji je zadatak da unose podatke o mjesечноj potrošnji energije i vode.

Bitno je naglasiti da samo objekti za koje se redovno unose navedeni podaci mogu ući u dalju evaluaciju, budući da su informacije o potrošnji energenata polazni indikatori za rangiranje objekata.

Fond i UNDP su za ovu aktivnost ugovorili sredstva od ukupno 500.000,00 KM, od čega Fond sudjeluje u iznosu od 200.000,00 KM. U 2014. godini realizovano je 87% aktivnosti, za koje je Fond na osnovu dostavljenih situacija uplatio sredstva u vrijednosti od 173.200,00 KM.

2.4.3.4 Izrada studije stanja energetske efikasnosti 500 javnih objekata FBiH

Studija stanja energetske efikasnosti u 500 javnih objekata FBiH je komplementarna sa implementacijom ISGE/EMIS koji se implementira ovim projektom. Studija nadopunjuje ISGE/EMIS u smislu procjene investicija mera energetske efikasnosti sa proračunom finansijskih ušteda energetskog upravljanja, te njihovog pozitivnog utjecaja na okoliš. Koristeći metodologiju "walk through audit" svih 500 objekata je obradeno i analizirano kroz jednu jedinstvenu Studiju koja će pored pojedinačnih procjena za svaki objekat pružiti i analizu svih objekata zajedno, prema vrsti energije, te sektorski prema namjenama (obrazovne institucije, zdravstvene itd.). Studija će ovim pristupom omogućiti da se dobije "šira slika" stanja i potencijala za unapređenje po obrađenim sektorima, te da uz EMIS daje nadopunjujuću podlogu za provođenje detaljnih energetskih pregleda.

U toku izvještajnog perioda razvijen je projektni zadatak za izradu Studije, provedene tenderske procedure, te izvršena

evaluacija pristiglih prijava i odabran Izvršioc usluge. Potom je uraden draft Studije za 340 javnih objekata u FBiH. Predmetna Studija nije u ugovornom roku kompletirana iz razloga majske poplave kad su svi ljudski kapaciteti bili locirani na rješavanje ove prioritetne situacije, naročito da se radi o dosta velikom obuhvatu, čitavoj Federaciji. U narednom periodu očekuje se i finaliziranje izrade te dostavljanje konačne Studije.

Za navedenu aktivnost ukupno je ugovorenog ukupno 75.000,00 KM (učešće Fonda iznosi 35.000,00 KM). Fond je u 2014. godini, na osnovu dostavljenih situacija, uplatio iznos od 23.970,00 KM, odnosno 68,5% ugovorene vrijednosti.

2.4.4 PROVEDBA 30+7 DETALJNIH ENERGETSKIH AUDITA JAVNIH OBJEKATA U FBiH

Za sve krajnje korisnike koji su dostavili tražene podatke, dobili su se energetski indikatori koji su bili osnov za dalji odabir objekata za vršenje detaljnog energetskog pregleda.

Po dobijanju indikatora za sve unesene objekte Projektni odbor (predstavnici Fonda i UNDP-a) sačinio je rang listu potencijalnih projekata.

Na osnovu prikupljenih energetskih, ekonomskih i emisionih podataka kroz ISGE/EMIS sistem, te rezultirajućih indikatora, izvršila se analiza te sačinila prioritizacija potencijalnih objekata za vršenje detaljnog energetskog audita. Planom za 2014. godinu predviđeno je 30 DEA. Obzirom na ostvarene uštede tenderskom procedurom zajedničkim dogovorom pristupilo se odabiru dodatnih 7 objekata za vršenje DEA objekata sa poplavljenih područja. Obzirom da je unutar ranijih bilo 4 objekta sa poplavljenih područja sa dosatnih 7, Fond i UNDP su izradili DEA za 11 objekata od čega je 9 potpuno sanirano.

Nakon provedbe detaljnih energetskih audita pristupilo se izradi tehn.-ekonomskih analiza za sve odabrane objekte. Svi navedeni dokumenti su izrađeni u ugovorenom roku i dostavljeni Fondu, a potom i krajnjim korisnicima. Za provedbu ovih aktivnosti izdvojeno je ukupno 175.000,00 KM, od čega je Fond sufinansirao iznos od 85.000,00 KM.

2.4.5 IMPLEMENTACIJA INFRASTUKTURNIH MJERA ENERGETSKE EFIKASNOSTI U PET JAVNIH OBJEKATA U FBiH

Na osnovu rezultata provedenih detaljnih energetskih auditova Projektni odbor je ponovo pristupio evaluaciji dobivenih rezultata u svrhu donošenja odluke za koje objekte će se vršiti finansiranje provođenje mjera energetske efikasnosti, a sve do visine obezbijedenih sredstava po zaključenom Ugovoru.

Sačinjenu rang listu na osnovu svih navedenih kriterija usvojili su predstavnici Fonda i UNDP-a, te je u okviru planiranih aktivnosti, od ukupno 37 objekata odabранo 5 (umjesto planirana 4) sa najvećim opravdanjem za investiranje u mjeru povećanja energetske efikasnosti.

Odabrani su sljedeći objekti:

1. Prva osnovna škola, Široki Brijeg, Zapadnohercegovački kanton
2. OŠ. Aleksić, Sarajevo, Kanton Sarajevo
3. OŠ. Lukavac Mjesto, Lukavac, Tuzlanski kanton (poplavljeno objekat)
4. JU OŠ. Duboki Potok, Srebrenik, Tuzlanski kanton (poplavljeno objekat)
5. OŠ. Hasan Kikić, Olovo, Zeničko-dobojski kanton (poplavljeno objekat).

2.4.6 RAZVIJANJE I JAČANJE TEHNO-EKONOMSKIH KAPACITETA ENERGETSKIH STRUČNJAKA FBiH

Razvijanje i jačanje kapaciteta energetskih stručnjaka, te kreiranje razumijevanja za pravo-legislativni okvir FBiH/RS, BiH i EU iz oblasti energetske efikasnosti, te unapređenje tehnolo

ških vještina potrebnih za provođenje energetskih auditova i izradu bankabilnih dokumenata, vršilo se realizacijom aktivnosti jačanja kapaciteta kroz trening programe i formiranje Udruženja energetskih stručnjaka u BiH.

U kontekstu navedenog, razvijen je tehnički opis i zahtjevi za aktivnost osnivanja Udruženja termo-tehničara FBiH, izvršeno tenderisanje, te evaluacija pristiglih prijava i ugovaranje Konsultanta čija je zadaća bila pomoć u analizi i uspostavljanju ovakve vrste udruženja. U izvještajnom periodu u sklopu ove aktivnosti realizovano je:

- Održavanje prve preliminarne radionice svih zainteresiranih strana za formiranje Udruženja, kako bi se prepoznale potrebe sektora i dogovorilo o konkretnim budućim koracima za tu djelatnost;
- Održavanje Osnivačke Skupštine Udruženja;
- Dostavljanje prijave za formiranje Udruženja Ministarstvu pravde BiH (u fazi registracije);
- Razvijanje tehničkog opisa i zahtjeva (ToR) za aktivnost razvijanja Programa stručnog usavršavanja energetskih stručnjaka FBiH, tenderisanje i evaluacija pristiglih ponuda;
- Održavanje četiri Programa stručnog usavršavanja energetskih stručnjaka FBiH u Mostaru, Bihaću, Tuzli i Sarajevu.

Ukupni ugovoren iznos za provedbu ove aktivnosti iznosi 150.000,00 KM. Učešće Fonda je u vrijednosti od 75.000,00 KM, od čega je u 2014. godini, na osnovu dostavljenih situacija uplaćeno 65.845,50 KM, odnosno 88% od ugovorenog iznosa.

2.4.7 OSTALE AKTIVNOSTI

Fond je u sklopu redovnog Javnog poziva u 2014. godini, odvojio sredstva i za projekte energetske efikasnosti. Sredstva su bila namijenjena za izradu detaljnih energetskih audita za javne objekte, poboljšanje energetske efikasnosti u sektoru javne rasvjete, te za samu implementaciju mjeru energetske efikasnosti u zgradarstvu. Međutim, uslijed poplava koje su se dogodile u maju 2014. godine, sredstva za ove i druge projekte su na osnovu Odluke Vlade alocirana na sanaciju nastalih šteta u poplavljениm područjima.

Stoga je, Upravni odbor Fonda donio je Odluku o zajedničkom sufinansiranju Fonda za zaštitu okoliša FBiH i UNDP-a za sanaciju šteta na prioritetnim objektima sa poplavljenoj području FBiH, u dijelu investicija koje podrazumijevaju mjeru energetske efikasnosti. Odluka se odnosila na sanaciju prioritetnih objekata na poplavljanim područjima na lokalitetima Zeničko-dobojskog, Unsko-sanskog i Posavskog kantona.

U nastavku je prikaz prioritetnih objekata sa potrebnom investicijom za potpunu sanaciju, provođenje mjeru energetske efikasnosti i učešće Fonda u istim.

Br.	Naziv institucije	Površina (m ²)	Ukupna investicija bez PDV-a (KM)	Investicija za povećanje mjera EE (KM)	Udio Fonda - 30% od mjera EE (KM)
1	OŠ. Maglaj, Maglaj	5.500	773.504,00	456.770,00	137.031,00
2	MSS Maglaj i Gimnazija Edhem Mulabdić, Maglaj	4.260	842.634,00	422.725,00	126.817,00
3	Dom zdravlja Magla, Maglaj	4.085	968.905,00	577.955,00	173.386,00
4	Prva osnovna škola, Maglaj	3.000	582.900,00	434.650,00	130.395,00
5	Dječiji vrtić, Maglaj	1.500	325.800,00	265.050,00	79.515,00

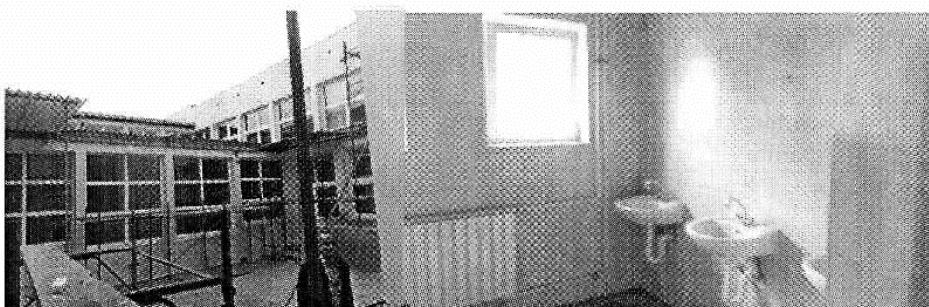
6	Općina i Sud u Maglaju	3.500	666.400,00	477.450,00	143.235,00
7	Mješovita srednja škola, Sanski Most	2.210	444.027,00	263.305,00	78.992,00
8	Srednja škola Orašje, Orašje	4.800	920.975,00	461.369,00	138.411,00
9	O.S. Orašje, Orašje	1.570	373.570,00	104.089,00	31.227,00
	UKUPNO	30.425	5.898.715,00	3.463.362,00	1.039.009,00

Tabela 7

Za sanaciju ovih devet objekata osigurana su sredstva u vrijednosti od 4.859.715,00 KM, a Fond je izdvojio 1.039.009,00 KM (30% investicije namijenjene za povećanje EE u objektima). Sredstva Fonda se koriste u svrhu povećanja energetske

efikasnosti objekata po principu "built back better", odnosno objekti se unapređuju sa aspekta energetske efikasnosti u odnosu na prvoribno stanje. Provodenjem mera identifikovanih detaljnim energetskim pregledima korisnici će dobiti kvalitetnije uslove za rad, te smanjiti potrošnju/troškove energije, čime će se sredstva lokalne zajednice namijenjena za pokrivanje ovih troškova moći alocirati na druge investicije u skladu sa svojim prioritetima.

Sanacija objekata završena je u 2014. godini, dok će finansijska potraživanja biti realizovana u 2015. godini. Po završetku radova svi objekti su svečano otvoreni sa postavljenom posvetnom pločom na ulazima, te je nastavljen neometan rad svih institucija.

Illustracija 16

2.5 PROGRAMSKE AKTIVNOSTI NA PRIPREMI PROJEKATA ZA EU FONDOVE

2.5.1 ANALIZA RAZVOJA U IZVJEŠTAJNOM PERIODU

Generalne aktivnosti iz izvještajnog perioda temeljene su na:

- analizi pravnih akata Fonda, domaće legislative i legislative EU relevantne za oblast okoliša i upravljanja projektima,
- analiza potreba (administrativnih, materijalnih i kadrovskih) u skladu s djelatnošću Fonda i obimom početnih aktivnosti,
- edukaciji stručnog osoblja, definisanje metodologije funkcionisanja Sektora i realizacije programskih zadataka,
- praćenju aktivnosti međunarodnih i domaćih institucija čiji rad se reflektuje na razvoj Fond-a,
- Praćenju raspoloživih Fondova EU.

2.5.2 REALIZACIJA PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI U 2014. GODINI

Nakon uspostave Sektora EU fondova, intenzivirane su aktivnosti na detaljnoj analizi, praćenju i uključivanju u programe međunarodnih fondova relevantnih za djelatnost Fonda.

Kao izvori informacija korištene su zvanične stranice i portalni EU, zemalja članica EU, DEI, Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, i dr.

2.5.3 UČEŠĆE NA PROGRAMU PREKOGRANIČNE SARADNJE BiH - HRVATSKA SA PROJEKTOM SAVE (SUSTAINABLE ACTION FOR VITAL ENVIRONMENT)

Na Javni poziv koji je završen 04.11.2013. godine Fond je aplicirao sa projektom "SAVE - Sustainable Action for Vital Environment", koji se odnosi na uspostavu sistema preventivne zaštite od požara.

Osnovni podaci o projektu su sljedeći:

Cilj projekta:	Smanjiti oštećenja eko sistema na području općina: Kula Norinska, Neum i Ljubiški.		
Specifični ciljevi:	- Prevencija od požara i smanjenje broja nelegalnih deponija na području općina Kula Norinska, Neum i Ljubiški. - Podizanje svijesti		

	Aplikant 1 (HR) (EUR) (EU)	Aplikant 2 (BiH) (EUR)	Ukupno: (EUR)
Zahtjev po aplikaciji	199.404,69	231.975,90	431.380,59
Kontribucija od strane aplikantana i koaplikantata	42.392,46 (17,53%)	42.005,63 (15%)	84.398,09¹
Ukupna vrijednost Projekta	241.797,15	273.981,53	515.778,68

Evaluacija administrativne, tehničke i finansijske prihvatljivosti projektnog prijedloga je završena je u aprilu 2014. godine. U ovoj fazi projekat je pozitivno ocijenjen i od 158 pristiglih projekata po broju bodova našao se na sedmom mjestu.

2.5.4 RASPOLOŽIVI PROGRAMI ZA APLICIRANJE

U periodu kraj 2013. godina i u toku 2014. godine EU je usvojila niz strategija, pravnih dokumenata i programa EU za programski period 2014-2020. godina.

U kontekstu implementacije novog sedmogodišnjeg budžeta Evropske Unije za period 2014 - 2020, a u okviru instrumenta vanjske pomoći, Evropska komisija je uvela novi instrument prepristupne pomoći IPA II za period 2014-2020.

¹ Fond za zaštitu okoliša sa 25.095,85 EUR
Općina Ljubiški sa 13.032,58 EUR
Općina Neum sa 3.877,20 EUR

Za razliku od IPA I, u IPA II ukida se podjela na prijašnjih pet komponenti, a uvode se područja politika u okviru kojih će se provoditi različite intervencije. Preduslov za dobivanje pomoći iz IPA II instrumenta jeste usvajanje Strateškog dokumenta za državu korisniku. Bosna i Hercegovina je 15.12.2014. godine donijela Indikativni strateški dokument za BiH za period 2014-2017, gdje je određena kombinacija područja politika za finansijsku pomoć EU.

Evropska komisija je također pripremila novi ciklus Programa Evropske unije za period 2014-2020. godina, koji su otvoreni zemljama zapadnog Balkana, a time i Bosni i Hercegovini. U oblasti zaštite okoliša, ispunjavanje obaveza iz pravne stečevine EU-e te dalja provedba nacionalnih strategija i planova otvara mogućnost finansiranja u sektorima kao što su obnovljivi izvori energije (OIE), energetska učinkovitost (EE) i zaštita prirode.

U skladu s djelatnošću Fonda, sa liste programa dostupnih BiH mogu se izdvojiti program LIFE i program HORIZON.

Treba napomenuti da je BiH u 2014. godini osigurala preduslove i platila potrebnu "ulaznu kartu" za korištenje sredstava iz Programa Horizon 2020, dok za Program Life još uvjek nisu stvoreni preduslovi za apliciranje.

Kratka informacija o svakom od ovih Programa data je u sljedećoj tabeli.

Program	Budžet (euro)	Opis
Strategija EVROPA 2020: Strateški cilj - Pametan i inkluzivan rast		
1. Nauka, istraživanje i inovacije	Horizon 2020	80 milijardi
- HORIZON 2020 je okvirni program Evropske unije za istraživanje i inovacije za period 2014-2020 u kojem mogu učestvovati države članice EU, kandidatkinje i potencijalne zemlje kandidatkinje za članstvo u EU, uključujući i Bosnu i Hercegovinu. - Glavni cilj je povećanje globalne konkurenčnosti Evrope, ekonomskog razvoja, stvaranja novih radnih mesta i prevaziđenje ekonomske krize.		
Strategija EVROPA 2020: Strateški cilj - Održiv rast: prirodni resursi		
2. Okolina i klimatske promjene	LIFE	3,4 milijarde
- Program LIFE je nastavak programa LIFE+ iz perioda 2007-2013. Ovo je novi program koji je u sebi objedinio dva podprograma: program za okoliš i program za klimu. Program LIFE je katalizator za provođenje implementacije i integracije okolišnih i klimatskih ciljeva u druge politike i prakse zemalja članica.		

Tabela 8

2.6 SARADNJA NA DONOŠENJU POTREBNE ZAKONSKE REGULATIVE

Za kvalitetan rad Fonda neophodno je kontinuirano pratiti, tumačiti i komentirati prateću zakonsku regulativu u oblasti zaštite okoliša.

U dosadašnjem periodu ključno je bilo adekvatno provođenje odredbi definiranih Zakonom o vodama, obzirom da Fond ostvaruje prihode iz općih i posebnih vodnih naknada u iznosu od 15%, te primjena Uredbe o vrstama naknada i kriterijumima za obračun naknada za zagadivače zraka, za koju je pripremljena i informacija u smislu uočavanja nedostataka, a temeljeno na iskustvu iz prve godine primjene, što je na početku 2014. i prezentirano nadležnim ministarstvima i inspekциji.

Krajem avgusta 2013. FMOIT je imenovao Stručnu komisiju za izradu novog Pravilnika o registrima postrojenja i zagadivanjima, u kojoj je i predstavnik Fonda za zaštitu okoliša (uz članove iz Federalnog hidrometeorološkog zavoda i FMOIT-a), gdje je planirano da se prilikom izrade Pravilnika uzmu u

obzir nedostaci, u smislu "nepovezanosti" Registra i potreba provođenja Uredbe za zagadivače zraka.

Od Fonda, je dat prijedlog za izradu Sektorskog uputstva za izračun emisija SO₂, NOx i čvrstih čestica koja će postati prilog Uredbe.

Nakon niza inicijativa Fonda da se pokrenu neophodne izmjene Uredbe, rješenjem FMOIT-a br. 04-02-2472/10 od 20.3.2014. imenovana je Komisija za izradu prijedloga Uredbe o izmjenama i dopuna Uredbe o vrstama naknada i kriterijima za obračun naknada za zagadivače zraka. Nakon niza sastanaka, u novembru je završen načrt prijedloga izmjena te posлан u daljnju proceduru. Na temelju od Fonda datih prijedloga objavljene su izmjene i dopune Uredbe.

Aktom br. 01-06-572/14 od 13.3.2014. upućena je FMOIT-u inicijativa Fonda za pokretanje aktivnosti na izradi Upustva za proračun godišnjih emisija zagadjujućih materija koje su predmet Uredbe o naknadama za zagadivače zraka. Komisija za praćenje izrade Upustava, imenovana od strene Fonda, zajedno s konsultantom, intenzivno radi na analizi dostavljenog materijala. Uporedo s izradom jasne metodologije proračuna analizira se i simulira korištenje "predloženih metodologija" na obračun naknade kod postrojenja koja su dosad uključena u proces.

Obzirom na doneseni Pravilnik o ambalaži i ambalažnom otpadu, kao i Pravilnik o upravljanju otpadom od električnih i električnih proizvoda, te Uredbi o uvođenju naknada za kese tregerice, Fond je aktivno radio na tumačenju i primjeni istih, te na prijedlozima za izmjene i dopune iste.

Na temelju provedene analize Pravilnika o ambalaži i ambalažnom otpadu, došlo se do zaključka da predmetni Pravilnik sadrži niz nedostataka kada je u pitanju izvještavanje i kontrola dostizanja ciljeva, tako da je Sektor pripremio i prijedloge dopune forme izvještavanja, kao i niz pitanja koja se moraju razriješiti zajedno sa FMOiT-om i inspekcijom, naročito kada je u pitanju praćenje i kontrola ovlaštenih Operatera sistema, kao i provođenja mjera na terenu. U skladu sa navedenim, na Izvještaj Koordinacionog tijela o praćenju implementacije predmetnog Pravilnika.

Vlada FBiH donosi Zaključak u kojem se između ostalog "Zadužuje Federalno ministarstvo okoliša i turizma da u saradnji sa nadležnim institucijama Vlade FBiH, uključenim u rad Koordinacionog tijela, izvrši izmjene i dopune Pravilnika o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom u smislu uspostavljanja preciznije i efikasnije kontrole i praćenja efekata provođenja pojedinih mjeru i rada operatora sistema". Još uvjek nije postupljeno po ovom zaključku, te se očekuje vrlo intenzivan angažman svih nadležnih institucija Vlade FBiH (uključujući i Fond) u 2015. da se donesu kvalitetne i temeljne izmjene Pravilnika (ako je potrebno i njegovo ponovno donošenje), a sve u cilju ne samo poboljšanja sistema upravljanja ambalažom i ambalažnim otpadom, nego i sprječavanja zloupotreba i nepravilnosti korištenjem propusta u postojećem Pravilniku.

Što se tiče Pravilnika o upravljanju otpadom od električnih i električnih proizvoda, isti je donesen tek u X mjesecu 2012. god. i na isti je Fond uočio i prezentirao nadležnom Ministarstvu niz primjedbi. Osnovna se odnosi na potpunu nemogućnost praćenja ostvarenja ciljeva Operatera, jer je Pravilnikom dat jedan mjeri sistem kod evidentiranja količina opreme plasirane na tržište (komadi), a sasvim drugi za dokazivanje ciljeva zbrinjavanja otpada (kg), te je zatraženo da se sva evidentiranja u Pravilniku definišu u kg i uz to dat konkretni prijedlog izmjena i dopuna.

Federalno ministarstvo je pokrenulo aktivnosti na izmjenama i dopunama Pravilnika u mjesecu oktobru 2014. g., a izmjene Pravilnika su donesene krajem mjeseca decembra 2014. Smatramo da Ministarstvo mora insistirati na formi i sadržaju izvještaja da se ne bi ponovio problem sa izvještavanjem

operatera sistema za ambalažu. Posebno je potrebno naglasiti da je zbrinjavanje EE otpada puno kompleksnije, sami EE otpadni uredaji imaju puno sastavnih dijelova koji se rastavljaju, posebno obraduju i/ili izvoze, sam otpad sadrži puno opasnih komponenti itd. te je priča o ovoj vrsti otpada puno složenija i traži puno više podataka i kontrole.

Također, pokrenuta je inicijativa za izmjene Uredbe za kese tregerice, odnosno određenih članova. Nephodno je u Uredbu uključiti i kese tregerice debljine do 20 mikrona, koje služe za pakovanje refuznih materijala. Na taj način bismo onemogućiti manipulaciju samog sistema od strane obveznika, poboljšali kontrolu od strane inspekcijskih organa, ali i povećali iznos prikupljenih sredstava.

U narednom periodu se očekuje da će nadležne institucije (Vlada Federacije BiH i resorna ministarstva) donijeti nedostajuće provedbene propise za prikupljanje ostalih prihoda iz člana 21. stav 2., a u vezi sa članom 18. Zakona o Fondu za zaštitu okoliša FBiH i to:

1. Uredbe o uvođenju naknada za korisnike okoliša kao hitne mjere (jer je već značajan broj subjekata koji kroz koncesione ugovore uveliko koriste ili namjeravaju koristiti prirodne resurse, a da pri tome ne podliježu nikakvoj obavezi plaćanja naknada po osnovi korištenja istih);
2. Uredbe o uvođenju naknada po osnovi zagadivača okoliša i to naknade za opterećenje okoliša otpadom: komunalnim i industrijskim neopasnim;
3. Pravilnik o načinu prikupljanja-reciklaže i zbrinjavanja: otpadnih guma, otpadnih vozila, otpadnih ulja, otpadnih baterija i akumulatora;
4. Pravilnik o upravljanju opasnim otpadom,
5. Pravilnik o upravljanju građevinskim otpadom.

Također je za potrebe poboljšanja rada neophodno i slijedeće:

- Izmjene i dopune Zakona o Fondu za zaštitu okoliša I EE
- Pravilnik o uspostavljanju informacionog Sistema upravljanja otpadom.

Izрадa legislativnih i smjerodavnih dokumenata za Fond iz oblasti finansiranja energetske efikasnosti u FBiH podrazumijeva izradu uputa i smjernica, te dokumenata sekundarne legislative, u cilju kreiranja održivih finansijskih modela i uspostavljanja finansijskih mehanizama za finansiranje energetske efikasnosti na području FBiH, a sve u svrhu razvoja Fonda kao finansijske institucije i omogućavanja plasiranja svih oblika načina dodjele finansijskih sredstava Fonda.

Svrha ove aktivnosti je, između ostalih, uspostava revolving fonda unutar Fonda za zaštitu okoliša FBiH. Cilj je da se u Fondu unaprijede finansijski mehanizmi, te da se u FBiH unaprijedi finansijska baza za provođenje projekata koji nose ekonomski razvoj, ali istovremeno obraćaju pažnju na aspekte zaštite, očuvanja i unaprijeđenja okoliša.

U tu svrhu najprije je angažavan tim stručnih saradnika/konsultanata, od strane UNDP-a, za pripremu "Studije unaprijeđenja finansijskih mehanizama Fonda za zaštitu okoliša FBiH", potencirajući pri tome analizu mogućnosti za kvalitetnu podršku projektima u oblasti energetske efikasnosti.

Izvori podataka u pripremi Studije bili su propisi koji su na snazi u FBiH kao i stručno mišljenje angažovanih stručnjaka o potencijalnim unaprijeđenjima sistema prikupljanja i plasmana sredstava Fonda, ali i podaci i informacije koje su članovi konsultantskog tima prikupili tokom razgovora sa predstavnicima Fonda i drugih institucija čiji položaj i aktivnosti mogu biti od značaja za izmjene mehanizma finansiranja projekata u oblasti okoliša, a naročito energetske efikasnosti.

Općenito govoreći revolving fond (RF) je izvor sredstava iz kojih se kreditira više specijalizovanih projekata. Konkretno, u slučaju RF-a za ulaganja u projekte energetske efikasnosti, Fond osigurava dugoročnu investiciju u javnom i privatnom sektoru. Ovakav RF nudi kredite za pokrivanje početnih troškova ulaganja u poboljšanje energetske efikasnosti, gdje se rezultat uštede energije onda koristi za otplatu RF do izvornog ulaganja, uključujući kamate i bilo kakve druge naknade. Budući da je RF neprofitabilnog karaktera, Fond može da ponudi finansiranje sa nižim troškovima i dužim rokom otplate uz blaže sigurnosne uvjete od komercijalnih kredita. Obzirom da projekti energetske efikasnosti imaju pozitivne finansijske stope povrata, ostvarivanje tih ušteda, te ponovno korištenje za nove investicije stvara bolje održiv finansijski program od tipičnih budžetskih ili donatorskih pristupa finansiranja.

Generalni zaključak Studije je da postoje osnovne pravne pretpostavke za osnivanje revolving fonda unutar Fonda za zaštitu okoliša FBiH, te da je potrebno usaglasiti plan i program poslovanja Fonda i utvrditi nivo sredstava koja bi se plasirala preko revolving fonda.

Također, u sklopu ove aktivnosti ugovorene su izrade internih dokumenata Fonda za unaprijeđenje rada, te izrađen Pravilnik/Metodologija o kriterijima i mjerilima za ocjenjivanje zahtjeva za finansiranje projekata energetske efikasnosti sredstvima revolving fonda.

Realizacija i uopšte planiranje ovakve aktivnosti je od izrazitog značaja za Fond. Na ovaj način smo uz pomoć međunarodne razvojne agencije i angažovanje konsultanata dobili izuzetno kvalitetnu analizu Fonda sa pravnog i ekonomskog aspekta, kako samog ustrojstva tako i planiranog razvoja. Ova Studija je početni oslonac za nastavak planiranih aktivnosti koje su u dijelu ove pozicije sve usko posvećene razvoju i unaprijeđenju rada Fonda.

2.7 SARADNJA SA NADLEŽNIM INSTITUCIJAMA U ZEMLJI I INOSTRANSTVU

- Fond održava čvrstu saradnju sa resornim Ministarstvom turizma i okoliša, kao i sa drugim ministarstvima unutar Vlade u cilju pripreme i usvajanja potrebne zakonske regulative u oblasti zaštite okoliša,
- Fond održava saradnju svih institucija koje su zadužene za upravljanje vodama, te je organiziran niz sastanaka sa FMPVŠ, Agencijama za vodno područje rijeke Save i Jadrana, a u cilju razmjene informacija, kao i identifikacije projekata od značaja za FBiH u oblasti zaštite voda, te naročito za usklajivanje aktivnosti vezanih za sanaciju šteta nastalih u poplavama 2014.
- Fond je uspostavio saradnju sa Fondom za zaštitu životne sredine Republike Srske, Fondom za zaštitu okoliša u Hrvatske u cilju razmjene iskustva te kantonalnim ministarstvima i općinama u cilju razmjene informacija i koordinacije zajedničkih projekata,
- Fond je dao svoj doprinos intenziviranju kontakata i konkretne saradnje sa predstavnicima Svjetske banke, UNDP, USAID, Evropske banke (EBRD) i ostalih.

Fond je nastavio saradnju sa međunarodnim i domaćim institucijama, a neke od njih su:

- SEPA - Švedska agencija za zaštitu okoliša i SIDA - Švedska agencija međunarodnu saradnju
- EPTISA Servicios de Ingenieria S.L. (kroz projekat EnvIS)
- Direkcija za evropske integracije (DEI)
- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (MVTEO)
- Kao što je u prethodnom tekstu detaljno elaborirano Fond je učvrstio saradnju sa UNDP-om.

U nastavku slijedi lista nekih od projekata i aktivnosti:

- U protekloj godini ostvarena je saradnja Fonda sa JICA-om i to kroz projekat izrade "Master plan za remedijaciju hot-spotova u BiH".
- Projekat IPA 2008 pod nazivom "Pomoć u implementaciji direktive o pticama i direktive o staništima u BiH" je otpočeo 15. oktobra 2014. godine, te je planirano da traje do 14.10.2014. godine. Zbog nepredviđenih dešavanja u državi, aktivnosti koje su naknadno usvojene, Projekat je dobio zeleno svjetlo od strane EK, te je usvojena non-cost ekstenzija do sredine januara 2015. godine. Projekat je finansiran od strane SIDA-e, vođen od strane Delegacije Evropske komisije u BiH, a implementira ga Prospect Consulting & Services u konzorcijumu sa EPTISA, SIA ELLE i Latvijskog fonda za prirodu. Koordinator projekta je MOFTER.
- U okviru realizacije projekta "EnvIS" koji se finansirao iz sredstava IPA 2008, a koji je bio fokusiran je na jačanje institucija za zaštitu životne sredine/okoliša u Bosni i Hercegovini i priprema za predrustupne fondove, Fond je bio uključen u realizaciju komponente 4 "Politika zaštite okoliša". Kao rezultat rada ove grupe, na završnom sastanku prezentovan je set nacrta finalnih dokumenata kako slijedi:
  1. Nacrt finalnog dokumenta "Politika okoliša za FBiH"
  2. Nacrt finalnog dokumenta "Politika okoliša za RS"
  3. Nacrt finalnog dokumenta "Politika okoliša DB"
  4. Nacrt finalnog dokumenta "Politika okoliša BiH"
- Projekat "Razvoj kapaciteta za integraciju globalnih obaveza iz oblasti okoliša/životne sredine u politike i odlučivanje o razvoju u Bosni i Hercegovini" je finansiran od strane Globalnog fonda za okoliš/životnu sredinu (GEF) a implementirat će ga Program UN-a za okoliš tokom narednih 36 mjeseci. Osnovni cilj projekta jeste uspostava sistema izvještavanja i protoka podataka (Environmental Management Information System - EMIS) u skladu sa zahtjevima glavnih konvencija o okolišu/životnoj sredini, uključujući i alate za analizu podataka, za institucije u zemlji koje se bave implementacijom
- Konvencije Ujedinjenih nacija o biološkoj raznolikosti (CBD),
- Konvencije Ujedinjenih nacija o borbi protiv degradacije zemljišta (UNCCD) i
- Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (UNFCCC).
- realizacija projekta regionalnog vodovoda Plava voda, kao još jednog projekta od značaja za FBiH koji će biti finansiran iz EBRD kredita. Direktor Fonda je potpisao i zajedničko pismo namjere u IX mjesecu, od kada su i sve potrebne procedure ubrzane.

Značaj GED projekta prepoznala je i Švedska agencija za međunarodnu saradnju i razvoj (SIDA) koja je nakon evaluacije samog projekta odobrila projekat za finansiranje od strane Švedske vlade u ukupnom iznosu od 3,8 miliona eura za BiH za period trajanja GED projekta. Ulazak SIDA-e u ovaj projekat je pokazatelj da je utemeljena metodologija provođenja aktivnosti pravac koji podržavaju i energetski napredne i osviještene zemlje poput Švedske. Ovaj grantovski iznos, gdje se za infrastrukturu planira cca 750.000,00 €, će omogućiti povećan broj implementiranih EE mjera na terenu. U skladu sa navedenim prema finansijskom i dinamičkom planu u 2015. godini će biti realizirano najmanje 15 objekata.

GED projekt je najuspješniji projekat EE na teritoriji FBiH te je putem Federalnog ministarstva prostornog uređenja zatražena pomoć od strane ovog projekta projektu Svjetske Banke - Projekat energijske efikasnosti u BiH kojim upravlja Implementaciona jedinica formirana pri pomenutom Ministarstvu. Cijeneći značaj same institucije kao i dobre namjere da se EE aktivnosti sa ove instance, Projektni odbor GED projekta je donio odluku da će se izaći u susret i pomoći ovom projektu. Tražena je izrada i priprema dokumentacije za dva KC i to: Psihijatrijske klinike u Mostaru i Klinike za hirurgiju u Tuzli. Za navedeno je uraden i isporučen DEA. Za KC Mostar se radi i tehnička dokumentacija.

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ

Pri izradi finansijskih izvještaja za 2014. godinu, Fond primjenjuje Zakon o računovodstvu i reviziji FBiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 83/09) i Zakon o budžetima u FBiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 102/13, 9/14 i 13/14). Finansijske izvještaje za 2014. godinu Fond je sastavio u skladu sa Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 27. od 28.03.2012. godine) i Pravilnikom o finansijskom poslovanju i računovodstvu Fonda broj: 01-04-191/2013.

1. PRIHODI

Ukupan naplaćeni prihod Fonda u 2014. godini iznosi KM 28.303.371 i u odnosu na planirani veći je za 10% što ukazuje na činjenicu da se očekivani i planirani uticaj majske elementarnih nepogoda nije ostvario.

U toku 2014. godine Fond je ostvario:

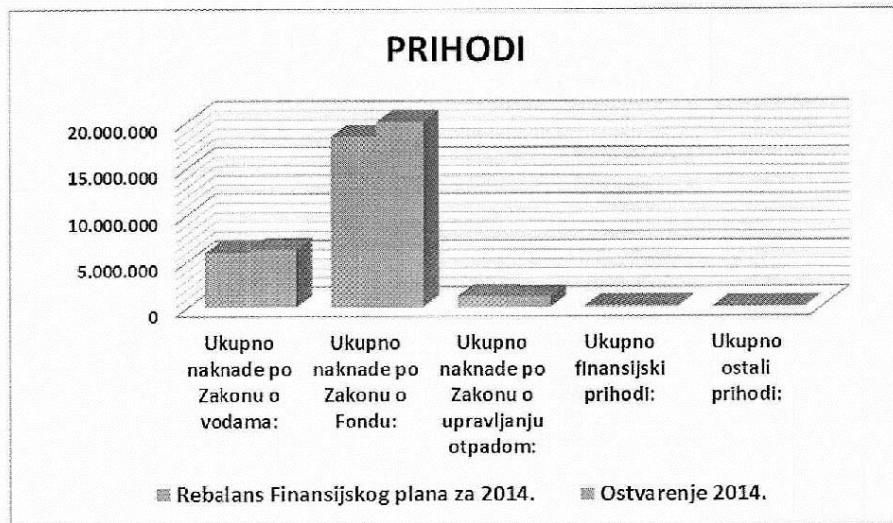
- Prihode od naknada KM 28.069.890;
- Finansijske prihode KM 163.115 i
- Ostale prihode KM 70.367.

U strukturi ukupnih prihoda od naknada 2014. godine (KM 28.069.890) iznos prihoda po Zakonu o vodama učestvuje (KM 6.269.853 ili 22%), prihod po osnovu naknada po Zakonu o Fondu (KM 20.662.013 ili 74%) i po osnovu Zakona o upravljanju otpadom (KM 1.138.024 ili 4%). Najznačajniji prihodi ostvareni su od naknada po osnovu Zakona o Fondu tj. od naknada za okoliš koju plaćaju pravna i fizička lica prilikom registracije motornih vozila KM 14.463.477 odnosno 51%.

Pregled ostvarenih prihoda Fonda u 2014. godini

Tabela 1

Glavna grupa	Podgupa	Analitički konto	Opis	Rebalans Finansijskog plana za 2014.	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje prethodne godine	Index 6/5	Index 6/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9
722 500	722 520		Posebne vodne naknade	3.960.000	3.999.066	4.411.108	101	91
722 500	722 520	722 529	Opća vodna naknada	1.980.000	2.270.787	2.192.790	115	104
			Ukupno naknade po Zakonu o vodama:	5.940.000	6.269.853	6.603.898	106	95
722 500	722 550	722 555	Posebna naknada za okoliš koju plaćaju pravna lica pri svakoj registraciji motornih vozila	3.979.800	4.955.805	4.467.127	125	111
		722 556	Posebna naknada za okoliš koju plaćaju fizička lica pri registraciji motornih vozila	8.080.200	9.507.672	8.989.041	118	107
		722 555/6	Ukupno naknada za okoliš koju plaćaju pravna i fizička lica pri registraciji motornih vozila:	12.060.000	14.463.477	13.456.168	120	107
722 500	722 550	722 551/2	Naknada zagadivača okoliša - Naknada za zagadivače zraka	6.111.000	5.900.400	6.746.773	97	87
		722 551	Naknada zagadivača okoliša - Naknada za plastične kese tregerice-pravna lica	200.000	297.968	0	149	0
		722 552	Naknada zagadivača okoliša - Naknada za plastične kese tregerice-fizička lica	0	168	0	0	0
			Ukupno naknade po Zakonu o Fondu:	18.371.000	20.662.013	20.202.941	112	102
		722 558	Naknada zagadivača okoliša - Opća naknada za proizvođače i uvoznike za upravljanje otpadom od električnih i elektronskih proizvoda	200.000	318.083	102.243	159	311
		722 557	Naknada zagadivača okoliša - Naknada za upravljanje sa otpadom od električnih i elektronskih proizvoda za proizvođače i uvoznike, koji nisu uključeni u organizovani sistem preko operatora sistema	280.000	279.397	12.238	100	2.283
		722 557	Naknada zagadivača okoliša - Naknada za upravljanje ambalažom i ambalažnim otpadom	600.000	526.443	464.052	88	113
		722 558	Naknada zagadivača okoliša - Evidentirajuća naknada za upravljanje ambalažom i ambalažnim otpadom	120.000	14.101	0	12	0
			Ukupno naknade po Zakonu o upravljanju otpadom:	1.200.000	1.138.024	578.533	95	197
721	721	721 211	Prihodi od kamata	166.700	163.115	96.889	98	168
			Ukupno finansijski prihodi:	166.700	163.115	96.889	98	168
733 000	733120	722 791	Ostali prihodi	10.000	60.979	4.677	610	1.304
		731 112	Donacije	15.000	9.388	26.539	63	35
			Ukupno ostali prihodi:	25.000	70.367	31.216	281	225
			UKUPNO TEKUĆI PRIHODI:	25.702.700	28.303.372	27.513.477	110	103

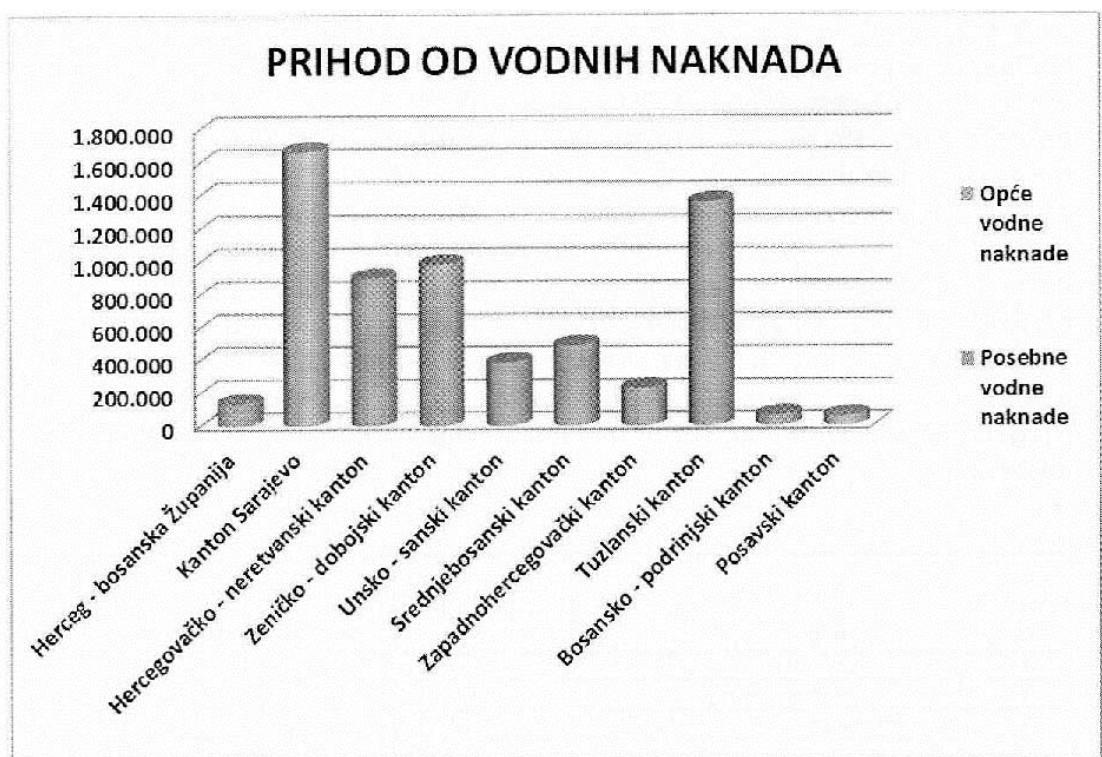
Strukturu ukupno ostvarenih prihoda 2014. godine čine:

- Prihodi od općih i posebnih vodnih naknada prikupljenih na osnovu zakupa javnog vodnog dobra na površinskim vodama I kategorije propisane članom 177. Zakona o vodama ("Službene novine Federacije BiH", broj 70/06 od 20.11.2006. godine) kojim je propisano da 15% prihoda ostvarenih od općih i posebnih vodnih naknada pripada Fondu. Fond je u toku 2014. godine ukupno naplatio KM 6.269.853 što predstavlja 106% od planiranog ili 95% u odnosu na ostvarenje 2013. godine (smanjenje u iznosu KM 412.042). Posebne vodne naknade naplaćene su u iznosu KM 3.999.066 i veće su u odnosu na plan za 1% odnosno manje za KM 412.042 ili 9% u odnosu na prethodnu godinu. Opće vodne naknade naplaćene su u iznosu KM 2.270.787 i veće su za 15% u odnosu na plan odnosno za 4% u odnosu na isti period prethodne godine.

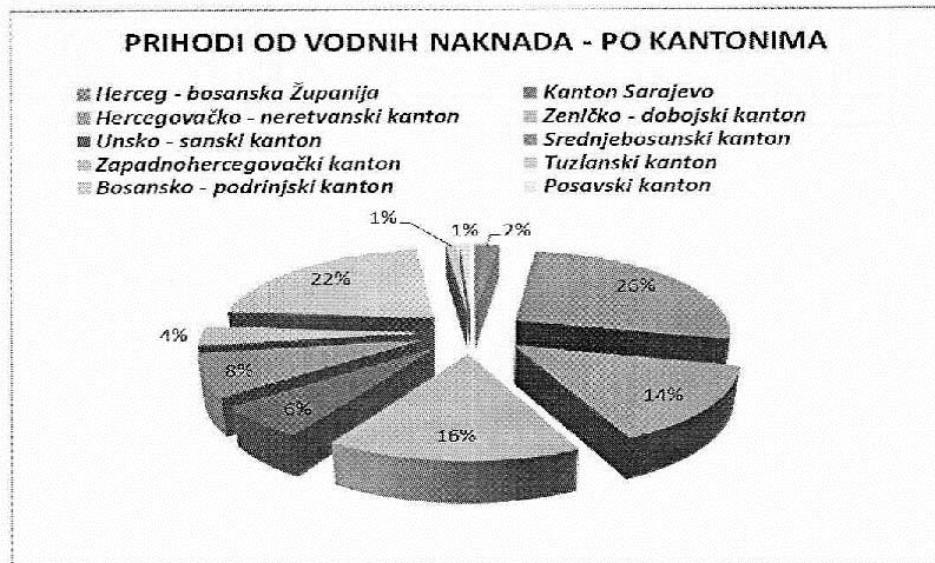
Pregled ostvarenih prihoda od vodnih naknada u 2014. godini po Kantonima dat je u nastavku:

Tabela 2

Redni broj	Naziv kantona	Posebne vodne naknade	Opće vodne naknade	Ukupno (3+4)	% učešća
1	2	3	4	5	9
1	Herceg - bosanska Županija	105.324	32.644	137.968	2%
2	Kanton Sarajevo	761.802	903.473	1.665.275	27%
3	Hercegovacko - neretvanski kanton	646.880	253.149	900.029	14%
4	Zeničko - dobojski kanton	703.189	280.449	983.638	16%
5	Unsko - sanski kanton	256.527	128.651	385.178	6%
6	Srednjobosanski kanton	324.052	165.293	489.345	8%
7	Zapadnohercegovački kanton	149.857	77.823	227.680	4%
8	Tuzlanski kanton	982.694	377.922	1.360.616	22%
9	Bosansko - podrinjski kanton	30.461	32.527	62.988	1%
10	Posavski kanton	38.280	18.856	57.136	1%
Ukupno:		3.999.066	2.270.787	6.269.853	100%

Grafički prikaz procentualnog učešća pojedinih kantona u ukupnim prihodima od vodnih naknada u 2014. godini:

Posmatrano za 2014. godinu najznačajnije učešće u prihodima od vodnih naknada ima Kanton Sarajevo 27%, zatim Tuzlanski kanton 22%, Zeničko - dobojski kanton sa 16% i Hercegovačko - neretvanski kanton 14%.

Tabela 3

Redni broj	Naziv kantona	Posebne vodne naknade		Opće vodne naknade		Ukupno		u KM	
		2013	2014	2013	2014	2013 (3+5)	2014 (4+6)	2013 (4/3)	2014 (6/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Herceg - bosanska županija	132.848	105.324	32.847	32.644	165.695	137.968	79	99
2	Kanton Sarajevo	771.325	761.802	849.102	903.473	1.620.427	1.665.275	99	106
3	Hercegovačko - neretvanski kanton	830.735	646.880	253.177	253.149	1.083.912	900.029	78	100
4	Zeničko - dobojski kanton	859.430	703.189	276.577	280.449	1.136.007	983.638	82	101
5	Unsko - sanski kanton	259.556	256.527	124.516	128.651	384.072	385.178	99	103
6	Srednjobosanski kanton	298.345	324.052	162.314	165.293	460.659	489.345	109	102
7	Zapadnohercegovački kanton	136.684	149.857	72.651	77.823	209.335	227.680	110	107
8	Tuzlanski kanton	1.050.967	982.694	370.461	377.922	1.421.428	1.360.616	94	102
9	Bosansko - podrinski kanton	30.895	30.461	30.363	32.527	61.258	62.988	99	107
10	Posavski kanton	40.323	38.280	20.782	18.856	61.105	57.136	95	91
Ukupno:		4.411.108	3.999.060	2.192.790	2.270.787	6.603.898	6.269.853	91	104

Fond od posebnih vodnih naknada naplaćuje: posebne vodne naknade za zaštitu voda za transportna sredstva koja za pogon koriste naftu i naftine derivate (KM 1.805.618), posebne vodne naknade za zaštitu voda (KM 1.001.591), posebne vodne naknade za korištenje vode za proizvodnju električne energije u hidroelektranama (KM 522.069), posebnu vodnu naknadu za korištenje površinskih i podzemnih voda za industrijske procese uključujući i termoelektrane (KM 365.742), posebnu vodnu naknadu za korištenje površinskih i podzemnih voda za javno vodosnabdijevanje (KM 262.840) i ostale posebne vodne naknade (KM 41.206). Ukupan prihod po osnovu posebnih vodnih naknada manji je za KM 412.042 ili 9% u odnosu na prethodnu godinu, dok je ukupno naplaćeni prihod od općih vodnih naknada veći za KM 77.997 ili 4% u odnosu na prethodnu godinu. Najznačajnije smanjenje posebnih vodnih naknada odnosi se na posebnu vodnu naknadu za korištenje vode za proizvodnju električne energije u hidroelektranama u Hercegovačko-neretvanskom kantonu za KM 174.176 i na posebnu vodnu naknadu za zaštitu voda u Zeničko-dobojskom kantonu za KM 151.677.

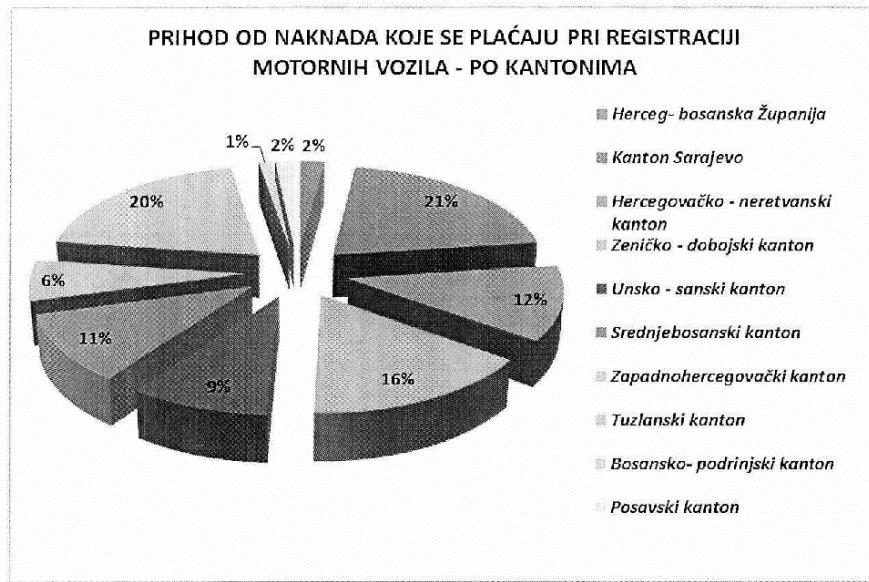
- *Prihod od posebnih naknada za okoliš koje se plaćaju pri registraciji motornih vozila propisane Uredbom o posebnim naknadama za okoliš koje se plaćaju pri*

Tabela 4

Redni broj	Naziv kantona	Iznos naplaćene posebne naknade za okoliš koja se plaća prilikom registracije motornih vozila - fizička lica	Iznos naplaćene posebne naknade za okoliš koja se plaća prilikom registracije motornih vozila - pravna lica	u KM	
				Ukupno (3+4)	% učešća
1	2	3	4	5	6
1	Herceg - bosanska županija	240.871	66.065	306.936	3
2	Kanton Sarajevo	1.794.167	1.225.924	3.020.091	19
3	Hercegovačko - neretvanski kanton	1.200.708	524.390	1.725.098	13
4	Zeničko - dobojski kanton	1.563.494	703.473	2.266.967	16
5	Unsko - sanski kanton	881.920	465.778	1.347.698	9
6	Srednjobosanski kanton	1.160.426	407.864	1.568.290	12
7	Zapadnohercegovački kanton	531.000	406.052	937.052	6
8	Tuzlanski kanton	1.860.220	1.035.593	2.895.813	20
9	Bosansko - podrinski kanton	109.834	45.535	155.369	1
10	Posavski kanton	165.032	75.131	240.163	2
Ukupno:		9.507.672	4.955.805	14.463.477	100

Ostvareni prihod od općih i posebnih naknada po kantonima u odnosu na prethodnu godinu dat je u narednoj tabeli:

registraciji motornih vozila ("Službene novine Federacije BiH", broj 14/11 od 30.03.2011. godine) i Uredbom o izmjeni Uredbe o posebnim naknadama za okoliš koje se plaćaju pri registraciji motornih vozila ("Službene novine Federacije BiH", broj 26/11 od 16.05.2011. godine) ukupno iznose KM 14.463.477 ili 120% od plana ili 7% više u odnosu na ostvarenje 2013. godine. Jedinična naknada iz ove Uredbe plaćana je do isteka dvije godine od dana stupanja na snagu Uredbe odnosno do 08.04.2013. godine kada je došlo do promjene načina obračuna. Od aprila mjeseca 2013. godine prilikom obračuna posebne naknade koja se plaća pri svakoj registraciji motornih vozila, primjenjuje se korektivni koeficijent ovisno o vrsti motora, pogonskog goriva, zapremini ili snazi motora i starosti vozila. Porast prihoda od registracije motornih vozila u odnosu na prethodnu godinu (KM 1.007.309) rezultat je kako povećanja broja registrovanih vozila kako od pravnih i fizičkih lica, tako i primjene novog načina obračuna naknade. Ostvareni prihodi od posebnih naknada za okoliš koje se plaćaju prilikom registracije motornih vozila od fizičkih i pravnih lica u toku 2014. godine:

Poredenje ostvarenja naknade koja se plaća prilikom registracije motornih vozila u pogledu broja obavljenih registracija i naplaćenog prihoda po kantonima u odnosu na prethodnu godinu dat je u sljedećoj tabeli:

Tabela 5

KANTON	Broj registracija		INDEKS 722555	Broj registracija		INDEKS 722556	Vrijednost		INDEKS 722556	Vrijednost		INDEKS 12 (11/10) *100
	2013	2014		2013	2014		2013	2014		2013	2014	
	722555	722555		722556	722556		722555	722555		722556	722556	
I	1	2	3 (2/I) *100	4	5	6(5/4) *100	7	8	9(8/7) *100	10	11	12 (11/10) *100
USK	6.771	6.619	98	44.573	46.005	103	409.525	465.778	114	850.260	881.920	104
PK	902	954	106	8.181	8.242	101	66.865	75.131	112	156.802	165.032	105
TK	12.085	13.204	109	93.117	95.157	102	917.027	1.035.593	113	1.775.639	1.860.220	105
ZDK	8.023	8.376	104	73.447	76.334	104	622.642	703.473	113	1.459.280	1.563.494	107
BPK	531	564	106	5.621	5.779	103	38.038	45.535	120	104.253	109.834	105
SBK	4.775	5.252	110	46.191	49.137	106	359.989	407.864	113	1.043.847	1.160.426	111
HNK	6.712	7.038	105	53.921	54.887	102	457.011	524.390	115	1.159.593	1.200.707	104
ZHK	4.836	4.967	103	22.732	22.587	99	362.886	406.052	112	500.154	531.000	106
KS	23.104	23.158	100	99.672	102.108	102	1.169.481	1.225.924	105	1.699.231	1.794.167	106
K 10	1.242	1.352	109	13.057	13.100	100	63.664	66.065	104	239.981	240.871	100
UKUPNO	68.981	71.484	104	460.512	473.336	103	4.467.127	4.955.805	111	8.989.041	9.507.672	106

U toku 2014. godine ostvareno je više registracija motornih vozila koje plaćaju pravna lica za 2.503, a kod fizičkih lica povećanje je za 12.824 registracija. Svi kantoni su ostvarili povećanje u broju obavljenih registracija izuzev Unsko sanskog kantona gdje je zabilježeno smanjenje za 2% kod pravnih lica i kod fizičkih lica za 1% u Zapadno-hercegovačkom kantonu.

Pregled naplaćene naknade koja se plaća prilikom registracije motornih vozila za period od drugog polugodišta 2011. do 31.12.2014. godine po kantonima:

Tabela 6

Redni broj	Naziv kantona	2011	2012	2013	2014	Ukupno (3+4+5+6)	% učešća
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Herceg - bosanska županija	140.312	300.079	303.646	306.936	1.050.973	2
2	Kanton Sarajevo	1.417.652	2.470.092	2.868.712	3.020.091	9.776.547	22
3	Hercegovačko - neretvanski kanton	844.754	1.343.237	1.616.603	1.725.098	5.529.692	12
4	Zeničko - dobojski kanton	982.974	1.639.341	2.081.922	2.266.967	6.971.204	15
5	Unsko - sanski kanton	612.450	1.010.536	1.259.785	1.347.698	4.230.469	9
6	Srednjebosanski kanton	704.124	1.091.923	1.403.836	1.568.290	4.768.173	11
7	Zapadnohercegovački kanton	198.327	682.026	863.040	937.052	2.680.445	6
8	Tuzlanski kanton	1.227.992	2.105.066	2.692.666	2.895.813	8.921.537	20
9	Bosansko - podrinjski kanton	63.678	110.626	142.291	155.369	471.964	1
10	Posavski kanton	146.697	227.761	223.667	240.163	838.288	2
	Ukupno:	6.338.960	10.980.687	13.456.168	14.463.477	45.239.292	100

U periodu prikupljanja naknade koja se plaća prilikom registracije motornih vozila od juna 2011. do 31.12.2014. godina najznačajnije učešće ima Kanton Sarajevo 22%, zatim Tuzlanski kanton 20% i Zeničko - dobojski 15%.

- Prihod ostvaren prikupljanjem naknada propisanih Uredbom o vrstama naknade i kriterijumima za obračun naknada za zagadivače zraka ("Službene novine Federacije BiH", broj 66/11 od 12.10.2011. godine) i Pravilnikom o načinu obračunavanja i plaćanja, te rokovima obračunavanja i plaćanja naknada za zagadivače zraka ("Službene novine Federacije BiH", broj 79. od 23.11.2011. godine) ukupno iznosi KM 5.900.400 što predstavlja 97% ukupno planiranog prihoda i za 13% je manji u odnosu na prethodnu godinu. Ukupna vrijednost potraživanja po ispostavljenim rješenjima u 2014. godini obveznicima za naplatu naknade za zagadivače zraka iznosi KM 6.724.868 i sadrže obračunate naknade za prethodnu godinu (2013. godine) kao i za ranije obračunske godine (2012. i 2011. godinu). Ostvareni prihodi od zagadivača zraka u toku 2014. godine po kantonima je:

Tabela 7

U KM

Redni broj	Naziv kantona	2013	2014	% učešća	Index (4/3)
1	2	4	4	5	6
1	Herceg-bosanska županija	3.047	12.996	0%	0
2	Kanton Sarajevo	37.184	29.962	1%	81
3	Hercegovačko - neretvanski kanton	42.269	32.341	1%	77
4	Zeničko - dobojski kanton	4.331.358	3.262.387	64%	75
5	Unsko - sanski kanton	10.102	15.832	0%	157
6	Srednjebosanski kanton	11.110	30.122	0%	271
7	Zapadnohercegovački kanton	1.646	9.305	0%	565
8	Tuzlanski kanton	2.308.821	2.503.395	34%	108
9	Bosansko - podrinjski kanton	1.236	1.077	0%	87
10	Posavski kanton	0	0	0%	0
Ukupno:		6.746.773	5.897.417	100%	87

Napomena: U toku 2014 godine Fond je naplatio zateznih kamata u iznosu KM 2,983

Najznačajnije učešće naplaćenih naknada zagadivača zraka odnosi se na Zeničko - dobojski kanton 55%, Tuzlanski kanton 42%, što predstavlja 98% naplaćene naknade u 2014. godini.

Najznačajnije smanjenje naplaćenog prihoda ostvareno je u Zeničko dobojskom kantonu (KM 1.068.971) ili 25% u odnosu na prethodnu godinu iz razloga nenaplaćenog potraživanja za obračunatu akontativnu naknadu Arcelor Mittal-u d.o.o. Zenica (KM 716.129), te smanjenje emisija zagadjujućih materija u Termoelektrani Kakanj što se odrazilo u obračunu naknade u vidu smanjenja za (KM 283.689).

Iznos neplaćenih naknada zagadivača zraka po ispostavljenim rješenjima na dan 31.12.2014. godine iznosi KM 967.173 i imaju sljedeću ročnu strukturu:

Tabela 8

U KM

Opis	Stanje potraživanja 31.12.2014.	Nedospjelo	dospjelo do 30 dana	dospjelo od 31-60	dospjelo od 61-90	dospjelo od 91-120	dospjelo od 121-360	dospjelo preko 361	Ukupno dospjelo
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Potraživanja za naknade zagadivača okoliša - zrak	967.173	721.690	5.369	9	9.824	5.939	150.084	74.258	245.483
% učešća			2,19%	0,00%	4,00%	2,42%	61,14%	30,25%	100,00%

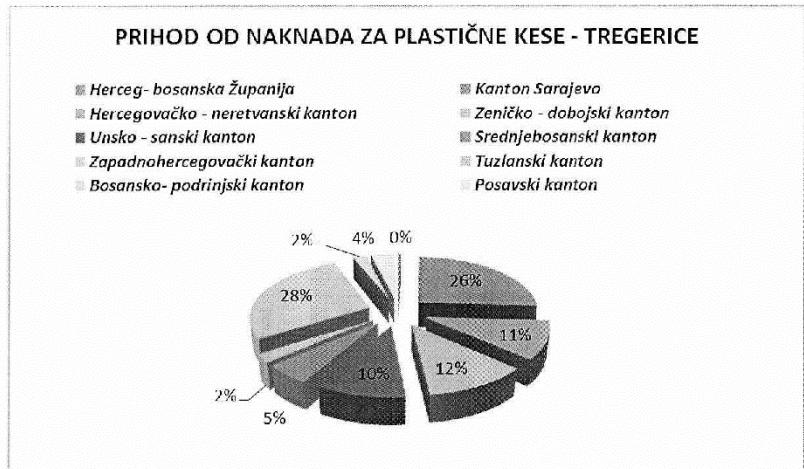
Od ukupnog iznosa potraživanja za naplatu je dospjelo KM 245.483 ili 25%. Najznačajnije učešće (61%), u ukupno dospjelim potraživanjima od naknada zagadivača zraka, imaju potraživanja dospjela od 91 do 120 dana. U nedospjelim potraživanjima najznačajnije potraživanje se odnosi na Arcelor Mittal d.o.o. Zenica kojem je 25. decembra 2014. godine izdato Privremeno rješenje na iznos od KM 716.129 što čini 99% nedospjelih potraživanja.

- Prihodi ostvareni na osnovu Uredbe o naknadama za plastične kese tregerice ("Službene novine Federacije BiH", broj 9 od 05.02.2014. godine), čija debljina stijenke ne prelazi 20 mikrona, koja odbačena onečišćuje okoliša ostvareni su u iznosu KM 297.968 od pravnih lica i od fizičkih lica u iznosu KM 168. Obveznici plaćanja naknade su trgovci registrovani na području Federacije BiH, koji troše za vlastite potrebe ili stavljuju u promet plastične kese tregerice. Naplata ove vrste prihoda primjenjuje se od početka 2014. godine. Ostvareni prihodi od naknada za plastične kese tregerice obuhvataju obračunski period prvog polugodišta 2014. godine i po kantonima su kako slijedi:

Tabela 9

u KM

Redni broj	Naziv kantona	2014	% učešća
1	2	4	5
1	Herceg-bosanska županija	1.323	0%
2	Kanton Sarajevo	75.895	25%
3	Hercegovačko - neretvanski kanton	31.933	11%
4	Zeničko - dobojski kanton	34.655	12%
5	Unsko - sanski kanton	29.899	10%
6	Srednjebosanski kanton	16.083	5%
7	Zapadnohercegovački kanton	7.063	2%
8	Tuzlanski kanton	83.164	28%
9	Bosansko - podrinjski kanton	6.457	2%
10	Posavski kanton	11.496	4%
Ukupno:		297.968	100%

Najznačajnije učešće u naplati naknada za plastične kese tregerice ima Tuzlanski kanton 28% te Kanton Sarajevo 25%.

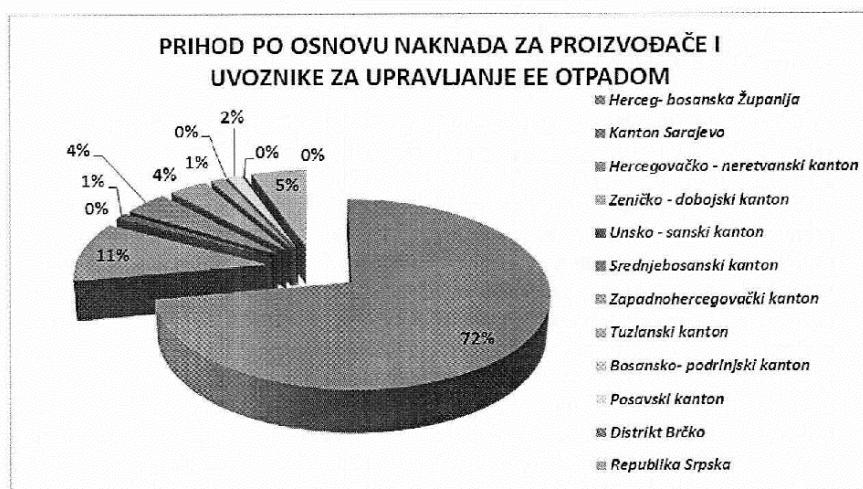
- Prihod ostvaren, na osnovu Zakona o upravljanju otpadom ("Službene novine Federacije BiH", broj 33/03 i 72/09) i Pravilnika o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda ("Službene novine Federacije BiH", broj 87/2012), kojim je propisana opća i posebna naknada za upravljanje otpadnom električnom i elektronskom opremom čija prva primjena, za ove dvije vrste naknada je otpočela u 2013. godini. U prvoj godini primjene, bez postojanja registra obveznika, dugog perioda identifikacije i pronalaženja obveznika, značajno je bila usporena primjena Pravilnika. Operater sistema je umjesto s početkom godine otpočeo sa radom tek u maju mjesecu 2013. godine te je veliki broj obveznika čekao registraciju operatera i nije se prijavljivao u Fond. Sve gore navedeno je prouzrokovalo značajan

Tabela 10

iznos nenaplaćenih potraživanja po izdatim rješenjima, kao i veliki broj žalbi. Fond je u toku 2014. godine izdao rješenja za naplatu opće naknade za upravljanje otpadnom električnom i elektronskom opremom ukupne vrijednosti KM 494.183 od čega je naplaćeno i oprishtovano KM 318.083. Naime posebne naknade za upravljanje otpadnom električnom i elektronskom opremom izdato je rješenja u vrijednosti potraživanja KM 2.373.076 od čega je naplaćeno i oprishtovano KM 279.397. Ukupan prihod po osnovu opće i posebne naknade za upravljanje otpadnom električnom i elektronskom opremom u 2014. godini iznosi KM 597.480 ili 24% od plana.

Ostvareni prihod po osnovu opće i posebnih naknada za proizvođače i uvoznike za upravljanje otpadom od električnih i elektronskih proizvoda u 2014. godini po kantonima dat je u nastavku:

Redni broj	Naziv kantona	Opća naknada za proizvođače i uvoznike za upravljanje otpadom od električnih i elektronskih proizvoda	Posebna naknada za proizvođače i uvoznike za upravljanje otpadom od električnih i elektronskih proizvoda	Ukupno (3+4)
1	2	3	4	5
1	Herceg- bosanska županija	0	0	0
2	Kanton Sarajevo	231.743	199.769	431.512
3	Hercegovačko - neretvanski kanton	41.542	21.807	63.349
4	Zeničko - dobojski kanton	160	67	227
5	Unsko - sanski kanton	5.650	805	6.455
6	Srednjobosanski kanton	14.828	10.196	25.024
7	Zapadnohercegovački kanton	15.929	6.166	22.095
8	Tuzlanski kanton	3.071	5.142	8.213
9	Bosansko - podrinjski kanton	1	27	28
10	Posavski kanton	648	7.661	8.309
11	Distrikt Brčko	27	537	564
12	Republika Srpska	4.484	27.220	31.704
	Ukupno:	318.083	279.397	597.480

Ročna struktura potraživanja od naknada za proizvođače i uvoznike za upravljanje otpadom od električnih i elektronskih proizvoda na dan 31.12.2014. godine je:

Tabela 11

Opis	Stanje potr. 31.12.2014	Nedospjelo	dospjelo do 30 dana	dospjelo od 31-60	dospjelo od 61-90	dospjelo od 91-120	dospjelo od 121-360	dospjelo preko 361	Ukupno dospjelo u KM
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Potraživanja za Opću naknadu za proizvođače i uvoznike za upravljanje otpadom od električnih i elektronskih proizvoda	249.753	1.709	2.113	34.021	4.265	0	206.793	852	248.044
Potraživanja za naknadu za upravljanje sa otpadom od električnih i elektronskih proizvoda za proizvođače i uvoznike, koji nisu uključeni u organizovani sistem preko operatora sistema	2.990.195	34.185	665	0	0	0	2.948.955	6.380	2.956.010
% učešća	3.239.948	35.894	0,09%	1,06%	0,13%	0,00%	98,49%	0,23%	100,00%

Od ukupnog iznosa potraživanja (KM 3.239.948) za opću i posebnu naknadu za električni i elektronski otpad ukupno je dospjelo KM 3.204.054 ili 99%. U ročnoj strukturi najveći procenat se odnosi na dospjela potraživanja od 121 do 360 dana (KM 3.155.758) ili 98%. Od ukupnog iznosa dospjelih potraživanja (KM 3.204.054) na dospjela potraživanja za opću naknadu odnosi se KM 248.044, a na potraživanja za posebnu naknadu za električni i elektronski otpad KM 2.956.010.

Fond je sa svoje strane, u skladu sa usvojenim procedurama, pokrenuo postupke prinudne naplate preko nadležnog suda. Takođe, određeni broj obveznika je u toku 2014. godine pokrenuo upravne sporove po drugostepenim rješenjima Federalnog ministarstva okoliša i turizma, a u vezi sa naknadama za upravljanje sa otpadom od električnih i elektronskih proizvoda (do 31.12.2014. godine predato je ukupno 13 tužbi ukupne vrijednosti KM 1.458.304).

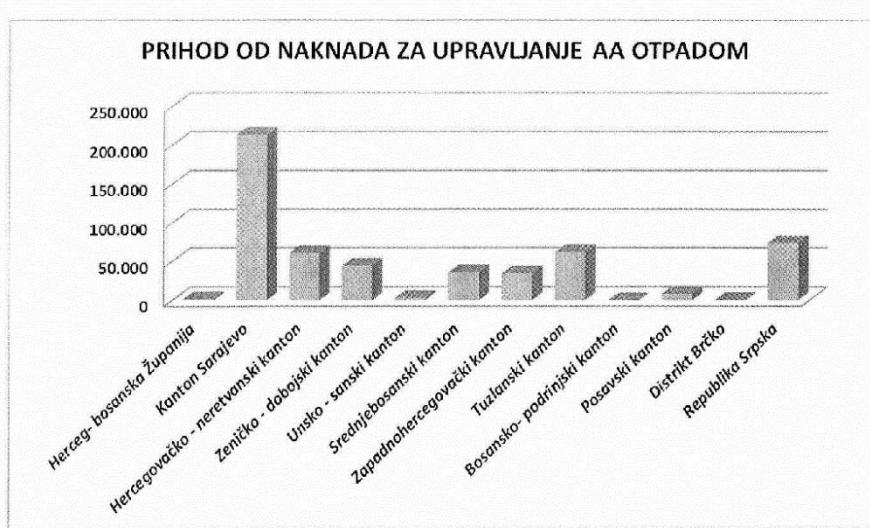
- *Prihod po osnovu Pravilnika o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom ("Službene novine Federacije BiH", broj 88/11) i Pravilnika o izmjenama i dopunama pravilnika o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom ("Službene novine Federacije BiH", broj 28/13) propisana je naknada za svu ambalažu i sav ambalažni otpad koji je nastao u industriji, zanastvu, maloprodaji,*

uslužnim i drugim djelatnostima, u domaćinstvima bez obzira na njegovo porijeklo, upotrebu i korišteni ambalažni materijal, osim na povratnu ambalažu i ambalažu s dugim vijekom trajanja. Takođe, i kod primjene ovog Pravilnika u prvoj godini je rad bio otežan iz istih raloga kao i kod prethodne naknade (EE otpad) čime je značajno bila usporena njegova primjena. Naglašavamo, da bez obzira na evidentan napredak u primjeni, još uvijek postoji određeni broj obveznika koji su izvan sistema. Prihod po osnovu posebne naknade za upravljanje ambalažom i ambalažnim otpadom ostvaren je u iznosu KM 526.443 ili 88% od plana, dok ostvareni prihod po osnovu evidentirajuće naknade za upravljanje ambalažom i ambalažnim otpadom iznosi KM 14.101 ili 12% od plana. U toku 2014. godine izdato je rješenja po osnovu posebne naknade za upravljanje ambalažom i ambalažnim otpadom u vrijednosti KM 723.057 a po osnovu evidentirajuće naknade za upravljanje ambalažom i ambalažnim otpadom KM 126.377. Pregled ostvarenog prihoda po osnovu posebne i evidentirajuće naknada za upravljanje ambalažom i ambalažnim otpadom po kantonima:

Tabela 12

u KM

Redni broj	Naziv kantona	Posebna naknada za upravljanje ambalažom i ambalažnim otpadom	Evidentirajuća naknada za upravljanje ambalažom i ambalažnim otpadom	Ukupno (3+4)
1	2	3	4	5
1	Herceg- bosanska županija	1.935	40	1.975
2	Kanton Sarajevo	207.837	5.595	213.432
3	Hercegovačko - neretvanski kanton	58.991	2.035	61.026
4	Zeničko - dobojski kanton	43.004	1.581	44.585
5	Unsko - sanski kanton	2.861	76	2.937
6	Srednjebosanski kanton	34.830	794	35.624
7	Zapadnohercegovački kanton	33.814	577	34.391
8	Tuzlanski kanton	60.354	1.325	61.679
9	Bosanski - podrinjski kanton	0	0	0
10	Posavski kanton	7.896	271	8.167
11	Distrikt Brčko	484	37	521
12	Republika Srpska	71.879	1.770	73.649
13	Kamate	2.558	0	2.558
Ukupno:		526.443	14.101	540.544

Ročna struktura potraživanja od naknada za upravljanje ambalažom i ambalažnim otpadom na dan 31.12.2014. godine je:

Tabela 13

Opis	Stanje potraživanja 31.12.2014.	Nedospjelo	dospjelo do 30 dana	dospjelo od 31-60	dospjelo od 61-90	dospjelo od 91-120	dospjelo od 121-360	dospjelo preko 361	Ukupno dospjelo
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Potraživanja za evidentirajuću naknadu za upravljanje ambalažom I ambalažnim otpadom	112.411	1.019	104.035	0	4.516	421	2.420	0	111.392
Potraživanje za naknadu za upravljanje ambalažom i ambalažnim otpadom	309.645	31.677	10.269	0	158.955	13.563	63.338	31.843	277.968
% učešća	422.056	32.696	29,36%	0,00%	41,98%	3,59%	16,89%	8,18%	100,00%

Od ukupnog iznosa potraživanja za evidentirajuću i posebnu naknadu za ambalažu i ambalažni otpad (KM 422.056) na dospjela potraživanja odnosi se KM 389.360 ili 92%. U ročnoj strukturi dospjelih potraživanja najznačajnije učešće imaju potraživanja od 61 do 90 dana na koje se odnosi 42%.

- Finansijski prihodi (KM 163.115) odnose se na prihod od kamata po viđenju KM 64.546 i prihod po osnovu nemajenskog depozita oričenog kod poslovne banke na period od 13. maja 2014. godine do 13. juna 2015. godine uz godišnju kamatnu stopu od 2,05% u iznosu KM 98.569. Finansijski prihodi su ostvareni u odnosu na plan 98% dok su u odnosu na prethodnu godinu veći za 68%.

- Ostali prihodi KM 70.367 odnose se na doznačena sredstva Evropske agencije za okoliš (KM 9.388) a po osnovu Sporazuma potpisanih između Federalnog ministarstva okoliša i turizma i Evropske agencije za okoliš, u svrhu isplate sredstava za beneficijara putem ugovora o djelu, prihod od osnovu povrata neutrošenih sredstava od strane korisnika Zavod za javno zdravstvo FBiH KM 23.106, povrat poreza na dodatu vrijednost po osnovu supsidijarnih sporazumima - Općina Konjic (KM 30.459), pogrešne uplate (KM 4.258), naplaćene zaostale obaveze po osnovu posebnih vodnih naknada (KM 733) i ostali neplanirani prihod (KM 2.423).

U narednom pregledu data je zbirni pregled prikupljenih naknada u 2014. godini po vrstama i kantonima:

Tabela 14

Zbirni pregled prikupljenih naknada u 2014. godini po vrsti naknada i kantonima

Rb.	KANTON/VRSTA NAKNADE	2014. godina	% Učešća
I	UNSKO-SANSKI KANTON	1.787.999	6,37%
1	Posebne vodne naknade	256.527	14,35%
2	Opće vodne naknade	128.651	7,20%
3	Naknada za reg. mot. vozila - fizička lica	881.920	49,32%
4	Naknada za reg. mot. vozila - pravna lica	465.778	26,05%
5	Nakn. zagadivača zraka	15.832	0,89%
6	Naknada za plastične kese - tregerice	29.899	1,67%
7	Posebna naknada za upravljanje ambalažom i amb. otpadom	2.861	0,16%
8	Evidentirajuća naknada za upravljanje ambalažom i amb.	76	0,00%
9	Opća naknada za upravljanje EE otpadom	5.650	0,32%
10	Posebna naknada za upravljanje EE otpadom	805	0,05%
II	POSAVSKI KANTON	325.271	1,16%
1	Posebne vodne naknade	38.280	11,77%
2	Opće vodne naknade	18.856	5,80%
3	Naknada za reg. mot. vozila - fizička lica	165.032	50,74%
4	Naknada za reg. mot. vozila - pravna lica	75.131	23,10%
5	Nakn. zagadivača zraka	0	0,00%
6	Naknada za plastične kese - tregerice	11.496	3,53%
7	Posebna naknada za upravljanje ambalažom i amb. otpadom	7.896	2,43%
8	Evidentirajuća naknada za upravljanje ambalažom i amb.	271	0,08%
9	Opća naknada za upravljanje EE otpadom	648	0,20%
10	Posebna naknada za upravljanje EE otpadom	7.661	2,36%
III	TUZLANSKI KANTON	6.913.048	24,63%
1	Posebne vodne naknade	982.694	14,22%
2	Opće vodne naknade	377.922	5,47%
3	Naknada za reg. mot. vozila - fizička lica	1.860.220	26,91%
4	Naknada za reg. mot. vozila - pravna lica	1.035.593	14,98%
5	Nakn. zagadivača zraka	2.503.395	36,21%
6	Naknada za plastične kese - tregerice	83.332	1,21%
7	Posebna naknada za upravljanje ambalažom i amb. otpadom	60.354	0,87%
8	Evidentirajuća naknada za upravljanje ambalažom i amb.	1.325	0,02%
9	Opća naknada za upravljanje EE otpadom	3.071	0,04%
10	Posebna naknada za upravljanje EE otpadom	5.142	0,07%
IV	ZENIČKO-DOBOSKI KANTON	6.592.459	23,49%
1	Posebne vodne naknade	703.189	10,67%
2	Opće vodne naknade	280.449	4,25%
3	Naknada za reg. mot. vozila - fizička lica	1.563.494	23,72%
4	Naknada za reg. mot. vozila - pravna lica	703.473	10,67%
5	Nakn. zagadivača zraka	3.262.387	49,49%
6	Naknada za plastične kese - tregerice	34.655	0,53%
7	Posebna naknada za upravljanje ambalažom i amb. otpadom	43.004	0,65%
8	Evidentirajuća naknada za upravljanje ambalažom i amb.	1.581	0,02%
9	Opća naknada za upravljanje EE otpadom	160	0,00%
10	Posebna naknada za upravljanje EE otpadom	67	0,00%

Tabela 14

Zbirni pregled prikupljenih naknada u 2014. godini po vrsti naknada i kantonima

Rb.	KANTON/VRSTA NAKNADE	2014. godina	% Učešća
V	BOSANSKO-PODRINJSKI KANTON	225.919	0,80%
1	Posebne vodne naknade	30.461	13,48%
2	Opće vodne naknade	32.527	14,40%
3	Naknada za reg. mot. vozila - fizička lica	109.834	48,62%
4	Naknada za reg. mot. vozila - pravna lica	45.535	20,16%
5	Nakn. zagadivača zraka	1.077	0,48%
6	Naknada za plastične kese - tregerice	6.457	2,86%
7	Posebna naknada za upravljanje ambalažom i amb. otpadom	0	0,00%
8	Evidentirajuća naknada za upravljanje ambalažom i amb.	0	0,00%
9	Opća naknada za upravljanje EE otpadom	1	0,00%
10	Posebna naknada za upravljanje EE otpadom	27	0,01%

VI	SREDNJOBOSANSKI KANTON	2.164.488	7,71%
1	Posebne vodne naknade	324.052	14,97%
2	Opće vodne naknade	165.293	7,64%
3	Naknada za reg. mot. vozila - fizička lica	1.160.426	53,61%
4	Naknada za reg. mot. vozila - pravna lica	407.864	18,84%
5	Nakn. zagadivača zraka	30.122	1,39%
	Naknada za plastične kese - tregerice	16.083	0,74%
6	Posebna naknada za upravljanje ambalažom i amb. otpadom	34.830	1,61%
7	Evidentirajuća naknada za upravljanje ambalažom i amb.	794	0,04%
8	Opća naknada za upravljanje EE otpadom	14.828	0,69%
9	Posebna naknada za upravljanje EE otpadom	10.196	0,47%
VII	HERCEGOVAČKO-NERETVANSKI KANTON	2.813.776	10,02%
1	Posebne vodne naknade	646.880	22,99%
2	Opće vodne naknade	253.149	9,00%
3	Naknada za reg. mot. vozila - fizička lica	1.200.708	42,67%
4	Naknada za reg. mot. vozila - pravna lica	524.390	18,64%
5	Nakn. zagadivača zraka	32.341	1,15%
6	Naknada za plastične kese - tregerice	31.933	1,13%
7	Posebna naknada za upravljanje ambalažom i amb. otpadom	58.991	2,10%
8	Evidentirajuća naknada za upravljanje ambalažom i amb.	2.035	0,07%
9	Opća naknada za upravljanje EE otpadom	41.542	1,48%
10	Posebna naknada za upravljanje EE otpadom	21.807	0,78%
VIII	ZAPADNO-HERCEGOVAČKI KANTON	1.237.586	4,41%
1	Posebne vodne naknade	149.857	12,11%
2	Opće vodne naknade	77.823	6,29%
3	Naknada za reg. mot. vozila - fizička lica	531.000	42,91%
4	Naknada za reg. mot. vozila - pravna lica	406.052	32,81%
5	Nakn. zagadivača zraka	9.305	0,75%
6	Naknada za plastične kese - tregerice	7.063	0,57%
7	Posebna naknada za upravljanje ambalažom i amb. otpadom	33.814	2,73%
8	Evidentirajuća naknada za upravljanje ambalažom i amb.	577	0,05%
9	Opća naknada za upravljanje EE otpadom	15.929	1,29%
10	Posebna naknada za upravljanje EE otpadom	6.166	0,50%

Tabela 14

Zbirni pregled prikupljenih naknada u 2014. godini po vrsti naknada i kantonima

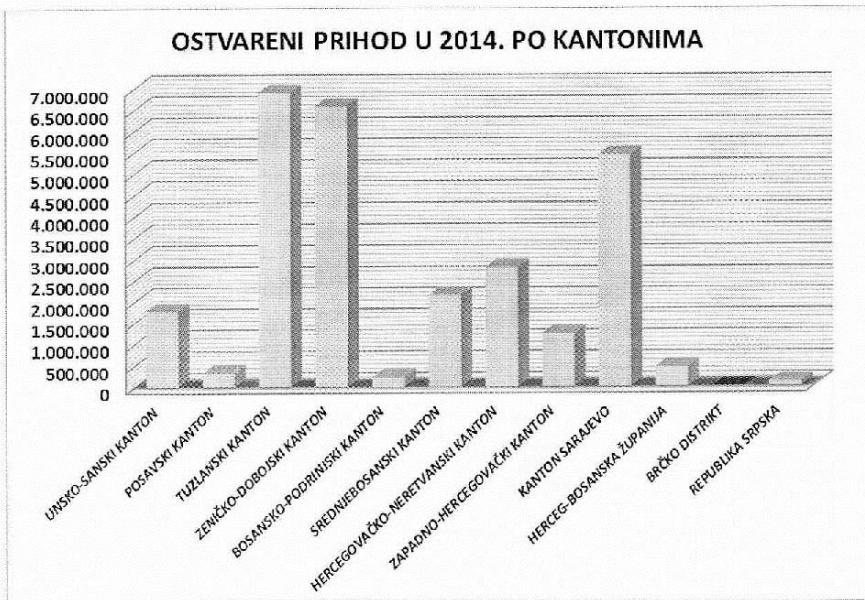
Rb.	KANTON/VRSTA NAKNADE	2014. godina	% Učešća
IX	KANTON SARAJEVO	5.436.167	19,37%
1	Posebne vodne naknade	761.802	14,01%
2	Opće vodne naknade	903.473	15,62%
3	Naknada za reg. mot. vozila - fizička lica	1.794.167	33,00%
4	Naknada za reg. mot. vozila - pravna lica	1.225.924	22,55%
5	Nakn.zagadivača zraka	29.962	0,55%
6	Naknada za plastične kese - tregerice	75.895	1,40%
7	Posebna naknada za upravljanje ambalažom i amb. otpadom	207.837	3,82%
8	Evidentirajuća naknada za upravljanje ambalažom i amb.	5.595	0,10%
9	Opća naknada za upravljanje EE otpadom	231.743	4,26%
10	Posebna naknada za upravljanje EE otpadom	199.769	3,67%
X	HERCEG-BOSANSKA ŽUPANIJA	461.198	1,64%
1	Posebne vodne naknade	105.324	22,84%
2	Opće vodne naknade	32.644	7,08%
3	Naknada za reg. mot. vozila - fizička lica	240.871	52,23%
4	Naknada za reg. mot. vozila - pravna lica	66.065	14,32%
5	Nakn. zagadivača zraka	12.996	2,82%
5	Naknada za plastične kese -tregerice	1.323	0,29%
7	Posebna naknada za upravljanje ambalažom i amb. otpadom	1.935	0,42%
8	Evidentirajuća naknada za upravljanje ambalažom i amb.	40	0,01%
9	Opća naknada za upravljanje EE otpadom	0	0,00%
10	Posebna naknada za upravljanje EE otpadom	0	0,00%
XI	BRČKO DISTRIKT	1.085	0,00%
1	Posebne vodne naknade	0	0,00%
2	Opće vodne naknade	0	0,00%
3	Naknada za reg. mot. vozila - fizička lica	0	0,00%
4	Naknada za reg. mot.. vozila - pravna lica	0	0,00%
5	Nakn.zagadivača zraka	0	0,00%
6	Naknada za plastične kese - tregerice	0	0,00%

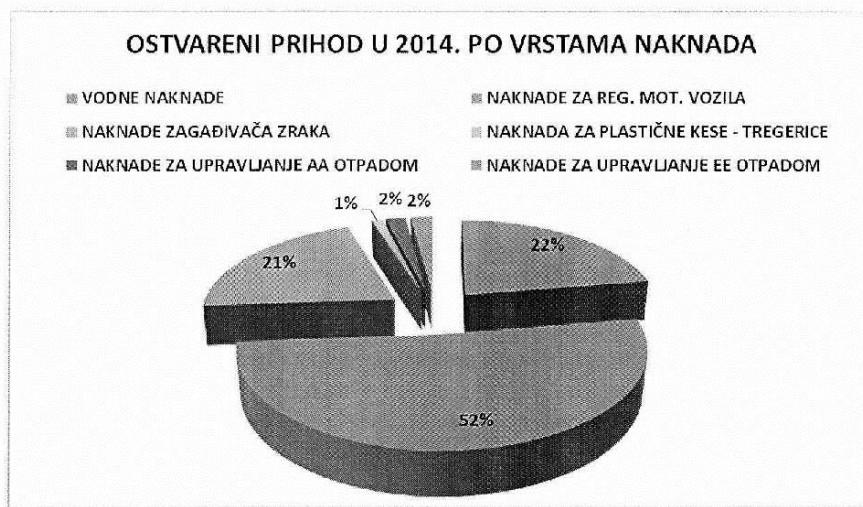
7	Posebna naknada za upravljanje ambalažom i amb. otpadom.	484	44,61%
8	Evidentirajuća naknada za upravljanje ambalažom i amb.	37	3,41%
9	Opća naknada za upravljanje EE otpadom	27	2,49%
10	Posebna naknada za upravljanje EE otpadom	537	49,49%
XII	REPUBLIKA SRPSKA		105.353 0,38%
1	Posebne vodne naknade	0	0,00%
2	Opće vodne naknade	0	0,00%
3	Naknada za reg. mot. vozila-fizička lica	0	0,00%
4	Naknada za reg. mot. vozila - pravna lica	0	0,00%
5	Nakn.zagadivača zraka	0	0,00%
6	Naknada za plastične kese - tregerice	0	0,00%
7	Posebna naknada za upravljanje ambalažom- i amb. otpadom.	71.879	68,23 %
8	Evidentirajuća naknada za upravljanje ambalažom i amb.	1.770	1,68%
9	Opća naknada za upravljanje EE otpadom	4.484	4,26%
10	Posebna naknada za upravljanje EE otpadom	27.220	25,84%

Tabela 14

Zbirni pregled prikupljenih naknada u 2014. godini po vrsti naknada i kantonima

Rb.	KANTON/VRSTA NAKNADE	2014. godina	% Učešća
	KAMATE	5.541	0,02%
5	Nakn. zagadivača zraka	2.983	53,84%
7	Posebna naknada za upravljanje ambalažom i amb. otpadom	2.558	46,16%
	UKUPNO PO NAKNADAMA		28.069.890 100,00%
1.	Posebne vodne naknade	3.999.066	14,25%
2	Opće vodne naknade	2.270.787	8,09%
3	Naknada za reg. mot. vozila - fizička lica	9.507.672	33,87%
4	Naknada za reg. mot. vozila - pravna lica	4.955.805	17,66%
5	Nakn. zagadivača zraka	5.900.400	21,02%
6	Naknada za plastične kese - tregerice	298.136	1,06%
7	Posebna naknada za upravljanje ambalažom i amb. otpadom	526.443	1,88%
8	Evidentirajuća naknada za upravljanje ambalažom i amb. otpadom	14.101	0,05%
9	Opća naknada za upravljanje EE otpadom	318.083	1,13%
10	Posebna naknada za upravljanje EE otpadom	279.397	1,00%

2 RASHODI

Sredstva Fonda koja su obezbijedena iz naprijed navedenih izvora plasirana su u skladu sa Zakonom o Fondu za zaštitu okoliša Federacije BiH, podzakonskim aktima, propisanim procedurama, Programom rada Fonda odobrenim Odlukom Vlade FBiH: B. broj 173/2014 od 30. januara 2014. godine i Rebalansom Finansijskog plana Fonda za 2014. godinu na koji je data saglasnost od strane Vlade FBiH Odlukom V. broj 1373/2014 od 15. jula 2014. godine.

Rebalansom finansijskog plana Fonda za 2014. godinu bili su predviđeni ukupni rashodi i izdaci u iznosu KM 35.629.782, od čega na bruto plaće i naknade zaposlenima (KM 1.608.248), ostale tekuće rashode (KM 1.655.804), operativne rashode (KM 32.185.730) i kapitalne izdatke (KM 180.000).

Pregled planiranih i realizovanih rashoda i izdataka za 2014. godinu

Tabela 15

Ekonomski kod	Analitika Rashoda	Rebalans Finansijskog plana 2014.	Ostvarenje FP za 2014	Ostvarenje prethodne godine	Index	Index
					4/3	4/5
1	2	3	4	5	6	7
	UKUPNO FOND ZA ZAŠTITU OKOLIŠA FBiH	35.629.782	24.517.323	30.276.729	69	81
610 000	UKUPNO TEKUĆI RASHODI	35.449.782	24.448.040	30.204.849	69	81
611 000	Plaće i naknade troškova zaposlenih	1.608.248	1.471.474	1.327.590	91	111
611 100	Ukupno bruto plaće i naknade plaća	1.470.648	1.363.535	1.223.465	93	111
611 110	Plaće i naknade po umanjenju doprinosa iz redovnog rada	934.751	864.409	776.317	92	111
611 130	Doprinosi na teret zaposlenih	455.897	422.696	379.274	93	111
611 131	Doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje	250.008	231.801	207.989	93	111
611 132	Doprinos za zdravstveno osiguranje	183.829	170.442	152.933	93	111
611 133	Doprinos za zapošljavanje	22.060	20.453	18.352	93	111
611 134	Porez na dohodak	80.000	76.430	67.874	96	113
611200	Ukupno naknade troškova zaposlenih	137.600	107.939	104.125	78	104
611 211	Naknade za prevoz s posla i na posao	29.000	25.267	24.231	87	104
611 221	Naknada za topli obrok tokom rada	69.100	63.672	58.719	92	108
611 224	Regres za godišnji odmor	19.500	19.000	19.500	97	97
611 227	Pomoći u slučaju smrti ili teže invalidnosti	20.000	0	1.675	0	0
612 100	Doprinosi poslodavca	168.804	156.830	140.805	93	111
612 111	Doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje	88.238	81.812	73.408	93	111
612 112	Doprinos za zdravstveno osiguranje	58.825	54.541	48.939	93	111
612 113	Doprinos za zapošljavanje	7.353	6.818	6.117	93	111
612 115	Vodni doprinos na plaću	4.674	4.322	3.882	92	111
612 116	Porez na plaću za nepogode	4.674	4.322	3.882	92	111
612 117	Naknade za poticaj za lica sa invaliditetom	5.040	5.015	4.577	100	110
613 000	Ukupno izdaci za materijal, sitan inventar i usluge	1.487.000	1.156.479	1.108.058	78	104
613 100	Putni troškovi	60.000	33.687	15.329	56	220
613 200	Izdaci za energiju	0	0	0	0	0
613 300	Izdaci za komunikaciju i komunalne usluge	40.000	38.347	31.423	96	122
613 400	Nabavka materijala i sitnog inventara	35.000	22.353	15.899	64	141
613 500	Izdaci za usluge prevoza i goriva	30.000	13.861	14.532	46	95
613 600	Unajmljivanje imovine, opreme i nematerijalne imovine	367.000	350.096	349.946	95	100

613 700	Izdaci za tekuće održavanje	30.000	13.161	20.787	44	63
613 800	Izdaci osiguranja, bankarskih usluga i usluge platnog prometa	40.000	17.881	17.128	45	104
613 910	Izdaci za informisanje	220.000	125.997	192.685	57	65
613 911	Uslug medija	50.000	47.400	149.760	95	32
613 912	Usluge štampanja	50.000	11.860	17.547	24	68
613 913	Usluge javnog informisanja i odnosa s javnošću	50.000	47.098	0	94	0
613 914	Usluge reprezentacije	20.000	12.130	18.272	61	66
613 915	Ostale stručne usluge	35.000	0	0	0	0
613 916	Usluge objavljuvanja tendera i oglasa	15.000	7.509	7.106	50	106
613 920	Usluge za stručno obrazovanje	134.000	115.662	12.800	86	904
613 921	Troškovi održavanja konvencija i obrazovanja	100.000	109.110	10.000	109	1.091
613 922	Usluge stručnog obrazovanja	34.000	6.552	2.800	19	234
613 930	Stručne usluge	65.000	35.470	25.740	55	138
613931	Izdaci računovodstvenih i revizorskih usluga	30.000	25.740	25.740	86	100
613 934	Izdaci za hardverske i softverske usluge	35.000	9.730	0	28	0
613 950	Usluge ispitivanja okoline	25.000	15.000	0	60	0
613 970	Izdaci po osnovu drugih samostalnih djelatnosti i povremenog samostalnog rada	314.000	282.188	280.544	90	101
	Izdaci po osnovu angažmana za članstvo u UO za 2014.godinu	135.000	103.675	121.757	77	85
	Izdaci po osnovu angažmana za članstvo u NO za 2014.godinu	48.000	42.755	42.116	89	102
	Izdaci po osnovu Ugovoru o djelu za 2014.godinu	100.000	124.275	103.393	124	120
	Izdaci za naknade članovima odbora, komisija, tijela i dr.	21.000	11.350	11.616	54	98
	Neisplaćene usluge i dadžbine iz ranijih godina	10.000	133	1.662	1	8
613 980	Izdaci za poreze i doprinose na dohodak od dr. samostalne djelatnosti i povratenog samostalnog rada	57.000	61.041	60.371	107	101
613 990	Ostale nespomenute usluge; dadžbine	70.000	31.735	70.874	45	45
614 000	Tekući transferi i drugi tekući rashodi	32.185.730	21.663.257	27.628.396	67	78
614 000	Projekti zaštite voda od značaja za FBiH po Odluci Vlade FBiH	6.997.663	2.065.934	3.886.576	30	53
614 000	Projekti čija je implementacija u toku (projekti JP2010, 2011,2012)	3.880.908	2.211.859	8.351.143	57	26
614 000	Projekti uspostavljanja federalne mreže monitoringa kvalitete zraka	150.000	0	300.000	0	0
614.000	Projekti i studije u cilju ispunjavanja ciljeva federalne strategije zaštite okoliša	1.234.028	1.076.545	249.890	87	431
614 000	Transferi za projekte sanacije i neposredne intervencije zaštite okoliša	0	0	25.000	0	0
614 000	Transferi za jačanje javne svijesti o značaju zaštite okoliša te afirmaciji i promocije Fonda	120.198	146.356	327.330	122	45
614 000	Interventni projekti	466.000	466.000	221.500	100	210
614 000	Projekti zaštite zraka i energetske efikasnosti	1.845.000	1.227.200	120.000	67	1.023
614 000	Projekti upravljanja otpadom	500.000	0	0	0	0
614 000	Programi i projekti za sanaciju šteta nastalih prirodnim nepogodama kao i drugi hitni projekti na teritoriji FBiH	4.122.233	0	0	0	0
614 114	Tekući transferi kantonima - raspodjela sredstava	12.859.700	14.456.186	14.142.082	112	102
614 811	Sredstva za povrat pogrešno uplaćenih i više uplaćenih sredstava	10.000	13.177	4.875	132	270
820 000	Nabavka stalnih sredstava	180.000	69.283	71.880	38	96
821 311	Nabavka kancelarijskog namještaja	60.000	39.879	18.370	66	217
821 312	Nabavka kompjuterske opreme	30.000	16.475	13.767	55	120
821 360	Strojevi, uredaji, alati i instalacije	30.000	1.697	6.339	6	27
821 500	Nabavka sredstava u obliku prava (software)	50.000	11.232	33.404	22	34
821 600	Rekonstrukcija i investiciono održavanje	10.000	0	0	0	0

Tabela 16

Opis	Planirano Rebalsansom Plana za 2014.	Ostvarenje 31.12.2014.	Ostvarenje 31.12.2013.	Index 3/2	Index 3/4
1	2	3	4	5	6
Mag	3	3	3	100	100
VSS	30	30	27	100	111
SSS	6	6	6	100	100
Ukupno:	39	39	36	100	108

2.1 IZDACI ZA BRUTO PLAĆE I NAKNADE UPOSLENIH

Rebalansom Finansijskog plana Fonda za 2014. godinu planirano je upošljavanje 3 zaposlenika. Na kraju izvještajnog perioda Fond ima 39 zaposlenika. Ukupno ostvareni rashodi po osnovu plaća i naknada za zaposlene za 2014. godinu iznose KM 1.471.474, što predstavlja 91% planiranog iznosa iz razloga različitog perioda upošljavanja novih zaposlenika.

Fond je na dan 31. decembar 2014. godine imao 39 zaposlenih sa slijedećom kvalifikacionom strukturu:

2.2 OPERATIVNI RASHODI

Finansijskim planom Fonda za 2014. godinu planirani operativni rashodi iznose (KM 32.185.730) dok je realizovano KM 21.663.257 ili 67%.

Tabela 17

Ekonomski kod	Naziv	Planirano Rebalsansom Plana za 2014.	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 31.12.2013.	Index 4/3	Index 4/5
1	2	3	4	5	6	7
614 000	Tekući transferi finansiranje projekata	19.316.030	7.193.894	13.481.439	37	53
614 114	Tekući transferi kantonima	12.859.700	14.456.186	14.142.082	112	102
614 811	Sredstva za povrat pogrešno uplaćenih sredstava i više uplaćenih sredstava	10.000	13.177	4.875	132	270
Ukupno:		32.185.730	21.663.257	27.628.396	67	78

Sredstva predviđena Programom aktivnosti u iznosu od KM 19.316.030 predstavljaju sredstva za finansiranje programa koji su u skladu sa članom 178. stav 3 Zakona o vodama ("Službene novine Federacije BiH", br. 70/06), tj. sufinansiranje infrastrukture za zaštitu voda od značaja za Federaciju BiH. Sredstva su utvrđena i u Rebalansu Finansijskog plana za 2014. godinu i predstavljaju prihod ostvaren na osnovu člana 177. stav 1. tačka 3. Zakona o vodama. Takođe, sredstva predviđena za Projekte zaštite zraka predstavljaju projekte koji su u Rebalansu Finansijskog plana za 2014. godinu planirani da se finansiraju iz 30% zadržanog prihoda Fonda od naknada koje se plaćaju pri registraciji motornih vozila kao i naknada koje plaćaju zagadivači zraka. Sredstva za finansiranje projekata za upravljanje otpadom finansiraju se iz posebnih naknada prikupljenih na osnovu Zakona o upravljanju otpadom.

Fond je na osnovu Zaključka Predstavničkog doma Parlamenta FBiH broj: 01-14-610/14-1 od 22.05.2014. godine a uslijed posljedica elementarne nepogode iz maja mjeseca 2014. godine izradio Rebalans finansijskog plana Fonda za 2014. godinu kojim su sva slobodna sredstva preusmjerena na programe i projekte za sanaciju šteta nastalih prirodnim nepogodama kao i za druge hitne projekte na teritoriji FBiH na koji je data saglasnost od strane Vlade FBiH Odlukom V. broj 1373/2014 od 15. jula 2014. godine.

Iznos tekućih grantova kantonima KM 14.456.186 predstavlja 70% prikupljenih naknada za okoliš koje se plaćaju pri registraciji motornih vozila, naknada koje plaćaju zagadivači zraka i naknada za kese tregerice.

Prema Programu aktivnosti Fonda za zaštitu okoliša FBiH za 2014. godinu sredstva su raspoređena prema sljedećim aktivnostima sa uporednim pregledom ostvarenja po utvrđenim planiranim kategorijama:

Tabela 18

Ekonomski kod	Naziv	Rebalans Plana za 2014.	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2013.	Index 4/3	Index 4/5
1	2	3	4	5	6	7
614 000	Projekti zaštite voda od značaja za FBiH po Odluci Vlade FBiH	6.987.663	2.065.934	3.886.576	30	53
614 000	Projekti čija je implementacija u toku (projekti JP)	3.880.908	2.211.859	8.351.143	57	26

614 000	Projekti uspostavljanja federalne mreže monitoringa kvaliteta zraka	150.000	0	300.000	0	0
614 000	Projekti i studije u cilju ispunjavanja ciljeva federalne strategije zaštite akoliša	1.234.028	1.076.546	249.890	87	431
614 000	Transfери за projekte sanacije i neposredne intervencije zaštite koliša	0	0	25.000	0	0
614 000	Transfери za jačanje javne svijesti o značaju zaštite okoliša te afirmacije i promocije Fonda	120.198	146.356	327.330	122	45
614 000	Interventni projekti	466.000	466.000	221.500	100	210
614 000	Projekti zaštite zraka i energetske efikasnosti	1.845.000	1.227.200	120.000	67	1.023
614 000	Projekti upravljanja otpadom	500.000	0	0	0	0
614 000	Programi i projekti za sanaciju šteta nastalih prirodnim nepogodama kao i drugi hitni	4.122.233	0	0	0	0
Ukupno:		19.316.030	7.193.894	13.481.439	37	70

Fond je u toku 2014. finansirao projekte ukupne vrijednosti KM 7.193.894 što predstavlja 37% u odnosu na Plan ili 70% ukupnog finansiranja u odnosu na prethodnu godinu. Smanjen procenat realizacije je najvećim dijelom uzrokovani elementarnim nepogodama koje su se desile u maju mjesecu.

Tokom 2014. godine Fond je objavio dva Javna konkursa za korištenje sredstava Fonda za realizaciju programa, projekata i sličnih aktivnosti iz područja zaštite okoliša i to:

Javni poziv 2014 - I po kojem su na osnovu Odluke Upravnog odbora broj: UO-4-4-3a/2014 od 30.10.2014. godine kojim su odabrana 8 aplikanata za korištenje sredstava u ukupnoj vrijednosti KM 650.000 i to:

LOT 1: Projekti uspostavljanja federalne mreže monitoringa kvaliteta zraka, Federalnom hidrometeorološkom zavodu, u iznosu KM 150.000;

LOT 4: Projekti u oblasti upravljanja otpadom 7 aplikanata u ukupnoj vrijednosti KM 500.000.

Odlukom Upravnog odbora broj: UO-4-4-3b/2014 od 30.10.2014. godine poništeni su dijelovi Javnog poziva 2014 - 1 Fonda za dodjelu sredstava za realizaciju programa, projekata i sličnih aktivnosti iz područja zaštite okoliša iz razloga preusmjerenih sredstava po Rebalansu finansijskog plana Fonda za 2014. godinu, a na odnosu Zaključka Predstavničkog doma Parlamenta FBiH broj: 01-14-610/14-1 od 22.05.2014. godine i to:

- LOT 2. Projekti i studije u cilju ispunjavanja ciljeva strategije zaštite okoliša FBiH;
- LOT 3. Projekti u oblasti zaštite zraka i energetske efikasnosti i
- LOT 4.2. Jačanje javne svijesti o važnosti odvojenog prikupljanja i odlaganja otpada, te zaštite okoliša.

Javni poziv 2014 - 2 po kojem su na osnovu Odluke Upravnog odbora broj: UO-4-4-4/2014 od 30.10.2014. godine odobrena sredstva 26 aplikanata za korištenje sredstava u ukupnoj vrijednosti KM 2.000.000 i to:

- LOT 1: Projekti sanacije, obnove i izgradnje vodovodne i kanalizacione infrastrukture za 16 aplikanata, ukupne vrijednosti KM 1.380.000 i
- LOT 2: Projekti čišćenja obala vodotoka od otpada nanesenog tokom poplava za 10 aplikanata, ukupne vrijednosti KM 620.000

Do kraja izvještajnog perioda od ukupno odobrenog iznosa po Javnim konkursima iz 2014. godine zaključeno je ugovora u vrijednosti KM 180.000. Proces ugovaranja okončan je u januaru 2015. godine.

U toku 2014. godine pored odobrenih sredstava po Javnom konkursu odobreni su i slijedeći projekti i to:

- Interventna sredstva: "Provodenje dezinfekcijskih mjeru iz zraka na poplavnim stradalim područjima u FBiH" Zavod za javno zdravstvo FBiH Odluka UO-1-1-3/2014 od 13.06.2014. u iznosu KM 266.000;
- Interventna sredstva: "Saniranje požarišta i nabavka zaštitnih sredstava" JP Šumsko privredno društvo ZDK d.o.o. Zavidovići, Odluka broj UO-2-2-3/2014. od 09.07.2014. u iznosu KM 200.000;
- Programi zaštite zraka i energetske efikasnosti: "Jačanje kapaciteta i smanjenje troškova korisnika javnih objekata FBiH kroz povećanje EE, racionalizaciju upravljanja energijom i smanjenje

emisije u zrak" Razvojni program UNDP Ugovor broj: 01-07-16/14 od 08.01.2014. godine u iznosu KM 1.445.000 i Ugovor broj: 01-07-2000/14 od 21.08.2014. godine KM 2.590.250.

Iznos ukupno ugovorenih projekata od početka rada Fonda do 31.12.2014. godine iznosi (KM 53.294.273) od kojih je, iz različitih razloga (nepoštivanja ugovornih obaveza, sporazurnih raskida i sl.) otkazano 22 projekta ukupne vrijednosti (KM 2.747.934), te preostala zbirna obaveza po snovu ugovorenog finansiranja iznosi (KM 50.546.340), od čega je do kraja izvještajnog perioda realizovano ukupno (KM 40.406.658). Neiskorištena sredstva po okončanim ugovorima iznose KM 396.322.

Ukupan iznos ugovorenih projekata za finansiranje po korisnicima sredstava je:

Tabela 19

OPIS	Ukupno ugovoreno	% učešća	Realizovano	Index (4/2)
1	2	3	4	5
Drugi nivo vlasti	28.340.226	56%	21.837.703	77
Javna preduzeća	10.487.806	21%	10.475.663	100
Privatna preduzeća	3.886.274	8%	3.823.871	98
Javne ustanove	1.694.000	3%	1.485.233	88
Neprofitne organizacije	6.122.184	12%	2.768.339	45
Pojedinci-fizička lica	15.850	0%	15.850	100
UKUPNO u KM:	50.546.340	100%	40.406.658	80

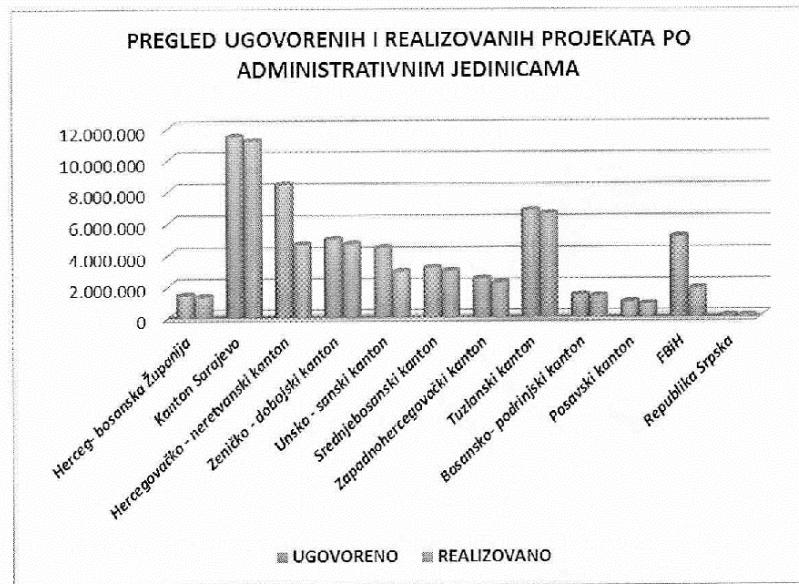

Pregled ukupno ugovorenih sredstava za sufinansiranje projekata sa indexom realizacije po administrativnim jedinicama:

Tabela 20

KANTON	Ukupno ugovoreno	% učešća	Realizovano	Index (4/2)
1	2	3	4	5
Herceg-bosanski kanton	1.412.671	3%	1.297.329	92%
Zapadnohercegovački kanton	11.450.633	23%	11.172.507	98%
Tuzlanski kanton	8.397.002	17%	4.631.799	55%
Bosansko-podrinjski kanton	4.958.211	10%	4.653.387	94%
Posavski kanton	4.422.677	9%	2.900.905	66%

Srednjebosanski kanton	3.150.536	6%	2.946.099	94%
Zapadnohercegovački kanton	2.467.809	5%	2.206.918	89%
Tuzlanski kanton	6.764.184	13%	6.568.543	97%
Bosansko-podrinjski kanton	1.425.872	3%	1.337.541	94%
Posavski kanton	955.495	2%	817.046	86%
FBiH	5.091.250	10%	1.824.598	36%
Republika Srpska	50.000	0%	49.986	100%
UKUPNO u KM:	50.546.340	100%	40.406.658	80%

Korisnici sredstava Fonda realizovali su ugovorene projekte u ukupnom procentu od 80%.

Iznos preostalih potencijalnih obaveza za prenos u narednu godinu iznosi KM 12.213.359 (uključen iznos preostalih ugovorenih obaveza KM 9.743.359 i iznos odobrenih sredstava a neugovorenih po JP 2014 1 i 2 KM 2.470.000), čija struktura je sljedeća:

- Po JP 2011	KM 100.000;
- Po JP 2012-2 Lot 1	KM 3.726.774;
- Po JP 2012-2 Lot 2	KM 60.000;
- Po JP 2013	KM 557.256;
- Po JP 2014-1	KM 650.000;
- Po JP 2014-2	KM 2.000.000;
- Po odlukama	KM 5.119.329.

Pregled prenesenih obaveza po aktivnostima je:

Tabela 21

Ekonomski kod	Naziv	Ostaje za realizaciju u 2015. po ugovorenim	Za ugovaranje po JP 2014.	Ukupno u KM
1	2	3	4	5
614 000	Projekti zaštite voda od značaja za FBiH po Odluci Vlade FBiH	5.684.311	0	5.684.311
614 000	Projekti čija je implementacija u toku (projekti JP 2010, 2011, 2012)	194.161	0	194.161
614 000	Projekti uspostavljanja federalne mreže monitoringa kvalitete zraka	0	150.000	150.000
614 000	Projekti i studije u cilju ispunjavanja ciljeva federalne strategije zaštite okoliša	418.195	0	418.195
614 000	Transferi za projekte sanacije i neposredne intervencije zaštite okoliša		0	0
614 000	Transferi za projekte afirmacije i promocije Fonda kroz projekte i programe zaštite okoliša	58.642	0	58.642
614 000	Interventna sredstva		0	0
614 000	Projekti zaštite zraka i	3.208.050	0	3.208.050

	energetske efikasnosti			
614 000	Projekti upravljanja otpadom	80.000	420.000	500.000
614 000	Programi i projekti za sanaciju šteta nastalih prirodnim nepogodama kao i drugi hitni projekti na teritoriji FBiH	100.000	1.900.000	2.000.000
Ukupno prenesenih potencijalnih obaveza u 2015. godini:	9.743.359	2.470.000	12.213.359	

Prihod ostvaren prikupljanjem posebnih naknada za okoliš koje se plaćaju pri registraciji motornih vozila čije je prikupljanje otpočelo u drugom polugodištu 2011. godine Fond je u skladu sa Zakonom o Fondu za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine u članu 25. ("Službene novine Federacije BiH", broj 33/03 od 17.07.2003. godine) dužan rasporediti između Federacije i kantona u odnosu Federacija - 30% i kanton - 70%. Takođe, naplaćeni prihod od naknada koje plaćaju zagadivači zraka se raspoređuje u odnosu Federacija - 30% i kanton - 70%, kao i naplaćeni prihod za kese tregerice koje imaju tretman zagadivača okoliša i isto se raspoređuju kantonima u omjeru Federacija - 30% i kanton - 70%. Pregled rasporeda naplaćene posebne naknade za okoliš koja se plaća pri registraciji motornih vozila, naknada koja plaćaju zagadivači zraka i naknada za kese tregerice dajemo u sljedećem Pregledu:

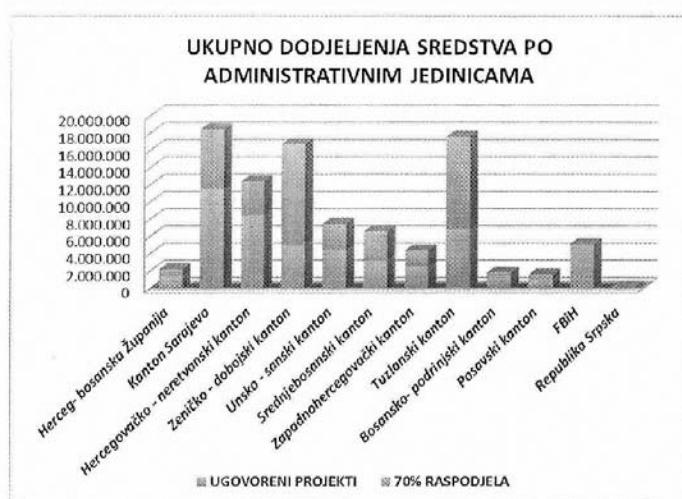
Tabela 22

Redni broj	Naziv kantona	Iznos naplaćene posebne naknade za okoliš koja se plaća prilikom registracije motornih vozila - 70% kantonima	Iznos naplaćene naknade koje plaćaju zagadivači zraka - 70% kantonima	Iznos naplaćene naknade za kese tregerice - 70% kantonima	Ukupno (3+4+5)	% učešća
1	2	3	4	5	6	7
1	Herceg - bosanska županija	214.855	9.097	926	224.878	2%
2	Kanton Sarajevo	2.114.067	20.973	51.586	2.186.626	15%
3	Hercegovačko - heretvanski kanton	1.207.572	22.639	22.353	1.252.564	9%

4	Zeničko - dobojski kanton	1.586.883	2.283.671	24.258	3.894.812	27%
5	Unsko - sanski kanton	943.392	11.083	20.930	975.405	7%
6	Srednjebosanski kanton	1.097.809	21.085	11.258	1.130.152	8%
7	Zapadnohercegovački kanton	655.939	6.513	4.944	667.396	5%
8	Tuzlanski kanton	2.027.074	1.752.377	56.197	3.835.648	27%
9	Bosansko - podrinjski kanton	108.760	754	4.520	114.034	1%
10	Posavski kanton	168.114	0	6.557	174.671	1%
Ukupno:		10.124.465	4.128.192	203.529	14.456.186	100%

U nastavku dajemo pregled ukupno ugovorenih sredstava Fonda po projektima i doznačena sredstva kantonima na ime 70% od prikupljenih naknada na osnovu Zakona o Fondu:

KANTON	Ukupno ugovoreno po projektima	Raspodjela 70% kantonima na osnovu Zakona o Fondu	Ukupno u KM	% učešća
		1	2	3
Herceg- bosanska Županija	1.412.671	747.838	2.160.509	2%
Kanton Sarajevo	11.450.633	6.950.214	18.400.847	20%
Hercegovačko - neretvanski kanton	8.397.002	3.966.365	12.363.367	13%
Zeničko - dobojski kanton	4.958.211	11.742.164	16.700.375	18%
Unsko - sanski kanton	4.422.677	3.003.251	7.425.928	8%
Srednjebosanski kanton	3.150.536	3.379.636	6.530.172	7%
Zapadnohercegovački kanton	2.467.809	1.892.565	4.360.374	5%
Tuzlanski kanton	6.764.184	10.799.032	17.563.216	19%
Bosansko- podrinjski kanton	1.425.872	336.623	1.762.495	2%
Posavski kanton	955.495	593.359	1.548.854	2%
FBIH	5.091.250	0	5.091.250	5%
Republika Srpska	50.000	0	50.000	0%
UKUPNO u KM:	50.546.340	43.411.047	93.957.387	100%

Fond je od uspostavljanja rada Fonda ukupno doznačio 70% od prikupljenih naknada po Zakonu o Fondu kantonalnim budžetima KM 43.411.047. Kao i u našim izvještajima iz prethodnih godina ponovo naglašavamo da i pored svih pismenih zahtjeva resornim kantonalnim ministarstvima o dostavljanju izvještaja o načinu dodjele sredstava, vrsti projekata, uskladenosti projekata sa strateškim opredjeljenjem Fonda, nemamo kompletну sliku o namjenskom trošenju doznačenih sredstava koja se dodjeljuju ovim putem. Stoga smatramo da je hitno potrebno poduzeti odgovarajuće mjeru u cilju dosljednog izvještavanja o utrošku navedenih sredstava.

3. NABAVKA OPREME

Tabela 24

Ekonomski kod	Nabavke stalnih sredstava	Rebalans Plana za 2014	Ostvarenje	Ostvarenje	Index 4/3	Index 4/5
			2014.	2013.		
1	2	3	4	5	6	7
821 311	Nabavka kancelarijskog namještaja	60.000	39.879	18.370	66	217
821 312	Nabavka kompjuterske opreme	30.000	16.475	13.767	55	120
821 360	Strojevi, uredaji, alati i instalacije	30.000	1.697	6.339	6	27
821 500	Nabavka sredstava u obliku prava (software)	50.000	11.232	33.404	22	34
821 600	Rekonstrukcija i investiciono održavanje	10.000	0	0	0	0
Ukupno:		180.000	69.283	71.880	38	96

Za nabavku opreme u 2014. godini Rebalansom Plana predviđeno je KM 180.000, a utrošeno KM 69.283 ili 38%.

4. REKAPITULACIJA PRIHODA, PRILIVA I RASHODA I IZDATAKA U TOKU 2014. GODINE DATA JE U NASTAVKU:

Tabela 25

R.B	Naziv	Finansijskog plana za 2014.g.	Ostvarenje Finansijskog plana za 2014.	Ostvarenje prethodne godine	Index 4/3	Index 4/5
1	2	3	4	5	6	7
SREDSTVA						
I	Preneseni prihod iz ranijih godina	9.927.082	9.927.082	12.690.334	100,00	78,23
II	Posebne vodne naknade	3.960.000	3.999.066	4.411.108	100,99	90,66
III	Opće vodne naknade	1.980.000	2.270.787	2.192.790	114,69	103,56
IV	registracije	12.060.000	14.463.477	13.456.168	119,93	107,49
V	Naknade za zagadivače zraka	6.111.000	5.900.400	6.746.773	96,55	87,46
VI	Naknada za kese tregerice	200.000	298.136	0	149,07	0,00
VII	Naknada za upravljanje otpadom	1.200.000	1.138.024	578.533	94,84	196,71
VIII	UKUPNO (I+II+III+IV+V+VI+VII)	35.438.082	37.996.972	40.075.706	107,22	94,81
IX	Prihodi od kamata	166.700	163.115	96.889	97,85	168,35
X	Ostali prihodi	25.000	70.367	31.216	281,47	225,42
	UKUPNO PRILIV (VIII+IX+X)	35.629.782	38.230.454	40.203.811	107,30	95,09
IZDACI						
XI	Plaća, doprinosi i izdaci za materijal i	3.264.052	2.784.783	2.576.453	85,32	108,09
XII	Tekući ztransfери и други tekući rashodi	32.185.730	21.663.257	27.628.396	67,31	78,41
XIII	UKUPNO TEKUĆI RASHODI (XI+XII)	35.449.782	24.448.040	30.204.849	68,97	80,94
XIV	Kapitalni izdaci	180.000	69.283	71.880	38,49	96,39
	UKUPNO IZDACI (XIII+XIV)	35.629.782	24.517.323	30.276.729	68,81	80,98

Na kraju 2014. godine ukupno stanje neraspoređenih viškova nad rashodima iz prethodnih godina iznosi KM 13.713.131.

Na dan 31.12.2014. godine Fond je imao evidentiranih novčanih sredstava u iznosu KM 12.894.437. Razlika između računovodstvenih sredstava za prenos i stanja novčanih sredstava na dan bilansiranja predstavljuje efekat razlike između evidentiranih rashoda perioda koji će biti plaćeni u januaru 2014. godine i unaprijed plaćenih rashoda.

5. ZAKLJUČAK

Osnivanjem Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH i njegovom uspostavom u 2010. godini uspostavljena je osnova za stabilan izvor sredstava za finansiranje programa i projekata i sličnih aktivnosti u području zaštite okoliša.

Fond je postao značajno mjesto za prikupljanje i ulaganje vanbudžetskih sredstava u programe i projekte zaštite okoliša i energetske efikasnosti.

U obavljanju svog djelokruga djelatnosti Fond je promovisao ciljeve i načela zaštite okoliša radi postizanja sistemskog i cjelovitog očuvanja kvaliteta okoliša. Kako je u toku 2014. i prethodnih godina Fond kadrovski ojačao pojedine stručne službe stvorio je uslove za efikasnije poslovanje Fonda.

Fond je u toku 2014. godine uspješno nastavio primjenu Uredbe o vrstama naknada i kriterijima za obračun naknada za zagadivače zraka, kao i formirao elektronski registar obveznika plaćanja naknada za zagadivače zraka.

U cilju kvalitetnog rada Fonda kontinuirano se prate i tumači prateća zakonska regulative iz oblasti zaštite okoliša. S

obzirom na doneseni Pravilnik o ambalaži i ambalažnom otpadu kao i Pravilnika o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda Fond je nastavio primjenu navedenih podzakonskih akata i u 2014. godini.

Takođe u 2014. godini je započeta primjena Uredbe za plastične kese tregerice. Nadalje, Fond je u cilju razmjene iskustva i u toku 2014. godine nastavio saradnju sa Fondom za zaštitu životne sredine Republike Srpske kao i sa Fondom za zaštitu okoliša Republike Hrvatske.

Takođe uspostavljeni su kontakti i konkretna saradnja sa Svjetskom bankom, UNDP, USAID, Evropskom bankom i ostalim međunarodnim institucijama. Od izuzetnog je značaja intenziviranje aktivnosti kao i aktivno učešće na donošenju uredbi u skladu sa Zakonom o Fondu, čijom provedbom bi bili stvoreni uslovi za kvalitetno ulaganje u zaštitu okoliša. Svi navedeni rezultati postignuti su zahvaljujući dobroj saradnji sa Upravnim odborom, Nadzornim odborom i stručnoj pomoći koju ovom Fondu pružaju Federalno ministarstvo okoliša i turizma, druga ministarstva i Vlada Federacije BiH.

Osnovni cilj Fonda za zaštitu okoliša FBiH je nastavljanje, u skladu sa Zakonom o Fondu, efikasnog, ekonomičnog i efektivnog prikupljanja sredstava, poticanje i finansiranje pripreme, provedbe i razvoj programa, projekata i sličnih aktivnosti iz područja očuvanja, održivog korištenja, zaštite i unapredjenja stanja okoliša, u svrhu približavanja ciljevima definisanim "Strategijom zaštite okoliša FBiH", a sve u skladu sa politikom Vlade Federacije BiH, FMOiT i drugih nadležnih institucija.

20. januara/siječnja

2015. godine

Sarajevo

Direktor
Safet Harbinja, s. r.

228

Na osnovu člana 19. stav 2. Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), a u vezi sa članom 35. Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 102/13, 9/14, 13/14 i 8/15), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 152. sjednici, održanoj 19.02.2015. godine, donosi

ODLUKU

O ODOBRAVANJU IZDVAJANJA SREDSTAVA UTVRĐENIH ODLUKOM O PRIVREMENOM FINANSIRANJU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE ZA PERIOD JANUAR - MART 2015. GODINE VLADI FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE NA POZICIJI "TRANSFER ZA POLITIČKE STRANKE I KOALICIJE"

I.

Odobrava se izdvajanje sredstava utvrđenih Odlukom o privremenom finansiranju Federacije Bosne i Hercegovine za period januar - mart 2015. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 8/15) Vladi Federacije Bosne i Hercegovine na ekonomskom kodu 614300 - Tekući transferi neprofitnim organizacijama - za političke stranke i koalicije, u ukupnom iznosu od 850.000 KM.

II.

Sredstva iz tačke I. ove odluke Vlada Federacije Bosne i Hercegovine raspoređuje na korisnike-parlamentarne političke stranke i koalicije, na bazi prethodno utvrđenih kriterija Zakonom o izvršavanju Budžeta primjenjivanom u istom periodu januar - mart prethodne godine, tako što 40% od ukupno utvrđenog iznosa od 850.000 KM raspoređuje na sve političke subjekte koji su zastupljeni u Parlamentu Federacije

Bosne i Hercegovine u jednakim iznosima, a 60% prema broju poslanika u domovima Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, izabranim na neposrednim izborima održanim 12.

oktobra 2014. godine, na bazi podataka koje su nam dostavile Stručne službe oba doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, kako slijedi u tabeli:

I. NAZIV STRANKE - KOALICIJE	Broj poslanika/zastupnika			Raspored sredstava sa pozicije "Transfer za političke stranke i koalicije" prema Odluci o privremenom finansiranju za I. kvartal 2015. godine		
	Predstavnički/Zastupnički dom	Dom naroda	Ukupno	40%	60%	Ukupno (5+6)
			(2+3)			
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1. SDA-Stranka demokratske akcije BiH	29	10	39	22.666,67	130.855,26	153.521,93
2. Koalicija HDZ BiH, HSS, HKDU BiH, HSP Dr. Ante Starčević, HSP Herceg Bosne	12	13	25	22.666,67	83.881,58	106.548,25
3. SDP-Socijaldemokratska partija BiH	12	10	22	22.666,67	73.815,79	96.482,46
4. Savez za bolju budućnost BiH-SBB BiH	16	4	20	22.666,67	67.105,26	89.771,93
5. Demokratska fronta Željko Komšić-DF	14	5	19	22.666,67	63.750,00	86.416,67
6. Hrvatska demokratska zajednica 1990-HDZ 1990	4	1	5	22.666,67	16.776,32	39.442,98
7. Naša stranka	1	2	3	22.666,67	10.065,79	32.732,46
8. A-SDA Stranka demokratske aktivnosti	2	1	3	22.666,67	10.065,79	32.732,46
9. Laburistička stranka Bosne i Hercegovine-Laburisti BiH	1	2	3	22.666,67	10.065,79	32.732,46
10. BPS-Sefer Halilović	4	0	4	22.666,67	13.421,05	36.087,72
11. Stranka za Bosnu i Hercegovinu	3	0	3	22.666,67	10.065,79	32.732,46
12. Savez nezavisnih socijaldemokrata-SNSD-Milorad Dodik	0	3	3	22.666,67	10.065,79	32.732,46
13. Liberalna stranka	0	1	1	22.666,67	3.355,26	26.021,93
14. Narodna stranka radom za boljšak-NS RZB	0	1	1	22.666,67	3.355,26	26.021,93
15. Stranka dijasporе BiH-SD BiH	0	1	1	22.666,67	3.355,26	26.021,93
I. Ukupno za raspored strankama i koalicijama	98	54	152	340.000,00	510.000,00	850.000,00

III.

Sredstva iz tačke II. ove odluke bit će isplaćena sa ekonomskog koda 614300 - Tekući transferi neprofitnim organizacijama - za političke stranke i koalicije, koja su Odlukom o privremenom finansiranju Federacije Bosne i Hercegovine za period januar - mart 2015. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 8/15) utvrđena Vladi Federacije Bosne i Hercegovine - Generalnom sekretarijatu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, u ukupnom iznosu od 850.000 KM.

IV.

O utrošenim sredstvima iz tačke II. ove odluke Generalni sekretarijat Vlade Federacije Bosne i Hercegovine će izvjestiti Ministarstvo finansija, a Ministarstvo finansija Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, u skladu sa Zakonom o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine.

V.

Za realizaciju ove odluke zadužuju se Vlada Federacije Bosne i Hercegovine - Generalni sekretarijat Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Stručne službe oba doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine i Federalno ministarstvo finansija, svako u okviru svoje nadležnosti.

VI.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 167/2015

19. februara 2015. godine
Sarajevo

Premijer
Nermin Nikšić, s. r.

Na temelju članka 19. stavak 2. Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), a u svezi sa člankom 35. Zakona o proračunima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 102/13, 9/14, 13/14 i 8/15), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 152. sjednici, održanoj 19.02.2015. godine, donosi

ODLUKU

O ODOBRAVANJU IZDVAJANJA SREDSTAVA UTVRĐENIH ODLUKOM O PRIVREMENOM FINANCIRANJU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE ZA RAZDOBLJE SIJEČANJ - OŽUJAK 2015. GODINE VLADI FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE NA POZICIJI "TRANSFER ZA POLITIČKE STRANKE I KOALICIJE"

I.

Odobrava se izdvajanje sredstava utvrđenih Odlukom o privremenom financiranju Federacije Bosne i Hercegovine za razdoblje siječanj - ožujak 2015. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 8/15) Vladi Federacije Bosne i Hercegovine na ekonomskom kodu 614300 - Tekući transferi neprofitnim organizacijama - za političke stranke i koalicije, u ukupnom iznosu od 850.000 KM.

II.

Sredstva iz točke I. ove odluke Vlada Federacije Bosne i Hercegovine raspoređuje na korisnike - parlamentarne političke stranke i koalicije, na bazi prethodno utvrđenih kriterija Zakonom o izvršavanju Proračuna primjenjivanom u istom

razdoblju siječanj - ožujak prethodne godine, tako što 40% od ukupno utvrđenog iznosa od 850.000 KM rasporeduje na sve političke subjekte koji su zastupljeni u Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine u jednakim iznosima, a 60% prema broju poslanika u domovima Parlamenta Federacije Bosne i

Hercegovine, izabranim na neposrednim izborima održanim 12. listopada 2014. godine, na bazi podataka koje su nam dostavile Stručne službe oba doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, kako slijedi u tabeli:

I. NAZIV STRANKE - KOALICIJE	Broj poslanika/zastupnika			Raspored sredstava sa pozicije "Transfer za političke stranke i koalicije" prema Odluci o privremenom finansiranju za I. kvartal 2015. godine		
	Predstavnički/Zastupnički dom	Dom naroda	Ukupno	40%	60%	Ukupno (5+6)
			(2+3)	4.	5.	7.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1. SDA-Stranka demokratske akcije BiH	29	10	39	22.666,67	130.855,26	153.521,93
2. Koalicija HDZ BiH, HSS, HKDU BiH, HSP Dr. Ante Starčević, HSP Herceg Bosne	12	13	25	22.666,67	83.881,58	106.548,25
3. SDP-Socijaldemokratska partija BiH	12	10	22	22.666,67	73.815,79	96.482,46
4. Savez za bolju budućnost BiH-SBB BiH	16	4	20	22.666,67	67.105,26	89.771,93
5. Demokratska fronta Željko Komšić-DF	14	5	19	22.666,67	63.750,00	86.416,67
6. Hrvatska demokratska zajednica 1990-HDZ 1990	4	1	5	22.666,67	16.776,32	39.442,98
7. Naša stranka	1	2	3	22.666,67	10.065,79	32.732,46
8. A-SDA Stranka demokratske aktivnosti	2	1	3	22.666,67	10.065,79	32.732,46
9. Laburistička stranka Bosne i Hercegovine-Laburisti BiH	1	2	3	22.666,67	10.065,79	32.732,46
10. BPS-Sefer Halilović	4	0	4	22.666,67	13.421,05	36.087,72
11. Stranka za Bosnu i Hercegovinu	3	0	3	22.666,67	10.065,79	32.732,46
12. Savez nezavisnih socijaldemokrata-SNSD-Milorad Dodik	0	3	3	22.666,67	10.065,79	32.732,46
13. Liberalna stranka	0	1	1	22.666,67	3.355,26	26.021,93
14. Narodna stranka radom za boljitet-NS RZB	0	1	1	22.666,67	3.355,26	26.021,93
15. Stranka dijaspore BiH-SD BiH	0	1	1	22.666,67	3.355,26	26.021,93
I. Ukupno za raspored strankama i koalicijama	98	54	152	340.000,00	510.000,00	850.000,00

III.

Sredstva iz točke II. ove odluke bit će isplaćena sa ekonomskog koda 614300 - Tekući transferi neprofitnim organizacijama - za političke stranke i koalicije, koja su Odlukom o privremenom financiranju Federacije Bosne i Hercegovine za razdoblje siječanj - ožujak 2015. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 8/15) utvrđena Vladi Federacije Bosne i Hercegovine - Generalnom tajništvu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, u ukupnom iznosu od 850.000 KM.

IV.

O utrošenim sredstvima iz točke II. ove odluke Generalno tajništvo Vlade Federacije Bosne i Hercegovine će izvijestiti Ministarstvo finacija, a Ministarstvo finacija Vladi Federacije Bosne i Hercegovine, sukladno Zakonu o proračunima u Federaciji Bosne i Hercegovine.

V.

Za realizaciju ove odluke zadužuju se Vlada Federacije Bosne i Hercegovine - Generalni sekretarijat Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Stručne službe oba doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine i Federalno ministarstvo finacija, svatko u okviru svoje nadležnosti.

VI.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 167/2015
19. veljače 2015. godine

Sarajevo

Premijer
Nermin Nikšić, v. r.

На основу člana 19. stav 2. Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 и 8/06), а у вези са članom 35. Zakona o buџetima у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 102/13, 9/14, 13/14 и 8/15), Влада Федерације Босне и Херцеговине, на 152. сједници, одржаној 19.02.2015. године, доноси

ОДЛУКУ О ОДОБРАВАЊУ ИЗДВАЈАЊА СРЕДСТАВА УТВРЂЕНИХ ОДЛУКОМ О ПРИВРЕМЕНОМ ФИНАНСИРАЊУ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА ПЕРИОД ЈАНУАР - МАРТ 2015. ГОДИНЕ ВЛАДИ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ НА ПОЗИЦИЈИ "ТРАНСФЕР ЗА ПОЛИТИЧКЕ СТРАНКЕ И КОАЛИЦИЈЕ"

I

Одобрава се изdvajaње средstava utvrđenih Odlukom o privremenom finansiraњu Federacije Bosne i Hercegovine za period januar - mart 2015. godine ("Службене новине Федерације БиХ", број 8/15) Влади Federacije Bosne i Hercegovine na ekonomskom kodu 614300 - Tekući transferti neprofitnim organizacijama - za političke stranke i koalicije, u ukupnom iznosu od 850.000 KM.

II

Средства из тачке I ове одлуке Влада Федерације Босне и Херцеговине распоређује на кориснике-парламентарне политичке странке и коалиције, на бази претходно утврђених критеријума Законом о извршавању Буџета примјењиваном у истом периоду јануар - март претходне године, тако што 40% од укупног утврђеног износа од 850.000 КМ распоређује на све политичке

субјекте који су заступљени у Парламенту Федерације Босне и Херцеговине у једнаким износима, а 60% према броју посланика у домовима Парламента Федерације Босне и Херцеговине, изабраним на непосредним изборима одржаним 12. октобра 2014. године, на бази података које су нам доставиле Стручне службе оба дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине, како слиједи у табели:

I. НАЗИВ СТРАНКЕ - КОАЛИЦИЈЕ	Број посланика/заступника			Распоред средстава са позиције "Трансфер за политичке странке и коалиције" према Одлуци о привременом финансирању за I квартал 2015. године		
	Представнички/Заступнички дом	Дом народа	Укупно (2+3)	40%	60%	Укупно (5+6)
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1. СДА-Странка демократске акције BiH	29	10	39	22.666,67	130.855,26	153.521,93
2. Коалиција ХДЗ BiH, ХСС, ХКДУ BiH, ХСП Др. Анте Старчевић, ХСП Херцег Босне	12	13	25	22.666,67	83.881,58	106.548,25
3. СДП-Социјалдемократска партија BiH	12	10	22	22.666,67	73.815,79	96.482,46
4. Савез за бољу будућност BiH-СББ BiH	16	4	20	22.666,67	67.105,26	89.771,93
5. Демократска фронта Жељко Комшић-ДФ	14	5	19	22.666,67	63.750,00	86.416,67
6. Хрватска демократска заједница 1990-ХДЗ1990	4	1	5	22.666,67	16.776,32	39.442,98
7. Наша странка	1	2	3	22.666,67	10.065,79	32.732,46
8. А-СДА Странка демократске активности	2	1	3	22.666,67	10.065,79	32.732,46
9. Лабуристичка странка Босне и Херцеговине-Лабуристи BiH	1	2	3	22.666,67	10.065,79	32.732,46
10. БПС-Сефер Халиловић	4	0	4	22.666,67	13.421,05	36.087,72
11. Странка за Босну и Херцеговину	3	0	3	22.666,67	10.065,79	32.732,46
12. Савез независних социјалдемократа-СНСД-Милорад Додик	0	3	3	22.666,67	10.065,79	32.732,46
13. Либерална странка	0	1	1	22.666,67	3.355,26	26.021,93
14. Народна странка радом за болитак-НС РЗБ	0	1	1	22.666,67	3.355,26	26.021,93
15. Странка дијаспоре BiH-СД BiH	0	1	1	22.666,67	3.355,26	26.021,93
I. Укупно за распоред странкама и коалицијама	98	54	152	340.000,00	510.000,00	850.000,00

III

Средства из тачке II ове одлуке биће исплаћена са економског кода 614300 - Текући трансфери непрофитним организацијама - за политичке странке и коалиције, која су Одлуком о привременом финансирању Федерације Босне и Херцеговине за период јануар - март 2015. године ("Службене новине Федерације BiH", број 8/15) утврђена Влади Федерације Босне и Херцеговине - Генералном секретаријату Владе Федерације Босне и Херцеговине, у укупном износу од 850.000 КМ.

IV

О утрошеним средствима из тачке II ове одлуке Генерални секретаријат Владе Федерације Босне и Херцеговине ће извијестити Министарство финансија, а Министарство финансија Владу Федерације Босне и Херцеговине, у складу са Законом о буџетима у Федерацији Босне и Херцеговине.

V

За реализацију ове одлуке задужују се Влада Федерације Босне и Херцеговине - Генерални секретаријат Владе Федерације Босне и Херцеговине, Стручне службе оба дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине и Федерално министарство финансија, свако у оквиру своје надлежности.

VI

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације BiH".

Б. број 167/2015
19. фебруара 2015. године

Премијер
Сарајево
Нермин Никшић, с. р.

229

На основу члана 19. stav (2) Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), a u vezi sa članom 35. Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 102/13, 9/14 i 13/14 i 8/15), na prijedlog federalnog ministra raseljenih osoba i izbjeglica, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 152. sjednici, održanoj 19.02.2015. godine, donijela je

ODLUKU

**O ODOBRAVANJU IZDVAJANJA SREDSTAVA IZ
ODLUKE O PRIVREMENOM FINANSIRANJU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE ZA PERIOD
JANUAR - MART 2015. GODINE FEDERALNOM
MINISTARSTVU RASELJENIH OSOBA I IZBJEGLICA
"TRANSFER ZA RASELJENA LICA I POVRATNIKE"**

I.

Odobrava se izdvajanje sredstava iz Odluke o privremenom finansiranju Federacije Bosne i Hercegovine za period januar - mart 2015. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 8/15) Federalnom ministarstvu raseljenih osoba i izbjeglica, u iznosu od 2.340.000,00 KM za "Transfer za raseljena lica i povratnike".

II.

Sredstva iz tačke I. ove odluke bit će raspodijeljena za finansiranje sljedećih programa:

RB	NAZIV PROGRAMA	POTREBNA FINANSIJSKA SREDSTVA U KM
1.	Rekonstrukcija i obnova individualnih stambenih objekata i objekata zajedničkog tipa stanovanja	500.000,00
2.	Zajednički projekti rekonstrukcije, obnove i održivosti povratka sa vladinim i nevladnim sektorom	300.000,00
3.	Projekti održivosti povratka i sanacije šteta od poplava	1.140.000,00
4.	Humanitarni, zdravstveni, psihosocijalni, informativni i edukativni projekti, stipendiranje studenata – povratnika sa područja Republike Srpske, troškovi implementacije zajedničkih projekata koji se realizuju putem Fonda za povratak, stvaranje međusobnog povjerenja povratnika i domaćinskog stanovništva, podrška reintegracije povratnika po osnovu sporazuma o readmisiji, te projekti saradnje sa dijasporom	340.000,00
5.	Podrška obilježavanju godišnjica i ukopa nevinih žrtava rata, kao i izgradnja spomen obilježja na prostoru Bosne i Hercegovine	60.000,00
UKUPNO: 1 - 5		2.340.000,00

KRITERIJI ZA RASPODJELU SREDSTAVA

"TRANSFER ZA RASELJENA LICA I POVRATNIKE"
A) Kriteriji za utvrđivanje potencijalnih korisnika projekata povratka i rekonstrukcije stambenih jedinica

1. Opći kriteriji

Opći kriteriji utvrđeni su Zakonom o raseljenim licima i povratnicima u Federaciji Bosne i Hercegovine i izbjeglicama iz Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 15/05):

1. da je izbjeglica iz BiH, raseljeno lice u BiH ili povratnik;
2. da je iskazao namjeru za povratkom;
3. da je utvrđen status vlasništva ili stanarsko pravo nad stambenom jedinicom koja je predmet rekonstrukcije;
4. da je na dan 30.04.1991. godine imao prebivalište u stambenoj jedinici koja je predmet rekonstrukcije;
5. da se stambena jedinica koja je predmet rekonstrukcije smatra neuslovnom za stanovanje, u skladu sa odgovarajućim standardima o minimumu stambenih uslova;
6. da on i članovi njegovog domaćinstva od 1991. godine nemaju na teritoriji BiH drugu stambenu jedinicu koja se smatra uslovnom za stanovanje, u skladu sa odgovarajućim standardima o minimumu stambenih uslova;
7. da nije primio pomoć u rekonstrukciji, dovoljnu da zadovolji odgovarajuće standarde o minimumu stambenih uslova.

Opći kriteriji iz tačke 6. prethodnog stava isključivo se odnose na sadašnje članove domaćinstva.

2. Posebni kriteriji za izbor korisnika su:

1. Korisnik pomoći:
  - a) korisnik pomoći se vratio na svoje prijeratno prebivalište i živi u uslovima koji su ispod utvrđenog stambenog minimuma, uključujući i korisnike koji privremeno borave u improvizovanim naseljima, kampovima, kontejnerima i slično,
  - b) korisnik pomoći sa statusom raseljene osobe,
  - c) korisnik pomoći sa statusom izbjeglice iz BiH.
2. Korisnik pomoći pripada određenim kategorijama kao što su:
  - a) socijalna kategorija,
  - b) osobe s onesposobljenjem/invaliditetom,
  - c) samohrani roditelji, staratelji ili hranitelji porodice,
  - d) šehidske porodice/porodice poginulih boraca,
  - e) demobilisani nezaposleni borci definisani Zakonom o boračkoj populaciji FBiH,
  - f) porodice nestalih osoba i bivši logoraši.
3. Korisnici koji se nalaze u kolektivnim oblicima zbrinjavanja, alternativnom smještaju ili zadovoljavaju uslove i ima/ostvaruje pravo na alternativni smještaj,
4. Broj i starosna dob članova domaćinstva koji su se prijavili za povratak na svoje prijeratno prebivalište.

Korisnici pomoći biće odabrani iz Javnih poziva izbjeglicama iz Bosne i Hercegovine, raseljenim osobama u Bosni i Hercegovini i povratnicima u Federaciju Bosne i Hercegovine za podnošenje prijava za obnovu i rekonstrukciju stambenih jedinica u cilju povratka na područje općina Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, objavljenih 2012. godine i Javnog poziva raseljenim osobama u Federaciju Bosne i Hercegovine i povratnicima u Republici Srpskoj za podnošenje prijava za pomoć u stambenom zbrinjavanju u okviru Regionalnog programa stambenog zbrinjavanja (RSP u BiH), objavljenog 02.10.2013. godine.

Odabir korisnika pomoći za rekonstrukciju stambenih jedinica u svrhu povratka, će se vršiti u skladu sa Procedurama za odabir korisnika pomoći za rekonstrukciju i izgradnju stambenih objekata u funkciji povratka posredstvom Federalnog ministarstva raseljenih osoba i izbjeglica, broj: 04-36-1-2015/13 od 12.12.2013. godine i broj: 04-36-1-2015-1/13 od 03.02.2014. godine.

B) Kriteriji izbora korisnika pomoći za održivost povratka

Kriteriji za izbor korisnika pomoći za obnovu i izgradnju infrastrukturnih objekata (puteva, mostova, vodovoda, el. mreža, sportskih terena i dr.), obnovu i izgradnju vjerskih i sakralnih objekata, obnovu i izgradnju privrednih i društvenih objekata, pomoći za zapošljavanje u zanatskim i proizvodno-uslužnim djelatnostima (nabavka opreme, repromaterijala i dr.), pomoći za zapošljavanje u poljoprivredi (dodata poljoprivredne mehanizacije, plastenika, sadnica voća i vinove loze, izgradnja objekata za stočarstvo i dr.), i druge oblasti zavisno od utvrđenih potreba povratnika.

1. Opći kriteriji za dodjelu pomoći koji se odnose na fizička lica:

1. Da je povratnik u prijeratno mjesto prebivališta na području Federacije BiH ili povratnik iz Federacije BiH u prijeratno mjesto prebivališta na području Republike Srpske i Brčko Distrikta BiH;
2. Da raspolaže imovinom u mjestu povratka na kojoj se tražena pomoć može optimalno iskoristiti.

2. Posebni kriteriji koji se odnose na fizička lica:

1. ranija korištenost/nekorištenost finansijskih sredstava ili drugih oblika pomoći za održivi povratak;
2. broj i starosna dob članova porodice/osoba koje žive u zajedničkom domaćinstvu sa podnosiocem zahtjeva;
3. dokazi o pripadnosti ranjivim kategorijama (šehidske porodice odnosno porodice poginulog borca, RVI, porodica nestalih, bivši logoraši, civilne žrtve rata, samohrane majke, osobe sa invaliditetom i sl.);
4. biznis plan - projekat za djelatnost;
5. raspolažanje imovinom i resursima potrebnim za djelatnost, kao što su: zemljište, objekti i druga materijalna sredstva;
6. ukupni mjesecni prihodi - primanja podnosiča prijave i članova porodičnog domaćinstva;
7. radni ili drugi status podnosioca zahtjeva i članova domaćinstva;
8. registrovana djelatnost ili poljoprivredno gazdinstvo, odnosno da je pokrenut postupak registracije kod nadležnog općinskog organa za obavljanje djelatnosti za koju se podnosi prijava.

3. Opći kriteriji koji se odnose na pravna lica - Programi pomoći u zapošljavanju i samozapošljavanju povratnika u privredi i poljoprivredi:

1. da su programske aktivnosti pravnog subjekta usmjerene ka zapošljavanju povratničke populacije (ako prijavu podnose udruženja, organizacije, asocijacije, zadruge, poslovni subjekti i sl.);
2. izvršena registracija pravnog subjekta (ako prijavu podnose udruženja, organizacije, asocijacije, poslovni subjekti i sl.);
3. usvojen statut (ako prijavu podnose udruženja/organizacije/ asocijacije i sl.).

4. Posebni kriteriji koji se odnose na pravna lica - Programi pomoći u zapošljavanju i samozapošljavanju povratnika u privredi i poljoprivredi:

1. ranija korištenost/nekorištenost finansijskih sredstava ili drugih oblika pomoći za održivi povratak;
2. biznis plan - projekat za djelatnost, sa priloženim dokazima o postojećoj imovini i resursima potrebnim za djelatnost;
3. broj povratničkih domaćinstava/povratnika kojima će projekat koristiti;
4. ostali izvori prihoda za sufinsaniranje projekta od strane drugih donatora;
5. postojanje odobrenog projekta, građevinske dozvole, urbanističke saglasnosti i ostala odobrenja potrebna za realizaciju projekta izdata od nadležnih organa;
6. ocjena finansijskog i ekonomskog stanja poslovnog subjekta;
7. spremnosti sufinsaniranja projekta.

5. Opći kriteriji koji se odnose na pravna lica - Programi obnove i izgradnje infrastrukturnih i drugih objekata od značaja za širu društvenu zajednicu:

1. izvršena registracija pravnog subjekta (ako prijavu podnose udruženja, organizacije, asocijacije, poslovni subjekti i sl.);
2. usvojen statut (ako prijavu podnose udruženja/organizacije/ asocijacije i sl.);
3. da su predloženi projekti usmjereni ka rješavanju infrastrukturnih i drugih problema značajnih za razvoj održivog povratka i širu društvenu zajednicu (ako prijavu podnose udruženja, organizacije, asocijacije, zadruge, poslovni subjekti i sl.).

6. Posebni kriteriji koji se odnose na pravna lica - Programi obnove i izgradnje infrastrukturnih i drugih objekata od značaja za širu društvenu zajednicu:

1. spremnosti sufinsaniranja projekta od strane podnosioca prijave ili drugih donatora;
2. postojanje odobrenog projekta, građevinske dozvole, urbanističke saglasnosti i ostala odobrenja potrebna za realizaciju projekta izdata od nadležnih organa;
3. broj povratničkih domaćinstava/povratnika i broj potencijalnih povratnika kojima će projekat koristiti;
4. očekivani rezultati, procjena mjerljivih efekata koji idu u prilog stvaranju preduslova za kvalitetniji život povratnika.

Ispunjavanje posebnih kriterija pravnih lica utvrđivat će se dostavljenim projektom realizacije pomoći, odnosno obrazloženim zahtjevom na osnovu projektnе dokumentacije odnosno obrazloženja datih u zahtjevu.

Odabir korisnika pomoći održivosti povratka će se vršiti u skladu sa Procedurama za izbor korisnika pomoći u održivom povratku, broj: 03-36-2-50/12 od 27.01.2012. godine i pojedinačnim procedurama donesenim u odnosu na javni oglas, te u skladu sa Procedurama sanacije šteta od poplava u povratničkim naseljima na području Bosne i Hercegovine, broj: 01-36-1037-1/14 od 30.05.2014. godine.

Kriteriji i način izbora korisnika pomoći u odnosu na Program 2. "Zajednički projekti rekonstrukcije, obnove i održivosti povratka sa vladinim i nevladinim sektorom" će se vršiti u skladu sa kriterijima i procedurama iz tačaka A. i B. kriterija za raspodjelu sredstava "Transfer za raseljena lica i povratnike" ove odluke.

Kriteriji i način izbora korisnika pomoći u odnosu na Program 4. "Humanitarni, zdravstveni, psihosocijalni, informativni i edukativni projekti, stipendiranje studenata – povratnika sa područja Republike Srpske, troškovi implementacije zajedničkih projekata koji se realizuju putem Fonda za povratak, stvaranje međusobnog povjerenja povratnika i domicilnog stanovništva, podrška reintegracije povratnika po osnovu sporazuma o readmisiji, te projekti saradnje sa dijasporom" će se vršiti u skladu sa Procedurama sa kriterijima za ocjenu kvaliteta i opravdanosti prijave - zahtjeva - projekata iz programa humanitarnih, zdravstvenih, psihosocijalnih, informativnih i edukativnih projekata, stipendiranje studenata - povratnika sa područja Republike Srpske, troškovi implementacije zajedničkih projekata koji se realizuju putem Fonda za povratak, stvaranje međusobnog povjerenja povratnika i domicilnog stanovništva, podrška reintegracije povratnika po osnovu sporazuma o readmisiji, te projekti saradnje sa dijasporom, broj: 05-36-3-2078/13 od 23.12.2013. godine i broj: 05-36-3-2078-1/13 od 16.05.2014. godine, a Program 5. "Podrška obilježavanju godišnjica i ukopa nevinih žrtava rata, kao i izgradnja spomen obilježja na prostoru Bosne i Hercegovine" u skladu sa Procedurama za organizovanje ukopa, obilježavanje godišnjica i izgradnju spomen obilježja na prostoru BiH, broj: 01-36-402-2/11 od 15.4.2011. godine.

SVRHA PROGRAMA

Svrha Programa je stvaranje uslova za uspješnu realizaciju različitih vidova pomoći iz "Plana povratak, obnove, gradnje i razvoja održivog povratka za period januar - mart 2015. godine", odnosno pružanje pomoći raseljenim osobama, povratnicima i izbjeglicama kroz:

- stvaranje uslova za povratak kroz obnovu i rekonstrukciju stambenih objekata;
- stvaranje uslova za stambeno zbrinjavanje korisnika kolektivnih i alternativnih smještaja, uključujući i modele neprofitnog-socijalnog stanovanja;
- obezbjedenje uslova za održivost povratak i poboljšanje kvaliteta življenja;

- poboljšanje životnih uslova kroz projekte humanitarne pomoći, projekte razvojne pomoći EU fondova i saradnja sa dijasporom;
- stvaranje uslova za reintegraciju povratnika u lokalnu zajednicu, u cilju ekonomske samoodrživosti povratnika;
- stvaranje uslova za reintegraciju povratnika po osnovu sporazuma o readmisiji;
- podršku organizovanja ukopa i godišnjica stradanja, te izgradnja spomen obilježja i memorijalnih centara;
- pružanje interventne pomoći područjima i ugroženom stanovništvu pogodenim prirodnom nesrećom kroz obnovu stambenih objekata, obnovu infrastrukturnih objekata i ostalih vidova pomoći gore navedenim područjima.

III.

Sredstva iz tačke I. ove odluke će se raspoređivati prema kriterijima utvrđenim u Programu iz tačke I ove odluke, u skladu sa "Planom povratka, obnove, gradnje i razvoja održivog povratka za period januar - mart 2015. godine".

IV.

Za svaki izdatak sredstava, prema Programu utroška sredstava iz tačke I. ove odluke, federalni ministar raseljenih osoba i izbjeglica donosi posebnu odluku.

V.

Odobravanje i dodjela sredstava iz tačke I od rednog broja 1 - 5. ove odluke, će se vršiti na osnovu projekata, protokola, sporazuma, ugovora i odluka Federalnog ministarstva raseljenih osoba i izbjeglica, te u skladu sa Pravilnikom o visini ulaganja za rekonstrukciju objekata, humanitarnu pomoći i održivost povratka korisnika sredstava Federalnog ministarstva raseljenih osoba i izbjeglica, broj: 01-02-36-531/11 od 19.4.2011. godine i Procedurama doneesenih od strane istog.

VI.

Za realizaciju ove odluke zadužuju se Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica i Federalno ministarstvo finansija - Federalno ministarstvo finansija, svako u okviru svoje nadležnosti.

VII.

Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica će dostavljati izvještaje o utrošenim sredstvima Federalnom ministarstvu finansijsa - Federalnom ministarstvu finansija i Vladi Federacije Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine.

VIII.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 168/2015

19. februara 2015. godine
Sarajevo

Premijer
Nermin Nikšić, s. r.

Na temelju članka 19. stavak (2) Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), a u svezi sa člankom 35. Zakona o proračunima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 102/13, 9/14 i 13/14 i 8/15), na prijedlog federalnog ministra raseljenih osoba i izbjeglica, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 152. sjednici, održanoj 19.02.2015. godine, donijela je

ODLUKU

O ODOBRAVANJU IZDVAJANJA SREDSTAVA IZ ODLUKE O PRIVREMENOM FINANCIRANJU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE ZA RAZDOBLJE SIJEČANJ - OŽUJAK 2015. GODINE FEDERALNOM MINISTARSTVU RASELJENIH OSOBA I IZBJEGLICA "TRANSFER ZA RASELJENA LICA I POV RATNIKE"

I.

Odobrava se izdvajanje sredstava iz Odluke o privremenom financiranju Federacije Bosne i Hercegovine za razdoblje siječanj - ožujak 2015. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 8/15) Federalnom ministarstvu raseljenih osoba i izbjeglica, u iznosu od 2.340.000,00 KM za "Transfer za raseljena lica i povratnike".

II.

Sredstva iz točke I. ove odluke bit će raspodijeljena za financiranje sljedećih programa:

RB	NAZIV PROGRAMA	POTREBNA FINANCIJSKA SREDSTVA U KM
1.	Rekonstrukcija i obnova individualnih stambenih objekata i objekata zajedničkog tipa stanovanja	500.000,00
2.	Zajednički projekti rekonstrukcije, obnove i održivosti povratka sa vladinim i nevladnim sektorom	300.000,00
3.	Projekti održivosti povratka i sanacije šteta od poplava	1.140.000,00
4.	Humanitarni, zdravstveni, psihosocijalni, informativni i edukativni projekti, stipendiranje studenata – povratnika sa područja Republike Srpske, troškovi implementacije zajedničkih projekata koji se realizuju putem Fonda za povratak, stvaranje međusobnog povjerenja povratnika i domicilnog stanovništva, podrška reintegracije povratnika po osnovu sporazuma o readmisiji, te projekti suradnje sa dijasporom	340.000,00
5.	Potpore obilježavanju godišnjica i ukopa nevinih žrtava rata, kao i izgradnja spomen obilježja na prostoru Bosne i Hercegovine	60.000,00
UKUPNO: 1 - 5		2.340.000,00

KRITERIJI ZA RASPODJELU SREDSTAVA

"TRANSFER ZA RASELJENA LICA I POV RATNIKE"

A) Kriteriji za utvrđivanje potencijalnih korisnika projekata povratka i rekonstrukcije stambenih jedinica

1. Opći kriteriji

Opći kriteriji utvrđeni su Zakonom o raseljenim licima i povratnicima u Federaciji Bosne i Hercegovine i izbjeglicama iz Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 15/05):

1. da je izbjeglica iz BiH, raseljeno lice u BiH ili povratnik;
2. da je iskazao namjeru za povratkom;
3. da je utvrđen status vlasništva ili stanarsko pravo nad stambenom jedinicom koja je predmet rekonstrukcije;
4. da je na dan 30.04.1991. godine imao prebivalište u stambenoj jedinici koja je predmet rekonstrukcije;
5. da se stambena jedinica koja je predmet rekonstrukcije smatra neuvjetnom za stanovanje, u skladu sa odgovarajućim standardima o minimumu stambenih uslova;
6. da on i članovi njegovog domaćinstva od 1991. godine nemaju na teritoriji BiH drugu stambenu jedinicu koja se smatra uvjetnom za stanovanje,

- sukladno odgovarajućim standardima o minimumu stambenih uvjeta;
7. da nije primio potporu u rekonstrukciji, dovoljnu da zadovolji odgovarajuće standarde o minimumu stambenih uvjeta.

Opći kriteriji iz točke 6. prethodnog stavka isključivo se odnose na sadašnje članove kućanstva.

2. Posebni kriteriji za izbor korisnika su:

1. Korisnik potpore:
  - a) korisnik potpore se vratio na svoje prijeratno prebivalište i živi u uvjetima koji su ispod utvrđenog stambenog minimuma, uključujući i korisnike koji privremeno borave u improviziranim naseljima, kampovima, kontejnerima i slično,
  - b) korisnik popore sa statusom raseljene osobe,
  - c) korisnik potpore sa statusom izbjeglice iz BiH.
2. Korisnik potpore pripada određenim kategorijama kao što su:
  - a) socijalna kategorija,
  - b) osobe s onesposobljenjem/invaliditetom,
  - c) samohrani roditelji, staratelji ili hranitelji obitelji,
  - d) šehidske obitelji/obitelji poginulog branitelja,
  - e) demobilizirani neuposleni branitelji definirani Zakonom o braniteljskoj populaciji FBiH,
  - f) obitelji nestalih osoba i
  - g) bivši logoraši.
3. Korisnici koji se nalaze u kolektivnim oblicima zbrinjavanja, alternativnom smještaju ili zadovoljavaju uvjete i ima/ostvaruje pravo na alternativni smještaj,
4. Broj i starosna dob članova kućanstva koji su se prijavili za povratak na svoje prijeratno prebivalište.

Korisnici potpore biće odabrani iz Javnih poziva izbjeglica iz Bosne i Hercegovine, raseljenim osobama u Bosni i Hercegovini i povratnicima u Federaciju Bosne i Hercegovine za podnošenje prijava za obnovu i rekonstrukciju stambenih jedinica u cilju povratka na područje općina Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, objavljenih 2012. godine i Javnom poziva raseljenim osobama u Federaciji Bosne i Hercegovine i povratnicima u Republici Srpskoj za podnošenje prijava za potporu u stambenom zbrinjavanju u okviru Regionalnog programa stambenog zbrinjavanja (RSP u BiH), objavljenog 02.10.2013. godine.

Odabir korisnika potpore za rekonstrukciju stambenih jedinica u svrhu povratka, će se vršiti sukladno Procedurama za odabir korisnika potpore za rekonstrukciju i izgradnju stambenih objekata u funkciji povratka posredstvom Federalnog ministarstva raseljenih osoba i izbjeglica, broj: 04-36-1-2015/13 od 12.12.2013. godine i broj: 04-36-1-2015-1/13 od 03.02.2014. godine.

B) Kriteriji izbora korisnika potpore za održivost povratka

Kriteriji za izbor korisnika potpore za obnovu i izgradnju infrastrukturnih objekata (puteva, mostova, vodovoda, el. mreža, sportskih terena i dr.), obnovu i izgradnju vjerskih i sakralnih objekata, obnovu i izgradnju gospodarskih i društvenih objekata, potpora za upošljavanje u zanatskim i proizvodno-uslužnim djelatnostima (nabava opreme, repromaterijala i dr.), potpora za zapošljavanje u poljoprivredi (dodjela poljoprivredne mehanizacije, platenika, sadnica voća i vinove loze, izgradnja objekata za stočarstvo i dr.), i druge oblasti zavisno od utvrđenih potreba povratnika.

1. Opći kriteriji za dodjelu pomoći koji se odnose na fizička lica:

1. Da je povratnik u prijeratno mjesto prebivališta na području Federacije BiH ili povratnik iz Federacije BiH u prijeratno

mjesto prebivališta na području Republike Srpske i Brčko Distrikta BiH;

2. Da raspolaže imovinom u mjestu povratka na kojoj se tražena potpora može optimalno iskoristiti.

2. Posebni kriteriji koji se odnose na fizička lica:

1. ranija korištenost/nekorištenost finansijskih sredstava ili drugih oblika potpore za održivi povratak;
2. broj i starosna dob članova obitelji/osoba koje žive u zajedničkom kućanstvu sa podnositeljem zahtjeva;
3. dokazi o pripadnosti ranjivim kategorijama (šebridske obitelji odnosno obitelji poginulog branitelja, RVI, obitelji nestalih, bivši logoraši, civilne žrtve rata, samohrane majke, osobe sa invaliditetom i sl.);
4. biznis plan - projekat za djelatnost;
5. raspolažanje imovinom i resursima potrebnim za djelatnost, kao što su: zemljište, objekti i druga materijalna sredstva;
6. ukupni mjesecni prihodi - primanja podnositelja prijave i članova obiteljskog kućanstva;
7. radni ili drugi status podnositelja zahtjeva i članova kućanstva;
8. registrirana djelatnost ili poljoprivredno gazdinstvo, odnosno da je pokrenut postupak registracije kod nadležnog općinskog organa za obavljanje djelatnosti za koju se podnosi prijava.

3. Opći kriteriji koji se odnose na pravna lica - Programi potpore u upošljavanju i samoupošljavanju povratnika u gospodarstvu i poljoprivredi:

1. da su programske aktivnosti pravnog subjekta usmjerene ka upošljavanju povratničke populacije (ako prijavu podnose udruženja, organizacije, asocijacije, zadruge, poslovni subjekti i sl.);
2. izvršena registracija pravnog subjekta (ako prijavu podnose udruženja, organizacije, asocijacije, poslovni subjekti i sl.);
3. usvojen statut (ako prijavu podnose udruženja/organizacije/asocijacije i sl.).

4. Posebni kriteriji koji se odnose na pravna lica - Programi potpore u upošljavanju i samoupošljavanju povratnika u gospodarstvu i poljoprivredi:

1. ranija korištenost/nekorištenost finansijskih sredstava ili drugih oblika potpore za održivi povratak;
2. biznis plan - projekat za djelatnost, sa priloženim dokazima o postojećoj imovini i resursima potrebnim za djelatnost;
3. broj povratničkih kućanstava/povratnika kojima će projekat koristiti;
4. ostali izvori prihoda za sufinciranje projekta od strane drugih donatora;
5. postojanje odobrenog projekta, gradevinske dozvole, urbanističke suglasnosti i ostala odobrenja potrebna za realiziranje projekta izdata od nadležnih organa;
6. ocjena finansijskog i ekonomskog stanja poslovog subjekta;
7. spremnosti sufinciranja projekta.

5. Opći kriteriji koji se odnose na pravna lica - Programi obnove i izgradnje infrastrukturnih i drugih objekata od značaja za široku društvenu zajednicu:

1. izvršena registracija pravnog subjekta (ako prijavu podnose udruženja, organizacije, asocijacije, poslovni subjekti i sl.);
2. usvojen statut (ako prijavu podnose udruženja/organizacije/asocijacije i sl.);
3. da su predloženi projekti usmjereni ka rješavanju infrastrukturnih i drugih problema značajnih za razvoj održivog povratka i široku društvenu zajednicu (ako prijavu podnose udruženja, organizacije, asocijacije, zadruge, poslovni subjekti i sl.).

6. Posebni kriteriji koji se odnose na pravna lica - Programi obnove i izgradnje infrastrukturnih i drugih objekata od značaja za širu društvenu zajednicu:

1. spremnosti sufinanciranja projekta od strane podnosioca prijave ili drugih donatora;
2. postojanje odobrenog projekta, građevinske dozvole, urbanističke suglasnosti i ostala odobrenja potrebna za realiziranje projekta izdata od nadležnih organa;
3. broj povratničkih kućanstava/povratnika i broj potencijalnih povratnika kojima će projekt koristiti;
4. očekivani rezultati, procjena mjerljivih efekata koji idu u prilog stvaranju predviđaja za kvalitetniji život povratnika.

Ispunjavanje posebnih kriterija pravnih lica utvrđivat će se dostavljenim projektom realiziranja potpore, odnosno obrazloženim zahtjevom na osnovu projektne dokumentacije odnosno obrazloženja danih u zahtjevu.

Odabir korisnika potpore održivosti povratka će se vršiti sukladno Procedurama za izbor korisnika potpore u održivom povratku, broj: 03-36-2-50/12 od 27.01.2012. godine i pojedinačnim procedurama donesenim u odnosu na javni oglas, te sukladno Procedurama sanacije šteta od poplava u povratničkim naseljima na području Bosne i Hercegovine, broj: 01-36-1037-1/14 od 30.05.2014. godine.

Kriteriji i način izbora korisnika pomoći u odnosu na Program 2. "Zajednički projekti rekonstrukcije, obnove i održivosti povratka sa vladinim i nevladinim sektorom" će se vršiti sukladno kriterijima i procedurama iz točaka A. i B. kriterija za raspodjelu sredstava "Transfer za raseljena lica i povratnike" ove odluke.

Kriteriji i način izbora korisnika potpore u odnosu na Program 4. "Humanitarni, zdravstveni, psihosocijalni, informativni i edukativni projekti, stipendiranje studenata – povratnika sa područja Republike Srpske, troškovi implementacije zajedničkih projekata koji se realiziraju putem Fonda za povratak, stvaranje međusobnog povjerenja povratnika i domicilnog stanovništva, podrška reintegracije povratnika po osnovu sporazuma o readmisiji, te projekti suradnje sa dijasporom" će se vršiti sukladno Procedurama sa kriterijima za ocjenu kvaliteta i opravdanosti prijave – zahtjeva – projekata iz programa humanitarnih, zdravstvenih, psihosocijalnih, informativnih i edukativnih projekata, stipendiranje studenata – povratnika sa područja Republike Srpske, troškovi implementacije zajedničkih projekata koji se realizuju putem Fonda za povratak, stvaranje međusobnog povjerenja povratnika i domicilnog stanovništva, podrška reintegracije povratnika po temelju sporazuma o readmisiji, te projekti suradnje sa dijasporom, broj: 05-36-3-2078/13 od 23.12.2013. godine i broj: 05-36-3-2078-1/13 od 16.05.2014. godine, a Program 5. "Potpora obilježavanju godišnjica i ukopa nevinih žrtava rata, kao i izgradnja spomen obilježja na prostoru Bosne i Hercegovine" sukladno Procedurama za organiziranje ukopa, obilježavanje godišnjica i izgradnju spomen obilježja na prostoru BiH, broj: 01-36-402-2/11 od 15.4.2011. godine.

SVRHA PROGRAMA

Svrha Programa je stvaranje uvjeta za uspješno realiziranje različitih vidova potpore iz "Plana povratak, obnove, gradnje i razvoja održivog povratka za razdoblje siječanj - ožujak 2015. godine", odnosno pružanje potpore raseljenim osobama, povratnicima i izbjeglicama kroz:

- stvaranje uvjeta za povratak kroz obnovu i rekonstrukciju stambenih objekata;
- stvaranje uvjeta za stambeno zbrinjavanje korisnika kolektivnih i alternativnih smještaja, uključujući i modele neprofitnog-socijalnog stanovanja;

- obezbjeđenje uvjeta za održivost povratka i poboljšanje kvaliteta življenja;
- poboljšanje životnih uslova kroz projekte humanitarne pomoći, projekte razvojne pomoći EU fondova i suradnja sa dijasporom;
- stvaranje uslova za reintegraciju povratnika u lokalnu zajednicu, u cilju ekonomske samoodrživosti povratnika;
- stvaranje uslova za reintegraciju povratnika po osnovu sporazuma o readmisiji;
- podršku organizovanja ukopa i godišnjica stradanja, te izgradnja spomen obilježja i memorijalnih centara;
- pružanje interventne potpore područjima i ugroženom stanovništvu pogodenim prirodnom nepogodom kroz obnovu stambenih objekata, obnovu infrastrukturnih objekata i ostalih vidova potpore gore navedenim područjima.

III.

Sredstva iz točke I. ove odluke će se raspoređivati prema kriterijima utvrđenim u Programu iz točke I. ove odluke, sukladno "Planu povratak, obnove, gradnje i razvoja održivog povratka za razdoblje siječanj - ožujak 2015. godine".

IV.

Za svaki izdatak sredstava, prema Programu utroška sredstava iz točke I. ove odluke, federalni ministar raseljenih osoba i izbjeglica donosi posebnu odluku.

V.

Odobravanje i dodjela sredstava iz tačke I od rednog broja 1. - 5. ove odluke, će se vršiti na osnovu projekata, protokola, sporazuma, ugovora i odluka Federalnog ministarstva raseljenih osoba i izbjeglica, te sukladno Pravilniku o visini ulaganja za rekonstrukciju objekata, humanitarnu potporu i održivost povratka korisnika sredstava Federalnog ministarstva raseljenih osoba i izbjeglica, broj: 01-02-36-531/11 od 19.4.2011. godine i Procedurama donesenih od strane istog.

VI.

Za realiziranje ove odluke zadužuju se Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica i Federalno ministarstvo financija - Federalno ministarstvo finansija, svatko u okviru svoje nadležnosti.

VII.

Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica će dostavljati izvješeće o utrošenim sredstvima Federalnom ministarstvu financija - Federalnom ministarstvu finansija i Vladi Federacije Bosne i Hercegovine sukladno Zakonu o proračunima u Federaciji Bosne i Hercegovine.

VIII.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 168/2015
19. veljače 2015. godine
Sarajevo

Premjer
Nermin Nikšić, v. r.

Na osnovu člana 19. stav (2) Zakona o Влади Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 и 8/06), а у вези са чланом 35. Закона о буџетима у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 102/13, 9/14 и 13/14 и 8/15), на приједлог федералног министра расељених особа и избеглица, Влада Федерације Босне и Херцеговине, на 152. сједници, одржаној 19.02.2015. године, донијела је

ОДЛУКУ

**О ОДОБРАВАЊУ ИЗДВАЈАЊА СРЕДСТАВА ИЗ
ОДЛУКЕ О ПРИВРЕМЕНОМ ФИНАНСИРАЊУ
ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА ПЕРИОД
ЈАНУАР - МАРТ 2015. ГОДИНЕ ФЕДЕРАЛНОМ
МИНИСТАРСТВУ РАСЕЉЕНИХ ОСОБА И
ИЗБЈЕГЛИЦА "ТРАНСФЕР ЗА РАСЕЉЕНА ЛИЦА И
ПОВРАТНИКЕ"**

I

Одобрава се издавање средстава из Одлуке о привременом финансирању Федерацije Босне и Херцеговине за период јануар - март 2015. године ("Службене новине Федерацije BiH", број 8/15) Федералном министарству расељених особа и избеглица, у износу од 2.340.000,00 KM за "Трансфер за расељена лица и повратнике".

II

Средства из тачке I ове одлуке биће расподијељена за финансирање следећих програма:

РБ	НАЗИВ ПРОГРАМА	ПОТРЕБНА ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА У КМ
1.	Реконструкција и обнова индивидуалних стамбених објекта и објекта заједничког типа становица	500.000,00
2.	Заједнички пројекти реконструкције, обнове и одрживости повратка са владиним и невладиним сектором	300.000,00
3.	Пројекти одрживости повратка и санације штета од поплава	1.140.000,00
4.	Хуманитарни, здравствени, психосоцијални, информативни и едукативни пројекти, стипендирање студената - повратника са подручја Републике Српске, трошкови имплементације заједничких пројеката који се реализују путем Фонда за повратак, стварање међусобног поверијења повратнику и домицилног становништва, подршка реинтеграције повратника по основу споразума о реадмисији, те пројекти сарадње са дијаспором	340.000,00
5.	Подршка обиљежавању годишњица и укупна невиних жртава рата, као и изградња спомен обиљежја на простору Босне и Херцеговине	60.000,00
УКУПНО: 1 - 5		2.340.000,00

КРИТЕРИЈИ ЗА РАСПОДЈЕЛУ СРЕДСТАВА

"ТРАНСФЕР ЗА РАСЕЉЕНА ЛИЦА И ПОВРАТНИКЕ"
A) Критерији за утврђивање потенцијалних корисника пројекта повратка и реконструкције стамбених јединица

1. Општи критерији

Општи критерији утврђени су Законом о расељеним лицима и повратницима у Федерацiji Босне и Херцеговине и избеглицама из Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерацije BiH", број 15/05):

1. да је избеглица из BiH, расељено лице у BiH или повратник;
2. да је исказао намјеру за повратком;
3. да је утврђен статус власништва или станарско право над стамбеном јединицом која је предмет реконструкције;
4. да је на дан 30.04.1991. године имао пребивалиште у стамбеној јединици која је предмет реконструкције;
5. да се стамбена јединица која је предмет реконструкције сматра неусловном за становиће, у складу са одговарајућим стандардима о минимуму стамбених услова;

6. да он и чланови његовог домаћинства од 1991. године немају на територији BiH другу стамбену јединицу која се сматра условном за становиће, у складу са одговарајућим стандардима о минимуму стамбених услова;
7. да није примио помоћ у реконструкцији, довољну да задовољи одговарајуће стандарде о минимуму стамбених услова.

Општи критерији из тачке 6. претходног става искључиво се односе на садашње чланове домаћинства.

2. Посебни критерији за избор корисника су:

1. Корисник помоћи:
  - a) корисник помоћи се вратио на своје пријератно пребивалиште и живи у условима који су испод утврђеног стамбеног минимума, укључујући и кориснике који привремено бораве у импровизованим насељима, камповима, контејнерима и слично,
  - b) корисник помоћи са статусом расељене особе,
  - c) корисник помоћи са статусом избеглице из BiH.
2. Корисник помоћи припада одређеним категоријама као што су:
  - a) социјална категорија,
  - b) особе с oneспособљењем/инвалидитетом,
  - c) самохрани родитељи, старатељи или хранитељи породице,
  - d) шехидске породице/породице погинулих бораца,
  - e) демобилисани незапослени борци дефинисани Законом о борачкој популацији ФBiH,
  - f) породице несталих особа и
  - g) бивши логораши.
3. Корисници који се налазе у колективним облицима збрињавања, алтернативном смештају или задовољавају услове и име/остварује право на алтернативни смештај,
4. Број и старосна доб чланова домаћинства који су се пријавили за повратак на своје пријератно пребивалиште.

Корисници помоћи биће одабрани из Јавних позива избеглицама из Босне и Херцеговине, расељеним особама у Босни и Херцеговини и повратницима у Федерацiji Босне и Херцеговине за подношење пријава за обнову и реконструкцију стамбених јединица у циљу повратка на подручје општина Федерацije Босне и Херцеговине и Републике Српске, објављених 2012. године и Јавног позива расељеним особама у Федерацiji Босне и Херцеговине и повратницима у Републици Српској за подношење пријава за помоћ у стамбеном збрињавању у оквиру Регионалног програма стамбеног збрињавања (РСП у BiH), објављеног 02.10.2013. године.

Одабир корисника помоћи за реконструкцију стамбених јединица у сврху повратка, ће се вршити у складу са Процедурама за одабир корисника помоћи за реконструкцију и изградњу стамбених објекта у функцији повратка посредством Федералног министарства расељених особа и избеглица, број: 04-36-1-2015/13 од 12.12.2013. године и број: 04-36-1-2015-1/13 од 03.02.2014. године.

B) Критерији избора корисника помоћи за одрживост повратка

Критерији за избор корисника помоћи за обнову и изградњу инфраструктурних објеката (путева, мостова, водовода, ел. мрежа, спортских терена и др.), обнову и изградњу вјерских и сакралних објеката, обнову и изградњу привредних и друштвених објеката, помоћ за запошљавање у занатским и производно-услужним дјелатностима (набавка

опреме, репроматеријала и др.), помоћ за запошљавање у пољопривреди (додјела пољопривредне механизације, пластеника, садница воћа и винове лозе, изградња објекта за сточарство и др.), и друге области зависно од утврђених потреба повратника.

1. Општи критерији за додјелу помоћи који се односе на физичка лица:

1. Да је повратник у пријератно мјесто пребивалишта на подручју Федерације БиХ или повратник из Федерације БиХ у пријератно мјесто пребивалишта на подручју Републике Српске и Брчко Дистрикта БиХ;
2. Да располаже имовином у мјесту повратка на којој се тражена помоћ може оптимално искористити.

2. Посебни критерији који се односе на физичка лица:

1. ранија кориштеност/некориштеност финансијских средстава или других облика помоћи за одрживи повратак;
2. број и старосна доб чланова породице/особа које живе у заједничком домаћинству са подносиоцем захтјева;
3. докази о припадности рањивим категоријама (шехидске породице односно породице погинулог борца, РВИ, породице несталих, бивши логораши, цивилне жртве рата, самохране мајке, особе са инвалидитетом и сл.);
4. бизнис план - пројекат за дјелатност;
5. располагање имовином и ресурсима потребним за дјелатност, као што су: земљиште, објекти и друга материјална средства;
6. укупни мјесечни приходи - примања подносиоца пријаве и чланова породичног домаћинства;
7. радни или други статус подносиоца захтјева и чланова домаћинства;
8. регистрована дјелатност или пољопривредно газдинство, односно да је покренут поступак регистрације код надлежног општинског органа за обављање дјелатности за коју се подноси пријава.

3. Општи критерији који се односе на правна лица - Програми помоћи у запошљавању и самозапошљавању повратника у привреди и пољопривреди:

1. да су програмске активности правног субјекта усмјерене ка запошљавању повратничке популације (ако пријаву подносе удружења, организације, асоцијације, задруге, пословни субјекти и сл.);
2. извршена регистрација правног субјекта (ако пријаву подносе удружења, организације, асоцијације, пословни субјекти и сл.);
3. усвојен статут (ако пријаву подносе удружења организације/асоцијације и сл.).

4. Посебни критерији који се односе на правна лица - Програми помоћи у запошљавању и самозапошљавању повратника у привреди и пољопривреди:

1. ранија кориштеност/некориштеност финансијских средстава или других облика помоћи за одрживи повратак;
2. бизнис план - пројекат за дјелатност, са приложеним доказима о постојећој имовини и ресурсима потребним за дјелатност;
3. број повратничких домаћинстава/повратника којима ће пројекат користити;
4. остали извори прихода за суфинансирање пројекта од стране других донатора;
5. постојање одобреног пројекта, грађевинске дозволе, урбанистичке сагласности и остала одобрења потребна за реализацију пројекта издата од надлежних органа;

6. оцјена финансијског и економског стања пословног субјекта;
7. спремности суфинансирања пројекта.

5. Општи критерији који се односе на правна лица - Програми обнове и изградње инфраструктурних и других објеката од значаја за ширу друштвену заједницу:

1. извршена регистрација правног субјекта (ако пријаву подносе удружења, организације, асоцијације, пословни субјекти и сл.);
2. усвојен статут (ако пријаву подносе удружења/организације/асоцијације и сл.);
3. да су предложени пројекти усмјерени ка решавању инфраструктурних и других проблема значајних за развој одрживог повратка и ширу друштвену заједницу (ако пријаву подносе удружења, организације, асоцијације, задруге, пословни субјекти и сл.).

6. Посебни критерији који се односе на правна лица - Програми обнове и изградње инфраструктурних и других објеката од значаја за ширу друштвену заједницу:

1. спремности суфинансирања пројекта од стране подносиоца пријаве или других донатора;
2. постојање одобреног пројекта, грађевинске дозволе, урбанистичке сагласности и остала одобрења потребна за реализацију пројекта издата од надлежних органа;
3. број повратничких домаћинстава/повратника и број потенцијалних повратника којима ће пројекат користити;
4. очекивани резултати, процјена мјерљивих ефеката који иду у прилог стварању предуслова за квалитетнији живот повратника.

Испуњавање посебних критерија правних лица утврђиват ће се достављеним пројектом реализације помоћи, односно образложеним захтјевом на основу проектне документације односно образложења датих у захтјеву.

Одабир корисника помоћи одрживости повратка ће се вршити у складу са Процедурама избор корисника помоћи у одрживом повратку, број: 03-36-2-50/12 од 27.01.2012. године и појединачним процедурама донесеним у односу на јавни оглас, те у складу са Процедурама санације штета од поплава у повратничким насељима на подручју Босне и Херцеговине, број: 01-36-1037-1/14 од 30.05.2014. године.

Критерији и начин избора корисника помоћи у односу на Програм 2. "Заједнички пројекти реконструкције, обнове и одрживости повратка са владиним и невладиним сектором" ће се вршити у складу са критеријима и процедурима из тачака А. и Б. критерија за расподјелу средстава "Трансфер за расељена лица и повратнике" ове одлуке.

Критерији и начин избора корисника помоћи у односу на Програм 4. "Хуманитарни, здравствени, психосоцијални, информативни и едукативни пројекти, стипендирање студената - повратника са подручја Републике Српске, трошкови имплементације заједничких пројеката који се реализују путем Фонда за повратак, стварање међусобног повјерења повратника и домицилног становништва, подршка реинтеграције повратника по основу споразума о реадмисији, те пројекти сарадње са дијаспором ће се вршити у складу са Процедурама са критеријима за оцјену квалитета и оправданости пријава - захтјева - пројеката из програма хуманитарних, здравствених, психосоцијалних, информативних и едукативних пројеката, стипендирање студената - повратника са подручја Републике Српске, трошкови имплементације заједничких пројеката који се реализују путем Фонда за повратак, стварање међусобног повјерења повратника и домицилног становништва, подршка

реинтеграције повратника по основу споразума о реадмисији, те пројекти сарадње са дијаспором, број: 05-36-3-2078/13 од 23.12.2013. године и број: 05-36-3-2078-1/13 од 16.05.2014. године, а Програм 5. "Подршка обиљежавању годишњица и укопа невиних жртава рата, као и изградња спомен обиљежја на простору Босне и Херцеговине" у складу са Процедурома за организовање укопа, обиљежавање годишњица и изградњу спомен обиљежја на простору БиХ, број: 01-36-402-2/11 од 15.4.2011. године.

СВРХА ПРОГРАМА

Сврха Програма је стварање услова за успешну реализацију различитих видова помоћи из "Плана повратка, обнове, градње и развоја одрживог повратка за период јануар - март 2015. године", односно пружање помоћи расељеним особама, повратницима и изbjеглицама кроз:

- стварање услова за повратак кроз обнову и реконструкцију стамбених објекта;
- стварање услова за стамбено збрињавање корисника колективних и алтернативних смештаја, укључујући и моделе непрофитног-социјалног становљања;
- обезбеђење услова за одрживост повратка и побољшање квалитета живљења;
- побољшање животних услова кроз пројекте хуманитарне помоћи, пројекте развојне помоћи ЕУ фондова и сарадња са дијаспором;
- стварање услова за реинтеграцију повратника у локалну заједницу, у циљу економске самоодрживости повратника;
- стварање услова за реинтеграцију повратника по основу споразума о реадмисији;
- подршку организовања укопа и годишњица страдања, те изградња спомен обиљежја и меморијалних центара;
- пружање интервентне помоћи подручјима и угроженом становништву погођеним природном несрећом кроз обнову стамбених објекта, обнову инфраструктурних објеката и осталих видова помоћи горе наведеним подручјима.

III

Средства из тачке I ове одлуке ће се распоређивати према критеријима утврђеним у Програму из тачке I ове одлуке, у складу са "Планом повратка, обнове, градње и развоја одрживог повратка за период јануар - март 2015. године".

IV

За сваки издатак средстава, према Програму утрошака средстава из тачке I ове одлуке, федерални министар расељених особа и изbjеглица доноси посебну одлуку.

V

Одобравање и додјела средстава из тачке I од редног броја 1. - 5. ове одлуке, ће се вршити на основу пројекта, протокола, споразума, уговора и одлука Федералног министарства расељених особа и изbjеглица, те у складу са Правилником о висини улагања за реконструкцију објекта, хуманитарну помоћ и одрживост повратка корисника средстава Федералног министарства расељених особа и изbjеглица, број: 01-02-36-531/11 од 19.4.2011. године и Процедурома донесених од стране истог.

VI

За реализацију ове одлуке задужују се Федерално министарство расељених особа и изbjеглица и Федерално министарство финансија - Федерално министарство финансија, свако у оквиру своје надлежности.

VII

Федерално министарство расељених особа и изbjеглица ће достављати изјештаје о утрошеним средствима Федералном министарству финансија - Федералном министарству финансија и Влади Федерације Босне и Херцеговине у складу са Законом о буџетима у Федерацији Босне и Херцеговине.

VIII

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Б. број 168/2015

19. фебруара 2015. године
Сарајево

Премијер
Нермин Никшић, с. р.

FEDERALNO MINISTARSTVO FINANSIJA/FINANCIJA

230

На основу члана 78. i члана 98. stav 2. Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 102/13, 9/14 i 13/14), federalni ministar finansija donosi

PRAVILNIK

O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O FINANSISKOM IZVJEŠTAVANJU I GODIŠNJEM OBRAČUNU BUDŽETA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.

U Pravilniku o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 69/14), u članu 2. stav (2) riječi: "tačka 10." zamjenjuju se riječima: "tač.10. i 48.".

Član 2.

U članu 14. alineja 2. riječi: "iz prethodnog kvartala", zamjenjuju se riječima: "na početku godine".

Član 3.

U članu 18. stav (6) riječ "Federalni", briše se.

Član 4.

Obrazac 3. - Posebni podaci o plaćama i broju zaposlenih, obrazac 8. - Pregled prihoda, primitaka, rashoda i izdataka po ekonomskim kategorijama i obrazac JP - Izvještaj o izvršenju poslovnog plana javnog preduzeća, zamjenjuju se novim obrascima koji se nalaze u prilogu ovog Pravilnika i čine njegov sastavni dio.

Član 5.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu narednog dana od дана објављivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 06-02-549/15

12. februara 2015. godine
Sarajevo

Ministar
Ante Krajina, s. r.

Na temelju članka 78. i članka 98. stavak 2. Zakona o proračunima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 102/13, 9/14 i 13/14), federalni ministar finansija donosi

PRAVILNIK
O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O
FINANCIJSKOM IZVJEŠTAVANJU I GODIŠNJEM
OBRAČUNU PRORAČUNA U FEDERACIJI
BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

U Pravilniku o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu proračuna u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 69/14), u članku 2. stavak (2) riječi: "točka 10." zamjenjuju se riječima: "toč.10. i 48."

Članak 2.

U članku 14. alineja 2. riječi: "iz prethodnog kvartala", zamjenjuju se riječima: "na početku godine".

Članak 3.

U članku 18. stavak (6) riječ "Federalni", briše se.

Članak 4.

Obrazac 3. – Posebni podaci o plaćama i broju zaposlenih, obrazac 8. - Pregled prihoda, primitaka, rashoda i izdataka po ekonomskim kategorijama i obrazac JP - Izvještaj o izvršenju poslovnog plana javnog preduzeća, zamjenjuju se novim obrascima koji se nalaze u prilogu ovog Pravilnika i čine njegov sastavni dio.

Članak 5.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 06-02-549/15

12. veljače 2015. godine
Sarajevo

Ministar
Ante Krajina, v. g.

На основу члана 78. и члана 98. stav 2. Zakona o buџetima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene

novine Federacije BiH", broj 102/13, 9/14 i 13/14), federalni ministar finansija donosi

PRAVILNIK
O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O
FINANSIJSKOM IZVJEŠTAVANJU I GODIŠNJEM
OBRAČUNU BUЏETA U FEDERACIJI
BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.

U Pravilniku o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu buџeta u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 69/14), u članu 2. stav (2) riječi: "tacka 10." zamjeњuju se riječima: "tack.10. i 48."

Član 2.

U članu 14. alineja 2. riječi: "iz prethodnog kvartala", zamjeњuju se riječima: "na početku godine".

Član 3.

U članu 18. stav (6) riječ "Federalni", briše se.

Član 4.

Образац 3. - Посебни подаци о плаћама и броју запослених, образац 8. - Преглед прихода, примитака, расхода и издатака по економским категоријама и образац ЈП - Извještaj o izvršenju poslovног плана јавног предузећа, замјењују се новим обрасцима који се налазе у прилогу овог Правилника и чине његов саставни дио.

Član 5.

Овај Правилник ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације BiH".

Broj 06-02-549/15

12. фебруара 2015. године
Сарајево

Министар
Анте Крајина, с. р.

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE**

šifra po kvalifikacionoj
djelatnosti: _____

Obrazac 3.

Organizacioni broj: _____

Nadležno ministarstvo: _____

Fukcionalni kod: _____

Potrošačka jedinica-glava: _____

Fond: _____

Sjedište potrošačke jedinice: _____

Pojedinačni obrasci: _____

Konsolidovani obrasci: _____

**POSEBNI PODACI
o plaćama i broju zaposlenih**

Period izvještavanja: od _____ do _____

R. br.	Opis	U obračunskom periodu tekuće godine	U istom obračunskom periodu prethodne godine	
			2	3
1.	UKUPNO (2 + 9 + 14)	0	0	0
2.	Bruto plaće i naknade plaća (3+4+5)	0	0	0
3.	Neto plaće i naknade plaća (bez poreza na dohodak)			
4.	Akontacija poreza na dohodak			
5.	Doprinosi na teret zaposlenih (6+7+8)	0	0	0
6.	Za penzijsko i invalidsko osiguranje			
7.	Za zdravstveno osiguranje			
8.	Za zapošljavanje			
9.	Doprinosi poslodavca (10+11+12+13)	0	0	0
10.	Za penzijsko i invalidsko osiguranje			
11.	Za zdravstveno osiguranje			
12.	Za zapošljavanje			
13.	Za beneficirani radni staž			
14.	Ostali doprinosi (na teret penzija i ostali doprinosi)			
15.	Prosječan broj zaposlenih na osnovu radnih sati (cijeli broj)			

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine

Obrazac 8.

Nadležno ministarstvo:

Potrošačka jedinica - glava

šifra po kvalifikacionoj
djelatnosti: _____

Organizacioni broj: _____

Fukcionalni kod: _____

Opština: _____

Fond: _____

Djelatnost po standardnoj klasifikaciji: _____

Pojedinačni obrasci: _____

Konsolidovani obrasci: _____

Pregled prihoda, primitaka, rashoda i izdataka po ekonomskim kategorijama

Period izvještavanja: od _____ do _____

Tabela 1.

Red. br.	GFS kod	Ekon. kod	O P I S	Budžet/ finansijski plan - izmjene i dopune	Ostvareni kumulativni iznos u izvještajnom periodu	Ostvareni kumulativni iznos istog perioda prethodne god.	Procenat 2/1 x 100	Procenat 2/3 x 100	
A.	A.				1	2	3	4	5
1	1	UKUPNI PRIHODI (2+26+58)		0	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
2	11	710000 PRIHODI OD POREZA (3+7+14+16+22+23+24+25)		0	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
3	111	711000 Porezi na dobit pojedinaca i preduzeća (4+5+6)		0	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
4	1111	711100 Porezi na dobit pojedinaca (zadostale update porze)						#DIV/0!	#DIV/0!
5	1112	711200 Porezi na dobit preduzeća						#DIV/0!	#DIV/0!
6	1112	711900 Porez na dobit banaka i dr.fin.organizacija, društava za osiguranje i reosiguranje imovine lica, pravnih lica iz oblasti elektroprivrede, pošte i telekomunikacija i pravnih lica iz oblasti ligara na steću i ostalih preduzeća						#DIV/0!	#DIV/0!
7	12	712000 Doprinosi za socijalnu zaštitu (7=8)		0	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
8	12	712100 Doprinosi za socijalnu zaštitu <i>Zaposlenih*</i>						#DIV/0!	#DIV/0!
9	1211	712110						#DIV/0!	#DIV/0!

10	1212	712120	<i>Poslodavaca*</i>			#DIV/0!	#DIV/0!
11		712131	<i>Doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje koje za nezaposlene osobe plaćaju kantonalne službe za zapošljavanje*</i>				
12		712133	<i>Doprinos za zdravstveno osiguranje koje za nezaposlene osobe plaćaju kantonalne službe za zapošljavanje*</i>			#DIV/0!	#DIV/0!
13	1214	712190	<i>Ostali doprinos*</i>			#DIV/0!	#DIV/0!
14	112	713000	Porezi na plaću i radnu snagu (14=15)	0	0	0	0
15		713100	Porezi na plaću (zaostale update poreza)	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
16	113	714000	Porez na imovinu (16=17)	0	0	0	0
17		714100	Porez na imovinu			#DIV/0!	#DIV/0!
18	1132	714110	<i>Stalni porez na imovinu*</i>			#DIV/0!	#DIV/0!
19	1133	714120	<i>Porez na nasiđeđe i darove*</i>			#DIV/0!	#DIV/0!
20	1134	714130	<i>Porez na finansijske i kapitalne transakcije*</i>			#DIV/0!	#DIV/0!
21	1135	714190	<i>Ostali porez na imovinu*</i>			#DIV/0!	#DIV/0!
22	116	715000	Domaci porez na dobra i usluge			#DIV/0!	#DIV/0!
23	1111	716000	Porezi na dohodak			#DIV/0!	#DIV/0!
24	114	717000	Prihodi od indirektnih poreza			#DIV/0!	#DIV/0!
25	116	719000	Ostali porezi			#DIV/0!	#DIV/0!
26	14	720000	NEPOREZNI PRIHODI (27+46+56+57)	0	0	0	0
27		721000	Prihodi od poduzećničkih aktivnosti i imovine i prihodi od pozitivnih kursnih razilika (28+34+36+37+38+39+45)	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
28		721100	Prihodi od nefinjičnih preduzeća i fin. institucija			#DIV/0!	#DIV/0!
29		721110	<i>Prihodi od finansijske i nematerijalne imovine*</i>			#DIV/0!	#DIV/0!
30	1412	721111	<i>Dividende *</i>			#DIV/0!	#DIV/0!
31	142	721120	<i>Prihodi od iznajmljivanja*</i>			#DIV/0!	#DIV/0!
32	145	721191	<i>Ostali prihodi od nefinansijskih javnih preduzeća i finansijskih javnih institucija*</i>			#DIV/0!	#DIV/0!
33	3214,2	721192	<i>Povrat anuiteta od krajnjih korisnika za oplatu kredita*</i>			#DIV/0!	#DIV/0!
34	141	721200	Ostali prihodi od imovine			#DIV/0!	#DIV/0!
35	142	721214	<i>Naknade od koristenja GSM licence *</i>			#DIV/0!	#DIV/0!
36	145	721300	Kamate i dividende primljene od pozajmicu učešća u kapitalu			#DIV/0!	#DIV/0!
37	145	721400	Naknade primljene od pozajmicu i učešća u kapitalu			#DIV/0!	#DIV/0!
38	145	721500	Prihodi od pozitivnih kursnih razilika			#DIV/0!	#DIV/0!
39		721600	Prihodi od privatizacije			#DIV/0!	#DIV/0!
40	311,2	721611	<i>Prihodi od privatizacije stanova *</i>			#DIV/0!	#DIV/0!
41	3215,2	721612	<i>Prihodi od privatizacije banaka *</i>				
42	3215,2	721613	<i>Prihodi od privatizacije preduzeća *</i>				

43	3112	721614	Prihodi od privatizacije poslovnih prostora *			#DIV/0!	#DIV/0!
44	3112	721615	Prihodi od ostalih vidova privatizacije *			#DIV/0!	#DIV/0!
45		721700	Prihodi po osnovu premije i provizije za izdatu garanciju			#DIV/0!	#DIV/0!
46		722000	Naknade i takse u prihodi od pružanja javnih usluga (47+48+49+50+51+52+53)	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
47	142	722100	Administrativne takse	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
48	142	722200	Sudske takse			#DIV/0!	#DIV/0!
49	142	722300	Komunalne naknade i takse			#DIV/0!	#DIV/0!
50	142	722400	Ostale budžetske naknade i takse			#DIV/0!	#DIV/0!
51	142	722500	Naknade i takse po federalnim zakonima i drugim propisima			#DIV/0!	#DIV/0!
52	142	722600	Prihodi od pružanja javnih usluga (prihodi od vlastitih djelatnosti korisnika budžeta i vlastiti prihodi)			#DIV/0!	#DIV/0!
53	145	722700	Neplanirane uplate-prihodi			#DIV/0!	#DIV/0!
54	3214,2	722731	Uplate anuiteteza za date kredite pojedincima *			#DIV/0!	#DIV/0!
55	145	722751	Primiljeni namjenske donacije neplanirane u budžetu *			#DIV/0!	#DIV/0!
56	143	723000	Novčane kazne			#DIV/0!	#DIV/0!
57	145	777000	Prihodi po osnovu zaostalih obaveza			#DIV/0!	#DIV/0!
58	13	PRIMLJENI TEKUCI I KAPITALNI TRANSFERI I DONACIJE (		0	0	0	#DIV/0!
		59+62+78+81)				0	#DIV/0!
59	131		Primiljeni tekuci transferi od inozemnih vlasta i međunarodnih organizacija (60+61)	0	0	0	#DIV/0!
60	1311	731110	Primiljeni tekuci transferi od inozemnih Vlada			#DIV/0!	#DIV/0!
61	1321	731120	Primiljeni tekuci transferi od međunarodnih organizacija			#DIV/0!	#DIV/0!
62	133	732100	Primiljeni transferi od ostalih nivoa vlasti i fondova (i.br. 65)	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
63	1331	732110	Primiljeni tekuci transferi od ostalih nivoa vlasti			#DIV/0!	#DIV/0!
64	1331	732111	Družava *			#DIV/0!	#DIV/0!
65	1331	732112	Federacija *			#DIV/0!	#DIV/0!
66	1331	732113	Republika Srpska *			#DIV/0!	#DIV/0!
67	1331	732114	Kanton*			#DIV/0!	#DIV/0!
68	1331	732115	Gradovi*			#DIV/0!	#DIV/0!
69	1331	732116	Općine *			#DIV/0!	#DIV/0!
70		732120	Primiljeni namjenski transferi od drugih nivoa vlasti*				
71		732130	Transferi od vanbjudžetskih fondova*				
72		732131	Transfer od Federalnog zavoda za zapošljavanje*				
73		732132	Transfer od Zavoda zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH*				
74		732133	Transfer od kantonalnih službi za zapošljavanje*				
75		732134	Transfer od kantonalnih zavoda zdravstvenog osiguranja*				

76	732140	Primljeni i tekući transferi od Federacije BiH za PIOM/O*
77	xxxxx	Direkcije za ceste i autoceste *
78	144	733100 Donacije
79	1441	733110 Domace donacije *
80	1441	733120 Donacije iz inozemstva *
81	741000	Kapitalni transferi (82+85+93)
82	741100	Primljeni kapitalni transferi od inostranih vlasti i međunarodnih organizacija (83+84)
83	741110	Primljeni kapitalni transferi od inostranih vlasti
84	741120	Primljeni kapitalni transferi od međunarodnih organizacija
85	742100	Kapitalni transferi od ostalih nivoa vlasti i fondova (r.br. 86)
86	742110	Kapitalni transferi od ostalih nivoa vlasti
87	742111	Primljeni transferi od Države *
88	742112	Primljeni transferi od Federacije *
89	742113	Primljeni transferi od Republike Srpske *
90	742114	Primljeni transferi od Kantona *
91	742115	Primljeni transferi od gradova *
92	742116	Primljeni transferi od općina *
93	742200	Kapitalni transferi od nevladinih izvora
94	2	R A S H O D I (95+109+111+166+171)
95	21	611000; Plaće, naknade troškova zaposlenih i doprinosi (96+108)
	612000	
96	211	611000 Plaće i naknade troškova zaposlenih (97+102)
97	211	611100 Bituće plaće i naknade plaća
98	611130	Doprinosi na teret zaposlenih *
99	273	611154 Naknade ispl. iznad prop. iznosa za otpremnine zbog odlaska u penziju po umanjenju doprinosa *
100	273	611155 Naknade isplaćene iznad prop. iznosa za jubilarnu nagradu, darovi dječi i sl. po umanjenju doprinosa *
101	273	611156 Naknade isplaćene iznad prop. iznosa za pomoć u sl. smrti ili teže invalidnosti po umanjenju doprinosa *
102	211	611200 Naknade troškova zaposlenih
103	273	611225 Otpremnine zbog odlaska u penziju *
104	282	611226 Jubilarnе nagrade za stabilnost u radu, darovi dječi i sl. *
105	273	611227 Pomoć u slučaju smrti *
106	273	611228 Pomoć u slučaju teže invalidnosti *
107	273	611229 Pomoć u slučaju ostalih bolesti *

108	212	612000	Doprinosi poslodavca				#DIV/0!	#DIV/0!
109	22	613000	Izdaci za materijal, stan inventar i usluge				#DIV/0!	#DIV/0!
110		613960	Zatezne kamate i troškovi sporaa*				#DIV/0!	#DIV/0!
111			Tekući i kapitalni transferi (112+148)			0	0	#DIV/0!
112		614000	Tekući transferi drugi tekuci rashodi (113+130+142+143+144+145+146+147)		0	0	0	#DIV/0!
113	2631	614100	Tekući transferi drugim nivoima vlasti				#DIV/0!	#DIV/0!
114	2631	614111	Država*				#DIV/0!	#DIV/0!
115	2631	614112	Federacija*				#DIV/0!	#DIV/0!
116	2631	614113	Republika Srpska*				#DIV/0!	#DIV/0!
117	2631	614114	Kantoni*				#DIV/0!	#DIV/0!
118	2631	614115	Gradovi*				#DIV/0!	#DIV/0!
119		614116	Općine*				#DIV/0!	#DIV/0!
120		614120	Namjenski transferi drugim nivoima vlasti*				#DIV/0!	#DIV/0!
121		614141	Transfer za Fond za zaštitu okoliša Federacije*					
122		614147	Transfer za kantonalne fondove za zaštitu okoliša*					
123		614150	Tekući transferi za PIO/MIO*				#DIV/0!	#DIV/0!
124		614161	Transfer za Federalni zavod za zapošljavanje*					
125		614162	Transfer za kantonalne službe za zapošljavanje*					
126		614173	Transfer za Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH*				#DIV/0!	#DIV/0!
127		614174	Transfer za kantonalne zavode zdravstvenog osiguranja*				#DIV/0!	#DIV/0!
128		614180	Transfer za Centre za socijalni rad*				#DIV/0!	#DIV/0!
129		xxxxxx	Direkcije za ceste i autoceste *				#DIV/0!	#DIV/0!
130	271	614200	Tekući transferi pojedincima				#DIV/0!	#DIV/0!
131	272	614210	Tekući transferi pojedincima po osnovu penzijskog osiguranja*				#DIV/0!	#DIV/0!
132	2711	614220	Transferi pojedincima po osnovu materijalno-socijalane sigurnosti nezaposlenih lica*				#DIV/0!	#DIV/0!
133	272	614231	Beneficije za socijalnu zaštitu *				#DIV/0!	#DIV/0!
134	272	614232	Izdaci za vojne invalide, ranjene branioce i porodice poginulih branilaca *				#DIV/0!	#DIV/0!
135	272	614233	Izdaci za raseljena lica *				#DIV/0!	#DIV/0!
136	272	614234	Isplata stipendija *				#DIV/0!	#DIV/0!
137		614235	Transferi za civilne zrtve rata*				#DIV/0!	#DIV/0!

138	-	614241	Transferi za posebne namjeće (elementarne nepogode)*			#DIV/0!	#DIV/0!
139	2715	614242	Transferi za lice sa invaliditetom - neratni invalidi*			#DIV/0!	#DIV/0!
140	2715	614243	Transferi za prevoz učenika*			#DIV/0!	#DIV/0!
141	2717	614250	Transferi pojedincima na području zdravstvenog osiguranja*			#DIV/0!	#DIV/0!
142	282	614300	Tekući transferi neprofitnim organizacijama			#DIV/0!	#DIV/0!
143	251	614400	Subvencije javnim preduzećima			#DIV/0!	#DIV/0!
144	252	614500	Subvencije privatnim preduzećima i poduzetnicima			#DIV/0!	#DIV/0!
145	252	614600	Subvencije finansijskim institucijama			#DIV/0!	#DIV/0!
146	261	614700	Tekući transferi u inostranstvo			#DIV/0!	#DIV/0!
147	282	614800	Drugi tekući rashodi			#DIV/0!	#DIV/0!
148		615000	Kapitalni transferi (149+160+161+162+163+164+165)	0	0	0	#DIV/0!
149	2632	615100	Kapitalni transferi drugim nivoima vlasti (r.br. 150)	0	0	0	#DIV/0!
150		615110	Kapitalni transferi drugim nivoima vlasti				
151	2632	615111	Kapitalni transferi Državi*				
152	2632	615112	Kapitalni transferi Federaciji**				
153	2632	615113	Kapitalni transferi republici Srpskoj*				
154	2632	615114	Kapitalni transferi kantonima*				
155	2632	615115	Kapitalni transferi gradovima*				
156	2632	615116	Kapitalni transferi općinama*				
157		615122	Kapitalni transfer za Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH *				
158		615123	Kapitalni transfer za kantonalne zavode zdravstvenog osiguranja*				
159		615130	Kapitalni transferi drugim javnim fondovima*				
160	282	615200	Kapitalni transferi pojedincima				
161	282	615300	Kapitalni transferi neprofitnim organizacijama				
162	282	615400	Kapitalni transferi javnim preduzećima				
163	282	615500	Kapitalni transferi privatnim preduzećima i poduzetnicima				
164	28,2	615600	Kapitalni transferi finansijskim institucijama				
165		615700	Kapitalni transferi u inostranstvo				
166	24	616000	Izdaci za kamate (167+.....+170)	0	0	0	#DIV/0!
167	243	616100	Kamate na pozajmice primljene kroz državu				
168	241	616200	Izdaci za inostrane kamate				
169	242	616300	Kamate na domaće pozajmljivanje				
170	242	616500	Izdaci za kamate vezane za dug po izdatim garancijama				
171	283		Tekuća budžetska rezervna				#DIV/0!

			TEKUĆI SUFICIT (TEKUĆI DEFICIT) (1 minus 94)										
172			TRANSAKCIJE U STALNIM SREDSTVIMA										
173	B.												
174	31,2		PRIMICI OD PRODAJE STALNIH SREDSTAVA (175+.....+181)										
175	311,2	811110	Primici od prodaje stalnih sredstava		0	0	0	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!	
176	311,2	811121	Primici od privatizacije stanova								#DIV/0!	#DIV/0!	
177	311,2	811124	Primici od privatizacije poslovnih prostora								#DIV/0!	#DIV/0!	
178	311,2	811125	Primici od ostalih vidova privatizacije								#DIV/0!	#DIV/0!	
179	311,2	811126	Sredstva od sukcesije								#DIV/0!	#DIV/0!	
180	312,2	811200	Primici od prodaje federalnih robnih rezervi								#DIV/0!	#DIV/0!	
181	311,2	811900	Ostali kapitalni primici								#DIV/0!	#DIV/0!	
182	31,1	821000	IDDACI ZA NABAVKU STALNIH SREDSTAVA (183+.....+188)		0	0	0	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!	
183	314,1	821100	Nabavka zemljišta, šuma i višegodišnjih zasada								#DIV/0!	#DIV/0!	
184	31,1	821200	Nabavka građevina								#DIV/0!	#DIV/0!	
185	31,1	821300	Nabavka opreme								#DIV/0!	#DIV/0!	
186	31,1	821400	Nabavka ostalih stalnih sredstava								#DIV/0!	#DIV/0!	
187	314,1	821500	Nabavka stalnih sredstava u obliku prava								#DIV/0!	#DIV/0!	
188	311,1	821600	Rekonstrukcija i investicijsko održavanje								#DIV/0!	#DIV/0!	
189	31		NETO NABAVKA STALNIH SREDSTAVA (182 minus 174)		0	0	0	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!	
190			NETO POZAJMLJIVANJE (NETO ZADUŽIVANJE) = UKUPAN DEFICITS/SUFICIT (172 minus 189)		0	0	0	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!	
191	C.		TRANSAKCIJE U FINANSIJSKOJ IMOVINI								#DIV/0!	#DIV/0!	
192	321,2		PRIMICI OD FINANSIJSKE IMOVINE (193+194+195+196+197+198+199+200+203)		0	0	0	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!	
193	3215,2	811122	Primici od privatizacije preduzeća								#DIV/0!	#DIV/0!	
194	3215,2	811123	Primici od privatizacije banaka								#DIV/0!	#DIV/0!	
195	3214,2	813100	Primljene oplate od pozajmljivanja drugim nivoima vlasti								#DIV/0!	#DIV/0!	
196	3214,2	813200	Primljene oplate od pozajmljivanja pojedincima i neprofitnim organizacijama								#DIV/0!	#DIV/0!	
197	3214,2	813300	Primljene oplate od pozajmljivanja javnim preduzećima								#DIV/0!	#DIV/0!	
198	3215,2	813400	Primljak sredstava po osnovu učešća u dionicama javnih preduzeća								#DIV/0!	#DIV/0!	
199	3215,2	813500	Primljak sredstava po osnovu učešća u dionicama privatnih preduzeća i zajedničkim ulaganjima								#DIV/0!	#DIV/0!	

229		Primici od kratkoročnog zaduživanja (230+231+232)	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
230	3314.1	815100 Zamovi primljeni kroz državu				#DIV/0!	#DIV/0!
231	3324.1	815200 Primici od inostranog zaduživanja				#DIV/0!	#DIV/0!
232	3313.1	815300 Primici od domaćeg zaduživanja				#DIV/0!	#DIV/0!
233	3313.1	815310 Primici od prodaje tezorskih zapisa*				#DIV/0!	#DIV/0!
234	3314.1	815320 Primici zaduživanja od budžeta drugih nivoa vlasti*				#DIV/0!	#DIV/0!
235	3314.1	815321 Federacija *					
236	3314.1	815322 Republika Srpska*					
237	3314.1	815323 Kantoni*					
238	3314.1	815324 Gradovi*					
239	3314.1	815325 Općine*					
240	3314.1	815330 Primici od direktnog zaduživanja*					
241		823000 IZDACI ZA OTPLATE DUGOVA (242+243+244+254+255+256)	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
242	3314.2	823100 Otplata dugova primljenih kroz državu				#DIV/0!	#DIV/0!
243	3324.2	823200 Vanjske opštine				#DIV/0!	#DIV/0!
244	823300	Otplate domaćeg pozajmljivanja				#DIV/0!	#DIV/0!
245	3313.2	823311 Otplate vrednosnih papira*				#DIV/0!	#DIV/0!
246	3313.2	823312 Otplate dugoročnih vrednosnih papira*				#DIV/0!	#DIV/0!
247	3314.2	823320 Otplata zajmova drugim nivoima vlasti*				#DIV/0!	#DIV/0!
248	3314.2	823321 Federacija *					
249	3314.2	823322 Republika Srpska*					
250	3314.2	823323 Kantoni*					
251	3314.2	823324 Gradovi*					
252	3314.2	823325 Općine*					
253	3314.2	823330 Otplate direktnog pozajmljivanja*				#DIV/0!	#DIV/0!
254	3318.2	823400 Otplata unutrašnjeg duga				#DIV/0!	#DIV/0!
255	3318.2	823500 Otplata duga po izdanim garantijama				#DIV/0!	#DIV/0!
256		823600 Otkup duga					
257	33	NETO ZADUŽIVANJE (NETO OTPLATE DUGOVA) (216 minus 241)	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
258		UKUPAN FINANSIJSKI REZULTAT (190+214+257)	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!

Obrazac 8. (tabela 2.)

R.b	GFS	Ek.kod	Naziv konta	Stanje na početku izvještajnog perioda	Stanje na kraj izvještajnog perioda
	100000		Gotovina, kratkoročna potraživanja i razgraničenja		
	110000		Novčana sredstva i plemeniti metali		
	120000		Vrijednosni papiri		
	130000		Kratkoročna potraživanja		
	140000		Kratkoročni plasmani		
	300000		Kratkoročne obaveze i razgraničenja		
	400000		Dugoročne obaveze i razgraničenja		

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine

Obrazac JP

Naziv javnog preduzeća:

Izvještaj o izvršenju poslovnog plana Javnog preduzeća
Period izvještavanja: od _____ do _____

Red br.	O P I S	Poslovni plan	Ostvareni kumulativni iznos u izvještajnom periodu	Ostvareni kumulativni iznos istog perioda prethodne god.	Procenat 2/1 x 100	Procenat 2/3 x 100
		1	2	3	4	
1	P R I H O D I (2+3+4+9)	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
2	Prihodi od indirektnih poreza				#DIV/0!	#DIV/0!
3	Neporeski prihodi				#DIV/0!	#DIV/0!
4	Primljeni transferi (5+6+7+8)	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
5	<i>Federacije BiH</i>				#DIV/0!	#DIV/0!
6	<i>Kantona</i>				#DIV/0!	#DIV/0!
7	<i>Općina</i>				#DIV/0!	#DIV/0!
8	<i>Drugi primljeni transferi</i>				#DIV/0!	#DIV/0!
9	Drugi tekući prihodi				#DIV/0!	#DIV/0!
10	R A S H O D I (11+12+13+14+15)	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
11	Troškovi zaposlenih				#DIV/0!	#DIV/0!
12	Izdaci za materija i usluge				#DIV/0!	#DIV/0!
13	Izdaci za kamate				#DIV/0!	#DIV/0!
14	Drugi tekući rashodi				#DIV/0!	#DIV/0!
15	Kapitalni izdaci (16+17)	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
16	<i>nabavka stalnih sredstava</i>				#DIV/0!	#DIV/0!
17	<i>ostalo</i>				#DIV/0!	#DIV/0!
18	BILANS (1 minus 10)	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
19	FINANSIRANJE (23+24 minus 20)	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
20	Otplata dugova (glavnica) (21+22)	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
21	<i>otplata vanjskog duga</i>				#DIV/0!	#DIV/0!
22	<i>otplate domaćeg pozajmljivanja</i>				#DIV/0!	#DIV/0!
23	GSM licenca				#DIV/0!	#DIV/0!
24	Pozajmljivanje (25+26)	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
25	<i>inostrano</i>				#DIV/0!	#DIV/0!
26	<i>domaće</i>				#DIV/0!	#DIV/0!
27	UKUPAN FINANSIJSKI REZULTAT (18+ 19)	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
28	Prosječan broj zaposlenih na osnovu radnih sati (cijeli broj)					

FEDERALNO MINISTARSTVO ENERGIJE, RUDARSTVA I INDUSTRIJE

231

Na osnovu člana 56. stav 2. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/05), tačke 11. stav 14. Programa utroška dijela sredstava utvrđenih u razdjelu 17. Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine za 2014. godinu "Izdaci za finansijsku imovinu - ostala domaća pozajmljivanja" (Kreditiranje pod povoljnim uslovima u poplavljениm područjima) ("Službene novine Federacije BiH", broj 52/14) i Odluke Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o davanju prethodne saglasnosti na Prijedlog rješenja o dodjeli dijela sredstava utvrđenih u razdjelu 17. Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine za 2014. godinu Federalnom ministarstvu energije, ruderstva i industrije "Izdaci za finansijsku imovinu - ostala domaća pozajmljivanja" (Kreditiranje pod povoljnim uslovima u poplavljениm područjima) ("Službene novine Federacije BiH", broj 11/15), federalni ministar energije, ruderstva i industrije donosi

RJEŠENJE

O DODJELI DIJELA SREDSTAVA UTVRĐENIH U RAZDJELU 17. BUDŽETA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2014. GODINU FEDERALNOM MINISTARSTVU ENERGIJE, RUDARSTVA I INDUSTRIJE "IZDACI ZA FINANSIJSKU IMOVINU - OSTALA DOMAĆA POZAJMLJIVANJA" (KREDITIRANJE POD POVOLJNIM USLOVIMA U POPLAVLJENIM PODRUČJIMA) PRIVREDNOM DRUŠTVU ALMY D.O.O. ZENICA U IZNOSU OD 80.000,00 KM

I

Ovim Rješenjem, u skladu sa Programom utroška dijela sredstava utvrđenih u razdjelu 17. Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine za 2014. godinu "Izdaci za finansijsku imovinu - ostala domaća pozajmljivanja" (Kreditiranje pod povoljnim uslovima u poplavljениm područjima) ("Službene novine Federacije BiH", broj 52/14), utvrđuje se dodjela dijela sredstava privrednom društvu Almy d.o.o. Zenica, Vrandučka bb, Zenica, JIB 4218149030000, iz sektora cestovni prevoz roba u iznosu od 80.000,00 KM. Navedena sredstva su kreditnog karaktera, sa rokom otplate 18 mjeseci, nakon isteka grage perioda od 12 mjeseci, kamatom stopom od 0,9% na godišnjem nivou i biće utrošena za nabavku radne mašine.

Ponuđeni kolateral za obezbjedenje kreditnih sredstava je:
Nekretnina upisana u z.k. ul. broj 4112 K.O. SP-ZENICA

koju u naravi čini:

- k.č. 818/1, u naravi Ekonomsko dvorište I privredna zgrada skladište Šljivik

Privredna zgrada površine 182 m²

Ekonomsko dvorište površine 1289 m² sveukupne površine 1471 m²:

- k.č. 818/2 u naravi privredna zgrada Blatuša
Privredna zgrada površine 426 m²
- 818/4 Ekonomsko dvorište Blatuša
Ekonomsko dvorište površine 388 m²
- 818/6 Ekonomsko dvorište skladište Šljivik
Ekonomsko dvorište 264 m²
- 818/9 Ekonomsko dvorište i privredna zgrada
skladište Šljivik
Privredna zgrada površine 566 m²

Ekonomsko dvorište površine 104 m² sveukupne površine 670 m²

U B-vlasničkom listu kao vlasnik navedene nekretnine upisano je društvo Almy d.o.o. Zenica.

Procjena nekretnine sačinjena je dana 02.07.2014. godine od strane vještaka građevinske struke dipl. ing. grad. Adem Mustedanagić, kojom je utvrđena vrijednost nekretnine na iznos od 962.009,70 KM.

Na gore navedenim nekretninama založno pravo će se upisati u korist Federalnog ministarstva energije, ruderstva i industrije (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Obzirom da je namjena kredita nabavka pokretnih stvari, potrebno je da se iste založe kao dodatni kolateral, bez obzira na ostale vrste kolaterala.

- 2.) Bjanko mjenice, sa ovlaštenjima za popunu istih i platni nalozi pravnog lica Almy d.o.o. Zenica (20 kom.), vlastite mjenice, sa ovlaštenjima za popunu istih vlasnika/ sudužnika pravnog lica - Begić Ismet (1 kom.), polica osiguranja nekretnine od standardnih rizika osiguravajućeg društva vinkulirana u korist Ministarstva za cijelo vrijeme trajanja otplate kredita.

Svi instrumenti osiguranja iz ovog člana bit će deponovani kod Komisionara/Union banke d.d. Sarajevo (u daljem tekstu: Banka), a kopije istih bit će dostavljene Ministarstvu uz potvrdu da su originali deponovani kod Banke.

II

Sredstva iz tačke I ovog Rješenja, utvrđena su Odlukom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o usvajanju Programa utroška dijela sredstava utvrđenih u razdjelu 17. Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine za 2014. godinu Federalnom ministarstvu energije, ruderstva i industrije "Izdaci za finansijsku imovinu - ostala domaća pozajmljivanja" (Kreditiranje pod povoljnim uslovima u poplavljениm područjima) ("Službene novine Federacije BiH", broj 52/14), a realizirati će se putem Union banke d.d. Sarajevo.

III

Banka će na osnovu donezene i objavljene Odluke i Rješenja izvršiti ugovaranje sa korisnikom sredstava, u roku do 15 dana od dana objave Rješenja, izuzev ukoliko od strane korisnika sredstava ne budu ispunjeni svi uslovi za potpisivanje ugovora. Za realizaciju kreditnih sredstava, korisnik kredita je dužan ispuniti sve uslove koje je Banka navela u dokumentaciji prilikom obrade kreditnih zahtjeva. Dokumentaciju je potrebno dostaviti u roku do 60 dana od dana potpisivanja Ugovora o kreditu. U protivnom Rješenje se stavlja van snage.

Naknadu za obradu kreditnih zahtjeva, Banka će obračunavati i naplaćivati od korisnika kredita jednokratno u visini 0,6%. Isplata kredita će se vršiti na način utvrđen aktima Banke i u skladu sa Ugovorom o kreditu, Programom i ovim Rješenjem.

IV

U svrhu kontrole namjenskog korištenja dodijeljenih sredstava korisnik je dužan provesti odobrenu investiciju u cijelosti, te između ostalog dostaviti Ministarstvu i Banci Izvještaj o provođenju odobrene investicije sa prikazom očekivanih učinaka investicije, i to najkasnije do 6 mjeseci nakon dodjele sredstava.

V

U slučaju da se iz bilo kojeg razloga ne može postupiti po Rješenju, Banka će o istom informisati Ministarstvo.

VI

Ovo Rješenje stupa na snagu narednog dana od dana objavljanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 07-14-1640-10/14

13. februara/veljače

2015. godine

Mostar

Ministar
Erdal Trhulj, s. r.

232

Na osnovu člana 56. stav 2. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/05), tačke 11. stav 14. Programa utroška dijela sredstava utvrđenih u razdjelu 17. Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine za 2014. godinu "Izdaci za finansijsku imovinu - ostala domaća pozajmljivanja" (Kreditiranje pod povoljnijim uslovima u poplavljjenim područjima) ("Službene novine Federacije BiH", broj 52/14) i Odluke Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o davanju prethodne saglasnosti na Prijedlog rješenja o dodjeli dijela sredstava utvrđenih u razdjelu 17. Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine za 2014. godinu Federalnom ministarstvu energije, ruderstva i industrije "Izdaci za finansijsku imovinu - ostala domaća pozajmljivanja" (Kreditiranje pod povoljnijim uslovima u poplavljjenim područjima) ("Službene novine Federacije BiH", broj 11/15), federalni ministar energije, ruderstva i industrije donosi

RJEŠENJE
O DODJELI DIJELA SREDSTAVA UTVRĐENIH U RAZDJELU 17. BUDŽETA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2014. GODINU FEDERALNOM MINISTARSTVU ENERGIJE, RUDARSTVA I INDUSTRIJE "IZDACI ZA FINANSIJSKU IMOVINU - OSTALA DOMAĆA POZAJMLJIVANJA"
(KREDITIRANJE POD POVOLJNIM USLOVIMA U POPLAVLJENIM PODRUČJIMA) PRIVREDNOM DRUŠTVU PLASTEX D.O.O. GRAČANICA U IZNOSU OD 400.000,00 KM

I

Ovim Rješenjem, u skladu sa Programom utroška dijela sredstava utvrđenih u razdjelu 17. Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine za 2014. godinu "Izdaci za finansijsku imovinu - ostala domaća pozajmljivanja" (Kreditiranje pod povoljnijim uslovima u poplavljjenim područjima) ("Službene novine Federacije BiH", broj 52/14), utvrđuje se dodjela dijela sredstava privrednom društvu Plastex d.o.o. Gračanica, Gračaničkih gazijskih, Gračanica, JIB 4209031120005, iz sektora proizvodnje ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda u iznosu od 400.000,00 KM. Navedena sredstva su kreditnog karaktera, sa rokom otplate 48 mjeseci, kamatnom stopom od 0,9% na godišnjem nivou i biće utrošena za kupovinu izgradenog proizvodno-poslovnog skladišnog objekta.

Ponuđeni kolateral za obezbjedenje kreditnih sredstava je:

Nekretnina upisana u Zemljišno knjižni izvadak br. 3381, parcela broj 490/6 u K.O. SP GRAČANICA kao:

- parcela broj 490/6, koja se sastoji od Lelekuša; u naravi Privredna zgrada površine 804 m², Ekonomsko dvorište površine 673 m², ukupne površine 1477 m².

U B-vlasničkom listu kao vlasnik navedene nekretnine sa udjelom 1/1 upisano je društvo Plastex d.o.o. Gračanica.

Procjena nekretnine sačinjena je dana 11.11.2014. godine od strane stalnog sudskog vještaka građevinske struke dipl. ing. građ. Edin Hadžibegović, kojom je utvrđena vrijednost nekretnine na iznos od 1.881.590,00 KM.

Na gore navedenim nekretninama založno pravo će se upisati u korist Federalnog ministarstva energije, ruderstva i industrije (u daljem tekstu: Ministarstvo).

- 2.) Bjanko mjenice, sa ovlaštenjima za popunu istih i platni nalozi pravnog lica Plastex d.o.o. Gračanica (9 kom), vlastite mjenice, sa ovlaštenjima za popunu istih vlasnika/sudužnika pravnog lica Terzić Sead (1 kom), polica osiguranja nekretnine od standardnih rizika osiguravajućeg društva vinkulirana u korist Ministarstva za cijelo vrijeme trajanja otplate kredita.

Svi instrumenti osiguranja iz ovog člana bit će deponovani kod Komisionara/Union banke d.d. Sarajevo (u daljem tekstu: Banke), a kopije istih bit će dostavljene Ministarstvu uz potvrdu da su originali deponovani kod Banke.

II

Sredstva iz tačke I ovog Rješenja, utvrđena su Odlukom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o usvajanju Programa utroška dijela sredstava utvrđenih u razdjelu 17. Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine za 2014. godinu Federalnom ministarstvu energije, ruderstva i industrije "Izdaci za finansijsku imovinu - ostala domaća pozajmljivanja" (Kreditiranje pod povoljnijim uslovima u poplavljjenim područjima) ("Službene novine Federacije BiH", broj 52/14), a realizirati će se putem Union banke d.d. Sarajevo.

III

Banka će na osnovu donecene i objavljene Odluke i Rješenja izvršiti ugovaranje sa korisnikom sredstava, u roku do 15 dana od dana objave Rješenja, izuzev ukoliko od strane korisnika sredstava ne budu ispunjeni svi uslovi za potpisivanje ugovora. Za realizaciju kreditnih sredstava, korisnik kredita je dužan ispuniti sve uslove koje je Banka navela u dokumentaciji prilikom obrade kreditnih zahtjeva. Dokumentaciju je potrebno dostaviti u roku do 60 dana od dana potpisivanja Ugovora o kreditu. U protivnom Rješenje se stavlja van snage.

Naknadu za obradu kreditnih zahtjeva, Banka će obračunavati i naplaćivati od korisnika kredita jednokratno u visini 0,6%. Isplata kredita će se vršiti na način utvrđen aktima Banke i u skladu sa Ugovorom o kreditu, Programom i ovim Rješenjem.

IV

U svrhu kontrole namjenskog korištenja dodijeljenih sredstava korisnik je dužan provesti odobrenu investiciju u cijelosti, te između ostalog dostaviti Ministarstvu i Banci Izvještaj o provođenju odobrenе investicije sa prikazom očekivanih učinaka investicije, i to najkasnije do 6 mjeseci nakon dodjele sredstava.

V

U slučaju da se iz bilo kojeg razloga ne može postupiti po Rješenju, Banka će o istom informisati Ministarstvo.

VI

Ovo Rješenje stupa na snagu narednog dana od dana objavljanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 07-14-1640-11/14

13. februara/veljače

2015. godine

Mostar

Ministar
Erdal Trhulj, s. r.

233

Na osnovu člana 56. stav 2. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/05), tačke 11. stav 12. Programa utroška sredstava trajnog revolving fonda kod Union banke d.d. Sarajevo Federalnog ministarstva energije, ruderstva i industrije za dugoročno finansiranje projekata putem dodjele kredita za 2014. godinu ("Službene novine Federacije BiH", broj 27/14) i Odluke Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o davanju prethodne saglasnosti na Prijedlog Rješenja o dodjeli dijela sredstava trajnog revolving fonda kod Union banke d.d. Sarajevo Federalnog ministarstva energije, ruderstva i industrije za dugoročno finansiranje projekata putem dodjele kredita za 2014. godinu ("Službene novine Federacije BiH", broj 11/15), federalni ministar energije, ruderstva i industrije donosi

RJEŠENJE

O DODJELI DIJELA SREDSTAVA TRAJNOG REVOLVING FONDA KOD UNION BANKE D.D. SARAJEVO FEDERALNOG MINISTARSTVA ENERGIJE, RUDARSTVA I INDUSTRIJE ZA DUGOROČNO FINANSIRANJE PROJEKATA PUTEM DODJELE KREDITA ZA 2014. GODINU PRIVREDNOM DRUŠTVU RM-LH D.O.O. ZENICA U IZNOSU OD 300.000,00 KM

I

Ovim Rješenjem, u skladu sa Programom utroška sredstava trajnog revolving fonda kod Union banke d.d. Sarajevo Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije za dugoročno finansiranje projekata putem dodjele kredita za 2014. godinu ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/14 i 91/14), utvrđuje se dodjela dijela sredstava privrednom društvu RM-LH d.o.o. Zenica, Žmaja od Bosne (Poslovna zona Zenica 1) Zenica, JIB 4218013990000, iz oblasti instaliranje industrijskih mašina i opreme u iznosu od 300.000,00 KM. Navedena sredstva su kreditnog karaktera, sa rokom otplate 60 mjeseci, nakon isteka grage perioda od 12 mjeseci, kamatnom stopom od 0,9% na godišnjem nivou i biće utrošena za nabavku opreme za obradu metala.

Ponuđeni kolateral za obezbeđenje kreditnih sredstava je:

- 1.) nekretnina upisana u Zemljишno knjižni izvadak br. 601, parcela broj 1086 u K.O. SP_ZENICA kao:
  - parcela broj 1086, koja se sastoji od RM-LH Upravna zgrada; u naravi upravna zgrada površine 370 m².

U B-vlasničkom listu kao vlasnik navedene nekretnine sa udjelom 1/1, upisano je društvo RM-LH d.o.o. Zenica.

Procijenjena parcele broj 1086 sačinjena je 09.12.2014. godine od strane sudskog vještaka arhitektonске struke Jasmina Beganić-Zulum kojom je utvrđena vrijednost nekretnine na iznos od 545.254,00 KM.

Na gore navedenim nekretninama založno pravo će se upisati u korist Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Obzirom da je namjena kredita nabavka pokretnih stvari, potrebno je da se iste založe kao dodatni kolateral, bez obzira na ostale vrste kolaterala.

- 3.) Bjanko mjenice, sa ovlaštenjima za popunu istih i platni nalozi pravnog lica RM-LH d.o.o. Zenica (12 kom), vlastite mjenice, sa ovlaštenjima za popunu istih vlasnika/sudužnika pravnog lica Čizmo Mirsad (1 kom), polica osiguranja nekretnine od standardnih rizika osiguravajućeg društva vinkulirana u korist Ministarstva za cijelo vrijeme trajanja otplate kredita.

Svi instrumenti osiguranja iz ovog člana bit će deponovani kod Komisionara/Union banke d.d. Sarajevo (u daljem tekstu: Banka), a kopije istih bit će dostavljene Ministarstvu uz potvrdu da su originalni deponovani kod Banke.

II

Sredstva iz tačke I ovog Rješenja, utvrđena su Odlukom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o davanju saglasnosti Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije za uspostavu trajnog revolving fonda kod Union banke d.d. Sarajevo za dugoročno finansiranje projekata putem dodjele kredita - trajni revolving fond ("Službene novine Federacije BiH ", br. 27/14 i 91/14), a realizirati će se putem Union banke d.d. Sarajevo.

III

Union banka d.d. Sarajevo će na osnovu donesene i objavljene Odluke i Rješenja izvršiti ugovaranje sa korisnikom sredstava, u roku do 15 dana od dana objave Rješenja, izuzev ukoliko od strane korisnika sredstava ne budu ispunjeni svi uslovi

za potpisivanje ugovora. Za realizaciju kreditnih sredstava, korisnik kredita je dužan ispuniti sve uslove koje je Union Banka d.d. Sarajevo navela u dokumentaciji prilikom obrade kreditnih zahtjeva. Dokumentaciju je potrebno dostaviti u roku do 60 dana od dana potpisivanja Ugovora o kreditu. U protivnom Rješenje se stavlj van snage.

Naknadu za obradu kreditnih zahtjeva, Banka će obračunavati i naplaćivati od korisnika kredita jednokratno u visini 0,6%. Isplata kredita će se vršiti na način utvrđen aktima Banke i u skladu sa Ugovorom o kreditu, Programom i ovim Rješenjem.

IV

U svrhu kontrole namjenskog korištenja dodijeljenih sredstava korisnik je dužan provesti odobrenu investiciju u cijelosti, te između ostalog dostaviti Ministarstvu i Banci Izvještaj o provođenju odobrene investicije sa prikazom očekivanih učinaka investicije, i to najkasnije do 6 mjeseci nakon dodjele sredstava.

V

U slučaju da se iz bilo kojeg razloga ne može postupiti po Rješenju, Banka će o istom informisati Ministarstvo.

VI

Ovo Rješenje stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 07-14-564-12/14

13. februara/veljače

2015. godine

Ministar

Mostar

Erdal Trhulj, s. r.

FEDERALNI ZAVOD ZA STATISTIKU

234

KOEFICIJENTI

RASTA CIJENA U FEDERACIJI BiH U JANUARU/SIJEĆNJU 2015. GODINE

1. Koeficijent rasta cijena proizvođača industrijskih proizvoda u mjesecu januaru/siječnju 2015. godine u odnosu na prethodni mjesec je -0,010.
2. Koeficijent rasta cijena proizvođača industrijskih proizvoda od početka godine do kraja januara/siječnja je -0,010.
3. Koeficijent prosječnog mjesecnog rasta cijena proizvođača industrijskih proizvoda od početka godine do kraja januara/siječnja je -0,010.
4. Koeficijent rasta cijena proizvođača industrijskih proizvoda u mjesecu januaru/siječnju 2015. godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine je -0,011.
5. Koeficijent rasta potrošačkih cijena u mjesecu januaru/siječnju 2015. godine u odnosu na prethodni mjesec je -0,002.
6. Koeficijent rasta potrošačkih cijena od početka godine do kraja januara/siječnja je -0,002.
7. Koeficijent prosječnog mjesecnog rasta potrošačkih cijena od početka godine do kraja januara/siječnja je -0,002.
8. Koeficijent rasta potrošačkih cijena u januaru/siječnju 2015. godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine je -0,007.

Broj 5

16. februara/veljače

2015. godine

Direktor

Hidajeta Bajramović

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE

235

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj AP 4309/14, rješavajući apelaciju **Jerka Ivankovića Lijanovića i dr.**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1), (2) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 22/14 i 57/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, potpredsjednik
Seada Palavrić, potpredsjednica
Mato Tadić, sudija
Mirsad Čeman, sudija
Zlatko M. Knežević, sudija
na sjednici održanoj 18. decembra 2014. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU¹

Djelimično se usvajaju apelacije **Jerka Ivankovića Lijanovića, Slave Ivankovića Lijanovića, Milorada Bahilja, Jozu Sliškovića i Mirjane Šakota**.

Utvrđuje se povreda člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. st. 1.c. i 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u dijelu Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 010348 14 Kv 2 od 19. septembra 2014. godine, koje se odnosi na posebne pritvorske razloge iz člana 132. stav 1. tačke a) i c) Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine.

Odbijaju se kao neosnovane apelacije **Jerka Ivankovića Lijanovića, Slave Ivankovića Lijanovića, Milorada Bahilja, Jozu Sliškovića i Mirjane Šakota** podnesene protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 010348 14 Kv 2 od 19. septembra 2014. godine i Rješenja broj S1 2 K 010348 14 Krn 6 od 12. septembra 2014. godine u odnosu na ostale aspekte člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. st. 1.c. i 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u odnosu na član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 2. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Jerko Ivanković Lijanović, Slavo Ivanković Lijanović, Milorad Bahilj, Jozo Slišković i Mirjana Šakota (u dalnjem tekstu: apelanti), koje zastupaju advokati Nada Dalipagić iz Mostara, Davor Šilić iz Mostara i Jerko Čilić iz Ljubuškog, podnijeli su 26. odnosno 30. septembra 2014. godine apelacije Ustavnom судu Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Sud BiH) broj S1 2 K 010348 14 Kv 2 od 19. septembra 2014. godine i Rješenja Suda BiH broj S1 2 K 010348 14 Krn 6 od 12. septembra 2014. godine. Apelanti su, također, podnijeli zahtjev za donošenje privremene mjere kojom bi Ustavni sud naložio puštanje na slobodu apelanata s izdržavanja mjere pritvora određenog navedenim rješenjima Suda BiH do donošenja odluke o apelacijama.

2. Apelacije su registrirane pod br. AP 4309/14, AP 4325/14 i AP 4328/14.

¹ Odluka objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 8/15

3. Apelant Jerko Ivanković Lijanović je 5. novembra 2014. godine posredstvom advokatice Vasvije Vidović povukao dopunu apelacije broj AP 4309/14, koju je podnio 10. oktobra 2014. godine.

4. Apelanti Jozo Slišković (AP 4325/14) i Mirjana Šakota (AP 4328/14) posredstvom advokata Jerka Čilića povukli su 13. novembra 2014. godine zahtjev za donošenje privremene mjere.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

5. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH i Tužilaštva Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Tužilaštvo) zatraženo je 14. oktobra 2014. godine da dostave odgovore na apelaciju.

6. Sud BiH i Tužilaštvo dostavili su odgovore na apelaciju 23. i 29. oktobra 2014. godine.

7. S obzirom na to da je Ustavnom судu dostavljeno više apelacija iz njegove nadležnosti koje se odnose na isti činjenični i pravni osnov, Ustavni sud je, u skladu s članom 32. stav (1) Pravila Ustavnog suda, donio odluku o spajanju predmeta br. AP 4309/14, AP 4325/14 i AP 4328/14, u kojima će se voditi jedan postupak i donijeti jedna odluka pod brojem AP 4309/14.

III. Činjenično stanje

8. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predočenih Ustavnom судu mogu se sumirati na sljedeći način.

9. Rješenjem Suda BiH broj S1 2 K 010348 14 Krn 6 od 12. septembra 2014. godine apelantima i drugim osumnjičenim određen je pritvor zbog postojanja osnovane sumnje da su počinili krivično djelo organiziranog kriminala iz člana 250. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: KZBiH), u vezi s krivičnim djelima porezne utaje ili prevare iz člana 210. KZBiH i neplaćanja poreza iz člana 211. KZBiH, pranja novca iz člana 209. KZBiH i krivotvoreњa ili uništavanja poslovnih ili trgovачkih knjiga ili isprava iz člana 261. stav 2. Krivičnog zakona Federacije BiH (u dalnjem tekstu: KZFBiH). Pritvor je mogao trajati najduže jedan mjesec od dana lišenja slobode i to do 10. oktobra 2014. godine zbog razloga propisanih članom 132. stav 1. tačke a), b) i c) Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: ZKPBiH).

10. U obrazloženju rješenja je navedeno da je Tužilaštvo 11. septembra 2014. godine podnijelo prijedlog za određivanje pritvora apelantima zbog postojanja osnovane sumnje da su počinili krivična djela koja im se stavljuju na teret, a da je 12. septembra 2014. godine Tužilaštvo dostavilo dopunu prijedloga u kojem je nabrojalo i dostavilo dokumentaciju kao dokaze koji potkrepljuju tvrdnje Tužilaštva iznesene u prijedlogu za određivanje pritvora (dokazi su navedeni na stranici 3. rješenja). Sud BiH je naveo da je, nakon što je pred sudom iznijelo prijedlog za određivanje pritvora, Tužilaštvo istaklo da se ne protivi tome da se u sudske odluci opisu dostavljeni dokumenti, te da ima cilj da završi istragu u razumnom roku, nakon čega će navedena dokumentacija biti dostupna odbrani apelanata. Sud BiH je u obrazloženju istakao da se u odnosu na prijedlog Tužilaštva za određivanje pritvora očitovala odbrana apelanata.

11. U pogledu postojanja osnovane sumnje da su apelanti počinili krivična djela koja su im stavljenia na teret, Sud BiH je utvrdio da iz dokaza Tužilaštva dostavljenih uz prijedlog za određivanje pritvora kao i ostalih dokaza sadržanih u istražnom spisu predmeta, prema ocjeni Suda BiH, proizlazi osnovana sumnja da su apelanti Jerko Ivanković Lijanović i Slavo Ivanković Lijanović kao suvlasnici pravnog lica "Lijanovići" d.o.o. Široki Brijeg, a to svojstvo je do 2. marta 2010. godine, do istupa iz tog pravnog lica, imao i osumnjičeni Jozo

Ivanković Lijanović, organizirali i rukovodili grupom za organizirani kriminal, u smislu člana 1. stav 20. KZBiH, kojoj su pristupili apelanti Milorad Bahilj, Jozo Slišković i Mirjana Šakota kao i M. I. L., V. I., Ž. M., Ž. I., D. K., M. Č., S. I. L. i M. G. Prema ocjeni Suda BiH, postoji osnovana sumnja da je spomenuta grupa počinila krivična djela koja su im stavljenia na teret.

12. Sud BiH je naveo da iz dostavljenih dokaza proizlazi da su apelanti Jerko Ivanković Lijanović, Slavo Ivanković Lijanović i osumnjičeni Jozo Ivanković Lijanović, s ciljem vršenja navedenih krivičnih djela, a uz prethodni dogovor, kako se osnovano sumnja, organizirali osnivanje pravnih lica MI-MO d.o.o. Mostar, "Farmer" d.o.o. Široki Brijeg, "Farmko" d.o.o. Široki Brijeg i "ZD.I.-Produkt" d.o.o. Široki Brijeg s minimalnim osnivačkim ulogom od 2.000,00 KM, s kojima zaključuju ugovore o zakupu poslovnih prostorija i proizvodnih pogona, te, kako to proizlazi iz izvještaja Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA) od 3. septembra 2014. godine, daju pravo korištenja licence, procijenjene vrijednosti na preko sedam miliona KM, bez naknade, i organiziraju poslovanje tako što je pravno lice "Lijanovići" d.o.o. Široki Brijeg, kako se osnovano sumnja, na spomenuta pravna lica u cijelosti prenijelo svoju proizvodnju, sa ili bez naknade, za periode za koje su ta pravna lica poslovala, a u kojim se kao osnivači i direktori pojavljuju lica koja su ili rodbinski povezana ili su bili zaposlenici u nekoj od firmi "Lijanovići". Dalje je navedeno da na povezanost navedenih pravnih lica ukazuje činjenica da spomenuta pravna lica posluju izvjestan period, zatim prestaju s radom, prodaju sve zalihe sirovina, repromaterijala i opreme novom pravnom licu na koje ugovorom o cesiji prenose i svoja potraživanja i obaveze, izuzev poreznih. Novo pravno lice, kako se prema mišljenju Suda BiH osnovano sumnja, nastavlja obavljati djelatnost u istim poslovnim prostorijama koje su u vlasništvu pravnog lica "Lijanovići", na osnovu ugovora o zakupu koji suvlasnici pravnog lica "Lijanovići" zaključuju s licem ovlaštenim za zastupanje u tom novom pravnom licu, u pravilu istog dana kada raskidaju ugovor s prethodnim pravnim licem, i koje nastavlja poslovanje prethodnog pravnog lica preuzimajući i zaposlene. Dalje je utvrđeno da iz izvještaja o provedenoj istrazi proizlazi da se prilikom preuzimanja djelatnosti novog pravnog lica mijenja samo naziv pravnog lica, a ne i stvarni vlasnik. Međutim, kako je dalje navedeno, zbog prestanka obavljanja djelatnosti prethodnog pravnog lica, te neizmirenih kreditnih obaveza, računi ranijih pravnih lica kao poreznih obveznika za iznose prijavljenog, a neplaćenog PDV-a, blokirani su, a kako oni ne posjeduju više ni imovinu ni bilo kakva sredstva, isključena je mogućnost primudne naplate. Zbog navedenog, kako je naveo Sud BiH, osnovano se sumnja da je realizirana utaja poreza u višemilionskim iznosima. Sud BiH je na str. od 15. do 19. rješenja naveo dokaze iz kojih, prema ocjeni Suda BiH, proizlazi osnovana sumnja da su apelanti kao članovi grupe za organizirani kriminal u kojoj su imali odredene uloge kao vlasnici ili direktori predmetnih pravnih lica počinili krivična djela koja im se stavljuju na teret. Sud BiH je istakao da iz dokumentacije navedenih pravnih lica proizlazi osnovana sumnja da navedeni način organiziranja proizvodnje nije bio samo usmjeren na neplaćanje PDV-a, već i na sticanje prava na povrat PDV-a prema izlaznim fakturama koje su ispostavljale prethodne firme. Nova pravna lica ("Farmer" d.o.o. Široki Brijeg, "Farmko" d.o.o. Široki Brijeg, "ZD.I.-Produkt" d.o.o. Široki Brijeg) koja preuzimaju proizvodnju prihvataju fakture s obračunatim PDV-om prethodnih firmi koje prestaju postojati, iako je u pitanju neoporezivi prijenos istog proizvodnog procesa, na osnovu kojih su ostvarili pravo na povrat PDV-a.

13. Imajući u vidu odredbe člana 47. ZKPBiH, Sud BiH je zaključio da je Tužilaštvo u konkretnom slučaju postupilo u cijelosti u skladu s navedenom zakonskom odredbom dostavivši dokaze koji potkrepljuju prijedlog za određivanje pritvora, radi procjene zakonitosti pritvora, a o čemu su obaviješteni i apelanti i njihovi branioci. S obzirom na to da je riječ, kako je utvrdio Sud BiH, o dokazima za koje je Tužilaštvo ocijenilo da bi njihovo otkrivanje odrbani u konkretnoj fazi postupka moglo ugroziti ciljeve istrage, Sud BiH je, na zahtjev Tužilaštva, postupio u skladu s odredbom člana 47. stav 1. ZKPBiH, odnosno braniocima je uskratio uvid u dokaze. Dalje je istaknuto da je Tužilaštvo u obrazlaganju prijedloga za pritvor obrazložilo i sadržaj dokaza u mjeri u kojoj ne bi bili ugroženi ciljevi istrage.

14. Sud BiH je zaključio da iz prezentiranih činjenica proizlazi zaključak da postoji dovoljno dokaza za postojanje osnovane sumnje da su apelanti učinili radnje koje im se stavljuju na teret, a što je osnovni uvjet za određivanje pritvora.

15. U odnosu na posebne pritvorske razloge iz člana 132. stav 1. tačka a) ZKPBiH, Sud BiH je utvrdio da u konkretnoj fazi postupka postoji opasnost od bještva, te je s tim u vezi ocijenio osnovanim prijedlog Tužilaštva za određivanje pritvora prema navedenoj odredbi. Sud BiH je imao u vidu da svi apelanti, uz državljanstvo BiH, imaju i državljanstvo Republike Hrvatske, koja prema svojim ustavnim garancijama ne izručuje svoje državljane radi procesuiranja u drugim državama, kao i da navedena okolnost sama po sebi ne predstavlja razlog za pritvor po tom osnovu. Međutim, Sud BiH je smatrao da je navedenu okolnost posjedovanja državljanstva Republike Hrvatske neophodno posmatrati u vezi s ostalim okolnostima. Istaknuto je da se istraga vodi zbog teških krivičnih djela za koja su zapriječene visoke zatvorske kazne, te da bi apelanti suočeni s dokazima na kojima se zasniva osnovana sumnja da su počinili krivična djela koja im se stavljuju na teret mogli, u namjeri da onemoguće uspješno okončanje istrage, a time i eventualno daljnje krivično procesuiranje, boravak na slobodi iskoristiti za bještvo u susjednu državu i na taj način bi postali nedostupni organima krivičnog gonjenja BiH. Sud BiH je naveo da apelanti žive u blizini granice s Republikom Hrvatskom, te da su, kako se osnovano sumnja, vršenjem krivičnih djela pribavili značajnu imovinsku korist, što, prema ocjeni Suda BiH, ukazuje na mogući nesmetan boravak i egzistenciju van BiH. Ocenjujući sve navedeno, Sud BiH je našao osnovanim prijedlog Tužilaštva za određivanje pritvora prema članu 132. stav 1. tačka a) ZKPBiH.

16. U odnosu na poseban pritvorski razlog iz člana 132. stav 1. tačka b) ZKPBiH, Sud BiH je utvrdio da su ispunjeni uvjeti koje propisuje ta odredba jer postoji osnovana bojazan da će apelanti boravkom na slobodi i utjecajem na svjedočke uništiti, sakriti, izmijeniti ili krivotvoriti dokaze i tragove važne za krivični postupak. Sud BiH je posebno ocijenio prirodu krivičnih djela zbog kojih se vodi istraga, činjenicu da su djela počinjena u okviru organizirane grupe koja je djelovala duži period, a čiji su članovi usko povezani rodbinskim ili dugogodišnjim poslovnim vezama. Dalje je istaknuto da u rasvjetljavanju krivičnih djela Tužilaštvo provodi obimnu i kompleksnu istragu i preduzima napore na osiguranju dokaza koji bi mogli biti od odlučujućeg značaja za njeno uspješno okončanje, te da u konkretnom slučaju dokaze od nesumnjive važnosti čini dokumentacija o poslovanju predmetnih pravnih lica, a koja može biti predmet uništenja. Da bi se razjasnila činjenica o postojanju ili nepostojanju dokumentacije firme MI-MO d.o.o. Mostar, koja je bila uskladištena u prostorijama firme "Velmos", posebno zbog toga što su oprečne tvrdnje Tužilaštva i odbrane apelanata o toj činjenici (odbrana navodi da je dokumentacija uništena prilikom urušavanja objekta pod

teretom snijega, a Tužilaštvo izražava sumnju da takva dokumentacija postoji i da je sakrivena, što potkrepljuje činjenicom da se javio svjedok s podacima o toj dokumentaciji), navedeno je da je neophodno osigurati uvjete i sprječiti svaki utjecaj na mogućnost iznalaženja te dokumentacije. U odnosu na apelanticu Mirjanu Šakota koja je vlasnica knjigovodstvene firme "Kora fin" koja je vodila knjigovodstvo za sva pravna lica uključena u vršenje kriminalnih radnji obuhvaćenih istragom, Sud BiH je zaključio da se može osnovano pretpostaviti da je apelantici dostupna određena finansijska dokumentacija, za čije uništenje imaju interes ne samo organizatori grupe, članovi porodice Ivanković Lijanović koji su, kako se osnovano sumnja, stvarni vlasnici pravnih lica čije je poslovanje predmet konkretnе istrage, nego i sama apelantica i ostali osumnjičeni koji su u dogоворu i prema uputstvima organizatora obavljali kriminalne aktivnosti.

17. Sud BiH je naveo da je Tužilaštvo u prijedlogu za određivanje pritvora osnovano ukazalo na to da je u nastavku istrage planirano saslušanje velikog broja svjedoka o okolnostima poslovanja predmetnih pravnih lica, tj. saslušanje oko 100 svjedoka. S obzirom na to da priroda krivičnih djela upućuje na involviranost većeg broja lica u njihovo izvršenje, prema ocjeni Suda BiH, neophodno je sprječiti da apelanti, prije nego što izjave navedenih potencijalnih svjedoka ili osumnjičenih budu osigurane, stupe u kontakt s tim licima, te utječu na svjedoke da daju iskaze na određeni način, a s ciljem isključivanja ili umanjivanja svoje krivične odgovornosti. Prema ocjeni Suda BiH, navedeno se sa sigurnošću može osigurati u konkretnoj fazi istrage jedino zadržavanjem apelanata u pritvoru.

18. Ocenjujući fazu u kojoj se istraga nalazi, kao i činjenicu da Tužilaštvo tek predstoji obiman proces osiguranja dokaza, odnosno saslušanja svjedoka i provođenja drugih radnji dokazivanja, na što je Tužilaštvo ukazalo samim prijedlogom, Sud BiH nalazi da je u konkretnom momentu neophodno preduzeti sve potrebne korake kako bi se zaštitio krivični postupak, odnosno kako bi se osiguralo nesmetano i efikasno vođenje i okončanje istrage u konkretnoj krivičnopravnoj stvari. S tim u vezi, Sud BiH nalazi potrebnim istaći i da je u toj fazi postupka, kada je sasvim očigledno da dokazi u postupku još uvijek nisu osigurani, stepen uvjerenja koji mora postojati u odnosu na egzistiranje okolnosti koje ukazuju na opravdanost mjere pritvora zbog razloga propisanih u članu 132. stav 1. tačka b) ZKPBiH zasigurno manji u odnosu na onaj stepen bojazni koji mora postojati u dalnjem toku postupka, odnosno nakon okončanja istrage.

19. Sud BiH je utvrdio da je osnovan i prijedlog Tužilaštva za određivanje pritvora apelantima i na osnovu posebnog pritvorskog razloga propisanog u članu 132. stav 1. tačka c) ZKPBiH. U pogledu objektivnog uvjeta propisanog navedenom zakonskom odredbom, a koji se tiče visine zaprijećene kazne, Sud BiH je utvrdio da je taj uvjet nesumnjivo ispunjen, jer se protiv apelanata vodi istraga zbog djela za koja se može izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna. U pogledu naročitih okolnosti, a što predstavlja drugi uvjet koji kumulativno mora biti ispunjen, Sud BiH je, rukovodeći se svojim diskrecionim pravom za utvrđivanje i vrednovanje tih okolnosti, utvrdio da sve okolnosti konkretnog slučaja koje se ogledaju u prirodi djela, brojnosti radnji izvršenja, kontinuiranosti u njihovom preduzimanju, mreži kontakata i čvrstoj povezanosti kako medusobno tako i s članovima grupe, te njihovoj ulozi u samoj grupi, imaju karakter naročitih okolnosti koje ukazuju na postojanje interakcijske opasnosti apelanata.

20. Sud BiH je zaključio da je imao u vidu prirodu i način izvršenja krivičnih djela zbog kojih se protiv apelanata vodi

istraga, te činjenicu da su, kako se osnovano sumnja, djelovali kao grupa za organizirani kriminal, da su duži period (od 2006. do 2011. godine), na osnovu pomno planiranih i pripremanih aktivnosti, vrbovali lica koja bi djelovala kao direktori pravnih lica, stalno osnivali pravna lica na način da nakon što jedno pravno lice prestane obavljati djelatnost, organizatori su istovremeno sklapali ugovor sa sljedećim pravnim licem, pri čemu je svako sljedeće pravno lice od prethodnog preuzimalo proizvodni pogon, zatečene zalihe roba, gotovih proizvoda, sirovina, repromaterijala i opreme, uz izdavanje faktura s obračunatim izlaznim PDV-om, te s istim zaposlenim radnicima nastavljalo obavljati istu djelatnost u kontinuitetu. Upravo kontinuiranost u vršenju krivičnopravnih radnji, njihova brojnost, te dugi period u kojem su radnje preduzimane planski i organizirano, prema jedinstvenom obrascu, s tačno određenim ulogama koje je obavljao svaki od članova grupe u dogovoru s organizatorima, prema ocjeni Suda BiH, ukazuje na iskazanu upornost u vršenju krivičnih djela. S obzirom na to da neka od pravnih lica prema tom ustaljenom obrascu i dalje posluju (kako to Tužilaštvo ističe u prijedlogu za određivanje pritvora, pravno lice "ZD.I-Produkt" d.o.o. Široki Brijeg iznajmilo je proizvodni pogon i radnike novoosnovanom pravnom licu "Alpen-mit" d.o.o. Široki Brijeg), što sve, prema ocjeni Suda BiH, ukazuje na opasnost da će apelanti, ako budu pušteni na slobodu, nastaviti s vršenjem kriminalnih aktivnosti na opisani način, odnosno osnivanjem novih pravnih lica prema ustaljenom obrascu ponoviti krivična djela zbog kojih se vodi istraga. Zaključeno je da je zbog navedenog neophodno apelantima odrediti pritvor i prema članu 132. stav 1. tačka c) ZKPBiH.

21. Protiv navedenog rješenja apelanti su se žalili Sudu BiH, koji je u Vijeću od troje sudija (u dalnjem tekstu: Vijeće) donio Rješenje broj S1 2 K 010348 14 Kv 2 od 19. septembra 2014. godine, kojim je žalbe apelanata odbio kao neosnovane.

22. U obrazloženju rješenja je navedeno da je Vijeće u žalbenom postupku razmotrilo argumente navedene u žalbi apelanata, zatim dostavljeni odgovor Tužilaštva, te je ispitalo osporeno rješenje u okviru žalbenih navoda. U odnosu na postojanje osnovane sumnje navedeno je da je Vijeće još jednom razmotrilo dokaze u spisu, te nasuprot prigovorima branilaca apelanata utvrdilo da je osporenim rješenjem pravilno ocijenjeno da postoji dovoljno dokaza koji upućuju na osnovanu sumnju da su apelanti počinili krivična djela koja im se stavljaju na teret. Vijeće je naglasilo da će se o iskazima svjedoka/osumnjičenih, kao i materijalnim dokazima, svakako moći više raspravljati, analizirati i ocijeniti njihova vjerodostojnost, zakonitost i autentičnost, na način kako su to učinile odbrane apelanata u dostavljenim žalbama, u slučaju eventualnog potvrđivanja optužnice i vođenja glavnog pretresa u konkretnom predmetu.

23. U odnosu na posebne pritvorske razloge iz člana 132. stav 1. tačke a), b) i c) ZKPBiH, Vijeće je utvrdilo da je prвostepeni sud pravilno zaključio da kod svih apelanata egzistiraju posebni pritvorski razlozi propisani navedenom odredbom. Vijeće je istaklo da je pri procjeni postojanja opasnosti odbjekstva od odlučnog ali ne i presudnog značaja bila činjenica da u konkretnom predmetu svi apelanti imaju državljanstvo Republike Hrvatske. U kontekstu žalbenih prigovora, kojima se ukazuje na to da opasnost od utjecaja na svjedoke (ili saučesnike) mora biti konkretnizirana, Vijeće je utvrdilo da su oni neosnovani, s obzirom na to da se pritvorski razlog iz tačke b) člana 132. stav 1. ZKPBiH može zasnovati i na okolnostima koje ukazuju na to da postoji ozbiljan rizik da će do takvog zabranjenog utjecaja doći. U konkretnom slučaju, prema ocjeni Vijeće, postoje niz elemenata koji u svojoj sveukupnosti ukazuju na postojanje naročitih okolnosti odnosno

ozbiljnog rizika da do utjecaja može doći. Zbog toga je Vijeće utvrdilo da su žalbeni prigovori odbrane apelanata kojima se osporava postojanje naročitih okolnosti predviđenih članom 132. stav 1. tačka b) ZKPBiH bez potrebnog činjeničnog i logičnog osnova, zbog čega ih je Vijeće odbilo kao neosnovane. U vezi s članom 132. stav 1. tačka c) ZKPBiH, Vijeće je istaklo da je, kada je u pitanju ocjena naročitih okolnosti koje ukazuju na opasnost od ponavljanja krivičnih djela i to krivičnih djela organiziranog kriminala koja se apelantima stavlju na teret, imalo u vidu i praksu Evropskog suda za ljudska prava (u dalnjem tekstu: Evropski sud) u predmetu *Brannigan i McBride protiv Ujedinjenog Kraljevstva* od 26. maja 1993. godine, u kojem je Evropski sud naveo da bi, u predmetu u kojem je osumnjičeni bio umiješan u organizirani kriminal, osumnjičeni mogao zloupotrijebiti svoju slobodu tako što će održavati postojeću mrežu kontakata i pružiti dragocjenu pomoć svojim saradnicima. Evropski sud je utvrdio da takve okolnosti opravdavaju pritvor na osnovu bojazni od ponavljanja krivičnog djela.

24. U odnosu na žalbene prigovore da je neosnovan stav prvostepenog suda o opravdanosti prijedloga Tužilaštva da se odbrani uskrate praktično svi dokazi iz spisa, jer se uskraćivanjem tih prava, bez uvjerljivih razloga i obrazloženja, dovodi u sumnju postojanje osnovnog uvjeta za određivanje pritvora (osnovane sumnje), u smislu člana 5. stav 1.c. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u dalnjem tekstu: Evropska konvencija), odnosno člana 132. stav 1. ZKPBiH, Vijeće je utvrdilo da je odredbom člana 226. stav 2. odnosno člana 47. stav 3. ZKPBiH jasno propisano da osumnjičeni odnosno optuženi i branilac nakon podizanja optužnice imaju pravo uvida u sve spise i dokaze. Imajući u vidu samu prirodu i težinu krivičnih djela koja su apelantima stavljena na teret, te ocjenjujući da je odredbom člana 47. stav 1. ZKPBiH propisano da se branioncu može uskratiti pravo da razmatra spise i razgleda pribavljene predmete čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage, Vijeće je navedene prigovore odbrane odbilo kao neosnovane. Vijeće je utvrdilo da je u osporenom rješenju konstatirano da je Tužilaštvo prilikom obrazlaganja prijedloga za određivanje pritvora obrazložilo i sadržaj dokaza u mjeri do koje ciljevi istrage ne bi bili dovedeni u opasnost, iz čega se, kako je ocijenilo Vijeće, može zaključiti da je odbrana apelanata bila upoznata sa sadržajem dokaza u mjeri koja ne dovodi u opasnost cilj i daljnji tok istrage.

25. U obrazloženju rješenja Vijeće je navelo da je razmatralo i prijedlog odbrane apelanata o mogućnosti primjene blaže mjere osiguranja nesmetanog vođenja krivičnog postupka, u skladu s odredbama člana 123. stav 2. ZKPBiH, kao i člana 5. Evropske konvencije, pa je u tom smislu utvrdilo da se u konkretnom postupku željena svrha može postići samo mjerom pritvora i da nijedna druga blaža mjera u datom trenutku ne bi bila svrsishodna.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

26. Apelanti smatraju da su im osporenim rješenjima povrijedjeni pravo na slobodu i sigurnost ličnosti iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. st. 1. tačka c) i 3. Evropske konvencije, kao i pravo na presumpciju nevinosti iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije. Apelanti navode da Sud BiH nije dao dovoljno i adekvatno obrazloženje koje bi zadovoljilo objektivnog posmatrača o postojanju činjenica ili informacija koje ukazuju na mogućnost počinjenja krivičnog djela, već je obrazlažući postojanje osnovane sumnje samo citirao navode Tužilaštva o postojanju osnova krivnje iz prijedloga za

određivanje pritvora. Također, Vijeće je u žalbenom postupku proizvoljno odbilo žalbene navode apelanata i prihvatio zaključke iz prvostepenog rješenja. Stoga, prema mišljenju apelanata, povrijedeno im je pravo na slobodu i sigurnost uslijed nepostojanja osnovane sumnje kao uvjeta *sine qua non* za određivanje pritvora, u smislu člana 5. stav 1.c. Evropske konvencije. Apelanti ističu da je Sud BiH, umjesto što je naveo samo uopćene razloge koji se tiču svih ili nekih od apelanata, bio dužan obrazložiti postojanje osnovane sumnje u odnosu na svakog od apelanata pojedinačno. Dalje je navedeno da odbrani apelanata u toku postupka određivanja pritvora kao i u žalbenoj fazi proizvoljnim pozivanjem na član 47. ZKPBiH nije omogućen uvid u dokaze na kojima Tužilaštvo zasniva tvrdnju o postojanju osnovane sumnje, a o kojima bi se odbrana apelanata mogla izjasniti i ispitivati njihovu valjanost. Zbog toga je, prema mišljenju apelanata, prekršen princip jednakosti stranaka u krivičnom postupku. Dalje je istaknuto da je Sud BiH naveo da je u rješenju o određivanju pritvora prezentirano onoliko činjenica koje upućuju na postojanje osnovane sumnje u mjeri u kojoj neće ugroziti tok istrage, pri čemu Sud BiH zaboravlja i zanemaruje da je mjeru pritvora izuzetna, a ne redovna mjeru, pa ukoliko se kao takva preduzima, onda se mora posebno obrazložiti. Budući da apelantima nije bio omogućen uvid u dokaze koji potkrepljuju postojanje osnovane sumnje, apelanti ističu da je omogućavanje izjašnjenja o prijedlogu Tužilaštva predstavljalo samo puku zakonsku formu, odnosno da apelantima nije bilo suštinski zagarantirano pravo na odbranu.

27. U odnosu na posebne pritvorske razloge iz člana 132. stav 1. tačke a), b) i c) ZKPBiH, apelanti navode da Sud BiH nije ocijenio razloge za određivanje mjere pritvora u odnosu na svakog apelanta pojedinačno, imajući u vidu okolnosti, činjenice i stanje predmeta. Apelanti ističu da iz oba osporena rješenja proizlazi da su razlozi za određivanje pritvora prema navedenim odredbama paušalno utvrđeni i ne opravdavaju mjeru pritvora koja im je određena. Navedeno je da, prema članu 132. stav 1. tačka a) ZKPBiH koji se odnosi na postojanje okolnosti koje ukazuju na opasnost od bjekstva, Sud BiH nije objektivno naveo nijednu okolnost niti razlog zašto bi apelanti bježali. Naime, radi se o licima koja žive i rade u BiH kao svojoj domovini, gdje imaju svoje porodice, a nemaju imovinu u drugim državama. Također je istaknuto da su apelanti zaposleni, odnosno da su neki od njih (Jerko Ivanković Lijanović, Slavo Ivanković Lijanović i Milorad Bahilj) visoko pozicionirani na svojim radnim mjestima. Apelanti smatraju da opasnost od bjekstva nije takvog intenziteta da bi opravdala njihovo zadržavanje u pritvoru prema tom pravnom osnovu. U odnosu na član 132. stav 1. tačka b) ZKPBiH, apelanti ističu da okolnosti koje opravdavaju pritvor prema tom osnovu moraju biti u dovoljnoj mjeri očigledne i konkretne, a u prijedlogu Tužilaštva, prema njihovom mišljenju, nisu navedene takve okolnosti. U prijedlogu Tužilaštva, kako su apelanti istakli, na uopćen način je ukazano na opasnost od utjecaja na eventualne osumnjičene ili svjedočke bez navodenja barem indicija ili činjenica koje bi govorile u prilog takvom zaključku. Tužilaštvo je propustilo navesti okolnosti koje ukazuju na postojanje ozbiljnog rizika da će apelanti doći do takvog zabranjenog utjecaja, ne precizirajući način niti svjedočke na koje bi apelanti mogli utjecati. Što se tiče razloga za pritvor iz člana 132. stav 1. tačka c) ZKPBiH, prema mišljenju apelanata, realno ne postoji nikakva mogućnost da bi apelanti ponovili krivično djelo ili dovršili pokušano krivično djelo i to zbog toga što je iz ikaza apelanata, a posebno ikaza apelanta Jerka Ivankovića Lijanovića, potpuno jasno na koji način je poslovalo pravno lice "Lijanovići" d.o.o. Široki Brijeg, te da u radnjama apelanata nema obilježja niti jednog krivičnog djela, a posebno

krivičnih djela koja im se stavlju na teret. Također, apelanti smatraju da činjenice i okolnosti konkretnog slučaja ukazuju na to da pritvor nije bio neophodno potrebna mjeru za osiguranje prisustva apelanata, te da se legitiman zakonski cilj u konkretnom slučaju mogao efikasno ostvariti mjerama zabrane na osnovu kojih bi Sud BiH imao dovoljan nadzor nad kretanjem apelanata.

28. U odnosu na povredu prava na presumpciju nevinosti iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije, apelanti su naveli da takvo kršenje prava proizlazi iz rješenja Suda BiH od 12. septembra 2014. godine i to iz navoda na stranici 21. rješenja u kojima je navedeno da su i sami osumnjičeni Šakota i Galić, ali i ostali osumnjičeni, u dogovoru i prema uputama organizatora, obavljali kriminalne aktivnosti, zatim na str. 3. rješenja da upravo kontinuiranost u vršenju krivičopravnih radnji, njihova brojnost, te dug period u kojem su radnje preduzimane, prema jedinstvenom obrascu, s tačno određenim ulogama, ukazuju na iskazanu upornost u vršenju takvih krivičnih djela, kao i na str. 19. rješenja Suda BiH od 19. septembra 2014. godine gdje je navedeno da su apelanti djelovali kao grupa za organizirani kriminal.

b) Odgovor na apelaciju

29. U odgovoru na apelaciju Sud BiH je naveo da je ocijenio obimnu materijalnu dokumentaciju dostavljenu uz prijedlog za određivanje pritvora, da je Vijeće ocijenilo žalbene prigovore svih apelanata, te je utvrđeno da su apelanti, kako se osnovano sumnja, izvršili krivična djela koja im se stavlju na teret i to u obimu koji je neophodan u fazi u kojoj se predmet trenutno nalazi (istraga još uvek nije okončana). Sud BiH je, imajući u vidu dokaze koji su pobrojani u osporenim odlukama, zaključio da u odnosu na apelante postoji osnovana sumnja da su učinili krivična djela koja im se stavlju na teret, odnosno da je zadovoljen standard Evropskog suda prema kojem osnovana sumnja podrazumijeva postojanje činjenica odnosno informacija koje bi objektivnom posmatraču bile dovoljne da zaključi da postoji mogućnost da je lice o kojem se radi počinilo to djelo. U vezi s primjenom člana 47. stav 1. ZKPBiH, istaknuto je da činjenica da apelantima nisu dostavljeni dokazi na kojima se zasniva osnovana sumnja apelante *a priori* ne onemogućava da osporavaju i njeni postojane, s obzirom na to da su u konkretnom predmetu detaljno opisani i navedeni dokazi na osnovu kojih je Sud BiH zaključio da postoji osnovana sumnja. Osim toga, na ročištu na kojem su bile prisutne sve stranke u postupku, a koje je održano 12. septembra 2014. godine povodom prijedloga za određivanje pritvora, Tužilaštvo je elaboriralo i obrazložilo dokaze na osnovu kojih se zasniva osnovana sumnja, a na koje navode su apelanti imali mogućnost izjašnjenja. U pogledu posebnih pritvorskih razloga iz člana 132. stav 1. tačke a), b) i c) ZKPBiH, Sud BiH je istakao da su u osporenim rješenjima dati jasni i argumentirani razlozi zbog kojih je apelantima prema navedenim osnovima određen pritvor. U odnosu na navode o povredi prava iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije, u odgovoru je navedeno da apelanti iznose stavove i razloge, odnosno leksičko-sintaktičke konstrukcije iz kojih se, prema njihovom mišljenju, može zaključiti da je Sud BiH van razumne sumnje uvjeren da su apelanti počinili krivična djela koja im se stavlju na teret. Vezano za spomenuti prigovor, Sud BiH je istakao da se radi o neargumentiranom prigovoru koji predstavlja lični zaključak apelanata i njihovo tumačenje odluke. Također je istaknuto da je Rješenjem Suda BiH broj S1 2 010348 14 Krn 8 od 2. oktobra 2014. godine apelantima Mirjani Šakota i Jozi Sliškoviću ukinuta mjeru pritvora i određene mjere zabrane iz čl. 126. i 126.a. ŽKPBiH. Dalje, Rješenjem Suda BiH broj S1 2 K 010348 14 Kv3 od 8. oktobra

2014. godine apelantima Jerku Ivankoviću Lijanoviću, Slavi Ivankoviću Lijanoviću i Miloradu Bahilju ukinut je poseban pritvorski razlog propisan članom 132. stav 1. tačka a) ŽKPBiH. Predloženo je da se apelacija odbije kao neosnovana.

30. U odgovoru na apelaciju Tužilaštvo je, između ostalog, navelo da je Sud BiH prilikom donošenja osporenih odluka u potpunosti utvrdio osnovanu sumnju koja se apelantima stavlja na teret, kao i činjenice koje se odnose na postojanje posebnih pritvorskih razloga za određivanje pritvora. Osim obrazloženog prijedloga za određivanje pritvora, Sud BiH je na ročištu za određivanje pritvora jasno i neposredno pred svim prisutnim od Tužilaštva zatražio pojašnjenje svih činjenica na kojima se zasniva prijedlog za određivanje pritvora, a koje je Tužilaštvo dalo. Prilikom obrazloženja osnovane sumnje Sud BiH je u osporenim odlukama naveo koji dokazi Tužilaštva potvrđuju osnovanu sumnju za inkriminirane radnje koje se apelantima stavlju na teret, pojedinačno za svako od novoosnovanih pravnih lica. Sud BiH je osnovanu sumnju obrazložio na osnovu dokumentacije koja je prikupljena prilikom provođenja finansijske istrage, odnosno obrazložen je način na koji je organizirana grupa preko svojih članova ilegalno stečen novac vraćala u legalne tokove putem pozajmica između članova grupe, kao i prikazivanjem prodaje pojedinih udjela u drugim društвima povezanim s "Lijanović" d.o.o. za mnogo veće iznose od procijenjenih. U pogledu posebnih pritvorskih razloga iz člana 132. stav 1. tačke a), b) i c) ŽKPBiH, Tužilaštvo je navelo da je Sud BiH obrazložio na osnovu kojih dokaza zasniva svoju odluku i koji dokazi upućuju na opravданu bojazan da će apelanti puštanjem na slobodu postati nedostupni organima gonjenja, utjecati na svjedočke, sakriti dokaze ili tragove bitne za konkretni krivični postupak i ponoviti ili dovršiti djela koja im se stavlju na teret. U odgovoru Tužilaštva je zaključeno da su navodi apelanata neosnovani i paušalni, te je predloženo da se apelacija odbije kao neosnovana.

V. Relevantni propisi

31. U **Krivičnom zakonu Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07 i 8/10) relevantne odredbe glase:

Član 209.

Pranje novca

(1) Ko novac ili imovinu za koju zna da su pribavljeni učinjenjem krivičnog djela primi, zamjeni, drži, njima raspolaze, upotrijebi u privrednom ili drugom poslovanju, ili na drugi način prikrije ili pokuša prikriti, a takav je novac ili imovina veće vrijednosti ili to djelo ugrožava zajednički ekonomski prostor Bosne i Hercegovine ili ima štetne posljedice za djelatnosti ili finansiranje institucija Bosne i Hercegovine,

kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina.

(2) Ako je počinilac djela iz stava (1) ovog člana istovremeno i počinilac ili saučesnik u krivičnom djelu kojim je pribavljen novac ili imovina iz stava (1) ovog člana, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(3) Ako vrijednost novca ili imovinske koristi iz stava 1. ovog člana prelazi iznos od 200.000 KM,

učinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje tri godine.

(4) Ako je pri učinjenju krivičnog djela iz st. 1. i 2. ovog člana učinitelj postupio nehatno u odnosu na okolnost da su novac ili imovinska korist pribavljeni krivičnim djelom,

kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(5) Novac i imovinska korist iz stavova od (1) do (4) ovog člana će se oduzeti.

Član 210.**Porezna utaja ili prevara**

(1) Ko izbjegne da plati davanja propisana poreznim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine nepružanjem zahtijevanih podataka ili pružanjem lažnih podataka o svojim stečenim oporezivim prihodima ili o drugim činjenicama koje su od uticaja na utvrđivanje iznosa obaveza, a iznos poreza čije se plaćanje izbjegava prelazi iznos od 10.000 KM, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Kaznom iz stava (1) ovog člana kaznit će se i onaj ko, u namjeri da ostvari pravo na povrat ili kredit po osnovu indirektnih poreza propisanih poreznim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine, podnese poreznu prijavu neistinitog sadržaja sa iskazanim iznosom za povrat ili kredit indirektnih poreza koji prelazi 10.000 KM.

(3) Ko počini krivično djelo iz stava (1) ovog člana, a iznos obaveze čije se plaćanje izbjegava prelazi 50.000 KM, ili ko počini krivično djelo iz stava (2) ovog člana, a iskazani iznos povrata ili kredita po osnovu indirektnih poreza prelazi 50.000 KM, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(4) Ko počini krivično djelo iz stava (1) ovog člana, a iznos obaveze čije se plaćanje izbjegava prelazi 200.000 KM, ili ko počini krivično djelo iz stava (2) ovog člana, a iskazani iznos povrata ili kredita po osnovu indirektnih poreza prelazi 200.000 KM, kaznit će se kaznom zatvora od najmanje tri godine.

Član 211.**Neplaćanje poreza**

(1) Ko prenosom ili otudnjem imovine, gašenjem privrednog subjekta ili na drugi način onemogući naplatu prijavljene poreza propisanog poreznim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine, a iznos obaveze čije se plaćanje izbjegava prelazi 50.000 KM, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

Član 250.**Organizirani kriminal**

(1) Ko učini krivično djelo propisano zakonom Bosne i Hercegovine kao pripadnik grupe za organizirani kriminal, ako za pojedino krivično djelo nije propisana teža kazna, kaznit će se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(2) Ko kao pripadnik grupe za organizirani kriminal učini krivično djelo propisano zakonom Bosne i Hercegovine za koje se može izreći kazna zatvora pet godina ili teža kazna, ako za pojedino krivično djelo nije propisana teža kazna, kaznit će se kaznom zatvora najmanje pet godina.

(3) Ko organizira ili bilo kako rukovodi grupom za organizirani kriminal koja zajedničkim djelovanjem učini ili pokuša krivično djelo propisano zakonom Bosne i Hercegovine, kaznit će se kaznom zatvora najmanje deset godina ili dugotrajnim zatvorom.

(4) Ko postane pripadnik grupe za organizirani kriminal koja zajedničkim djelovanjem učini ili pokuša krivično djelo propisano zakonom Bosne i Hercegovine, ako za pojedino krivično djelo nije propisana teža kazna, kaznit će se kaznom zatvora najmanje jednu godinu.

(5) Pripadnik grupe za organizirani kriminal iz st. 1. do 4. ovog člana koji otkrije tu grupu,

može se osloboediti od kazne.

32. U **Krivičnom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10 i 42/11) relevantne odredbe glase:

Član 261.**Krivotvorene ili uništenje poslovnih ili trgovackih knjiga ili isprava**

(1) Ko u poslovne ili trgovacke knjige, isprave ili spise koje je dužan voditi na osnovu zakona ili drugog propisa unese neistinite podatke ili ne unese neki važan podatak, ili svojim potpisom ili pečatom ovjeri poslovnu ili trgovacku knjigu, ispravu ili spis s neistinitim sadržajem, ili svojim potpisom ili pečatom omogući izradu poslovne ili trgovacke knjige, isprave ili spisa s neistinitim sadržajem,

kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Kaznom iz stava 1. ovog člana kaznit će se ko neistinitu poslovnu ili trgovacku knjigu, ispravu ili spis upotrijebi kao da su istiniti, ili ko uništi, ošteti, prikrije ili na drugi način učini neupotrebljivom poslovnu ili trgovacku knjigu, ispravu ili spis.

33. U **Zakonu o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik BiH" br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09 i 93/09) relevantne odredbe glase:

Član 3. stav 1.

(1) Svako se smatra nevinim za krivično djelo dok se pravomočnom presudom ne utvrdi njegova krivnja.

Član 47.

(1) U toku istrage, branitelj ima pravo da razmatra spise i razgleda pribavljene predmete koji idu u korist osumnjičenom. Ovo pravo se branitelju može uskratiti ako je riječ o spisima i predmetima čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage.

(2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, tužilac će istovremeno s prijedlogom za određivanje pritvora sudiji za prethodni postupak, odnosno sudiji za prethodno saslušanje dostaviti i dokaze bitne za procjenu zakonitosti pritvora i radi obaveštavanja branionca.

Član 131. stav 1.

(1) Pritvor se može odrediti ili produžiti samo pod uslovima propisanim u ovom zakonu i samo ako se isti cilj ne može ostvariti drugom mjerom.

Član 132. stav 1. tačke a), b) i c)

(1) Ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba učinila krivično djelo, pritvor joj se može odrediti:

a) ako se krije ili ako postoje druge okolnosti koje ukazuju na opasnost od bjekstva,

b) ako postoji osnovana bojazan da će uništiti, sakriti, izmijeniti ili krivotvoriti dokaze ili tragove važne za krivični postupak ili ako naročite okolnosti ukazuju da će ometati krivični postupak utjecajem na svjedoke, sačešnike ili prikrivače.

c) ako naročite okolnosti opravdavaju bojazan da će ponoviti krivično djelo ili da će dovršiti pokušano krivično djelo ili da će učiniti krivično djelo kojim prijeti, a za ta krivična djela može se izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna, (...)

VI. Dopustivost

34. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet sporu zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

35. U skladu s članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi

djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

36. U konkretnom slučaju, predmet osporavanja apelacijama je Rješenje Suda BiH broj S1 2 K 010348 14 Kv 2 od 19. septembra 2014. godine, protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporeno rješenje apelanti su primili u periodu od 20. do 25. septembra 2014. godine, a apelacije su podnesene 26. odnosno 30. septembra 2014. godine, pa proizlazi da su podnesene u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacije u odnosu na navode o povredi ovih prava ispunjavaju i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer nisu očigledno (*prima facie*) neosnovane, a ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

37. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

38. Apelanti osporavaju navedena rješenja tvrdeći da su im tim rješenjima prekršena prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. st. 1. tačka c) i 3. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije.

Pravo na ličnu slobodu i sigurnost

39. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

d) Pravo na ličnu slobodu i sigurnost.

Član 5. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Niko ne smije biti lišen slobode izuzev u niže navedenim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:

c. zakonitog hapšenja ili lišenja slobode radi privođenja nadležnoj sudskej vlasti, kada postoji opravdana sumnja da je ta osoba izvršila krivično djelo ili kada postoje valjani razlozi da se osoba spriječi da izvrši krivično djelo ili da, nakon izvršenja krivičnog djela, pobegne;

[...]

3. Svako ko je uhapšen ili lišen slobode prema odredbama stava 1(c) ovog člana mora odmah biti izведен pred sudiju ili drugo službeno lice zakonom ovlašteno da vrši sudsку vlast i mora imati pravo na suđenje u razumnom roku ili na puštanje na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može se uvjetovati garantijama o pojavljivanju na suđenju.

40. U konkretnom slučaju, apelanti su lica koja su lišena slobode i nalazila su se u pritvoru na osnovu odluke redovnog suda o određivanju pritvora, te su se pozvali na kršenje prava na slobodu i sigurnost ličnosti iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije. Apelanti smatraju da im je pravo na slobodu i sigurnost ličnosti prekršeno zato što u postupku određivanja pritvora nije utvrđeno da postoji osnovana sumnja da su počinili krivična djela koja su im stavljenia na teret i zbog kojih im je određen pritvor. S tim u vezi, apelanti su istakli da dokazi na osnovu kojih je utvrđeno postojanje osnovane sumnje kao općeg uvjeta za određivanje pritvora iz člana 132. stav 1. ZKPBiH u odnosu na krivična djela koja im se stavljuju na teret nisu dostavljeni njima i njihovoj odbrani.

Osnovana sumnja i dostavljanje dokaza na osnovu kojih je utvrđeno postojanje osnovane sumnje

41. U vezi s navodima apelanata o povredi prava na slobodu i sigurnost ličnosti, Ustavni sud podsjeća na to da je Evropski sud istakao da standardi koje nameće član 5. stav 1.c. Evropske konvencije predviđaju da je postojanje osnovane sumnje da je lice lišeno slobode počinilo krivično djelo koje mu se stavlja na teret *conditio sine qua non* za određivanje ili produženje pritvora. Međutim, to nakon određenog vremena nije dovoljno, već se mora procijeniti da li za pritvor postoje relevantni i dovoljni razlozi (vidi Evropski sud, *Trzaska protiv Poljske*, presuda od 11. jula 2000. godine, aplikacija broj 25792/94, stav 63). Prema daljnjem stavu Evropskog suda, opravdanost pritvora zavisi i od okolnosti konkretnog slučaja koje moraju biti takve da upućuju na postojanje općeg (javnog) interesa koji je tako važan i značajan da, usprkos presumpciji nevinosti, preteže nad principom poštivanja slobode pojedinca. Također je navedeno da ti standardi ne prepostavljaju da policija, u vrijeme hapšenja, ima dovoljno dokaza koji su potrebni da bi se mogla podići optužnica. Upravo je cilj ispitivanja osumnjičenog lica koje je pritvoreno po osnovu navedenog člana da se unaprijedi daljnja istraga tako da se potvrde ili odbace konkretnе sumnje na kojima se zasnivalo hapšenje. Stoga, kako je ukazao Evropski sud, činjenice koje izazivaju sumnju i koje mogu biti dovoljne u vrijeme lišavanja slobode ne trebaju biti istog nivoa kao one koje su neophodne za odluku u narednim fazama postupka, npr., za podizanje optužnice (vidi Evropski sud, *O'Hara protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 16. oktobra 2001. godine, aplikacija broj 37555/97, tačka 36). Međutim, što se tiče pritvora, Evropski sud je istakao da član 5. stav 1.c. zahtijeva da postoji osnovana a ne iskrena ili *bona fide* sumnja (*ibid*, *Fox, Campbell i Hartley*, tačka 31). Ustavni sud podsjeća i na to da uvažavanje člana 5. stav 3. Evropske konvencije zahtijeva da sudska vlast preispita sva pitanja u vezi s pritvorm, te da odluku o pritvoru donese pozivajući se na objektivne kriterije predviđene zakonom.

42. U pogledu navoda apelanata da im prije određivanja pritvora nisu dostavljeni dokazi koje je Tužilaštvo dostavilo Sudu BiH, Ustavni sud primjećuje da je odredbom člana 47. stav 1. ZKPBiH regulirano kao opće pravilo da branilac osumnjičenog u toku istrage ima pravo pristupa samo onim spisima i dokazima koji su u korist osumnjičenom, ali mu se i to pravo može uskratiti ako je riječ o spisima i predmetima čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage, dok mu je potpuno slobodan pristup spisima i dokazima omogućen nakon podnošenja optužnice, kako je regulirano u stavu 3. tog člana. Ustavni sud, dalje, zapaža da je stavom 2. istog člana propisano da će izuzetno od stava 1. tog člana tužilac istovremeno s prijedlogom za određivanje pritvora sudiji za prethodni postupak, odnosno sudiji za prethodno saslušanje dostaviti i dokaze bitne za procjenu zakonitosti pritvora radi obaveštenja branioca. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zapaža da iz obrazloženja osporenih odluka proizlazi da je Sud BiH, nakon što je izvršio uvid u dokaze koje je dostavilo Tužilaštvo uz prijedlog a koje je decidirano naveo u obrazloženju rješenja, postupio u skladu s odredbama ZKPBiH, te da su apelanti i njihovi branioci, iako im dokazi nisu bili dostavljeni, suprotno apelacionim navodima, bili upoznati, u mjeri neophodnoj za osporavanje odluke o određivanju pritvora, sa sadržajem dokaza na kojima je ta odluka zasnovana. Naime, iz stanja spisa proizlazi da je Sud BiH povodom prijedloga Tužilaštva za određivanje pritvora apelantima održao ročište na kojem su apelanti i njihovi branioci bili upoznati s dokazima na kojima je ta odluka zasnovana, budući da je tužilac prilikom obrazlaganja

prijedloga za pritvor obrazložio i sadržaj dokaza u mjeri u kojoj je to bilo dovoljno da se ciljevi istrage ne dovedu u opasnost. Ustavni sud zapaža da je te navode apelanata Sud BiH razmotrio i u žalbenom postupku, u smislu garancija člana 5. stav 4. Evropske konvencije, te obrazložio zašto je odluka o određivanju pritvora u konkretnom slučaju zakonita, odnosno zašto navodi apelanata ne mogu dovesti do drugačijeg rješenja konkrete pravne stvari. S obzirom na navedeno, te odredbu člana 47. stav 1., prema kojoj se braniocu može uskratiti razmatranje spisa i razgledanje predmeta, ako je riječ o spisima i predmetima čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage, Ustavni sud u okolnostima konkretnog slučaja ne nalazi nikakvu proizvoljnost u postupanju Suda BiH, budući da je iz obrazloženja osporenih odluka evidentno da je, u smislu stava 2. navedenog člana, Tužilaštvo sudiji za prethodno saslušanje dostavilo i dokaze bitne za procjenu zakonitosti pritvora i radi obavlještanja branioca. S druge strane, Ustavni sud zapaža da iz navoda apelacije proizlazi da apelanti praktično traže da im se omogući uvid u sve dokaze koji se tiču merituma spora, što ulazi u okvir garancija iz člana 6. Evropske konvencije, a koji apelantima, u smislu odredbe člana 47. stav 3. ZKPBiH, trebaju biti dostupni nakon podnošenja optužnice. Također, Ustavni sud ukazuje na to da u predmetu broj AP 591/11 nije našao povredu člana 5. stav 4. Evropske konvencije u vezi s primjenom odredbe člana 47. ZKPBiH u situaciji kada su apelanti bili upoznati sa sadržajem dokaza na osnovu kojih im je produžen pritvor (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 591/11 od 7. aprila 2011. godine, dostupna na internet-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). Imajući u vidu navedeno, te podržavajući vlastitu praksu u citiranom predmetu, Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju činjenice u odnosu na koje se podnosi apelacija očigledno ne predstavljaju kršenje prava apelanata na slobodu i sigurnost ličnosti iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije.

43. Ustavni sud zapaža da u konkretnom slučaju iz osporenog rješenja kojim je apelantima određen pritvor proizlazi da je Sud BiH o određivanju pritvora apelantima odlučio nakon održanog ročišta na kojem su saslušani apelanti i drugi osumnjičeni, te njihovi branioci. Dalje, Ustavni sud zapaža da je Sud BiH, suprotno apelacionim navodima, ispitao postojanje osnovane sumnje kao općeg uvjeta za određivanje pritvora prilikom donošenja osporenih rješenja, te je jasno prezentirao dokaze koje je dostavilo Tužilaštvo uz prijedlog za određivanje pritvora, na osnovu kojih je Sud BiH utvrđio postojanje osnovane sumnje. Ustavni sud smatra, suprotno apelacionim navodima, da je u osporenim rješenjima Sud BiH dao vrlo jasno obrazloženje na osnovu kojih dokaza je izveo zaključak o postojanju osnovane sumnje da su apelanti počinili inkriminirane radnje koje su im stavljene na teret, kao općeg uvjeta iz člana 132. stav 1. ZKPBiH za određivanje pritvora, a koje Ustavni sud ne smatra proizvoljnim. Stoga, Ustavni sud smatra da rješenje Suda BiH nije u suprotnosti s odredbama ZKPBiH i Evropske konvencije i da sadrži razloge u pogledu postojanja općeg uvjeta za određivanje pritvora iz člana 132. stav 1. ZKPBiH.

Posebni pritvorski razlozi iz člana 132. stav 1. tačke a), b) i c) ZKPBiH

44. Ustavni sud podsjeća na to da, u skladu sa zakonom, mjera pritvora može biti određena samo kada je, uz postojanje osnovane sumnje da je krivično djelo počinjeno, ispunjen i jedan od posebnih razloga za određivanje pritvora propisan zakonom. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da je u konkretnom slučaju Sud BiH utvrđio da je, osim postojanja osnovane sumnje kao opće pretpostavke za izricanje mjere pritvora apelantima, ispunjen i drugi kumulativni uvjet, odnosno da u

konkretnom slučaju postoje posebni pritvorski razlozi iz člana 132. stav 1. tačke a), b) i c) ZKPBiH.

Poseban pritvorski razlog iz člana 132. stav 1. tačka a) ZKPBiH

45. U pogledu opasnosti od bjekstva iz člana 132. stav 1. tačka a) ZKPBiH, Sud BiH je posebno ocijenio da se istraga vodi zbog teških krivičnih djela za koja su zaprijećene visoke zatvorske kazne, da apelanti posjeduju državljanstvo Republike Hrvatske koja ne izručuje svoje državljanje organima gonjenja drugih država, da apelanti žive u blizini granice s Republikom Hrvatskom, kao i da su vršenjem krivičnih djela, kako se osnovano sumnja, pribavili znacajnu imovinsku korist koja će im omogućiti boravak van države BiH. Ustavni sud zapaža da je u obrazloženju postojanja navedenog pritvorskog razloga Sud BiH općenito i paušalno, u odnosu na sve apelante, bez bilo kakve konkretnizacije razloga u odnosu na pojedine apelante, zaključio da opasnost od bjekstva kao poseban pritvorski razlog postoji u odnosu na sve apelante. Usprkos žalbenim navodima apelanata da zbog njihovih konkretnih ličnih okolnosti ne postoji takva opasnost, te da se isti cilj može postići i blažim mjerama zabrane propisanim zakonom, Sud BiH je smatrao opravdanim da se apelantima pritvor odredi i prema članu 132. stav 1. tačka a) ZKPBiH. U vezi s navedenim, Ustavni sud zapaža da je Evropski sud u predmetu *Stögmüller protiv Austrije* u pogledu određivanja pritvora zbog opasnosti od bjekstva istakao sljedeće: "Kao drugo, tražilo se opravdvanje za nastavak pritvora Stögmüllera oslanjajući se na rizik od njegovog bjekstva. U tom pogledu, navodi se da je Stögmüller mogao očekivati težu kaznu naročito nakon produžetka (...) preliminarne istrage u pogledu drugih djela te da su mu njegova pilotska dozvola i očev avion omogućavali da u inostranstvo ode bilo kada. Mora se primijetiti, u tom pogledu, da do opasnosti od njegovog bjekstva ne dolazi samo zato jer je moguće ili mu je lako preći preko granice (u svakom slučaju, bilo bi dovoljno u tu svrhu da se od njega traži da preda pasoš); mora postojati čitav niz okolnosti, posebno, teška kazna koja se očekuje ili posebno gnušanje optuženog na pritvor, ili nedostatak dobro uspostavljenih veza u zemlji, koje bi mogli biti razlog da se pretpostavi da bi posljdice i opasnosti leta bile manje zlo za njega od samog nastavka izdržavanja pritvora. Ali njegovo ponašanje jasno pokazuje da to nije bila njegova situacija." (vidi Evropski sud, *Stögmüller protiv Austrije*, presuda od 10. novembra 1969. godine, aplikacija broj 1601/62, tačka 15). U predmetu *Letellier protiv Francuske*, Evropski sud je u pogledu opasnosti od bjekstva ocijenio da je podnositeljica predstavke majka maloljetne dejce i direktorica kompanije koja predstavlja njen jedini izvor prihoda. U odluci je navedeno: "Kako opasnost od bjekstva nije bila očigledna od samog početka, date odluke su sadržavale neadekvatne navode o razlozima utoliko što nisu spomenute okolnosti podobne za utvrđenje takve opasnosti." (vidi Evropski sud, *Letellier protiv Francuske*, presuda od 26. juna 1991. godine, aplikacija broj 12369/86, tačka 41). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da u odnosu na citirani pritvorski razlog Sud BiH u obrazloženju osporenih rješenja nije ponudio relevantne i dovoljne razloge u odnosu na apelante pojedinačno, za zaključak zasnovan na činjenicama koje mogu pokazati da se zaista radi o riziku bjekstva apelanata i da je pritvor neophodno odrediti i prema tom zakonskom osnovu. Stoga, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju prekršeno pravo apelanata na zakonit pritvor zagarantiran članom 5. st. 1.c. i 3. Evropske konvencije u odnosu na pritvorski razlog opasnost od bjekstva.

Poseban pritvorski razlog iz člana 132. stav 1. tačka b)

ZKPBiH

46. Sud BiH je utvrdio da postoji koluzijska opasnost kao pritvorski osnov iz člana 132. stav 1. tačka b) ZKPBiH. S tim u vezi, Ustavni sud zapaža da je Sud BiH ukazao na to da se u konkretnom slučaju radi o obimnoj i složenoj istrazi koja obuhvata veći broj osumnjičenih, da se radi o njihovoj međusobnoj povezanosti, da je potrebno saslušati veći broj svjedoka, da određeni broj saučesnika i svjedoka tek treba da budu pronađeni i ispitani, kao i da treba pribaviti materijalne dokaze, među kojim su i oni za koje odbrana apelanata tvrdi da su uništeni, a Tužilaštvo ima saznanja da su sakriveni. Ustavni sud smatra da je Sud BiH argumentirano obrazložio razloge iz kojih proizlazi da postoje naročite okolnosti koje ukazuju na to da bi apelanti boravkom na slobodi mogli ometati istragu utjecanjem na svjedoce i saučesnike i ometanjem prikupljanja materijalnih dokaza. U navedenim zaključcima Suda BiH u pogledu navedenog posebnog pritvorskog razloga, s obzirom na činjenice konkretnog predmeta, Ustavni sud ne nalazi nikakvu proizvoljnost, te smatra da okolnosti konkretnog slučaja upućuju na postojanje važnog i značajnog općeg interesa koji preteže nad principom poštivanja prava na slobodu pojedinca. Stoga, Ustavni sud zaključuje da su apelanti i drugi osumnjičeni u konkretnom slučaju lišeni slobode u postupku propisanom zakonom, kada postoji opravdana sumnja da su izvršili krivično djelo i kada je ispunjen poseban pritvorski razlog propisan članom 132. stav 1. tačka b) ZKPBiH. Međutim, Ustavni sud naglašava da pritvor određen prema navedenom zakonskom osnovu ne može neograničeno dugo trajati, odnosno prikupljanje dokazne grade mora biti završeno u razumnom vremenu. S tim u vezi, Ustavni sud uočava da je apelantima Jozi Sliškoviću i Mirjani Šakota rješenjem Suda BiH od 2. oktobra 2014. godine (osam dana prije isteka vremena na koje je pritvor bio određen osporenom rješenjem) ukinut pritvor i da su pušteni na slobodu uz određivanje mjera zabrane. Apelantima Jerku Ivankoviću Lijanoviću, Slavi Ivankoviću Lijanoviću i Miloradu Bahilju rješenjem od 24. oktobra 2014. godine ukinut pritvor i pušteni su na slobodu uz određivanje mjera zabrane iz čl. 126. i 126.a. ZKPBiH.

Poseban pritvorski razlog iz člana 132. stav 1. tačka c)

ZKPBiH

47. Prema članu 132. stav 1. tačka c) ZKPBiH, pritvor se može odrediti pod uvjetom da postoji osnovana sumnja da je određeno lice učinilo krivično djelo, ako naročite okolnosti opravdavaju bojazan da će ponoviti krivično djelo ili da će dovršiti pokušano krivično djelo ili da će učiniti krivično djelo kojim prijeti, a za ta krivična djela može se izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna. U vezi s navedenim pritvorskim razlogom, Ustavni sud zapaža da je Sud BiH utvrdio da je u konkretnom slučaju ispunjen objektivni uvjet koji se tiče visine zaprijećene kazne (kazna zatvora od tri godine ili teža kazna), kao i da postoje naročite okolnosti koje opravdavaju određivanje pritvora i prema članu 132. stav 1. tačka c) ZKPBiH. Kao naročite okolnosti Sud BiH je u konkretnom slučaju smatrao prirodu djela, brojnost radnji izvršenja, kontinuiranosti u njihovom preduzimanju, te dugi period u kojem su radnje preduzimane planski i organizirano, prema jedinstvenom obrascu, mrežu kontakata i čvrstu povezanost apelanata kako međusobno tako i s članovima grupe. Sud BiH je utvrdio da neka od pravnih lica prema navedenom

ustaljenom obrascu i dalje posluju, a što sve zajedno, prema mišljenju Suda BiH, ukazuje na opasnost da će apelanti, ako budu pušteni na slobodu, prema ustaljenom obrascu ponoviti krivična djela zbog kojih se vodi predmetna istraga.

48. Ustavni sud zapaža da Sud BiH, utvrđujući naročite okolnosti u konkretnom slučaju, nije ponudio relevantne i dovoljne razloge koji mogu objektivno opravdati zaključak da će apelanti puštanjem na slobodu nastaviti s vršenjem krivičnih djela. Takoder, Ustavni sud zapaža da Sud BiH nije naveo razloge zašto je smatrao neosnovanim zahtjev apelanata za određivanje blažih mjera zabrane. Ustavni sud zapaža da se u konkretnom slučaju prije radi o gomilanju razloga za određivanje pritvora nego o argumentiranim razlozima za određivanje pritvora prema navedenom zakonskom osnovu. Sud BiH je svojim naknadnim radnjama (rješenjima o ukidanju pritvora) potvrdio da je u konkretnom slučaju opravdano određivanje mjera zabrane apelantima. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je povrijeđeno pravo apelanata na zakonit pritvor zagarantiran članom 5. st. 1.c. i 3. Evropske konvencije koji je određen na osnovu člana 132. stav 1. tačka c) ZKPBiH.

Ukidanje pritvora

49. Apelantima Jozi Sliškoviću i Mirjani Šakota je rješenjem Suda BiH od 2. oktobra 2014. godine, a apelantima Jerku Ivankoviću Lijanoviću, Slavi Ivankoviću Lijanoviću i Miloradu Bahilju rješenjem od 24. oktobra 2014. godine ukinut pritvor i pušteni su na slobodu uz određivanje mjera zabrane iz čl. 126. i 126.a. ZKPBiH.

Prepostavka nevinosti

50. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:
Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

51. Član 6. st. 1. i 2. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom.

2. Svako ko je optužen za krivično djelo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže.

52. Apelanti u apelaciji navode i povredu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije. S tim u vezi, Ustavni sud zapaža da je Evropski sud u predmetu *Peša protiv Hrvatske* iznio sljedeći stav: "Sud ponavlja da je predmнijeva nevinosti upisana u stavku 2. članka 6. jedan od elemenata poštenog kaznenog suđenja koje se traži u stavku 1. (...). U svom relevantnom aspektu članak 6. stavak 2. ima za cilj spriječiti podrivanje poštenog suđenja izjavama koje prejudiciraju, a dane su u bliskoj vezi s postupkom (...). Njime se zabranjuje preuranjeno izražavanje (...) samoga suda mišljenja da je osoba 'optužena za kazneno djelo' kriva prije nego joj je to dokazano prema zakonu (...) ali također obuhvaća i izjave državnih dužnosnika koje ohrabruju javnost da vjeruje da je osumnjičenik kriv i prejudiciraju ocjenu činjenica (...) nadležne sudske vlasti (...)", (vidi Evropski sud, *Peša protiv Hrvatske*, presuda od 8. aprila 2010. godine, aplikacija broj 40523/08, stav 138).

53. Za razliku od člana 6. stav 1. Evropske konvencije, povreda prepostavke nevinosti se ne ocjenjuje na osnovu postupka u cjelini, već kao zaseban procesni nedostatak. Pri tome se naglasak stavlja na frazu o kojoj je riječ i to

kumulativnom analizom sljedećih triju elemenata: a) procesna faza i kontekst u kojem je izjava data, b) njena tačna formulacija i c) njeno značenje (vidi Evropski sud, *Daktaras protiv Litvanije*, presuda od 10. oktobra 2000. godine, aplikacija broj 42095/98). Izjave kojima se izražava sumnja u vrijeme pretpretresne istrage ne predstavljaju kršenje pretpostavke nevinosti. Čak i formulacije koje sadrže vrlo eksplicitne izraze kao što je "krivica" i "dokazana" ne moraju predstavljati kršenje člana 6. stav 2. ako u određenom kontekstu, posebno ukoliko nisu bile namijenjene medijima ili javnosti, mogu razumno da znače ukazivanje na nešto drugo, naprimjer, kada takva izjava samo ukazuje na to da je tužilac uvjeren da ima dovoljno dokaza na osnovu kojih je moguće preći iz faze istrage u fazu sudeњa (*op. cit.*, *Daktaras protiv Litvanije*, tačke 41-45).

54. Povredu navedenog prava apelanti vide u činjenici da iz leksičko-sintaktičke konstrukcije citiranih fraza (dijelova rečenica) proizlazi zaključak da je Sud BiH uvjeren i to van razumne sumnje da su apelanti počinili krivična djela koja su im stavljena na teret. Ustavni sud zapaža da su apelanti u prilog svojim tvrdnjama u apelaciji citirali odredene fraze. U odnosu na citirani navod koji glasi: "(...) nego i sami osumnjičena Šakota i Galić, ali i ostali osumnjičeni koji su u dogovoru i po uputama organizatora, obavljali kriminalne aktivnosti", Ustavni sud uočava da je taj navod sadržan u rečenici koja glasi: "Osumnjičena Šakota Mirjana je vlasnica knjigovodstvene firme 'Kora fin', koja je vodila knjigovodstvo za sva pravna lica uključena u vršenje kriminalnih radnji obuhvaćenih predmetnom istragom, a u kojem pravnom licu je bio zaposlen i Galić Mirko, te se može osnovano pretpostaviti da je istima dostupna odredena finansijska dokumentacija za čije uništenje interes imaju ne samo organizatori grupe, članovi porodice Ivanković Lijanović, koji su kako se osnovano sumnja, stvarni vlasnici pravnih lica čije poslovanje je predmet ove istrage, nego i sami osumnjičena Šakota i Galić, ali i ostali osumnjičeni koji su u dogovoru i po uputama organizatora, obavljali kriminalne aktivnosti". U odnosu na ostale citirane dijelove rečenica, Ustavni sud je izvršio uvid u cjelovite rečenice i odjeljke osporenih rješenja u kojima su sadržane citirane fraze.

55. U vezi s navedenim, Ustavni sud primjećuje da je tačna konstatacija apelanata da postoje citirane fraze (kao dijelovi rečenice) u rješenju o određivanju mjere pritvora. Međutim, Ustavni sud, također, zapaža da je sud u osporenim rješenjima obrazlagao osnovanu sumnju da su apelanti počinili krivična djela kao preduvjet za određivanje mjere pritvora. Sud BiH nigdje u rješenjima nije naveo bilo kakvu tvrdnju vezanu za apelante, a da prije nije nije postojala odrednica "osumnjičeni" i "osnovana sumnja da je (...) ili "kako se osnovano sumnja", iz čega Ustavni sud zaključuje da navedenim izražavanjem Sud BiH nije prejudicirao krivnju apelanata na bilo koji način. Ustavni sud je ocijenio i da se konkretni postupak nalazi u fazi istrage, da su citirane fraze sadržane u kontekstu rješenja kojima se utvrđuje osnovana sumnja da su apelanti kao osumnjičeni počinili krivična djela, kao i da osporena rješenja nisu namijenjena medijima i javnosti. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra navode apelanata o povredi prava na pravično sudeњe iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije neosnovanim (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 580/07 od 24. juna 2009. godine, dostupna na internet-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

56. Ustavni sud zaključuje da nije povrijedeno pravo apelanata iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije.

VIII. Zaključak

57. Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. st. 1.c. i 3. Evropske konvencije u odnosu na posebne pritvorske razloge iz člana 132. stav 1. tačke a) i c) ZKPBiH kada odluka o određivanju pritvora ne sadrži dovoljne i razumne razloge za zaključak da je opravданo apelantima odrediti pritvor prema navedenim zakonskim osnovama.

58. Nije povrijedeno pravo apelanata iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. st. 1.c. i 3. Evropske konvencije u odnosu na poseban pritvorski razlog iz člana 132. stav 1. tačka b) ZKPBiH kada odluka o određivanju pritvora sadrži dovoljne i jasne razloge za određivanje pritvora prema tom zakonskom osnovu i kada je pritvor prema tom osnovu trajao ograničeno vrijeme.

59. Ustavni sud zaključuje da nije povrijedeno pravo apelanata na pretpostavku nevinosti iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije kada je sud u rješenjima o određivanju pritvora u odnosu na apelante koje je označavao kao osumnjičene utvrdio samo postojanje osnovane sumnje da su počinili krivična djela za koja su osumnjičeni, a što je preduvjet za određivanje mjere pritvora, a takvim izražavanjem nije na bilo kakav način prejudicirao krivnju apelanata.

60. Na osnovu člana 59. st. (1), (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

61. S obzirom na činjenicu da su svi apelanti pušteni iz pritvora, a da su apelanti Jozo Slišković i Mirjana Šakota odustali od zahtjeva, nije potrebno razmatrati zahtjev apelanata za donošenje privremene mjere.

62. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj AP 4309/14, rješavajući apelaciju **Jerka Ivankovića Lijanovića i dr.**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1), (2) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 22/14 i 57/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, dopredsjednik
Seada Palavrić, dopredsjednica
Mato Tadić, sudac
Mirsad Ćeman, sudac
Zlatko M. Knežević, sudac
na sjednici održanoj 18. prosinca 2014. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU¹

Djelomično se usvajaju apelacije **Jerka Ivankovića Lijanovića, Slave Ivankovića Lijanovića, Milorada Bahilja, Jozu Sliškovića i Mirjane Šakota**.

Utvrđuje se povreda članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. st. 1.c. i 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u dijelu Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 010348 14 Kv 2 od 19. rujna 2014. godine, koje se odnosi na posebne pritvorske razloge iz članka 132. stavak 1. točke a) i c) Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine.

¹ Odluka objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 8/15

Odbijaju se kao neutemeljene apelacije **Jerka Ivankovića Lijanovića, Slave Ivankovića Lijanovića, Milorada Bahilja, Jozo Sliškovića i Mirjane Šakota** podnesene protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 010348 14 Kv 2 od 19. rujna 2014. godine i Rješenja broj S1 2 K 010348 14 Krn 6 od 12. rujna 2014. godine u odnosu na ostale aspekte članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. st. 1.c. i 3. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i u odnosu na članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. stavak 2. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Jerko Ivanković Lijanović, Slavo Ivanković Lijanović, Milorad Bahilj, Jozo Slišković i Mirjana Šakota (u dalnjem tekstu: apelanti), koje zastupaju odvjetnici Nada Dalipagić iz Mostara, Davor Šilić iz Mostara i Jerko Čilić iz Ljubuškog, podnijeli su 26. odnosno 30. rujna 2014. godine apelacije Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Sud BiH) broj S1 2 K 010348 14 Kv 2 od 19. rujna 2014. godine i Rješenja Suda BiH broj S1 2 K 010348 14 Krn 6 od 12. rujna 2014. godine. Apelanti su, također, podnijeli zahtjev za donošenje privremene mjere kojom bi Ustavni sud naložio puštanje na slobodu apelanata s izdržavanja mjere pritvora određenog navedenim rješenjima Suda BiH do donošenja odluke o apelacijama.

2. Apelacije su registrirane pod br. AP 4309/14, AP 4325/14 i AP 4328/14.

3. Apelant Jerko Ivanković Lijanović je 5. studenog 2014. godine posredstvom odvjetnice Vasvije Vidović povukao dopunu apelacije broj AP 4309/14, koju je podnio 10. listopada 2014. godine.

4. Apelanti Jozo Slišković (AP 4325/14) i Mirjana Šakota (AP 4328/14) posredstvom odvjetnika Jerka Čilića povukli su 13. studenog 2014. godine zahtjev za donošenje privremene mjere.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

5. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH i Tužiteljstva Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Tužiteljstvo) zatražena je 14. listopada 2014. godine dostava odgovora na apelacije.

6. Sud BiH i Tužiteljstvo dostavili su odgovore na apelaciju 23. i 29. listopada 2014. godine.

7. S obzirom na to da je Ustavnom судu dostavljeno više apelacija iz njegove nadležnosti koje se odnose na istu činjeničnu i pravnu osnovu, Ustavni sud je, sukladno članku 32. stavku (1) Pravila Ustavnog suda, donio odluku o spajjanju predmeta br. AP 4309/14, AP 4325/14 i AP 4328/14, u kojima će se voditi jedan postupak i donijeti jedna odluka pod brojem AP 4309/14.

III. Činjenično stanje

8. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenta predočenih Ustavnom судu mogu se sumirati na sljedeći način.

9. Rješenjem Suda BiH broj S1 2 K 010348 14 Krn 6 od 12. rujna 2014. godine apelantima i drugim osumnjičenim određen je pritvor zbog postojanja osnovane sumnje da su počinili kazneno djelo organiziranog kriminala iz članka 250. Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu:

KZBiH), u vezi s kaznenim djelima porezne utaje ili prevare iz članka 210. KZBiH i neplaćanja poreza iz članka 211. KZBiH, pranja novca iz članka 209. KZBiH i krivotvoreњa ili uništavanja poslovnih ili trgovачkih knjiga ili isprava iz članka 261. stavak 2. Kaznenog zakona Federacije BiH (u dalnjem tekstu: KZFBiH). Pritvor je mogao trajati najduže jedan mjesec od dana lišenja slobode i to do 10. listopada 2014. godine zbog razloga propisanih člankom 132. stavak 1. točke a), b) i c) Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: ZKPBiH).

10. U obrazloženju rješenja je navedeno da je Tužiteljstvo 11. rujna 2014. godine podnijelo prijedlog za određivanje pritvora apelantima zbog postojanja osnovane sumnje da su počinili kaznena djela koja im se stavljuju na teret, a da je 12. rujna 2014. godine Tužiteljstvo dostavilo dopunu prijedloga u kojem je nabrojalo i dostavilo dokumentaciju kao dokaze koji potkrepljuju tvrdnje Tužiteljstva iznesene u prijedlogu za određivanje pritvora (dokazi su navedeni na stranici 3. rješenja). Sud BiH je naveo da je, nakon što je pred sudom iznijelo prijedlog za određivanje pritvora, Tužiteljstvo istaklo da se ne protivi tome da se u sudskoj odluci opisu dostavljeni dokumenti, te da ima cilj završiti istragu u razumnom roku, nakon čega će navedena dokumentacija biti dostupna obrani apelanata. Sud BiH je u obrazloženju istakao da se u odnosu na prijedlog Tužiteljstva za određivanje pritvora očitovala obrana apelanata.

11. U pogledu postojanja osnovane sumnje da su apelanti počinili kaznena djela koja su im stavljenja na teret, Sud BiH je utvrdio da iz dokaza Tužiteljstva dostavljenih uz prijedlog za određivanje pritvora kao i ostalih dokaza sadržanih u istražnom spisu predmeta, prema ocjeni Suda BiH, proizlazi osnovana sumnja da su apelanti Jerko Ivanković Lijanović i Slavo Ivanković Lijanović kao suvlasnici pravne osobe "Lijanovići" d.o.o. Široki Brijeg, a to svojstvo je do 2. ožujka 2010. godine, do istupa iz te pravne osobe, imao i osumnjičeni Jozo Ivanković Lijanović, organizirali i rukovodili skupinom za organizirani kriminal, u smislu članka 1. stavak 20. KZBiH, kojoj su pristupili apelanti Milorad Bahilj, Jozo Slišković i Mirjana Šakota kao i M. I. L., V. I., Ž. M., Z. I., D. K., M. Č., S. I. L. i M. G. Prema ocjeni Suda BiH, postoji osnovana sumnja da je spomenuta skupina počinila kaznena djela koja su im stavljenja na teret.

12. Sud BiH je naveo da iz dostavljenih dokaza proizlazi da su apelanti Jerko Ivanković Lijanović, Slavo Ivanković Lijanović i osumnjičeni Jozo Ivanković Lijanović, s ciljem vršenja navedenih kaznenih djela, a uz prethodni dogovor, kako se osnovano sumnja, organizirali osnivanje pravne osobe MI-MO d.o.o. Mostar, "Farmer" d.o.o. Široki Brijeg, "Farmko" d.o.o. Široki Brijeg i "ZD.I.-Produkt" d.o.o. Široki Brijeg s minimalnim osnivačkim ulogom od 2.000,00 KM, s kojima zaključuju ugovore o zakupu poslovnih prostorija i proizvodnih pogona, te, kako to proizlazi iz izvješća Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA) od 3. rujna 2014. godine, daju pravo korištenja licence, procijenjene vrijednosti na preko sedam miliona KM, bez naknade, i organiziraju poslovanje tako što je pravna osoba "Lijanovići" d.o.o. Široki Brijeg, kako se osnovano sumnja, na spomenute pravne osobe u cijelosti prenijela svoju proizvodnju, sa ili bez naknade, za razdoblja za koja su te pravne osobe poslovale, a u kojim se kao osnivači i ravnatelji pojavljuju osobe koje su ili rodbinski povezane ili su bili uposlenici u nekoj od tvrtki "Lijanovići". Dalje je navedeno da na povezanost navedenih pravnih osoba ukazuje činjenica da spomenute pravne osobe posluju izvjesno razdoblje, zatim prestaju s radom, prodaju sve zalihe sirovina, repromaterijala i opreme novoj pravnoj osobi na koju ugovorom o cesiji prenose i svoja potraživanja i obvezu, izuzev poreznih. Nova pravna

osoba, kako se prema mišljenju Suda BiH osnovano sumnja, nastavlja obavljati djelatnost u istim poslovnim prostorijama koje su u vlasništvu pravne osobe "Lijanovići", na temelju ugovora o zakupu koji suvlasnici pravne osobe "Lijanovići" zaključuju s osobom ovlaštenom za zastupanje u toj novoj pravnoj osobi, u pravilu istog dana kada raskidaju ugovor s prethodnom pravnom osobom, i koja nastavlja poslovanje prethodne pravne osobe preuzimajući i uposlene. Dalje je utvrđeno da iz izvješća o provedenoj istrazi proizlazi da se prilikom preuzimanja djelatnosti nove pravne osobe mijenja samo naziv pravne osobe, a ne i stvarni vlasnik. Međutim, kako je dalje navedeno, zbog prestanka obavljanja djelatnosti prethodne pravne osobe, te neizmirenih kreditnih obveza, računi ranijih pravnih osoba kao poreznih obveznika za iznose prijavljenog, a neplaćenog PDV-a, blokirani su, a kako oni ne posjeduju više ni imovinu ni bilo kakva sredstva, isključena je mogućnost prinudne naplate. Zbog navedenog, kako je naveo Sud BiH, osnovano se sumnja da je realizirana utaja poreza u višemilijunskim iznosima. Sud BiH je na str. od 15. do 19. rješenja naveo dokaze iz kojih, prema ocjeni Suda BiH, proizlazi osnovana sumnja da su apelanti kao članovi skupine za organizirani kriminal u kojoj su imali određene uloge kao vlasnici ili ravnatelji predmetnih pravnih osoba počinili kaznena djela koja im se stavljuju na teret. Sud BiH je istakao da iz dokumentacije navedenih pravnih osoba proizlazi osnovana sumnja da navedeni način organiziranja proizvodnje nije bio samo usmjeren na neplaćanje PDV-a, već i na stjecanje prava na povrat PDV-a prema izlaznim fakturama koje su ispostavljaće prethodne tvrtke. Nove pravne osobe ("Farmer" d.o.o. Široki Brijeg, "Farmko" d.o.o. Široki Brijeg, "ZD.I-Produkt" d.o.o. Široki Brijeg) koje preuzimaju proizvodnju prihvaćaju fakture s obračunatim PDV-om prethodnih tvrtki koje prestaju postojati, iako je u pitanju neoporezivi prijenos istog proizvodnog procesa, na temelju kojih su ostvarili pravo na povrat PDV-a.

13. Imajući u vidu odredbe članka 47. ZKPBiH, Sud BiH je zaključio da je Tužiteljstvo u konkretnom slučaju postupilo u cijelosti sukladno navedenoj zakonskoj odredbi dostavivši dokaze koji potkrepljuju prijedlog za određivanje pritvora, radi procjene zakonitosti pritvora, a o čemu su obaviješteni i apelanti i njihovi branitelji. S obzirom na to da je riječ, kako je utvrđio Sud BiH, o dokazima za koje je Tužiteljstvo ocijenilo da bi njihovo otkrivanje obrani u konkretnoj fazi postupka moglo ugroziti ciljeve istrage, Sud BiH je, na zahtjev Tužiteljstva, postupio sukladno odredbi članka 47. stavak 1. ZKPBiH, odnosno braniteljima je uskratio uvid u dokaze. Dalje je istaknuto da je Tužiteljstvo u obražlaganju prijedloga za pritvor obrazložilo i sadržaj dokaza u mjeri u kojoj ne bi bili ugroženi ciljevi istrage.

14. Sud BiH je zaključio da iz prezentiranih činjenica proizlazi zaključak da postoji dovoljno dokaza za postojanje osnovane sumnje da su apelanti učinili radnje koje im se stavljuju na teret, a što je osnovni uvjet za određivanje pritvora.

15. U odnosu na posebne pritvorske razloge iz članka 132. stavak 1. točka a) ZKPBiH, Sud BiH je utvrđio da u konkretnoj fazi postupka postoji opasnost od bjejkstva, te je s tim u vezi ocijenio utemeljenim prijedlog Tužiteljstva za određivanje pritvora prema navedenoj odredbi. Sud BiH je imao u vidu da svi apelanti, uz državljanstvo BiH, imaju i državljanstvo Republike Hrvatske, koja prema svojim ustavnim jamstvima ne izručuje svoje državljane radi procesuiranja u drugim državama, kao i da navedena okolnost sama po sebi ne predstavlja razlog za pritvor po toj osnovi. Međutim, Sud BiH je smatrao da je navedenu okolnost posjedovanja državljanstva Republike Hrvatske nužno promatrati u vezi s ostalim okolnostima. Istaknuto je da se istraga vodi zbog teških

kaznenih djela za koja su zaprijećene visoke zatvorske kazne, te da bi apelanti suočeni s dokazima na kojima se temelji osnovana sumnja da su počinili kaznena djela koja im se stavljuju na teret mogli, u namjeri da onemoguće uspješno okončanje istrage, a time i eventualno daljnje kazneno procesuiranje, boravak na slobodi iskoristiti za bjejkstvo u susjednu državu i na taj način bi postali nedostupni tijelima kaznenog gonjenja BiH. Sud BiH je naveo da apelanti žive u blizini granice s Republikom Hrvatskom, te da su, kako se osnovano sumnja, vršenjem kaznenih djela pribavili značajnu imovinsku korist, što, prema ocjeni Suda BiH, ukazuje na mogući nesmetan boravak i egzistenciju izvan BiH. Ocenjujući sve navedeno, Sud BiH je našao utemeljenim prijedlog Tužiteljstva za određivanje pritvora prema članku 132. stavak 1. točka a) ZKPBiH.

16. U odnosu na poseban pritvorski razlog iz članka 132. stavak 1. točka b) ZKPBiH, Sud BiH je utvrđio da su ispunjeni uvjeti koje propisuje ta odredba jer postoji osnovana bojazan da će apelanti boravkom na slobodi i utjecajem na svjedočeku uništiti, sakriti, izmijeniti ili krivotvoriti dokaze i tragove važne za kazneni postupak. Sud BiH je posebno ocijenio prirodu kaznenih djela zbog kojih se vodi istraga, činjenicu da su djela počinjena u okviru organizirane skupine koja je djelovala duže razdoblje, a čiji su članovi usko povezani rodbinski ili dugogodišnjim poslovnim vezama. Dalje je istaknuto da u rasvjetljavanju kaznenih djela Tužiteljstvo provodi obimnu i kompleksnu istragu i poduzima napore na osiguranju dokaza koji bi mogli biti od odlučujućeg značaja za njezino uspješno okončanje, te da u konkretnom slučaju dokaze od nesumnjive važnosti čini dokumentacija o poslovanju predmetnih pravnih osoba, a koja može biti predmet uništenja. Da bi se razjasnila činjenica o postojanju ili nepostojanju dokumentacije tvrtke MI-MO d.o.o. Mostar, koja je bila uskladištena u prostorijama tvrtke "Velmos", posebno zbog toga što su oprečne tvrdnje Tužiteljstva i obrane apelanata o toj činjenici (obrana navodi da je dokumentacija uništena prilikom urušavanja objekta pod teretom snijega, a Tužiteljstvo izražava sumnju da takva dokumentacija postoji i da je sakrivena, što potkrepljuje činjenicom da se javio svjedok s podacima o toj dokumentaciji), navedeno je da je nužno osigurati uvjete i sprječiti svaki utjecaj na mogućnost iznalaženja te dokumentacije. U odnosu na apelanticu Mirjanu Šakota koja je vlasnica knjigovodstvene tvrtke "Kora fin" koja je vodila knjigovodstvo za sve pravne osobe uključene u vršenje kriminalnih radnji obuhvaćenih istragom, Sud BiH je zaključio da se može utemeljeno pretpostaviti da je apelantici dostupna određena financijska dokumentacija, za čije uništenje imaju interes ne samo organizatori skupine, članovi obitelji Ivanković Lijanović koji su, kako se osnovano sumnja, stvarni vlasnici pravnih osoba čije je poslovanje predmet konkretne istrage, nego i sama apelantica i ostali osumnjičeni koji su u dogovoru i prema uputama organizatora obavljali kriminalne aktivnosti.

17. Sud BiH je naveo da je Tužiteljstvo u prijedlogu za određivanje pritvora utemeljeno ukazalo na to da je u nastavku istrage planirano saslušanje velikog broja svjedoka o okolnostima poslovanja predmetnih pravnih osoba, tj. saslušanje oko 100 svjedoka. S obzirom na to da priroda kaznenih djela upućuje na involviranost većeg broja osoba u njihovo izvršenje, prema ocjeni Suda BiH, nužno je sprječiti da apelanti, prije nego što izjave navedenih potencijalnih svjedoka ili osumnjičenih budu osigurane, stupe u kontakt s tim osobama, te utječu na svjedoke da daju iskaze na određeni način, a s ciljem isključivanja ili umanjivanja svoje kaznene odgovornosti. Prema ocjeni Suda BiH, navedeno se sa sigurnošću može osigurati u konkretnoj fazi istrage jedino zadržavanjem apelanata u pritvoru.

18. Ocenjujući fazu u kojoj se istraga nalazi, kao i činjenicu da Tužiteljstvu tek predstoji obiman proces osiguranja dokaza, odnosno saslušanja svjedoka i provođenja drugih radnji dokazivanja, na što je Tužiteljstvo ukazalo samim prijedlogom, Sud BiH nalazi da je u konkretnom momentu nužno poduzeti sve potrebne korake kako bi se zaštitio kazneni postupak, odnosno kako bi se osiguralo nesmetano i efikasno vođenje i okončanje istrage u konkretnoj kaznenopravnoj stvari. S tim u vezi, Sud BiH nalazi potrebnim istaći i da je u toj fazi postupka, kada je sasvim očito da dokazi u postupku još uvijek nisu osigurani, stupanj uvjerenja koji mora postojati u odnosu na egzistiranje okolnosti koje ukazuju na opravdanost mjere pritvora zbog razloga propisanih u članku 132. stavak 1. točka b) ZKPBiH zasigurno manji u odnosu na onaj stupanj bojazni koji mora postojati u dalnjem tijeku postupka, odnosno nakon okončanja istrage.

19. Sud BiH je utvrdio da je utemeljen i prijedlog Tužiteljstva za određivanje pritvora apelantima i na temelju posebnog pritvorskog razloga propisanog u članku 132. stavak 1. točka c) ZKPBiH. U pogledu objektivnog uvjeta propisanog navedenom zakonskom odredbom, a koji se tiče visine zaprijećene kazne, Sud BiH je utvrdio da je taj uvjet nesumnjivo ispunjen, jer se protiv apelanata vodi istraga zbog djela za koja se može izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna. U pogledu naročitih okolnosti, a što predstavlja drugi uvjet koji kumulativno mora biti ispunjen, Sud BiH je, rukovodeći se svojim diskrecijskim pravom za utvrđivanje i vrednovanje tih okolnosti, utvrdio da sve okolnosti konkretnog slučaja koje se ogledaju u prirodi djela, brojnosti radnji izvršenja, kontinuiranosti u njihovom poduzimanju, mreži kontakata i čvrsto povezanosti kako međusobno tako i s članovima skupine, te njihovoj ulozi u samoj skupini, imaju karakter naročitih okolnosti koje ukazuju na postojanje interakcijske opasnosti apelanata.

20. Sud BiH je zaključio da je imao u vidu prirodu i način izvršenja kaznenih djela kojih se protiv apelanata vodi istraga, te činjenicu da su, kako se osnovano sumnja, djelovali kao skupina za organizirani kriminal, da su duže razdoblje (od 2006. do 2011. godine), na temelju pomno planiranih i pripremnih aktivnosti, vrbovali osobe koje bi djelovale kao ravnatelji pravnih osoba, stalno osnivali pravne osobe na način da nakon što jedna pravna osoba prestane obavljati djelatnost, organizatori su istodobno sklapali ugovor sa sljedećom pravnom osobom, pri čemu je svaka sljedeća pravna osoba od prethodne preuzeimala proizvodni pogon, zatećene zalihe roba, gotovih proizvoda, sirovina, repromaterijala i opreme, uz izdavanje faktura s obračunatim izlaznim PDV-om, te s istim uposlenim djelatnicima nastavljala obavljati istu djelatnost u kontinuitetu. Upravo kontinuiranost u vršenju kaznenopravnih radnji, njihova brojnost, te dugo razdoblje u kojem su radnje poduzimane planski i organizirano, prema jedinstvenom obrascu, s točno određenim ulogama koje je obavljao svaki od članova skupine u dogовору s organizatorima, prema ocjeni Suda BiH, ukazuje na iskazanu upornost u vršenju kaznenih djela. S obzirom na to da neke od pravnih osoba prema tom ustaljenom obrascu i dalje posluju (kako to Tužiteljstvo ističe u prijedlogu za određivanje pritvora, pravna osoba "ZD.I-Produkt" d.o.o. Široki Brijeg iznajmila je proizvodni pogon i djelatnike novoosnovanoj pravnoj osobi "Alpen-mit" d.o.o. Široki Brijeg), što sve, prema ocjeni Suda BiH, ukazuje na opasnost da će apelanti, ako budu pušteni na slobodu, nastaviti s vršenjem kriminalnih aktivnosti na opisani način, odnosno osnivanjem novih pravnih osoba prema ustaljenom obrascu ponoviti kaznena djela zbog kojih se vodi istraga. Zaključeno je da je zbog navedenog nužno apelantima odrediti pritvor i prema članku 132. stavak 1. točka c) ZKPBiH.

21. Protiv navedenog rješenja apelanti su se žalili Sudu BiH, koji je u Vijeću od troje sudaca (u dalnjem tekstu: Vijeće) donio Rješenje broj S1 2 K 010348 14 Kv 2 od 19. rujna 2014. godine, kojim je žalbe apelanata odbio kao neutemeljene.

22. U obrazloženju rješenja je navedeno da je Vijeće u žalbenom postupku razmotrilo argumente navedene u žalbi apelanata, zatim dostavljeni odgovor Tužiteljstva, te je ispitalo pobijano rješenje u okviru žalbenih navoda. U odnosu na postojanje osnovane sumnje navedeno je da je Vijeće još jednom razmotrilo dokaze u spisu, te nasuprot prigovorima branitelja apelanata utvrdilo da je pobijanim rješenjem pravilno ocijenjeno da postoji dovoljno dokaza koji upućuju na osnovanu sumnju da su apelanti počinili kaznena djela koja im se stavljuju na teret. Vijeće je naglasilo da će se o iskazima svjedoka/osumnjičenih, kao i materijalnim dokazima, svakako moći više raspravljati, analizirati i ocijeniti njihova vjerodostojnost, zakonitost i autentičnost, na način kako su to učinile obrane apelanata u dostavljenim žalbama, u slučaju eventualnog potvrđivanja optužnice i vođenja glavne rasprave u konkretnom predmetu.

23. U odnosu na posebne pritvorske razloge iz članka 132. stavak 1. točke a), b) i c) ZKPBiH, Vijeće je utvrdilo da je prвostupanjski sud pravilno zaključio da kod svih apelanata egzistiraju posebni pritvorski razlozi propisani navedenom odredbom. Vijeće je istaklo da je pri procjeni postojanja opasnosti odbjekta od odlučnog ali ne i presudnog značaja bila činjenica da u konkretnom predmetu svi apelanti imaju državljanstvo Republike Hrvatske. U kontekstu žalbenih prigovora, kojima se ukazuje na to da opasnost od utjecaja na svjedočke (ili suučesnike) mora biti konkretnizirana, Vijeće je utvrdilo da su oni neutemeljeni, s obzirom na to da se pritvorski razlog iz točke b) članka 132. stavak 1. ZKPBiH može temeljiti i na okolnostima koje ukazuju na to da postoji ozbiljan rizik da će do takvog zabranjenog utjecaja doći. U konkretnom slučaju, prema ocjeni Vijeća, postoji niz elemenata koji u svojoj sveukupnosti ukazuju na postojanje naročitih okolnosti odnosno ozbiljnog rizika da do utjecaja može doći. Zbog toga je Vijeće utvrdilo da su žalbeni prigovori obrane apelanata kojima se pobija postojanje naročitih okolnosti predviđenih člankom 132. stavak 1. točka b) ZKPBiH bez potrebne činjenične i logične osnove, zbog čega ih je Vijeće odbilo kao neutemeljene. U vezi s člankom 132. stavak 1. točka c) ZKPBiH, Vijeće je istaklo da je, kada je u pitanju ocjena naročitih okolnosti koje ukazuju na opasnost od ponavljanja kaznenih djela i to kaznenih djela organiziranog kriminala koja se apelantima stavljuju na teret, imalo u vidu i praksu Europskog suda za ljudska prava (u dalnjem tekstu: Europski sud) u predmetu *Brannigan i McBride protiv Ujedinjenog Kraljevstva* od 26. svibnja 1993. godine, u kojem je Europski sud naveo da bi, u predmetu u kojem je osumnjičeni bio umiješan u organizirani kriminal, osumnjičeni mogao zlouporabiti svoju slobodu tako što će održavati postojeću mrežu kontakata i pružiti dragocjenu pomoć svojim suradnicima. Europski sud je utvrdio da takve okolnosti opravdavaju pritvor na temelju bojazni od ponavljanja kaznenog djela.

24. U odnosu na žalbene prigovore da je neutemeljen stav prвostupanjskog suda o opravdanosti prijedloga Tužiteljstva da se obrani uskrate praktično svi dokazi iz spisa, jer se uskraćivanjem tih prava, bez uvjerljivih razloga i obrazloženja, dovodi u sumnju postojanje temeljnog uvjeta za određivanje pritvora (osnovane sumnje), u smislu članka 5. stavak 1.c. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u dalnjem tekstu: Europska konvencija), odnosno članka 132. stavak 1. ZKPBiH, Vijeće je utvrdilo da je odredbom članka 226. stavak 2. odnosno članka 47. stavak 3. ZKPBiH jasno propisano da osumnjičeni odnosno optuženi i

branitelj nakon podizanja optužnice imaju pravo uvida u sve spise i dokaze. Imajući u vidu samu prirodu i težinu kaznenih djela koja su apelantima stavljen na teret, te ocjenjujući da je odredbom članka 47. stavak 1. ZKPBiH propisano da se branitelju može uskrtiti pravo razmatranja spisa i razgledanja pribavljenih predmeta čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage, Vijeće je navedene prigovore obrane odbilo kao neutemeljene. Vijeće je utvrdilo da je u pobijanom rješenju konstatirano da je Tužiteljstvo prilikom obrazlaganja prijedloga za određivanje pritvora obrazložilo i sadržaj dokaza u mjeri do koje ciljevi istrage ne bi bili dovedeni u opasnost, iz čega se, kako je ocijenilo Vijeće, može zaključiti da je obrana apelanata bila upoznata sa sadržajem dokaza u mjeri koja ne dovodi u opasnost cilj i daljnji tijek istrage.

25. U obrazloženju rješenja Vijeće je navelo da je razmatralo i prijedlog obrane apelanata o mogućnosti primjene blaže mjere osiguranja nesmetanog vođenja kaznenog postupka, sukladno odredbama članka 123. stavak 2. ZKPBiH, kao i članka 5. Europske konvencije, pa je u tom smislu utvrdilo da se u konkretnom postupku željena svrha može postići samo mjerom pritvora i da nijedna druga blaža mjera u danom trenutku ne bi bila svrsishodna.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

26. Apelanti smatraju da su im pobijanim rješenjima povrijedeni pravo na slobodu i sigurnost ličnosti iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. st. 1. točka c) i 3. Europske konvencije, kao i pravo na presumpciju nevinosti iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 2. Europske konvencije. Apelanti navode da Sud BiH nije dao dovoljno i adekvatno obrazloženje koje bi zadovoljilo objektivnog promatrača o postojanju činjenica ili informacija koje ukazuju na mogućnost počinjenja kaznenog djela, već je obrazlažući postojanje osnovane sumnje samo citirao navode Tužiteljstva o postojanju osnova krivnje iz prijedloga za određivanje pritvora. Također, Vijeće je u žalbenom postupku proizvoljno odbilo žalbene navode apelanata i prihvatiло zaključke iz prvostupanjskog rješenja. Stoga, prema mišljenju apelanata, povrijedeno im je pravo na slobodu i sigurnost uslijed nepostojanja osnovane sumnje kao uvjeta *sine qua non* za određivanje pritvora, u smislu članka 5. stavak 1.c. Europske konvencije. Apelanti ističu da je Sud BiH, umjesto što je naveo samo uopćene razloge koji se tiču svih ili nekih od apelanata, bio dužan obrazložiti postojanje osnovane sumnje u odnosu na svakog od apelanata pojedinačno. Dalje je navedeno da obrani apelanata u tijeku postupka određivanja pritvora kao i u žalbenoj fazi proizvoljnim pozivanjem na članak 47. ZKPBiH nije omogućen uvid u dokaze na kojima Tužiteljstvo temelji tvrdnju o postojanju osnovane sumnje, a o kojima bi se obrana apelanata mogla izjasniti i ispitivati njihovu valjanost. Zbog toga je, prema mišljenju apelanata, prekršeno načelo jednakosti stranaka u kaznenom postupku. Dalje je istaknuto da je Sud BiH naveo da je u rješenju o određivanju pritvora prezentirano onoliko činjenica koje upućuju na postojanje osnovane sumnje u mjeri u kojoj neće ugroziti tijek istrage, pri čemu Sud BiH zaboravlja i zanemaruje da je mjera pritvora izuzetna, a ne redovita mjera, pa ukoliko se kao takva poduzima, onda se mora posebno obrazložiti. Budući da apelantima nije bio omogućen uvid u dokaze koji potkrepljuju postojanje osnovane sumnje, apelanti ističu da je omogućavanje izjašnjenja o prijedlogu Tužiteljstva predstavljalo samo puku zakonsku formu, odnosno da apelantima nije bilo suštinski zajamčeno pravo na obranu.

27. U odnosu na posebne pritvorske razloge iz članka 132. stavak 1. točke a), b) i c) ZKPBiH, apelanti navode da Sud BiH

nije ocijenio razloge za određivanje mjere pritvora u odnosu na svakog apelanta pojedinačno, imajući u vidu okolnosti, činjenice i stanje predmeta. Apelanti ističu da iz oba pobijana rješenja proizlazi da su razlozi za određivanje pritvora prema navedenim odredbama paušalno utvrđeni i ne opravdavaju mjeru pritvora koja im je određena. Navedeno je da, prema članku 132. stavak 1. točka a) ZKPBiH koji se odnosi na postojanje okolnosti koje ukazuju na opasnost od bjekstva, Sud BiH nije objektivno naveo nijednu okolnost niti razlog zašto bi apelanti bježali. Naime, radi se o osobama koje žive i rade u BiH kao svojoj domovini, gdje imaju svoje obitelji, a nemaju imovinu u drugim državama. Također je istaknuto da su apelanti uposleni, odnosno da su neki od njih (Jerko Ivanković Lijanović, Slavo Ivanković Lijanović i Milorad Bahilj) visoko pozicionirani na svojim radnim mjestima. Apelanti smatraju da opasnost od bjekstva nije takvog intenziteta da bi opravdala njihovo zadržavanje u pritvoru prema toj pravnoj osnovi. U odnosu na članak 132. stavak 1. točka b) ZKPBiH, apelanti ističu da okolnosti koje opravdavaju pritvor prema toj osnovi moraju biti u dovoljnoj mjeri očite i konkretne, a u prijedlogu Tužiteljstva, prema njihovom mišljenju, nisu navedene takve okolnosti. U prijedlogu Tužiteljstva, kako su apelanti istakli, na uopćen način je ukazano na opasnost od utjecaja na eventualne osumnjičene ili svjedočke bez navođenja barem indicija ili činjenica koje bi govorile u prilog takvom zaključku. Tužiteljstvo je propustilo navesti okolnosti koje ukazuju na postojanje ozbiljnog rizika da će apelanti doći do takvog zabranjenog utjecaja, ne precizirajući način niti svjedočke na koje bi apelanti mogli utjecati. Što se tiče razloga za pritvor iz članka 132. stavak 1. točka c) ZKPBiH, prema mišljenju apelanata, realno ne postoji nikakva mogućnost da bi apelanti ponovili kazneno djelo ili dovršili pokušano kazneno djelo i to zbog toga što je iz iskaza apelanata, a posebno iskaza apelanta Jerka Ivankovića Lijanovića, potpuno jasno na koji način je poslovala pravna osoba "Lijanovići" d.o.o. Široki Brijeg, te da u radnjama apelanata nema obilježja niti jednog kaznenog djela, a posebno kaznenih djela koja im se stavljuju na teret. Također, apelanti smatraju da činjenice i okolnosti konkretnog slučaja ukazuju na to da pritvor nije bio nužno potrebna mjeru za osiguranje prisustva apelanata, te da se legitiman zakonski cilj u konkretnom slučaju mogao efikasno ostvariti mjerama zabrane na temelju kojih bi Sud BiH imao dovoljan nadzor nad kretanjem apelanata.

28. U odnosu na povredu prava na presumpciju nevinosti iz članka 6. stavak 2. Europske konvencije, apelanti su naveli da takvo kršenje prava proizlazi iz rješenja Suda BiH od 12. rujna 2014. godine i to iz navoda na stranici 21. rješenja u kojima je navedeno da su i sami osumnjičeni Šakota i Galić, ali i ostali osumnjičeni, u dogovoru i prema uputama organizatora, obavljali kriminalne aktivnosti, zatim na str. 3. rješenja da upravo kontinuiranost u vršenju kaznenopravnih radnji, njihova brojnost, te dugo razdoblje u kojem su radnje poduzimane, prema jedinstvenom obrascu, s točno određenim ulogama, ukazuju na iskazanu upornost u vršenju takvih kaznenih djela, kao i na str. 19. rješenja Suda BiH od 19. rujna 2014. godine gdje je navedeno da su apelanti djelovali kao skupina za organizirani kriminal.

b) Odgovor na apelaciju

29. U odgovoru na apelaciju Sud BiH je naveo da je ocijenio obimnu materijalnu dokumentaciju dostavljenu uz prijedlog za određivanje pritvora, da je Vijeće ocijenilo žalbene prigovore svih apelanata, te je utvrđeno da su apelanti, kako se utemeljeno sumnja, izvršili kaznena djela koja im se stavljuju na teret i to u obimu koji je nužan u fazi u kojoj se predmet trenutno nalazi (istraga još uvijek nije okončana). Sud BiH je,

imajući u vidu dokaze koji su pobrojani u pobijanim odlukama, zaključio da u odnosu na apelante postoji osnovana sumnja da su učinili kaznena djela koja im se stavljuju na teret, odnosno da je zadovoljen standard Europskog suda prema kojem osnovana sumnja podrazumijeva postojanje činjenica odnosno informacija koje bi objektivnom promatraču bile dovoljne da zaključi da postoji mogućnost da je osoba o kojoj se radi počinila to djelo. U vezi s primjenom članka 47. stavak 1. ZKPBiH, istaknuto je da činjenica da apelantima nisu dostavljeni dokazi na kojima se temelji osnovana sumnja apelante *a priori* ne onemogućava da pobiju i njezino postojane, s obzirom na to da su u konkretnom predmetu detaljno opisani i navedeni dokazi na temelju kojih je Sud BiH zaključio da postoji osnovana sumnja. Osim toga, na ročištu na kojem su bile prisutne sve stranke u postupku, a koje je održano 12. rujna 2014. godine povodom prijedloga za određivanje pritvora, Tužiteljstvo je elaboriralo i obrazložilo dokaze na temelju kojih se temelji osnovana sumnja, a na koje navode su apelanti imali mogućnost izjašnjenja. U pogledu posebnih pritvorskih razloga iz članka 132. stavak 1. točke a), b) i c) ZKPBiH, Sud BiH je istakao da su u pobijanim rješenjima dani jasni i argumentirani razlozi zbog kojih je apelantima prema navedenim osnovama određen pritvor. U odnosu na navode o povredi prava iz članka 6. stavak 2. Europske konvencije, u odgovoru je navedeno da apelanti iznose stavove i razloge, odnosno leksičko-sintakške konstrukcije iz kojih se, prema njihovom mišljenju, može zaključiti da je Sud BiH izvan razumne sumnje uvjeren da su apelanti počinili kaznena djela koja im se stavljuju na teret. Vezano za spomenuti prigovor, Sud BiH je istakao da se radi o neargumentiranom prigovoru koji predstavlja osobni zaključak apelanata i njihovo tumačenje odluke. Također je istaknuto da je Rješenjem Suda BiH broj S1 2 010348 14 Krn 8 od 2. listopada 2014. godine apelantima Mirjani Šakota i Jozi Slišković ukinuta mjera pritvora i odredene mjere zabrane iz čl. 126. i 126.a. ZKPBiH. Dalje, Rješenjem Suda BiH broj S1 2 K 010348 14 Kv3 od 8. listopada 2014. godine apelantima Jerku Ivankoviću Lijanoviću, Slavi Ivankoviću Lijanoviću i Miloradu Bahilju ukinut je poseban pritvorski razlog propisan člankom 132. stavak 1. točka a) ZKPBiH. Predloženo je da se apelacija odbije kao neutemeljena.

30. U odgovoru na apelaciju Tužiteljstvo je, između ostalog, navelo da je Sud BiH prilikom donošenja pobijanih odluka u potpunosti utvrdio osnovanu sumnju koja se apelantima stavlja na teret, kao i činjenice koje se odnose na postojanje posebnih pritvorskih razloga za određivanje pritvora. Osim obrazloženog prijedloga za određivanje pritvora, Sud BiH je na ročištu za određivanje pritvora jasno i neposredno pred svim prisutnim od Tužiteljstva zatražio pojašnjenje svih činjenica na kojima se temelji prijedlog za određivanje pritvora, a koje je Tužiteljstvo dalo. Prilikom obrazloženja osnovane sumnje Sud BiH je u pobijanim odlukama naveo koji dokazi Tužiteljstva potvrđuju osnovanu sumnju za inkriminirane radnje koje se apelantima stavljuju na teret, pojedinačno za svaku od novoosnovanih pravnih osoba. Sud BiH je osnovanu sumnju obrazložio na temelju dokumentacije koja je prikupljena prilikom provođenja finansijske istrage, odnosno obrazložen je način na koji je organizirana skupina preko svojih članova ilegalno stečen novac vraćala u legalne tijekove putem pozajmica između članova skupine, kao i prikazivanjem prodaje pojedinih udjela u drugim društвima povezanim s "Lijanović" d.o.o. za mnogo veće iznose od procijenjenih. U pogledu posebnih pritvorskih razloga iz članka 132. stavak 1. točke a), b) i c) ZKPBiH, Tužiteljstvo je navelo da je Sud BiH obrazložio na temelju kojih dokaza temelji svoju odluku i koji dokazi upućuju na opravdanu bojazan da će apelanti puštanjem

na slobodu postati nedostupni tijelima gonjenja, utjecati na svjedočke, sakriti dokaze ili tragove bitne za konkretni kazneni postupak i ponoviti ili dovršiti djela koja im se stavljuju na teret. U odgovoru Tužiteljstva je zaključeno da su navodi apelanata neutemeljeni i paušalni, te je predloženo da se apelacija odbije kao neutemeljena.

V. Relevantni propisi

31. U **Kaznenom zakonu Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07 i 8/10) relevantne odredbe glase:

Članak 209.

Pranje novca

(1) *Tko novac ili imovinu za koju zna da su pribavljeni počinjenjem kaznenog djela primi, zamjeni, drži, njome raspolaze, uporabi u gospodarskom ili drugom poslovanju ili na drugi način prikrije ili pokuša prikriti, a takav je novac ili imovina veće vrijednosti ili to djelo ugrožava zajednički gospodarski prostor Bosne i Hercegovine ili ima štetne posljedice za djelatnosti ili financiranje institucija Bosne i Hercegovine,*

kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina.

(2) *Ako je počinitelj djela iz stavka (1) ovoga članka istodobno i počinitelj ili sapočinitelj u kaznenom djelu kojim je pribavljen novac ili imovina iz stavka (1) ovog članka, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina.*

(3) *Ako vrijednost novca ili imovinske koristi iz stavka 1. ovoga članka prelazi iznos od 200.000 KM, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje tri godine.*

(4) *Ako je pri počinjenju kaznenog djela iz st. 1. i 2. ovoga članka počinitelj postupio iz nehaja u odnosu na okolnost da su novac ili imovinska korist pribavljeni kaznenim djelom,*

kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(5) *Novac i imovinska korist iz stavaka od (1) do (4) ovoga članka oduzet će se.*

Članak 210.

Porezna utaja ili prijevara

(1) *Tko izbjegne platiti davanja propisana poreznim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine nepružanjem zahtijevanih podataka ili pružanjem lažnih podataka o svojim stečenim oporezivim prihodima ili o drugim činjenicama koje su od utjecaja na utvrđivanje iznosa obveza, a iznos poreza čije se plaćanje izbjegava premašuje iznos od 10.000 KM, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.*

(2) *Kaznom iz stavka (1) ovoga članka kaznit će se i onaj tko, u namjeri da ostvari pravo na povrat ili kredit po osnovi neizravnih poreza propisanih poreznim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine, podnese poreznu prijavu neistinitog sadržaja s iskazanim iznosom za povrat ili kredit neizravnih poreza koji prešaje 10.000 KM.*

(3) *Tko počini kazneno djelo iz stavka (1) ovoga članka, a iznos obveze čije se plaćanje izbjegava premašuje 50.000 KM, ili tko počini kazneno djelo iz stavka (2) ovoga članka, a iskazani iznos povrata ili kredita po osnovi neizravnih poreza premašuje 50.000 KM, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina.*

(4) *Tko počini kazneno djelo iz stavka (1) ovoga članka, a iznos obveze čije se plaćanje izbjegava premašuje 200.000 KM, ili tko počini kazneno djelo iz stavka (2) ovoga članka, a iskazani iznos povrata ili kredita po osnovi neizravnih poreza prelazi 200.000 KM, kaznit će se kaznom zatvora najmanje tri godine.*

Članak 211.**Neplaćanje poreza**

(1) *Tko prijenosom ili otuđenjem imovine, gašenjem gospodarskog subjekta ili na drugi način onemogući naplatu prijavljenog poreza propisanog poreznim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine, a iznos obveze čije se plaćanje izbjegava premašuje 50.000 KM, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.*

Članak 250.**Organizirani kriminal**

(1) *Tko počini kazneno djelo propisano zakonom Bosne i Hercegovine kao pripadnik grupe za organizirani kriminal, ako za pojedino kazneno djelo nije propisana teža kazna,*

kaznit će se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(2) *Tko kao pripadnik grupe za organizirani kriminal počini kazneno djelo propisano zakonom Bosne i Hercegovine za koje se može izreći kazna zatvora pet godina ili teža kazna, ako za pojedino kazneno djelo nije propisana teža kazna,*

kaznit će se kaznom zatvora najmanje pet godina.

(3) *Tko organizira ili bilo kako rukovodi grupom za organizirani kriminal koja zajedničkim djelovanjem počini ili pokuša kazneno djelo propisano zakonom Bosne i Hercegovine,*

kaznit će se kaznom zatvora najmanje deset godina ili dugotrajnim zatvorom.

(4) *Tko postane pripadnikom grupe za organizirani kriminal koja zajedničkim djelovanjem počini ili pokuša kazneno djelo propisano zakonom Bosne i Hercegovine, ako za pojedino kazneno djelo nije propisana teža kazna,*

kaznit će se kaznom zatvora najmanje jednu godinu.

(5) *Pripadnik grupe za organizirani kriminal iz st. 1. do 4. ovoga članka, koji tu grupu otkrije,*

može se oslobođiti kazne.

32. **U Kaznenom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10 i 42/11) relevantne odredbe glase:

Članak 261.**Krivotvorene ili uništenje poslovnih ili trgovačkih knjiga ili isprava**

(1) *Tko u poslovne ili trgovačke knjige, isprave ili spise koje je dužan voditi temeljem zakona ili drugog propisa unese neistinitite podatke ili ne unese neki važan podatak, ili svojim potpisom ili pečatom ovjeri poslovnu ili trgovačku knjigu, ispravu ili spis s neistinitim sadržajem, ili svojim potpisom ili pečatom omogući izradbu poslovne ili trgovačke knjige, isprave ili spisa s neistinitim sadržajem,*

kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) *Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko neistinitu poslovnu ili trgovačku knjigu, ispravu ili spis uporabi kao da su istiniti, ili tko uništi, ošteti, prikrije ili na drugi način učini neupotrebljivom poslovnu ili trgovačku knjigu, ispravu ili spis.*

33. **U Zakonu o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik BiH" br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09 i 93/09) relevantne odredbe glase:

Članak 3. stavak 1.

(1) *Svatko se smatra nedužnim za kazneno djelo, dok se pravomoćnom presudom ne utvrdi njegova krivnja.*

Članak 47.

(1) *Tijekom istrage, branitelj ima pravo razmatranja spisa i razgledavanja pribavljenih predmeta koji idu u korist osumnjičeniku. To se pravo branitelju može uskratiti ako se*

radi o spisima i predmetima čije bi otkrivanje moglo ugroziti cilj istrage.

(2) *Iznimno od stavka (1) ovoga članka, Tužitelj će istodobno s prijedlogom za određivanje pritvora淑u za prethodni postupak odnosno淑u za prethodno saslušanje dostaviti i dokaze bitne za procjenu zakonitosti pritvora i radi izvješćivanja branitelja.*

Članak 131. stavak 1.

(1) *Pritvor se može odrediti ili produljiti samo pod uvjetima propisanim ovim zakonom i samo ako se ista svrha ne može ostvariti drugom mjerom.*

Članak 132. stavak 1. točke a), b) i c)

(1) *Kada postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo, pritvor joj se može odrediti:*

a) ako se krije ili ako postoje druge okolnosti koje ukazuju na opasnost od bijega,

b) ako postoji osnovana bojazan da će uništiti, sakriti, izmijeniti ili krivotvoriti dokaze ili tragove važne za kazneni postupak ili ako naročite okolnosti ukazuju da će ometati kazneni postupak utjecajem na svjedoče, sudionike ili prikrivače.

c) ako naročite okolnosti opravdavaju bojazan da će ponoviti kazneno djelo ili da će dovršiti pokušano kazneno djelo ili da će počiniti kazneno djelo kojim prijeti, a za ta se kaznena djela može izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna, (...).

VI. Dopustivost

34. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

35. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

36. U konkretnom slučaju, predmet pobijanja apelacijama je Rješenje Suda BiH broj S1 2 K 010348 14 Kv 2 od 19. rujna 2014. godine, protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, pobijano rješenje apelanti su primili u razdoblju od 20. do 25. rujna 2014. godine, a apelacije su podnesene 26. odnosno 30. rujna 2014. godine, pa proizlazi da su podnesene u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacije u odnosu na navode o povredi ovih prava ispunjavaju i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer nisu očito (*prima facie*) neutemeljene, a ne postoje neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

37. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

38. Apelanti pobijaju navedena rješenja tvrdeći da su im tim rješenjima prekršena prava iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. st. 1. točka c) i 3. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 2. Europske konvencije.

Pravo na slobodu i sigurnost osobe

39. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

d) Prava na slobodu i sigurnost osobe.

Članak 5. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Nitko ne smije biti liшен slobode izuzev u niže navedenim slučajevima i sukladno zakonom propisanim postupkom:

c. zakonitog hapšenja ili lišenja slobode glede privođenja nadležnoj sudbenoj vlasti, kada postoji opravdana sumnja da je ta osoba izvršila krivično djelo ili kada postoje valjani razlozi da se osoba sprijeći da izvrši krivično djelo ili da, nakon izvršenja krivičnog djela, pobjegne;

[...]

3. Svako tko je uhapšen ili liшен slobode prema odredbama stavka 1(c) ovog članka mora odmah biti izведен pred sudiju ili drugu službenu osobu zakonom ovlaštenu da vrši sudbenu vlast i mora imati pravo na suđenje u razumnom roku ili na puštanje na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može se uvjetovati garancijama o pojavljivanju na suđenju.

40. U konkretnom slučaju, apelanti su osobe koje su lišene slobode i nalazile su se u pritvoru na temelju odluke redovitog suda o određivanju pritvora, te su se pozvali na kršenje prava na slobodu i sigurnost ličnosti iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. Europske konvencije. Apelanti smatraju da im je pravo na slobodu i sigurnost ličnosti prekršeno zato što u postupku određivanja pritvora nije utvrđeno da postoji osnovana sumnja da su počinili kaznena djela koja su im stavljenia na teret i zbog kojih im je određen pritvor. S tim u vezi, apelanti su istakli da dokazi na temelju kojih je utvrđeno postojanje osnovane sumnje kao općeg uvjeta za određivanje pritvora iz članka 132. stavak 1. ZKPBiH u odnosu na kaznena djela koja im se stavljuju na teret nisu dostavljeni njima i njihovo obrani.

Osnovana sumnja i dostavljanje dokaza na temelju kojih je utvrđeno postojanje osnovane sumnje

41. U vezi s navodima apelanata o povredi prava na slobodu i sigurnost ličnosti, Ustavni sud podsjeća na to da je Europski sud istakao da standardi koje nameće članak 5. stavak 1.c. Europske konvencije predviđaju da je postojanje osnovane sumnje da je osoba lišena slobode počinila kazneno djelo koje joj se stavlja na teret *conditio sine qua non* za određivanje ili produženje pritvora. Međutim, to nakon određenog vremena nije dovoljno, već se mora procijeniti postoje li za pritvor relevantni i dovoljni razlozi (vidi Europski sud, *Trzaska protiv Poljske*, presuda od 11. srpnja 2000. godine, aplikacija broj 25792/94, stavak 63). Prema daljnjem stavu Europskog suda, opravdanost pritvora ovisi i o okolnostima konkretnog slučaja koje moraju biti takve da upućuju na postojanje općeg (javnog) interesa koji je tako važan i značajan da, unatoč presumpciji nevinosti, preteže nad načelom poštivanja slobode pojedinca. Također je navedeno da ti standardi ne prepostavljaju da policija, u vrijeme hapšenja, ima dovoljno dokaza koji su potrebni da bi se mogla podići optužnica. Upravo je cilj ispitivanja osumnjičene osobe koja je pritvorena po osnovi navedenog članka da se unaprijedi daljnja istraga tako da se potvrde ili odbace konkretnе sumnje na kojima se temeljilo hapšenje. Stoga, kako je ukazao Europski sud, činjenice koje izazivaju sumnju i koje mogu biti dovoljne u vrijeme lišavanja slobode ne trebaju biti iste razine kao one koje su nužne za odluku u narednim fazama postupka, npr., za podizanje optužnice (vidi Europski sud, *O'Harra protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 16. listopada 2001. godine, aplikacija broj 37555/97, točka 36). Međutim, što se tiče pritvora, Europski sud je istakao da članak 5. stavak 1.c. zahtijeva da

postoji osnovana a ne iskrena ili *bona fide* sumnja (*ibid, Fox, Campbell i Hartley*, točka 31). Ustavni sud podsjeća i na to da uvažavanje članka 5. stavak 3. Europske konvencije zahtijeva da sudska vlast preispita sva pitanja u vezi s pritvorom, te da odluku o pritvoru doneše pozivajući se na objektivne kriterije predviđene zakonom.

42. U pogledu navoda apelanata da im prije određivanja pritvora nisu dostavljeni dokazi koje je Tužiteljstvo dostavilo Sudu BiH, Ustavni sud primjećuje da je odredbom članka 47. stavak 1. ZKPBiH regulirano kao opće pravilo da branitelj osumnjičenog u tijeku istrage ima pravo pristupa samo onim spisima i dokazima koji su u korist osumnjičenom, ali mu se i to pravo može uskratiti ako je riječ o spisima i predmetima čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage, dok mu je potpuno slobodan pristup spisima i dokazima omogućen nakon podnošenja optužnice, kako je regulirano u stavku 3. toga članka. Ustavni sud, dalje, zapaža da je stavkom 2. istoga članka propisano da će izuzetno od stavka 1. toga članka tužitelj istodobno s prijedlogom za određivanje pritvora sucu za prethodni postupak, odnosno sucu za prethodno saslušanje dostaviti i dokaze bitne za procjenu zakonitosti pritvora radi obavještavanja branitelja. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zapaža da iz obrazloženja pobijanih odluka proizlazi da je Sud BiH, nakon što je izvršio uvid u dokaze koje je dostavilo Tužiteljstvo uz prijedlog a koje je decidirano naveo u obrazloženju rješenja, postupio sukladno odredbama ZKPBiH, te da su apelanti i njihovi branitelji, iako im dokazi nisu bili dostavljeni, suprotno apelacijskim navodima, bili upoznati, u mjeri nužnoj za pobijanje odluke o određivanju pritvora, sa sadržajem dokaza na kojima je ta odluka utemeljena. Naime, iz stanja spisa proizlazi da je Sud BiH povodom prijedloga Tužiteljstva za određivanje pritvora apelantima održao ročište na kojem su apelanti i njihovi branitelji bili upoznati s dokazima na kojima je ta odluka utemeljena, budući da je tužitelj prilikom obrazlaganja prijedloga za pritvor obrazložio i sadržaj dokaza u mjeri u kojoj je to bilo dovoljno da se ciljevi istrage ne dovedu u opasnost. Ustavni sud zapaža da je te navode apelanata Sud BiH razmotrio i u žalbenom postupku, u smislu jamstava članka 5. stavak 4. Europske konvencije, te obrazložio zašto je odluka o određivanju pritvora u konkretnom slučaju zakonita, odnosno zašto navodi apelanata ne mogu dovesti do drugačijeg rješenja konkretne pravne stvari. S obzirom na navedeno, te odredbu članka 47. stavak 1, prema kojoj se branitelju može uskratiti razmatranje spisa i razgledanje predmeta, ako je riječ o spisima i predmetima čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage, Ustavni sud u okolnostima konkretnog slučaja ne nalazi nikakvu proizvodljost u postupanju Suda BiH, budući da je iz obrazloženja pobijanih odluka evidentno da je, u smislu stavka 2. navedenoga članka, Tužiteljstvo sucu za prethodno saslušanje dostavilo i dokaze bitne za procjenu zakonitosti pritvora i radi obavještavanja branitelja. S druge strane, Ustavni sud zapaža da iz navoda apelacije proizlazi da apelanti praktično traže da im se omogući uvid u sve dokaze koji se tiču merituma spora, što ulazi u okvir jamstava iz članka 6. Europske konvencije, a koji apelantima, u smislu odredbe članka 47. stavak 3. ZKPBiH, trebaju biti dostupni nakon podnošenja optužnice. Također, Ustavni sud ukazuje na to da u predmetu broj AP 591/11 nije našao povredu članka 5. stavak 4. Europske konvencije u vezi s primjenom odredbe članka 47. ZKPBiH u situaciji kada su apelanti bili upoznati sa sadržajem dokaza na temelju kojih im je produžen pritvor (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 591/11 od 7. travnja 2011. godine, dostupna na internet-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). Imajući u vidu navedeno, te podržavajući vlastitu praksu u citiranom predmetu, Ustavni sud zaključuje da

u konkretnom slučaju činjenice u odnosu na koje se podnosi apelacija očito ne predstavljaju kršenje prava apelanata na slobodu i sigurnost ličnosti iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. Europske konvencije.

43. Ustavni sud zapaža da u konkretnom slučaju iz pobijanog rješenja kojim je apelantima određen pritvor proizlazi da je Sud BiH o određivanju pritvora apelantima odlučio nakon održanog ročišta na kojem su saslušani apelanti i drugi osumnjičeni, te njihovi branitelji. Dalje, Ustavni sud zapaža da je Sud BiH, suprotno apelacijskim navodima, ispitao postojanje osnovane sumnje kao općeg uvjeta za određivanje pritvora prilikom donošenja pobijanih rješenja, te je jasno prezentirao dokaze koje je dostavilo Tužiteljstvo uz prijedlog za određivanje pritvora, na temelju kojih je Sud BiH utvrdio postojanje osnovane sumnje. Ustavni sud smatra, suprotno apelacijskim navodima, da je u pobijanim rješenjima Sud BiH dao vrlo jasno obrazloženje na temelju kojih dokaza je izveo zaključak o postojanju osnovane sumnje da su apelanti počinili inkriminirane radnje koje su im stavljene na teret, kao općeg uvjeta iz članka 132. stavak 1. ZKPBiH za određivanje pritvora, a koje Ustavni sud ne smatra proizvoljnim. Stoga, Ustavni sud smatra da rješenje Suda BiH nije u suprotnosti s odredbama ZKPBiH i Europske konvencije i da sadrži razloge u pogledu postojanja općeg uvjeta za određivanje pritvora iz članka 132. stavak 1. ZKPBiH.

Posebni pritvorski razlozi iz članka 132. stavak 1. točke a), b) i c) ZKPBiH

44. Ustavni sud podsjeća na to da, sukladno zakonu, mjera pritvora može biti određena samo kada je, uz postojanje osnovane sumnje da je kazneno djelo počinjeno, ispunjen i jedan od posebnih razloga za određivanje pritvora propisan zakonom. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da je u konkretnom slučaju Sud BiH utvrdio da je, osim postojanja osnovane sumnje kao opće pretpostavke za izricanje mјere pritvora apelantima, ispunjen i drugi kumulativni uvjet, odnosno da u konkretnom slučaju postoje posebni pritvorski razlozi iz članka 132. stavak 1. točke a), b) i c) ZKPBiH.

Poseban pritvorski razlog iz članka 132. stavak 1. točka a) ZKPBiH

45. U pogledu opasnosti od bjekstva iz članka 132. stavak 1. točka a) ZKPBiH, Sud BiH je posebno ocijenio da se istraga vodi zbog teških kaznenih djela za koja su zaprijećene visoke zatvorske kazne, da apelanti posjeduju državljanstvo Republike Hrvatske koja ne izručuje svoje državljane tijelima gonjenja drugih država, da apelanti žive u blizini granice s Republikom Hrvatskom, kao i da su vršenjem kaznenih djela, kako se osnovano sumnja, pribavili značajnu imovinsku korist koja će im omogućiti boravak izvan države BiH. Ustavni sud zapaža da je u obrazloženju postojanja navedenog pritvorskog razloga Sud BiH općenito i pausalno, u odnosu na sve apelante, bez bilo kakve konkretizacije razloga u odnosu na pojedine apelante, zaključio da opasnost od bjekstva kao poseban pritvorski razlog postoji u odnosu na sve apelante. Unatoč žalbenim navodima apelanata da zbog njihovih konkretnih osobnih okolnosti ne postoji takva opasnost, te da se isti cilj može postići i blažim mjerama zabrane propisanim zakonom, Sud BiH je smatrao opravdanim da se apelantima pritvor odredi i prema članku 132. stavak 1. točka a) ZKPBiH. U vezi s navedenim, Ustavni sud zapaža da je Europski sud u predmetu *Stögmüller protiv Austrije* u pogledu određivanja pritvora zbog opasnosti od bjekstva istakao sljedeće: "Kao drugo, tražilo se opravdanje za nastavak pritvora Stögmüllera oslanjajući se na rizik od njegovog bjekstva. U tom pogledu, navodi se da je Stögmüller mogao očekivati težu kaznu naročito nakon produžetka (...) preliminarne istrage u pogledu drugih djela te

da su mu njegova pilotska dozvola i očev avion omogućavali da u inostranstvo ode bilo kada. Mora se primijetiti, u tom pogledu, da do opasnosti od njegovog bjekstva ne dolazi samo zato jer je moguće ili mu je lako preći preko granice (u svakom slučaju, bilo bi dovoljno u tu svrhu da se od njega traži da preda pasoš); mora postojati čitav niz okolnosti, posebno, teška kazna koja se očekuje ili posebno gnušanje optuženog na pritvor, ili nedostatak dobro uspostavljenih veza u zemlji, koje bi mogli biti razlog da se pretpostavi da bi posljedice i opasnosti leta bile manje zlo za njega od samog nastavka izdržavanja pritvora. Ali njegovo ponašanje jasno pokazuje da to nije bila njegova situacija." (vidi Europski sud, *Stögmüller protiv Austrije*, presuda od 10. studenog 1969. godine, aplikacija broj 1601/62, točka 15). U predmetu *Letellier protiv Francuske*, Europski sud je u pogledu opasnosti od bjekstva ocijenio da je podnositeljica predstavke majka malodobne djece i ravnateljica kompanije koja predstavlja njezin jedini izvor prihoda. U odluci je navedeno: "Kako opasnost od bjekstva nije bila očigledna od samog početka, date odluke su sadržavale neadekvatne navode o razlozima utoliko što nisu spomenute okolnosti podobne za utvrđenje takve opasnosti." (vidi Europski sud, *Letellier protiv Francuske*, presuda od 26. lipnja 1991. godine, aplikacija broj 12369/86, točka 41). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da u odnosu na citirani pritvorski razlog Sud BiH u obrazloženju pobijanih rješenja nije ponudio relevantne i dovoljne razloge u odnosu na apelante pojedinačno, za zaključak utemeljen na činjenicama koje mogu pokazati da se zaista radi o riziku bjekstva apelanata i da je pritvor nužno odrediti i prema toj zakonskoj osnovi. Stoga, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju prekršeno pravo apelanata na zakonit pritvor zajamčen člankom 5. st. 1.c. i 3. Europske konvencije u odnosu na pritvorski razlog opasnost od bjekstva.

Poseban pritvorski razlog iz članka 132. stavak 1. točka b) ZKPBiH

46. Sud BiH je utvrdio da postoji koluzijska opasnost kao pritvorska osnova iz članka 132. stavak 1. točka b) ZKPBiH. S tim u vezi, Ustavni sud zapaža da je Sud BiH ukazao na to da se u konkretnom slučaju radi o obimnoj i složenoj istrazi koja obuhvaća veći broj osumnjičenih, da se radi o njihovoj medusobnoj povezanosti, da je potrebno saslušati veći broj svjedoka, da određeni broj suučesnika i svjedoka tek trebaju biti pronađeni i ispitani, kao i da treba pribaviti materijalne dokaze, među kojim su i oni za koje obrana apelanata tvrdi da su uništeni, a Tužiteljstvo ima saznanja da su sakriveni. Ustavni sud smatra da je Sud BiH argumentirano obrazložio razloge iz kojih proizlazi da postoje naročite okolnosti koje ukazuju na to da bi apelanti boravkom na slobodi mogli ometati istragu utjecanjem na svjedoke i suučesnike i ometanjem prikupljanja materijalnih dokaza. U navedenim zaključcima Suda BiH u pogledu navedenog posebnog pritvorskog razloga, s obzirom na činjenice konkretnog predmeta, Ustavni sud ne nalazi nikakvu proizvoljnost, te smatra da okolnosti konkretnog slučaja upućuju na postojanje važnog i značajnog općeg interesa koji preteže nad načelom poštivanja prava na slobodu pojedinca. Stoga, Ustavni sud zaključuje da su apelanti i drugi osumnjičeni u konkretnom slučaju lišeni slobode u postupku propisanom zakonom, kada postoji opravdana sumnja da su izvršili kazneno djelo i kada je ispunjen poseban pritvorski razlog propisan člankom 132. stavak 1. točka b) ZKPBiH. Međutim, Ustavni sud naglašava da pritvor određen prema navedenoj zakonskoj osnovi ne može neograničeno dugo trajati, odnosno prikupljanje dokazne grade mora biti završeno u razumnom vremenu. S tim u vezi, Ustavni sud uočava da je apelantima Jozi Sliškoviću i Mirjani Šakota rješenjem Suda BiH od 2. listopada 2014. godine (osam dana prije isteka vremena na koje

je pritvor bio određen pobijanim rješenjem) ukinut pritvor i da su pušteni na slobodu uz određivanje mjera zabrane. Apelantima Jerku Ivankoviću Lijanoviću, Slavi Ivankoviću Lijanoviću i Miloradu Bahilju rješenjem Suda BiH od 24. listopada 2014. godine (nakon što im je pritvor bio produžen) ukinut je pritvor i pušteni su na slobodu uz određivanje mjera zabrane. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju nisu povrijedena prava apelanata zajamčena člankom 5. st. 1.c. i 3. Europske konvencije u pogledu određivanja pritvora prema zakonskoj osnovi iz članka 132. stavak 1. točka b) ZKPBiH.

Poseban pritvorski razlog iz članka 132. stavak 1. točka c) ZKPBiH

47. Prema članku 132. stavak 1. točka c) ZKPBiH, pritvor se može odrediti pod uvjetom da postoji osnovana sumnja da je odredena osoba učinila kazneno djelo, ako naročite okolnosti opravdavaju bojazan da će ponoviti kazneno djelo ili da će dovršiti pokušano kazneno djelo ili da će učiniti kazneno djelo kojim prijeti, a za ta kaznena djela može se izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna. U vezi s navedenim pritvorskim razlogom, Ustavni sud zapaža da je Sud BiH utvrdio da je u konkretnom slučaju ispunjen objektivni uvjet koji se tiče visine zaprijećene kazne (kazna zatvora od tri godine ili teža kazna), kao i da postoje naročite okolnosti koje opravdavaju određivanje pritvora i prema članku 132. stavak 1. točka c) ZKPBiH. Kao naročite okolnosti Sud BiH je u konkretnom slučaju smatrao prirodu djela, brojnost radnji izvršenja, kontinuiranosti u njihovom poduzimanju, te dugo razdoblje u kojem su radnje poduzimane planski i organizirano, prema jedinstvenom obrascu, mrežu kontakata i čvrstu povezanost apelanata kako međusobno tako i s članovima skupine. Sud BiH je utvrdio da neke od pravnih osoba prema navedenom ustaljenom obrascu i dalje posluju, a što sve zajedno, prema mišljenju Suda BiH, ukazuje na opasnost da će apelanti, ako budu pušteni na slobodu, prema ustaljenom obrascu ponoviti kaznena djela zbog kojih se vodi predmetna istraga.

48. Ustavni sud zapaža da Sud BiH, utvrđujući naročite okolnosti u konkretnom slučaju, nije ponudio relevantne i dovoljne razloge koji mogu objektivno opravdati zaključak da će apelanti puštanjem na slobodu nastaviti s vršenjem kaznenih djela. Također, Ustavni sud zapaža da Sud BiH nije naveo razloge zašto je smatrao neutemeljenim zahtjev apelanata za određivanje blažih mjera zabrane. Ustavni sud zapaža da se u konkretnom slučaju prije radi o gomilanju razloga za određivanje pritvora nego o argumentiranim razlozima za određivanje pritvora prema navedenoj zakonskoj osnovi. Sud BiH je svojim naknadnim radnjama (rješenjima o ukidanju pritvora) potvrdio da je u konkretnom slučaju opravdano određivanje mjera zabrane apelantima. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je povrijedeno pravo apelanata na zakonit pritvor zajamčen člankom 5. st. 1.c. i 3. Europske konvencije koji je određen na temelju članka 132. stavak 1. točka c) ZKPBiH.

Ukidanje pritvora

49. Apelantima Josi Sliškoviću i Mirjani Šakota je rješenjem Suda BiH od 2. listopada 2014. godine, a apelantima Jerku Ivankoviću Lijanoviću, Slavi Ivankoviću Lijanoviću i Miloradu Bahilju rješenjem od 24. listopada 2014. godine ukinut pritvor i pušteni su na slobodu uz određivanje mjera zabrane iz čl. 126. i 126.a. ZKPBiH.

Prepostavka nevinosti

50. Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

51. Članak 6. st. 1. i 2. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom.

2. Svako tko je optužen za krivično djelo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže.

52. Apelanti u apelaciji navode i povredu prava na pravično sudenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 2. Europske konvencije. S tim u vezi, Ustavni sud zapaža da je Europski sud u predmetu *Peša protiv Hrvatske* iznio sljedeći stav: "Sud ponavlja da je predmijeva nevinosti upisana u stavku 2. članka 6. jedan od elemenata poštenog kaznenog suđenja koje se traži u stavku 1. (...). U svom relevantnom aspektu članak 6. stavak 2. ima za cilj sprječiti podrivjanje poštenog suđenja izjavama koje prejudiciraju, a dane su u bliskoj vezi s postupkom (...). Njime se zabranjuje preuranjeno izražavanje (...) samoga suda mišljenja da je osoba 'optužena za kazneno djelo' kriva prije nego joj je to dokazano prema zakonu (...) ali također obuhvaća i izjave državnih dužnosnika koje ohrabruju javnost da vjeruje da je osumnjičenik kriv i prejudiciraju ocjenu činjenica (...) nadležne sudske vlasti (...)", (vidi Europski sud, *Peša protiv Hrvatske*, presuda od 8. travnja 2010. godine, aplikacija broj 40523/08, stavak 138).

53. Za razliku od članka 6. stavak 1. Europske konvencije, povreda prepostavke nevinosti se ne ocjenjuje na temelju postupka u cjelini, već kao zaseban procesni nedostatak. Pri tome se naglasak stavlja na frazu o kojoj je riječ i to kumulativnom analizom sljedećih triju elemenata: a) procesna faza i kontekst u kojem je izjava dana, b) njezina točna formulacija i c) njezino značenje (vidi Europski sud, *Daktaras protiv Litve*, presuda od 10. listopada 2000. godine, aplikacija broj 42095/98). Izjave kojima se izražava sumnja u vrijeme pretpretresne istrage ne predstavljaju kršenje prepostavke nevinosti. Čak i formulacije koje sadrže vrlo eksplicitne izraze kao što je "krivica" i "dokazana" ne moraju predstavljati kršenje članka 6. stavak 2. ako u određenom kontekstu, posebno ukoliko nisu bile namijenjene medijima ili javnosti, mogu razumno značiti ukazivanje na nešto drugo, naprimjer, kada takva izjava samo ukazuje na to da je tužitelj uvjeren da ima dovoljno dokaza na temelju kojih je moguće preći iz faze istrage u fazu suđenja (*op. cit.*, *Daktaras protiv Litve*, točke 41-45).

54. Povredu navedenog prava apelanti vide u činjenici da iz leksičko-sintaksičke konstrukcije citiranih fraza (dijelova rečenica) proizlazi zaključak da je Sud BiH uvjeren i to izvan razumne sumnje da su apelanti počinili kaznena djela koja su im stavljena na teret. Ustavni sud zapaža da su apelanti u prilog svojim tvrdnjama u apelaciji citirali određene fraze. U odnosu na citirani navod koji glasi: "(...) nego i sami osumnjičena Šakota i Galić, ali i ostali osumnjičeni koji su u dogovoru i po uputama organizatora, obavljali kriminalne aktivnosti", Ustavni sud uočava da je taj navod sadržan u rečenici koja glasi: "Osumnjičena Šakota Mirjana je vlasnica knjigovodstvene firme 'Kora fin', koja je vodila knjigovodstvo za sva pravna lica uključena u vršenje kriminalnih radnji obuhvaćenih predmetnom istragom, a u kojem pravnom licu je bio zaposlen i Galić Mirko, te se može osnovano prepostaviti da je istima dostupna odredena finansijska dokumentacija za čije uništenje

interes imaju ne samo organizatori grupe, članovi porodice Ivanković Lijanović, koji su kako se osnovano sumnja, stvarni vlasnici pravnih lica čije poslovanje je predmet ove istrage, nego i sami osumnjičena Šakota i Galic, ali i ostali osumnjičeni koji su u dogovoru i po uputama organizatora, obavljali kriminalne aktivnosti". U odnosu na ostale citirane dijelove rečenica, Ustavni sud je izvršio uvid u cjeleovite rečenice i odjeljke pobijanih rješenja u kojima su sadržane citirane fraze.

55. U vezi s navedenim, Ustavni sud primjećuje da je točna konstatacija apelanata da postoje citirane fraze (kao dijelovi rečenice) u rješenju o određivanju mjere pritvora. Međutim, Ustavni sud, također, zapaža da je sud u pobijanim rješenjima obrazlagao osnovanu sumnju da su apelanti počinili kaznena djela kao preduvjet za određivanje mjere pritvora. Sud BiH nigdje u rješenjima nije naveo bilo kakvu tvrdnju vezanu za apelante, a da prije nje nije postojala odrednica "osumnjičeni" i "osnovana sumnja da je (...) ili "kako se osnovano sumnja", iz čega Ustavni sud zaključuje da navedenim izražavanjem Sud BiH nije prejudicirao krivnju apelanata na bilo koji način. Ustavni sud je ocijenio i da se konkretni postupak nalazi u fazi istrage, da su citirane fraze sadržane u kontekstu rješenja kojima se utvrđuje osnovana sumnja da su apelanti kao osumnjičeni počinili kaznena djela, kao i da pobijana rješenja nisu namijenjena medijima i javnosti. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra navode apelanata o povredi prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 2. Europske konvencije neutemeljenim (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 580/07 od 24. lipnja 2009. godine, dostupna na internet-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

56. Ustavni sud zaključuje da nije povrijedeno pravo apelanata iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 2. Europske konvencije.

VIII. Zaključak

57. Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. st. 1.c. i 3. Europske konvencije u odnosu na posebne pritvorske razloge iz članka 132. stavak 1. točke a) i c) ZKPBiH kada odluka o određivanju pritvora ne sadrži dovoljne i razumne razloge za zaključak da je opravданo apelantima odrediti pritvor prema navedenim zakonskim osnovama.

58. Nije povrijedeno pravo apelanata iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. st. 1.c. i 3. Europske konvencije u odnosu na poseban pritvorski razlog iz članka 132. stavak 1. točka b) ZKPBiH kada odluka o određivanju pritvora sadrži dovoljne i jasne razloge za određivanje pritvora prema toj zakonskoj osnovi i kada je pritvor prema toj osnovi trajao ograničeno vrijeme.

59. Ustavni sud zaključuje da nije povrijedeno pravo apelanata na pretpostavku nevinosti iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 2. Europske konvencije kada je sud u rješenjima o određivanju pritvora u odnosu na apelante koje je označavao kao osumnjičene utvrdio samo postojanje osnovane sumnje da su počinili kaznena djela za koja su osumnjičeni, a što je preduvjet za određivanje mjere pritvora, a takvim izražavanjem nije na bilo kakav način prejudicirao krivnju apelanata.

60. Na temelju članka 59. st. (1), (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

61. S obzirom na činjenicu da su svi apelanti pušteni iz pritvora, a da su apelanti Jozo Slišković i Mirjana Šakota odustali od zahtjeva, nije potrebno razmatrati zahtjev apelanata za donošenje privremene mjere.

62. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galic, v. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Veličkom vijeću, u predmetu broj AP 4309/14, rješavajući apelaciju **Јерка Иванковића Лijановића и др.**, na основу člana VI/36) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57 stav (2) tачka b) i člana 59 ст. (1), (2) и (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 22/14 и 57/14), u sastavu:

Валерија Галић, предсједница
Миодраг Симовић, потпредсједник
Сеада Палавић, потпредсједница
Мато Тадић, судија
Мирсад Ђеман, судија
Златко М. Кнежевић, судија
на сједници одржаној 18. децембра 2014. године
донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ¹

Дјелимично се усвајају апелације **Јерка Иванковића Лijановића, Славе Иванковића Лijановића, Милорада Бахиља, Јозе Слишковића и Мирјане Шакота**.

Утврђује се повреда члана II/3d) Устава Bosne i Hercegovine и члана 5 ст. 1ц. и 3 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобoda у дијелу Рjeшења Суда Bosne i Hercegovine број C1 2 K 010348 14 Kv 2 од 19. септембра 2014. године, које се односи на посебне притворске разлоге из члана 132 stav 1 тачке a) и ц) Закона о кривичном поступку Bosne i Hercegovine.

Одбијају се као неосноване апелације **Јерка Иванковића Лijановића, Славе Иванковића Лijановића, Милорада Бахиља, Јозе Слишковића и Мирјане Шакота** поднесене против Рjeшења Суда Bosne i Hercegovine број C1 2 K 010348 14 Kv 2 од 19. септембра 2014. године и Рjeшења број C1 2 K 010348 14 Kрн 6 од 12. септембра 2014. године у односу на остале аспекте члана II/3d) Устава Bosne i Hercegovine и члана 5 ст. 1ц. и 3 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и у односу на члан II/3e) Устава Bosne i Hercegovine и члан 6 став 2 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобoda.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Bosne i Hercegovine", "Службеним новинама Федерације Bosne i Hercegovine", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Bosne i Hercegovine".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Јерко Иванковић Лijановић, Славо Иванковић Лijановић, Милорад Бахиљ, Јозо Слишковић и Мирјана Шакота (у даљњем тексту: апеланти), које заступају адвокати Нада Далипагић из Mostara, Давор Шилић из Mostara и Јерко Чилић из Љубушкиог, поднијели су 26. односно 30. септембра 2014. године апелације Уставном суду Bosne i Hercegovine (у даљњем тексту: Уставни суд) против Рjeшења Суда Bosne i Hercegovine (у даљњем тексту: Суд BiH) број C1 2 K 010348 14 Kv 2 од 19. септембра 2014. године и Рjeшења Суда BiH број C1 2 K

¹ Odluka objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 8/15

010348 14 Крн 6 од 12. септембра 2014. године. Апеланти су, такође, поднијели захтјев за доношење привремене мјере којом би Уставни суд наложио пуштање на слободу апеланата с издржавања мјере притвора одређеног наведеним рјешењима Суда БиХ до доношења одлуке о апелацијама.

2. Апелације су регистроване под бр. АП 4309/14, АП 4325/14 и АП 4328/14.

3. Апелант Јерко Иванковић Лијановић је 5. новембра 2014. године посредством адвоката Васвије Видовић повукao допуну апелације број АП 4309/14, коју је поднио 10. октобра 2014. године.

4. Апеланти Јозо Слишковић (АП 4325/14) и Мирјана Шакота (АП 4328/14) посредством адвоката Јерка Чилића повукли су 13. новембра 2014. године захтјев за доношење привремене мјере.

II. Поступак пред Уставним судом

5. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Суда БиХ и Тужилаштва Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Тужилаштво) затражено је 14. октобра 2014. године да доставе одговоре на апелације.

6. Суд БиХ и Тужилаштво доставили су одговоре на апелацију 23. и 29. октобра 2014. године.

7. С обзиром на то да је Уставном суду достављено више апелација из његове надлежности које се односе на исти чињенични и правни основ, Уставни суд је, у складу с чланом 32 став (1) Правила Уставног суда, донио одлуку о спајању предмета бр. АП 4309/14, АП 4325/14 и АП 4328/14, у којима ће се водити један поступак и донијети једна одлука под бројем АП 4309/14.

III. Чињенично стање

8. Чињенице предмета које произилазе из навода апеланата и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

9. Рјешењем Суда БиХ број C1 2 К 010348 14 Крн 6 од 12. септембра 2014. године апелантима и другим осумњиченим одређен је притвор због постојања основане сумње да су починили кривично дјело организованог криминала из члана 250 Кривичног закона Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: КЗБиХ), у вези с кривичним дјелима пореске утје или преваре из члана 210 КЗБиХ и неплаћања пореза из члана 211 КЗБиХ, прања новца из члана 209 КЗБиХ и кривотворења или уништавања пословних или трговачких књига или исправа из члана 261 став 2 Кривичног закона Федерације БиХ (у даљњем тексту: КЗФБиХ). Притвор је могао да траје најдуже један мјесец од дана лишења слободе и то до 10. октобра 2014. године због разлога прописаних чланом 132 став 1 тачке а), б) и ц) Закона о кривичном поступку Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: ЗКПБиХ).

10. У образложењу рјешења је наведено да је Тужилаштво 11. септембра 2014. године поднијело приједлог за одређивање притвора апелантима због постојања основане сумње да су починили кривично дјела која им се стављају на терет, а да је 12. септембра 2014. године Тужилаштво доставило допуну приједлога у ком је набројало и доставило документацију као доказе који поткрепљују тврђење Тужилаштва изнесено у приједлогу за одређивање притвора (докази су наведени на страни 3 рјешења). Суд БиХ је навео да је, након што је пред судом изнијело приједлог за одређивање притвора, Тужилаштво истакло да се не противи томе да се у судској одлуци опишу достављени документи, те да има циљ да заврши истрагу у разумном року, након чега ће наведена документација бити доступна одбрани апеланата. Суд БиХ

је у образложењу истакао да се у односу на приједлог Тужилаштва за одређивање притвора очитовала одбрана апеланата.

11. У погледу постојања основане сумње да су апеланти починили кривично дјела која су им стављена на терет, Суд БиХ је утврдио да из доказа Тужилаштва достављених уз приједлог за одређивање притвора као и осталих доказа садржаних у истражном спису предмета, према оцјени Суда БиХ, произилази основана сумња да су апеланти Јерко Иванковић Лијановић и Славо Иванковић Лијановић као сувласници правног лица "Лијановићи" д.о.о. Широки Бријег, а то својство је до 2. марта 2010. године, до иступа из тог правног лица, имао и осумњичени Јозо Иванковић Лијановић, организовали и руководили групом за организовани криминал, у смислу члана 1 став 20 КЗБиХ, којој су приступили апеланти Милорад Бањић, Јозо Слишковић и Мирјана Шакота као и М. И. Л., В. И., Ж. М., З. И., Д. К., М. Ч., С. И. Л. и М. Г. Према оцјени Суда БиХ, постоји основана сумња да је поменута група починила кривична дјела која су им стављена на терет.

12. Суд БиХ је навео да из достављених доказа произилази да су апеланти Јерко Иванковић Лијановић, Славо Иванковић Лијановић и осумњичени Јозо Иванковић Лијановић, с циљем вршења наведених кривичних дјела, а уз претходни договор, како се основано сумња, организовали оснивање правних лица МИ-МО д.о.о. Мостар, "Фармер" д.о.о. Широки Бријег, "Фармко" д.о.о. Широки Бријег и "ЗД.И.-Продукт" д.о.о. Широки Бријег с минималним оснивачким улогом од 2.000,00 КМ, с којима закључују уговоре о закупу пословних просторија и производних погона, те, како то произилази из извјештаја Државне агенције за истраге и заштиту (SIPA) од 3. септембра 2014. године, дају право коришћења лиценце, процијењене вриједности на преко седам милиона КМ, без накнаде, и организују пословање тако што је правно лице "Лијановићи" д.о.о. Широки Бријег, како се основано сумња, на поменута правна лица у цијелosti пренијело своју производњу, са или без накнаде, за периоде за које су та правна лица пословала, а у којим се као оснивачи и директори појављују лица која су или родбински повезана или су били запосленици у некој од фирм "Лијановићи". Даље је наведено да на повезаност наведених правних лица указује чињеница да поменута правна лица послују извјестан период, затим престају с радом, продају све залихе сировина, репроматеријала и опреме новом правном лицу на које уговором о цесији преносе и своја потраживања и обавезе, изузев пореских. Ново правно лице, како се према мишљењу Суда БиХ основано сумња, наставља да обавља дјелатност у истим пословним просторијама које су у својини правног лица "Лијановићи", на основу уговора о закупу који сувласници правног лица "Лијановићи" закључују с лицем овлашћеним за заступање у том новом правном лицу, у правилу истог дана када раскидају уговор с претходним правним лицем, и које наставља пословање претходног правног лица преузимајући и запослене. Даље је утврђено да из извјештаја о спроведеној истрази произилази да се приликом преузимања дјелатности новог правног лица мијења само назив правног лица, а не и стварни власник. Међутим, како је даље наведено, због престанка обављања дјелатности претходног правног лица, те неизмирених кредитних обавеза, рачуни ранијих правних лица као пореских обveznika за износе пријављеног, а неплаћеног ПДВ-а, блокирани су, а како они не посједују више ни имовину ни било каква средства, искључена је могућност принудне наплате. Због наведеног, како је навео Суд БиХ,

основано се сумња да је реализована утаја пореза у вишемилионским износима. Суд БиХ је на стр. од 15 до 19 решења навео доказе из којих, према оцјени Суда БиХ, произилази основана сумња да су апеланти као чланови групе за организовани криминал у којој су имали одређене улоге као власници или директори предметних правних лица починили кривична дјела која им се стављају на терет. Суд БиХ је истакао да из документације наведених правних лица произилази основана сумња да наведени начин организовања производње није био само усмјерен на неплаћање ПДВ-а, већ и на стицање права на повраћај ПДВ-а према излазним фактурама које су испостављале претходне фирме. Нова правна лица ("Фармер" д.о.о. Широки Бријег, "Фармко" д.о.о. Широки Бријег, "ЗДИ-Продукт" д.о.о. Широки Бријег) која преузимају производњу прихватају фактуре с обрачунатим ПДВ-ом претходних фирм које престају да постоје, иако је у питању неопорезиви пријенос истог производног процеса, на основу којих су остварили право на повраћај ПДВ-а.

13. Имајући у виду одредбе члана 47 ЗКПБиХ, Суд БиХ је закључио да је Тужилаштво у конкретном случају поступило у цијелosti у складу с наведеном законском одредбом доставивши доказе који поткрепљују приједлог за одређивање притвора, ради процјене законитости притвора, а о чему су обавијештени и апеланти и њихови браниоци. С обзиром на то да је ријеч, како је утврдио Суд БиХ, о доказима за које је Тужилаштво оцјенило да би њихово откривање одбрани у конкретној фази поступка могло да угрози циљеве истраге, Суд БиХ је, на захтјев Тужилаштва, поступио у складу с одредбом члана 47 став 1 ЗКПБиХ, односно браниоцима је ускратио увид у доказе. Даље је истакнуто да је Тужилаштво у образлагању приједлога за притвор образложило и садржину доказа у мјери у којој не би били угрожени циљеви истраге.

14. Суд БиХ је закључио да из презентованих чињеница произилази закључак да постоји довољно доказа за постојање основане сумње да су апеланти учинили радње које им се стављају на терет, а што је основни услов за одређивање притвора.

15. У односу на посебне притворске разлоге из члана 132 став 1 тачка а) ЗКПБиХ, Суд БиХ је утврдио да у конкретној фази поступка постоји опасност од бјекства, те је с тим у вези оцјенио основаним приједлог Тужилаштва за одређивање притвора према наведеној одредби. Суд БиХ је имао у виду да сви апеланти, уз држављанство БиХ, имају и држављанство Републике Хрватске, која према својим уставним гаранцијама не изручује своје држављање ради процесирања у другим државама, као и да наведена околност сама по себи не представља разлог за притвор по том основу. Међутим, Суд БиХ је сматрао да је наведену околност посједовања држављанства Републике Хрватске неопходно посматрати у вези с осталим околностима. Истакнуто је да се истрага води због тешких кривичних дјела за која су запријећене високе затворске казне, те да би апеланти суочени с доказима на којима се заснива основана сумња да су починили кривична дјела која им се стављају на терет могли, у намјери да онемогуће успјешно окончање истраге, а тиме и евентуално даљње кривично процесирање, боравак на слободи искористити за бјекство у сусједну државу и на тај начин би постали недоступни органима кривичног гоњења БиХ. Суд БиХ је навео да апеланти живе у близини границе с Републиком Хрватском, те да су, како се основано сумња, вршењем кривичних дјела прибавили значајну имовинску корист, што, према оцјени Суда БиХ, указује на могући несметан боравак и егзистенцију ван БиХ. Оцјењујући све наведено,

Суд БиХ је нашао основаним приједлог Тужилаштва за одређивање притвора према члану 132 став 1 тачка а) ЗКПБиХ.

16. У односу на посебан притворски разлог из члана 132 став 1 тачка б) ЗКПБиХ, Суд БиХ је утврдио да су испуњени услови које прописује та одредба јер постоји основана бојазан да ће апеланти боравком на слободи и утицајем на свједоке уништити, сакрити, измијени или кривотворити доказе и трагове важне за кривични поступак. Суд БиХ је посебно оцјенио природу кривичних дјела због којих се води истрага, чињеницу да су дјела почињена у оквиру организоване групе која је дјеловала дужи период, а чији су чланови уско повезани родбинским или дугогодишњим пословним vezama. Даље је истакнуто да у расvjetљавању кривичних дјела Тужилаштво спроводи обимну и комплексну истрагу и предузима напоре на обезбиђењу доказа који би могли бити од одлучујућег значаја за њено успјешно окончање, те да у конкретном случају доказе од несумњиве важности чини документација о пословању предметних правних лица, а која може да буде предмет уништења. Да би се разјаснила чињеница о постојању или непостојању документације фирме МИМО д.о.о. Мостар, која је била ускладиштена у просторијама фирме "Велмос", посебно због тога што су опречне тврђење Тужилаштва и одбране апеланата о тој чињеници (одбрана наводи да је документација уништена приликом урушавања објекта под теретом снijega, а Тужилаштво изражава сумњу да таква документација постоји и да је сакrivena, што поткрепљује чињеницом да се јавио свједок с подацима о тој документацији), наведено је да је неопходно обезбиједити услове и спријечити сваки утицај на могућност изналажења те документације. У односу на апелантичињу Мирјану Шакота која је власница књиговодствене фирме "Кора фин" која је водила књиговодство за сва правна лица укључена у вршење криминалних радњи обухваћених истрагом, Суд БиХ је закључио да се може основано претпоставити да је апелантичињи доступна одређена финансијска документација, за чије уништење имају интерес не само организатори групе, чланови породице Иванковић Лијановић који су, како се основано сумња, стварни власници правних лица чије је пословање предмет конкретне истраге, него и сама апелантичиња и остали осумњичени који су у договору и према упутствима организатора обављали криминалне активности.

17. Суд БиХ је навео да је Тужилаштво у приједлогу за одређивање притвора основано указало на то да је у наставку истраге планирано саслушање великог броја свједока о околностима пословања предметних правних лица, тј. саслушање око 100 свједока. С обзиром на то да природа кривичних дјела упућује на инволвираност већег броја лица у њихово извршење, према оцјени Суда БиХ, неопходно је спријечити да апеланти, прије него што изјаве наведених потенцијалних свједока или осумњичених буду обезбиђењене, ступе у контакт с тим лицима, те утичу на свједоке да дају исказе на одређени начин, а с циљем искључивања или умањивања своје кривичне одговорности. Према оцјени Суда БиХ, наведено може са сигурношћу да се обезбиједи у конкретној фази истраге једино задржавањем апеланата у притвору.

18. Оцјењујући фазу у којој се истрага налази, као и чињеницу да Тужилаштву тек предстоји обиман процес обезбиђења доказа, односно саслушања свједока и спровођења других радњи доказивања, на што је Тужилаштво указало самим приједлогом, Суд БиХ налази да је у конкретном моменту неопходно предузети све

потребне кораке како би се заштитио кривични поступак, односно како би се обезбиједило несметано и ефикасно вођење и окончање истраге у конкретној кривичноправној ствари. С тим у вези, Суд БиХ налази потребним да истакне и да је у тој фази поступка, када је сасвим очигледно да докази у поступку још увијек нису обезбијеђени, степен убеђења који мора да постоји у односу на егзистирање околности које указују на оправданост мјере притвора због разлога прописаних у члану 132 став 1 тачка б) ЗКПБиХ засигурно мањи у односу на онај степен бојазни који мора да постоји у даљњем току поступка, односно након окончања истраге.

19. Суд БиХ је утврдио да је основан и приједлог Тужилаштва за одређивање притвора апелантима и на основу посебног притворског разлога прописаног у члану 132 став 1 тачка ц) ЗКПБиХ. У погледу објективног услова прописаног наведеном законском одредбом, а који се тиче висине запријећене казне, Суд БиХ је утврдио да је тај услов несумњиво испуњен, јер се против апеланата води истрага због дјела за која се може изрећи казна затвора од три године или тежа казна. У погледу нарочитих околности, а што представља други услов који кумулативно мора да буде испуњен, Суд БиХ је, руководећи се својим дискреционим правом за утврђивање и вредновање тих околности, утврдио да све околности конкретног случаја које се огледају у природи дјела, бројности радњи извршења, континуираности у њиховом предузимању, мрежи контаката и чврстој повезаности како међусобно тако и с члановима групе, те њиховој улози у самој групи, имају карактер нарочитих околности које указују на постојање интеракционе опасности апеланата.

20. Суд БиХ је закључио да је имао у виду природу и начин извршења кривичних дјела због којих се против апеланата води истрага, те чињеницу да су, како се основано сумња, дјеловали као група за организовани криминал, да су дужи период (од 2006. до 2011. године), на основу помно планираних и припреманих активности, врбовали лица која би дјеловала као директори правних лица, стално оснивали правна лица на начин да након што једно правно лице престане да обавља дјелатност, организатори су истовремено склапали уговор са сљедећим правним лицем, при чему је свако сљедеће правно лице од претходног преузимало производни погон, затечене залихе роба, готових производа, сировина, репроматеријала и опреме, уз издавање фактура с обрачунатим излазним ПДВ-ом, те с истим запосленим радницима настављало да обавља исту дјелатност у континуитету. Управо континуираност у вршењу кривичноправних радњи, њихова бројност, те дуги период у ком су радње предузимане плански и организовано, према јединственом обрасцу, с тачно одређеним улогама које је обављао сваки од чланова групе у договору с организаторима, према оцјени Суда БиХ, указује на исказану упорност у вршењу кривичних дјела. С обзиром на то да нека од правних лица према том устаљеном обрасцу и даље послују (како то Тужилаштво истиче у приједлогу за одређивање притвора, правно лице "ЗД.И-Продукт" д.о.о. Широки Бријег изнајмило је производни погон и раднике новооснованом правном лицу "Алпен-мит" д.о.о. Широки Бријег), што све, према оцјени Суда БиХ, указује на опасност да ће апеланти, ако буду пуштени на слободу, наставити с вршењем криминалних активности на описани начин, односно оснивањем нових правних лица према устаљеном обрасцу поновити кривична дјела због којих се води истрага. Закључено је да је због наведеног неопходно да се

апелантима одреди притвор и према члану 132 став 1 тачка ц) ЗКПБиХ.

21. Против наведеног рјешења апеланти су се жалили Суду БиХ, који је у Вијећу од троје судија (у даљњем тексту: Вијеће) донио Рјешење број С1 2 К 010348 14 Кв 2 од 19. септембра 2014. године, којим је жалбе апеланата одбио као неосноване.

22. У обrazloženju rješenja je navedeno da je Viđeće u žalbenom postupku razmotrilo argumente navedene u žalbi apelanata, zatim dostavljeni odgovor Tужилашtva, te je ispitalo osporeno rješenje u okviru žalbenih navedenih. U odnosu na postojanje osnovane sumnje navedeno je da je Viđeće još jednom razmotrilo dokaze u spisu, te nasuprot prigovorima braniliča apelanata utvrdilo da je osporeni rješenjem pravilno očijenjeno da postoji dovoljno dokaza koji upućuju na osnovanu sumnju da su apelantti počinili krivичna djela koja im se stavlja na teret. Viđeće je naglasilo da će se o iskazima svjedoka/osumnjičenih, kao i materijalnim dokazima, svakako moći više raspravljati, analizirati i očijeniti njihova vjerodostojnost, zakonitost i autentičnost, na начин како су то учинile odbrane apelanata u dostavljenim žalbama, u slučaju eventualnog potvrđivanja optužnica i vođenja glavnog pretresa u konkretnom predmetu.

23. У односу на посебне притворске разлоге из члана 132 став 1 тачке а), б) и ц) ЗКПБиХ, Вијеће је утврдило да је првостепени суд правилно закључио да код свих апеланата егзистирају посебни притворски разлоги прописани наведеном одредбом. Вијеће је истакло да је при процјени постојања опасности од бјекства од одлучног или не и пресудног значаја била чињеница да у конкретном предмету сви апеланти имају држављанство Републике Хрватске. У контекstu жалbenih prigovora, kojima se указuje na to da opasnost od uticaja na svjedoke (ili sačuvenike) mora da буде konkretnizovana, Viđeće je utvrdilo da su oni neosnovani, s obzirkom na to da pritvorски razlog iz tачке б) члана 132 став 1 ЗКПБиХ може da се zasniva i na okolnostima koje указују na to da postoji ozbiljan rizik da će do takvog zabranjenog uticaja doći. U konkretnom slučaju, prema očjeni Viđeћa, postoji niz elemenata koji u svojoj sveukupnosti указују na postojanje нарочитих околности односно ozbiljnog rizika da do uticaja može da dođe. Zbog toga je Viđeće utvrdilo da su žalbeni prigovori odbrane apelanata kojima se osporava postojanje нарочитих околности предвиđenih чланом 132 став 1 тачка б) ЗКПБиХ без потребног чињеничног и логичног основа, због чега их је Viđeće одбило као неосноване. У вези с чланом 132 став 1 тачка ц) ЗКПБиХ, Вијеће је истакло да је, када је у питању оцјена нарочитих околности које указују на опасност od ponavljanja krvivichnih djela i to krvivichnih djela organizovanog kriminala koja se apelantima stavlja na teret, имало u виду i praksu Evropskog суда za ljudska prava (u daљњем тексту: Evropski sud) u predmetu *Brannigan i McBride protiv Ždruženog Kraljevstva* od 26. maja 1993. године, u kom је Evropski sud naveo da bi, u predmetu u kom је osumnjičeni bio umiješan u organizovani kriminal, osumnjičeni mogao da zloupotrijebi svoju slobodu tako što će odjavljati postojeću mrežu kontakata i pružiti dragocjenu pomoć svojim saradnicima. Evropski sud је utvrdio da takve околnosti оправдавaju pritvor na основу bojazni od ponavljanja krvivichnog djela.

24. У односу на жалбене приговоре да је неоснован став првостепеног суда о оправданости приједлога

Тужилаштва да се одбрани ускрата практично сви докази из списка, јер се ускраћивањем тих права, без убједљивих разлога и образложења, доводи у сумњу постојање основног условия за одређивање притвора (основане сумње), у смислу члана 5 став 1ц. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), односно члана 132 став 1 ЗКПБиХ, Вијеће је утврдило да је одредбом члана 226 став 2 односно члана 47 став 3 ЗКПБиХ јасно прописано да осумњичени односно оптужени и бранилац након подизања оптужнице имају право увида у све списе и доказе. Имајући у виду саму природу и тежину кривичних дјела која су апелантима стављена на терет, те оцјењујући да је одредбом члана 47 став 1 ЗКПБиХ прописано да се браниоцу може ускратити право да разматра списе и разгледа прибављене предмете чије би откривање могло да доведе у опасност циљ истраге, Вијеће је наведене приговоре одбране одбило као неосноване. Вијеће је утврдило да је у оспореном рјешењу констатовано да је Тужилаштво приликом образлагања приједлога за одређивање притвора образложило и садржину доказа у мјери до које циљеви истраге не би били доведени у опасност, из чега се, како је оцјенило Вијеће, може закључити да је одбрана апеланата била упозната са садржином доказа у мјери која не доводи у опасност циљ и даљњи ток истраге.

25. У образложењу рјешења Вијеће је навело да је разматрало и приједлог одбране апеланата о могућности примјене блаже мјере обезбеђења несметаног вођења кривичног поступка, у складу с одредбама члана 123 став 2 ЗКПБиХ, као и члана 5 Европске конвенције, па је у том смислу утврдило да се у конкретном поступку жељена сврха може постићи само мјером притвора и да ниједна друга блажа мјера у датом тренутку не би била сврхисходна.

IV. Апелација

a) Наводи из апелације

26. Апеланти сматрају да су им оспореним рјешењима повријеђени право на слободу и безбједност личности из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 ст. 1 тачка ц) и 3 Европске конвенције, као и право на пресумпцију невиности из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 2 Европске конвенције. Апеланти наводе да Суд БиХ није дао доволно и адекватно образложение које би задовоило објективног посматрача о постојању чињеница или информација које указују на могућност почињења кривичног дјела, већ је образложији постојање основане сумње само цитирао наводе Тужилаштва о постојању основа кривље из приједлога за одређивање притвора. Такође, Вијеће је у жалбеном поступку произвoљno одбило жалбene навode апеланата и прихватило закључке из првостепеног рјешења. Стoga, према мишљењу апеланата, повријeђено им је право на слободу и безбједност услед непостојања основане сумње као услова *sine qua non* за одређивање притвора, у смислу члана 5 став 1ц. Европске конвенције. Апеланти истичу да је Суд БиХ, уместо што је навео само уопштене разлоге који се тичу свих или неких од апеланата, био дужан да образложи постојање основане сумње у односу на сваког од апеланата појединачно. Даље је наведено да одбрани апеланата у току поступка одређивања притвора као и у жалбеној фази произвoљnим позивањем на члан 47 ЗКПБиХ није омогућен увид у доказе на којима Тужилаштво заснива твrdњу о постојању основане сумње, а о којима би се одбрана апеланата могла изјаснити и испитивati њихову вaљanost. Зbog тога је, према

мишљењу апеланата, прекршен принцип једнакости странака у кривичном поступку. Даље је истакнуто да је Суд БиХ навео да је у рјешењу о одређивању притвора презентовано онолико чињеница које упућују на постојање основане сумње у мјери у којој неће угрозити ток истраге, при чему Суд БиХ заборавља и занемарује да је мјера притвора изузетна, а не редовна мјера, па уколико се као таква предузима, онда мора посебно да се образложи. Будући да апелантима није био омогућен увид у доказе који поткрепљују постојање основане сумње, апеланти истичу да је омогућавање изјашњења о приједлогу Тужилаштва представљало само пуку законску форму, односно да апелантима није било суштински загарантовано право на одбрану.

27. У односу на посебне притворске разлоге из члана 132 став 1 тачке а), б) и ц) ЗКПБиХ, апеланти наводе да Суд БиХ није оцијенио разлоге за одређивање мјере притвора у односу на сваког апеланта појединачно, имајући у виду околности, чињенице и стање предмета. Апеланти истичу да из оба оспорена рјешења произилази да су разлоги за одређивање притвора према наведеним одредбама паушално утврђени и не оправдавају мјеру притвора која им је одређена. Наведено је да, према члану 132 став 1 тачка а) ЗКПБиХ који се односи на постојање околности које указују на опасност од бjeкства, Суд БиХ није објективно навео ниједну околност нити разлог зашто би апеланти бjeжали. Наиме, ради се о лицима која живе и раде у БиХ као својој домовини, где имају своје породице, а немају имовину у другим државама. Такође је истакнуто да су апеланти запослени, односно да су неки од њих (Јерко Иванковић Лијановић, Славо Иванковић Лијановић и Милорад Башиљ) високо позиционирани на својим радним мјестима. Апеланти сматрају да опасност од бjekства није таквог интензитета да би оправдала њихово задржавање у притвору према том правном основу. У односу на члан 132 став 1 тачка б) ЗКПБиХ, апеланти истичу да околности које оправдавају притвор према том основу морају бити у довољној мјери очигледне и конкретне, а у приједлогу Тужилаштва, према њиховом мишљењу, нису наведене такве околности. У приједлогу Тужилаштва, како су апеланти истакли, на уопштен начин је указано на опасност од утицаја на евентуалне осумњичене или свједоке без навoђења барем индиција или чињеница које би говориле у прилог таквом закључку. Тужилаштво је пропустило да наведе околности које указују на постојање озбиљног ризика да ће апеланти доћи до таквог забрањеног утицаја, не прецизирајући начин нити свједоке на које би апеланти могли да утичу. Што се тиче разлога за притвор из члана 132 став 1 тачка ц) ЗКПБиХ, према мишљењу апеланата, реално не постоји никаква могућност да би апеланти поновили кривично дјело или доворшили покушано кривично дјело и то због тога што је из исказа апеланата, а посебно исказа апеланта Јерка Иванковића Лијановића, потпуно јасно на који начин је пословало правно лице "Лијановић" д.о.о. Широки Бријег, те да у радњама апеланата нема обиљежја нити једног кривичног дјела, а посебно кривичних дјела која им се стављају на терет. Такође, апеланти сматрају да чињенице и околности конкретног случаја указују на то да притвор није био неопходно потребна мјера за обезбеђење присуства апеланата, те да се легитиман законски циљ у конкретном случају могао ефикасно остварити мјерама забране на основу којих би Суд БиХ имао довољан надзор над кретањем апеланата.

28. У односу на повреду права на пресумпцију невиности из члана 6 став 2 Европске конвенције, апеланти

су навели да такво кршење права произилази из рјешења Суда БиХ од 12. септембра 2014. године и то из навода на страни 21 рјешења у којима је наведено да су и сами осумњичени Шакота и Галић, али и остали осумњичени, у договору и према упутствима организатора, обављали криминалне активности, затим на стр. 3 рјешења да управо континуираност у вршењу кривичноправних радњи, њихова бројност, те дуг период у ком су радње предузимане, према јединственом обрасцу, с тачно одређеним улогама, указују на исказану упорност у вршењу таквих кривичних дјела, као и на стр. 19 рјешења Суда БиХ од 19. септембра 2014. године где је наведено да су апеланти дјеловали као група за организовани криминал.

б) Одговор на апелацију

29. У одговору на апелацију Суд БиХ је навео да је оцијенио обимну материјалну документацију достављену уз приједлог за одређивање притвора, да је Вијеће оцијенило жалбене приговоре свих апеланата, те је утврђено да су апеланти, како се основано сумња, извршили кривична дјела која им се стављају на терет и то у обиму који је неопходан у фази у којој се предмет тренутно налази (истрага још увијек није окончана). Суд БиХ је, имајући у виду доказе који су побројани у оспореним одлукама, закључио да у односу на апеланте постоји основана сумња да су учинили кривична дјела која им се стављају на терет, односно да је задовољен стандард Европског суда према ком основана сумња подразумијева постојање чињеница односно информација које би објективном посматрачу биле довољне да закључи да постоји могућност да је лице о ком се ради починило то дјело. У вези с примјеном члана 47 став 1 ЗКПБиХ, истакнуто је да чињеница да апелантима нису достављени докази на којима се заснива основана сумња апеланте *a priori* не онемогућава да оспоравају и њено постојање, с обзиром на то да су у конкретном предмету детаљно описани и наведени докази на основу којих је Суд БиХ закључио да постоји основана сумња. Сем тога, на рочишту на ком су биле присутне све странке у поступку, а које је одржано 12. септембра 2014. године поводом приједлога за одређивање притвора, Тужилаштво је елаборирало и образложило доказе на основу којих се заснива основана сумња, а на које наводе су апеланти имали могућност изјашњења. У погледу посебних притворских разлога из члана 132 став 1 тачке а), б) и ц) ЗКПБиХ, Суд БиХ је истакао да су у оспореним рјешењима дати јасни и аргументовани разлоги због којих је апелантима према наведеним основима одређен притвор. У односу на наводе о повреди права из члана 6 став 2 Европске конвенције, у одговору је наведено да апеланти износе ставове и разлоге, односно лексичко-сintаксичке конструкције из којих се, према њиховом мишљењу, може закључити да је Суд БиХ ван разумне сумње убијењен да су апеланти починили кривична дјела која им се стављају на терет. Везано за поменути приговор, Суд БиХ је истакао да се ради о неаргументованом приговору који представља лични закључак апеланта и њихово тумачење одлуке. Такође је истакнуто да је Рјешењем Суда БиХ број С1 2 010348 14 Крн 8 од 2. октобра 2014. године апелантима Мирјани Шакота и Јози Слишковићу укинута мјера притвора и одређене мјере забране из чл. 126 и 126a. ЗКПБиХ. Даље, Рјешењем Суда БиХ број С1 2 К 010348 14 Кв3 од 8. октобра 2014. године апелантима Јерку Иванковићу Лијановићу, Слави Иванковићу Лијановићу и Милораду Бахиљу укинут је посебан притворски разлог прописан

чланом 132 став 1 тачка а) ЗКПБиХ. Предложено је да се апелација одбије као неоснована.

30. У одговору на апелацију Тужилаштво је, између осталог, навело да је Суд БиХ приликом доношења оспорених одлука у потпуности утврдио основану сумњу која се апелантима ставља на терет, као и чињенице које се односе на постојање посебних притворских разлога за одређивање притвора. Сем образложеног приједлога за одређивање притвора, Суд БиХ је на рочишту за одређивање притвора јасно и непосредно пред свим присутним од Тужилаштва затражио појашњење свих чињеница на којима се заснива приједлог за одређивање притвора, а које је Тужилаштво дало. Приликом образложења основане сумње Суд БиХ је у оспореним одлукама навео који докази Тужилаштва потврђују основану сумњу за инкриминисане радње које се апелантима стављају на терет, појединачно за свако од новооснованих правних лица. Суд БиХ је основану сумњу образложио на основу документације која је прикупљена приликом спровођења финансијске истраге, односно образложен је начин на који је организована група преко својих чланова илегално стечен новац враћала у легалне токове путем позајмица између чланова групе, као и приказивањем продаје појединачних удјела у другим друштвима повезаним с "Лијановићи" д.о.о. за много веће износе од процене. У погледу посебних притворских разлога из члана 132 став 1 тачке а), б) и ц) ЗКПБиХ, Тужилаштво је навело да је Суд БиХ образложио на основу којих доказа заснива своју одлуку и који докази упућују на оправдану бојазан да ће апеланти пуштањем на слободу постати недоступни органима гоњења, утицати на свједоке, сакрити доказе или трагове битне за конкретни кривични поступак и поновити или довршити дјела која им се стављају на терет. У одговору Тужилаштва је закључено да су наводи апеланата неосновани и паушални, те је предложено да се апелација одбије као неоснована.

V. Релевантни прописи

31. У **Кривичном закону Босне и Херцеговине** ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07 и 8/10) релевантне одредбе гласе:

Члан 209.

Прање новца

(1) Ко новац или имовину за коју зна да су прибављени учињењем кривичног дјела прими, замијени, држи, њима располаже, употреби у привредном или другом пословашњу, или на други начин прикрије или покуша прикрити, а такав је новац или имовина веће вриједности или то дјело угрожава заједнички економски простор Босне и Херцеговине или има штетне посљедице за дјелатности или финансирање институција Босне и Херцеговине,

казниће се казном затвора од једне до осам година.

(2) Ако је починилац дјела из става (1) овог члана истовремено и починилац или саучесник у кривичном дјелу којим је прибављен новац или имовина из претходног става, казниће се казном затвора од једне до десет година.

(3) Ако вриједност новца или имовинске користи из става 1. овог члана прелази износ од 200.000 KM, починилац ће се казнити казном затвора најмање три године.

(4) Ако је при учињењу кривичног дјела из ст. 1. и 2. овог члана починилац поступио нехатно у односу на

околност да су новац или имовинска корист прибављени кривично дјелом,

казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

(5) Новац и имовинска корист из става од (1) до (4) овог члана ће се одузети.

Члан 210.

Порезна утјаја или превара

(1) Ко изbjегне плаћање давања прописаних пореским законодавством Босне и Херцеговине, не пруживши захтијеване податке или пруживши лажне податке о својим стеченим опорезивим приходима или о другим чињеницама које су од утицаја на утврђивање износа обавеза, а износ пореза чије се плаћање изbjегава прелази износ од 10.000 KM, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Казном из става (1) овог члана казниће се и онај ко у намјери да оствари право на поврат или кредит по основу индиректних пореза прописаних пореским законодавством Босне и Херцеговине поднесе пореску пријаву неистинитог садржаја са исказаним износом за поврат или кредит индиректних пореза који прелази 10.000 KM.

(3) Ко почини кривично дјело из става (1) овог члана, а износ обавезе чије се плаћање изbjегава прелази 50.000 KM, или ко почини кривично дјело из става (2) овог члана, а исказани износ поврата или кредита по основу индиректних пореза прелази 50.000 KM, казниће се казном затвора од једне до десет година.

(4) Ко почини кривично дјело из става (1) овог члана, а износ обавезе чије се плаћање изbjегава прелази 200.000 KM, или ко почини кривично дјело из става (2) овог члана, а исказани износ поврата или кредита по основу индиректних пореза прелази 200.000 KM, казниће се казном затвора од најмање три године.

Члан 211.

Неплаћање пореза

(1) Ко преносом или отуђењем имовине, гашењем привредног субјекта или на други начин онемогући наплату пријављеног пореза прописаног пореским законодавством Босне и Херцеговине, а износ обавезе чије се плаћање изbjегава прелази 50.000 KM, казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

Члан 250.

Организовани криминал

(1) Ко учини кривично дјело прописано законом Босне и Херцеговине као припадник групе за организовани криминал, ако за поједино кривично дјело није прописана тежка казна,

казниће се казном затвора најмање три године.

(2) Ко као припадник групе за организовани криминал учини кривично дјело прописано законом Босне и Херцеговине за које се може изрећи казна затвора пет година или тежка казна, ако за поједино кривично дјело није прописана тежка казna,

казниће се казном затвора најмање пет година.

(3) Ко организира или било како руководи групом за организовани криминал која заједничким дјеловањем учини или покуша кривично дјело прописано законом Босне и Херцеговине,

казниће се казном затвора најмање десет година или дуготрајним затвором.

(4) Ко постане припадник групе за организовани криминал која заједничким дјеловањем учини или покуша

кривично дјело прописано законом Босне и Херцеговине, ако за поједино кривично дјело није прописана тежка казна,

казниће се казном затвора најмање једну годину.

(5) Припадник групе за организовани кримinal из ст. 1. до 4. овог члана који открије ту групу, може се ослободити од казне.

32. У **Кривичном закону Федерације Босне и Херцеговине** ("Службene новине Федерације Босне и Херцеговине" бр. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10 и 42/11) релевантне одредбе гласе:

Члан 261.

Фалсификовање или уништавање пословних или трговачких књига или докумената

(1) Ко у пословне или трговачке књиге, документе или списе које је дужан да води на основу закона или другог прописа унесе неистините податке или не унесе неки важан податак, или својим потписом или печатом овјери пословну или трговачку књигу, документ или спис с неистинитим садржајем, или својим потписом или печатом омогући израду пословне или трговачке књиге, документа или списка с неистинитим садржајем,

казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се ко неистиниту пословну или трговачку књигу, документ или спис употребијеби као да су истинити, или ко унишити, оштети, прикрије или на други начин почини неупотребљивом пословну или трговачку књигу, документ или спис.

33. У **Закону о кривичном поступку Босне и Херцеговине** ("Службени гласник БиХ" бр. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09 и 93/09) релевантне одредбе гласе:

Члан 3. став 1.

(1) Свако се сматра невиним за кривично дјело док се правоснажном пресудом не утврди његова кривња.

Члан 47.

(1) У току истраге, бранилац има право да разматра списе и разгледа прибављене предмете који иду у корист осумњиченом. Ово право се браниоцу може ускратити ако је ријеч о списима и предметима чије би откривање могло довести у опасност циљ истраге.

(2) Изузетно од става (1) овог члана, тужилац ће истовремено са предлогом за одређивање притвора судији за претходни поступак, односно судији за претходно саслушање, доставити и доказе битне за пројену законитости притвора и ради обавјештавања браниоца.

Члан 131. став 1.

(1) Притвор се може одредити или продужити само под условима прописаним у овом закону и само ако се исти циљ не може остварити другом мјером.

Члан 132. став 1. тачке а), б) и ц)

(1) Ако постоји основана сумња да је одређено лице учинило кривично дјело, притвор му се може одредити:

а) ако се крије или ако постоје друге околности које указују на опасност од бјекства,

б) ако постоји основана бојазан да ће уништити, сакрити, измијенити или кривотворити доказе или трагове важне за кривично поступак или ако нарочите околности указују да ће ометати кривично поступак утицајем на свједоке, саучеснике или прик rivаче.

ц) ако нарочите околности оправдавају бојазан да ће поновити кривично дјело или да ће довршити покушано кривично дјело или да ће учинити кривично дјело којим

пријети, а за та кривична дјела може се изрећи казна затвора три године или тежа казна, (...)

VI. Допустивост

34. У складу с чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом Уставу, када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

35. У складу с чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

36. У конкретном случају, предмет оспоравања апелацијама је Решење Суда БиХ број С1 2 К 010348 14 Кв 2 од 19. септембра 2014. године, против ког нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорено решење апеланти су примили у периоду од 20. до 25. септембра 2014. године, а апелације су поднесене 26. односно 30. септембра 2014. године, па произилази да су поднесене у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелације у односу на наводе о повреди ових права испуњавају и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер нису очигледно (*prima facie*) неосноване, а не постоји неки други формални разлог због ког апелација није допустива.

37. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

38. Апеланти оспоравају наведена решења тврдећи да су им тим решењима прекршена права из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 ст. 1 тачка ц) и 3 Европске конвенције и члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 2 Европске конвенције.

Право на личну слободу и безбједност

39. Члан II/3. Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

д) Право на личну слободу и безбједност.

Члан 5 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Свако има право на слободу и безбједност личности. Нико не смije бити лишен слободе изузев у низе наведеним случајевима и у складу са законом прописаним поступком:

ц. законитог хапшења или лишења слободе ради првоћења надлежној судској власти, када постоји оправдана сумња да је та особа извршила кривично дјело или када постоје већани разлоги да се особа спријечи да изврши кривично дјело или да, након извршења кривичног дјела, побегне;

[...]

3. Свако ко је ухапшен или лишен слободе према одредбама става 1(ц) овог члана мора одмах бити изведен пред судију или другог службено лице законом овлашћено да врши судску власт и мора имати право на суђење у разумном року или на пуштање на слободу до суђења.

Пуштање на слободу може се условити гаранцијама о појављивању на суђењу.

40. У конкретном случају, апеланти су лица која су лишене слободе и налазила су се у притвору на основу одлуке редовног суда о одређивању притвора, те су се позвали на кршење права на слободу и безбједност личности из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције. Апеланти сматрају да им је право на слободу и безбједност личности прекршено зато што у поступку одређивања притвора није утврђено да постоји основана сумња да су починили кривична дјела која су им стављена на терет и због којих им је одређен притвор. С тим у вези, апеланти су истакли да докази на основу којих је утврђено постојање основане сумње као опште условия за одређивање притвора из члана 132 став 1 ЗКПБиХ у односу на кривична дјела која им се стављају на терет нису достављени њима и њихово одбрани.

Основана сумња и достављање доказа на основу којих је утврђено постојање основане сумње

41. У вези с наводима апеланата о повреди права на слободу и безбједност личности, Уставни суд подсећа на то да је Европски суд истакао да стандарди које намеће члан 5 став 1ц. Европске конвенције предвиђају да је постојање основане сумње да је лице лишене слободе починило кривично дјело које му се ставља на терет *conditio sine qua non* за одређивање или продужење притвора. Међутим, то након одређеног времена није доволно, већ се мора процјенити да ли за притвор постоје релевантни и довољни разлоги (види Европски суд, *Trzaska против Польске*, пресуда од 11. јула 2000. године, апликација број 25792/94, став 63). Према даљњем ставу Европског суда, оправданост притвора зависи и од околности конкретног случаја које морају бити такве да упућују на постојање општег (јавног) интереса који је тако важан и значајан да, успркос пресумпцији невиности, претеже над принципом поштовања слободе појединца. Такође је наведено да ти стандарди не претпостављају да полиција, у вријеме хапшења, има довољно доказа који су потребни да би се могла подићи оптужници. Управо је циљ испитивања осумњиченог лица које је притворено по основу наведеног члана да се унаприједи даљна истрага тако да се потврде или одбаце конкретне сумње на којима се заснивало хапшење. Стога, како је указао Европски суд, чињенице које изазивају сумњу и које могу да буду довољне у вријеме лишавања слободе не требају бити истог нивоа као оне које су неопходне за одлуку у наредним фазама поступка, нпр., за подизање оптужнице (види Европски суд, *O'Harrag против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 16. октобра 2001. године, апликација број 37555/97, тачка 36). Међутим, што се тиче притвора, Европски суд је истакао да члан 5 став 1ц. захтијева да постоји основана а не искрена или *bona fide* сумња (*ibid, Fox, Campbell и Hartley*, тачка 31). Уставни суд подсећа и на то да уважавање члана 5 став 3 Европске конвенције захтијева да судска власт преиспита сва питања у вези с притвором, те да одлуку о притвору донесе позивајући се на објективне критеријуме предвиђене законом.

42. У погледу навода апеланата да им прије одређивања притвора нису достављени докази које је Тужилаштво доставило Суду БиХ, Уставни суд примјењује да је одредбом члана 47 став 1 ЗКПБиХ регулисано као опште правило да бранилац осумњиченог у току истраге има право приступа само оним списима и доказима који су у корист осумњиченом, али му се и то право може ускратити ако је ријеч о списима и предметима чије су

откривање могло да доведе у опасност циљ истраге, док му је потпуно слободан приступ списима и доказима омогућен након подношења оптужнице, како је регулисено у ставу 3 тог члана. Уставни суд, даље, запажа да је ставом 2 истог члана прописано да ће изузетно од става 1 тог члана тужилац истовремено с приједлогом за одређивање притвора судији за претходни поступак, односно судији за претходно саслушање доставити и доказе битне за процјену законитости притвора ради обавјештавања браниоца. Имајући у виду наведено, Уставни суд запажа да из образложења оспорених одлука произилази да је Суд BiХ, након што је извршио увид у доказе које је доставило Тужилаштво уз приједлог а које је децидирало навео у образложењу рјешења, поступио у складу с одредбама ЗКПБиХ, те да су апеланти и њихови браниоци, иако им докази нису били достављени, супротно апелационим наводима, били упознати, у мјери неопходној за оспоравање одлуке о одређивању притвора, са садржином доказа на којима је та одлука заснована. Наime, из стања списка произилази да је Суд BiХ поводом приједлога Тужилаштва за одређивање притвора апелантима одржао рочиште на ком су апеланти и њихови браниоци били упознати с доказима на којима је та одлука заснована, будући да је тужилац приликом образлагања приједлога за притвор образложио и садржину доказа у мјери у којој је то било довољно да се циљеви истраге не доведу у опасност. Уставни суд запажа да је те наводе апеланата Суд BiХ размотро и у жалбеном поступку, у смислу гаранција члана 5 став 4 Европске конвенције, те образложио зашто је одлука о одређивању притвора у конкретном случају законита, односно зашто наводи апеланата не могу довести до другачијег рјешења конкретне правне ствари. С обзиром на наведено, те одредбу члана 47 став 1, према којој браниоцу може да се ускрати разматрање списка и разгледање предмета, ако је ријеч о списима и предметима чије би откривање могло да доведе у опасност циљ истраге, Уставни суд у околностима конкретног случаја не налази никакву произвољност у поступању Суда BiХ, будући да је из образложења оспорених одлука евидентно да је, у смислу става 2 наведеног члана, Тужилаштво судији за претходно саслушање доставило и доказе битне за процјену законитости притвора и ради обавјештавања браниоца. С друге стране, Уставни суд запажа да из навода апелације произилази да апеланти практично траже да им се омогући увид у све доказе који се тичу меритума спора, што улази у оквир гаранција из члана 6 Европске конвенције, а који апелантима, у смислу одредбе члана 47 став 3 ЗКПБиХ, требају бити доступни након подношења оптужнице. Такође, Уставни суд указује на то да у предмету број АП 591/11 није нашао повреду члана 5 став 4 Европске конвенције у вези с примјеном одредбе члана 47 ЗКПБиХ у ситуацији када су апеланти били упознати са садржином доказа на основу којих им је продужен притвор (види Уставни суд, Одлука број АП 591/11 од 7. априла 2011. године, доступна на интернет-страници Уставног суда www.ustavnisud.ba). Имајући у виду наведено, те подржавајући сопствену праксу у цитираном предмету, Уставни суд закључује да у конкретном случају чињенице у односу на које се подноси апелација очигледно не представљају кршење права апеланата на слободу и безбједност личности из члана II/3d) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције.

43. Уставни суд запажа да у конкретном случају из оспореног рјешења којим је апелантима одређен притвор произилази да је Суд BiХ о одређивању притвора апелантима одлучио након одржаног рочишта на ком су

саслушани апеланти и други осумњичени, те њихови браниоци. Даље, Уставни суд запажа да је Суд BiХ, супротно апелационим наводима, испитао постојање основане сумње као општег услова за одређивање притвора приликом доношења оспорених рјешења, те је јасно презентовао доказе које је доставило Тужилаштво уз приједлог за одређивање притвора, на основу којих је Суд BiХ утврдио постојање основане сумње. Уставни суд сматра, супротно апелационим наводима, да је у оспореним рјешењима Суд BiХ дао врло јасно образложение на основу којих доказа је извео закључак о постојању основане сумње да су апеланти починили инкриминисане радње које су им стављене на терет, као општег услова из члана 132 став 1 ЗКПБиХ за одређивање притвора, а које Уставни суд не сматра произвољним. Стога, Уставни суд сматра да рјешење Суда BiХ није у супротности с одредбама ЗКПБиХ и Европске конвенције и да садржи разлоге у погледу постојања општег услова за одређивање притвора из члана 132 став 1 ЗКПБиХ.

Посебни притворски разлоги из члана 132 став 1 тачке а), б) и ц) ЗКПБиХ

44. Уставни суд подсећа на то да, у складу са законом, мјера притвора може да буде одређена само када је, уз постојање основане сумње да је кривично дјело почињено, испуњен и један од посебних разлога за одређивање притвора прописан законом. У вези с тим, Уставни суд запажа да је у конкретном случају Суд BiХ утврдио да је, сем постојања основане сумње као опште претпоставке за изрицање мјере притвора апелантима, испуњен и други кумулативни услов, односно да у конкретном случају постоје посебни притворски разлоги из члана 132 став 1 тачке а), б) и ц) ЗКПБиХ.

Посебан притворски разлог из члана 132 став 1 тачка а) ЗКПБиХ

45. У погледу опасности од бјекства из члана 132 став 1 тачка а) ЗКПБиХ, Суд BiХ је посебно оцијенио да се истрага води због тешких кривичних дјела за која су запријећене високе затворске казне, да апеланти посједују држављанство Републике Хрватске која не излучује своје држављане органима гоњења других држава, да апеланти живе у близини границе с Републиком Хрватском, као и да су вршењем кривичних дјела, како се основано сумња, прибавили значајну имовинску корист која ће им омогућити боравак ван државе BiХ. Уставни суд запажа да је у образложењу постојања наведеног притворског разлога Суд BiХ генерално и паушално, у односу на све апеланте, без било каквог конкретизовања разлога у односу на поједине апеланте, закључио да опасност од бјекства као посебан притворски разлог постоји у односу на све апеланте. Упркос жалбеним наводима апеланата да због њихових конкретних личних околности не постоји таква опасност, те да исти циљ може да се постигне и блажим мјерама забране прописаним законом, Суд BiХ је сматрао оправданим да се апелантима притвор одреди и према члану 132 став 1 тачка а) ЗКПБиХ. У вези с наведеним, Уставни суд запажа да је Европски суд у предмету *Stögmüller против Aустрије* у погледу одређивања притвора због опасности од бјекства истакао сљедеће: "Као друго, тражило се оправдање за наставак притвора Stögmüllera ослањајући се на ризик од његовог бјекства. У том погледу, наводи се да је Stögmüller могао очекивати тежу казну нарочито након продужетка (...) прелиминарне истраге у погледу других дјела те да су му његова пилотска дозвола и очев авион омогућавали да у иностранство одило када. Мора се примијетити, у том погледу, да до

опасности од његовог бјектства не долази само зато јер је могуће или му је лако прећи преко границе (у сваком случају, било би довољно у ту сврху да се од њега тражи да преда пасош); мора постојати читав низ околности, посебно, тешка казна која се очекује или посебно гнушање оптуженог на притвор, или недостатак добро успостављених веза у земљи, које би могли бити разлог да се претпостави да би пољедице и опасности лета биле мање зло за њега од самог наставка издржавања притвора. Али његово понашање јасно показује да то није била његова ситуација." (види Европски суд, *Stögmüller против Austrije*, пресуда од 10. новембра 1969. године, апликација број 1601/62, тачка 15). У предмету *Letellier против Француске*, Европски суд је у погледу опасности од бјектства оцијенио да је подноситељка представке мајка малољетне дјече и директорка компаније која представља њен једини извор прихода. У одлуци је наведено: "Како опасност од бјектства није била очигледна од самог почетка, дате одлуке су садржавале неадекватне наводе о разлозима утолико што нису споменуте околности подобне за утврђење такве опасности." (види Европски суд, *Letellier против Француске*, пресуда од 26. јуна 1991. године, апликација број 12369/86, тачка 41). Имајући у виду наведено, Уставни суд закључује да у односу на цитирани притворски разлог Суд БиХ у образложењу оспорених рјешења није понудио релевантне и довољне разлоге у односу на апеланте појединачно, за закључак заснован на чињеницама које могу да покажу да се заиста ради о ризику бјектства апеланата и да је притвор неопходно одредити и према том законском основу. Стoga, Уставни суд сматра да је у конкретном случају прекршено право апеланата на законит притвор загарантован чланом 5 ст. 1ц. и 3 Европске конвенције у односу на притворски разлог опасност од бјектства.

Посебан притворски разлог из члана 132 став 1 тачка б) ЗКПБиХ

46. Суд БиХ је утврдио да постоји колузиона опасност као притворски основ из члана 132 став 1 тачка б) ЗКПБиХ. С тим у вези, Уставни суд запажа да је Суд БиХ указао на то да се у конкретном случају ради о обимној и сложеној истрази која обухвата већи број осумњичених, да се ради о њиховој међусобној повезаности, да је потребно саслушати већи број свједока, да одређени број саучесника и свједока тек треба да буду пронађени и испитани, као и да треба прибавити материјалне доказе, међу којим су и они за које одбрана апеланата тврди да су уништени, а Тужилаштво има сазнања да су сакривени. Уставни суд сматра да је Суд БиХ аргументовано образложио разлоге из којих произилази да постоје нарочите околности које указују на то да би апелант боравком на слободи могли да ометају истрагу утицајем на свједoke и саучеснике и ометајем прикупљања материјалних доказа. У наведеним закључцима Суда БиХ у погледу наведеног посебног притворског разлога, с обзиром на чињенице конкретног предмета, Уставни суд не налази никакву произвољност, те сматра да околности конкретног случаја упућују на постојање важног и значајног општег интереса који претеже над принципом поштовања права на слободу појединачца. Стoga, Уставни суд закључује да су апеланти и други осумњичени у конкретном случају лишени слободе у поступку прописаном законом, када постоји оправдана сумња да су извршили кривично дјело и када је испуњен посебан притворски разлог прописан чланом 132 став 1 тачка б) ЗКПБиХ. Међутим, Уставни суд наглашава да притвор одређен према наведеном законском основу не

може неограничено дugo да траје, односно прикупљање доказне грађе мора да буде завршено у разумном времену. С тим у вези, Уставни суд уочава да је апелантима Јози Слишковићу и Мирјани Шакота рјешењем Суда БиХ од 2. октобра 2014. године (осам дана прије истека времена на које је притвор био одређен оспореним рјешењем) укинут притвор и да су пуштени на слободу уз одређивање мјера забране. Апелантима Јерку Иванковићу Лијановићу, Слави Иванковићу Лијановићу и Милораду Бахиљу рјешењем Суда БиХ од 24. октобра 2014. године (након што им је притвор био продужен) укинут је притвор и пуштени су на слободу уз одређивање мјера забране. Имајући у виду наведено, Уставни суд закључује да у конкретном случају нису повријеђена права апеланата загарантована чланом 5 ст. 1ц. и 3 Европске конвенције у погледу одређивања притвора према законском основу из члана 132 став 1 тачка б) ЗКПБиХ.

Посебан притворски разлог из члана 132 став 1 тачка ц) ЗКПБиХ

47. Према члану 132 став 1 тачка ц) ЗКПБиХ, притвор може да се одреди под условом да постоји основана сумња да је одређено лице учинило кривично дјело, ако нарочите околности оправдавају бојазан да ће поновити кривично дјело или да ће довршити покушано кривично дјело или да ће учинити кривично дјело којим пријети, а за та кривична дјела може се изрећи казна затвора три године или тежа казна. У вези с наведеним притворским разлогом, Уставни суд запажа да је Суд БиХ утврдио да је у конкретном случају испуњен објективни услов који се тиче висине запријећене казне (казна затвора од три године или тежа казна), као и да постоје нарочите околности које оправдавају одређивање притвора и према члану 132 став 1 тачка ц) ЗКПБиХ. Као нарочите околности Суд БиХ је у конкретном случају сматрао природу дјела, бројност радњи извршења, континуираности у њиховом предузимању, те дуги период у ком су радње предузимане плански и организовано, према јединственом обрасцу, мрежу контаката и чврсту повезаност апеланата како међусобно тако и с члановима групе. Суд БиХ је утврдио да нека од правних лица према наведеном устаљеном обрасцу и даље послују, а што све заједно, према мишљењу Суда БиХ, указује на опасност да ће апеланти, ако буду пуштени на слободу, према устаљеном обрасцу поновити кривична дјела због којих се води предметна истрага.

48. Уставни суд запажа да Суд БиХ, утврђујући нарочите околности у конкретном случају, није понудио релевантне и довољне разлоге који могу објективно да оправдавају закључак да ће апеланти пуштањем на слободу наставити с вршењем кривичних дјела. Такође, Уставни суд запажа да Суд БиХ није навео разлоге зашто је сматрао неоснованим захтјев апеланата за одређивање блажих мјера забране. Уставни суд запажа да се у конкретном случају прије ради о гомилању разлога за одређивање притвора него о аргументованим разлозима за одређивање притвора према наведеном законском основу. Суд БиХ је својим накнадним радњама (рјешењима о укидању притвора) потврдио да је у конкретном случају оправдано одређивање мјера забране апелантима. Имајући у виду наведено, Уставни суд закључује да је повријеђено право апеланата на законит притвор загарантован чланом 5 ст. 1ц. и 3 Европске конвенције који је одређен на основу члана 132 став 1 тачка ц) ЗКПБиХ.

Укидање притвора

49. Апелантима Јози Слишковићу и Мирјани Шакота је рјешењем Суда БиХ од 2. октобра 2014. године, а

апелантима Јерку Иванковићу Лијановићу, Слави Иванковићу Лијановићу и Милораду Бахиљу рjeшењем од 24. октобра 2014. године укинут притвор и пуштени су на слободу уз одређивање мјера забране из чл. 126 и 126a. ЗКПБиХ.

Претпоставка невиности

50. Члан II/Зе) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

e) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

51. Члан 6 ст. 1 и 2 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрастним, законом установљеним судом.

2. Свако ко је оптужен за кривично дјело сматра се невиним док се његова кривица по закону не докаже.

52. Апеланти у апелацији наводе и повреду права на правично суђење из члана II/Зе) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 2 Европске конвенције. С тим у вези, Уставни суд запажа да је Европски суд у предмету *Пеша против Хрватске* изниси сљедећи став: "Суд понавља да је предмијења невиности уписана у ставку 2. члanca 6. један од елемената поштеног казненог суђења које се тражи у ставку 1. (...). У свом релевантном аспекту члана 6. ставак 2. има за циљ спријечити подривање поштеног суђења изјавама које прејудицирају, а дане су у блиској вези с поступком (...). Њиме се забрањује преурањено изражавање (...) самога суда мишљења да је особа 'оптужена за казнено дјело' крива прије него јој је то доказано према закону (...) или такође обухвата и изјаве државних дужносника које охрабрују јавност да вјерује да је осумњиченик крив и прејудицирају оцјену чињеница (...) надлежне судбене власти (...)", (види Европски суд, *Пеша против Хрватске*, пресуда од 8. априла 2010. године, апликација број 40523/08, став 138).

53. За разлику од члана 6 став 1 Европске конвенције, повреда претпоставке невиности се не оцјењује на основу поступка у целини, већ као засебан процесни недостатак. При томе се нагласак ставља на фразу о којој је ријеч и то кумултивном анализом сљедећих трију елемената: а) процесна фаза и контекст у ком је изјава дата, б) њена тачна формулатија и ц) њено значење (види Европски суд, *Daktaras против Литваније*, пресуда од 10. октобра 2000. године, апликација број 42095/98). Изјаве којима се изражава сумња у вријеме претпретресне истраге не представљају кршење претпоставке невиности. Чак и формулатије које садрже врло експлицитне изразе као што је "кривица" и "доказана" не морају представљати кршење члана 6 став 2 ако у одређеном контексту, посебно уколико нису биле намијењене медијима или јавности, могу разумно да значе указивање на нешто друго, на примјер, када таква изјава само указује на то да је тужилац убијењен да има доволно доказа на основу којих је могуће прећи из фазе истраге у фазу суђења (*op. cit., Daktaras против Литваније*, тачке 41-45).

54. Повреду наведеног права апеланти виде у чињеници да из лексичко-сintаксичке конструкције цитираних фраза (дијелова реченица) произилази закључак да је Суд БиХ убијењен и то ван разумне сумње да су

апеланти починили кривична дјела која су им стављена на терет. Уставни суд запажа да су апеланти у прилог својим тврђњама у апелацији цитирали одређене фразе. У односу на цитирани навод који гласи: "(...) него и сами осумњичена Шакота и Галић, али и остали осумњичени који су у договору и по упутама организатора, обављали криминалне активности", Уставни суд уочава да је тај навод садржан у реченици која гласи: "Осумњичена Шакота Мирјана је власница књиговодствене фирме 'Кора фин', која је водила књиговодство за сва правна лица укључена у вршење криминалних радњи обухваћених предметном истрагом, а у којем правном лицу је био запослен и Галић Мирко, те се може основано претпоставити да је истима доступна одређена финансијска документација за чије уништење интерес имају не само организатори групе, чланови породице Иванковић Лијановић, који су како се основано сумња, стварни власници правних лица чије пословање је предмет ове истраге, него и сами осумњичена Шакота и Галић, али и остали осумњичени који су у договору и по упутама организатора, обављали криминалне активности". У односу на остале цитиране дијелове реченица, Уставни суд је извршио увид у цјеловите реченице и одјељке оспорених рjeшења у којима су садржане цитиране фразе.

55. У вези с наведеним, Уставни суд примјењује да је тачна констатација апеланата да постоје цитиране фразе (као дијелови реченице) у рjeшењу о одређивању мјере притвора. Међутим, Уставни суд, такође, запажа да је суд у оспореним рjeшењима образлагао основану сумњу да су апеланти починили кривична дјела као предуслов за одређивање мјере притвора. Суд БиХ нигде у рjeшењима није навео било какву тврђњу везану за апеланте, а да прије ње није постојала одредница "осумњичени" и "основана сумња да је (...)" или "како се основано сумња", из чега Уставни суд закључује да наведеним изражавањем Суд БиХ није прејудицирао кривицу апеланата на било који начин. Уставни суд је оцијенио и да се конкретни поступак налази у фази истраге, да су цитиране фразе садржане у контексту рjeшења којима се утврђује основана сумња да су апеланти као осумњичени починили кривична дјела, као и да оспорена рjeшења нису намијењена медијима и јавности. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра наведе апеланата о повреди права на правично суђење из члана II/Зе) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 2 Европске конвенције неоснованим (види Уставни суд, Одлука број АП 580/07 од 24. јуна 2009. године, доступна на интернет-страници Уставног суда www.ustavnisud.ba).

56. Уставни суд закључује да није повријеђено право апеланата из члана II/Зе) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 2 Европске конвенције.

VIII. Закључак

57. Уставни суд закључује да постоји кршење члана II/Зд) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 ст. 1ц. и 3 Европске конвенције у односу на посебне притворске разлоге из члана 132 став 1 тачке а) и ц) ЗКПБиХ када одлука о одређивању притвора не садржи довољне и разумне разлоге за закључак да је оправдано апелантима одредити притвор према наведеним законским основима.

58. Није повријеђено право апеланата из члана II/Зд) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 ст. 1ц. и 3 Европске конвенције у односу на посебан притворски разлог из члана 132 став 1 тачка б) ЗКПБиХ када одлука о одређивању притвора садржи довољне и јасне разлоге за одређивање притвора према том законском основу и када је притвор према том основу трајао ограничено вријеме.

59. Ustavni sud zakључuje da nije povrijeđeno право apelanata na pretpostavku nevinosti iz člana II/3e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6 stav 2 Evropske konvencije kada je sud u rješenjima o određivanju pritvora u odnosu na apelanate koje je označavao kao osumnjičene utvrđio samo postojaće osnovane sumnje da su počinili kriminalna djela za koja su osumnjičeni, a što je preduslov za određivanje mјere pritvora, a takvim izravjanjem nije na bilo kakav način прејудицираo kriminu apelanata.

60. Na osnovu člana 59. st. (1), (2) i (3) Pravila Ustavnog суда, Ustavni sud je одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

61. С обзиром на чињеницу да су сви apelanati pушteni из pritvora, а да су apelanti Јозо Слишковић и Мирјана Шакота одустали од захтјева, није потребно разматрати захтјев apelanata za доношење привремене мјере.

62. Prema članu VI/5 Ustava Bosne i Hercegovine, одлуке Ustavnog суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с. р.

236

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj AP 4319/14, rješavajući apelaciju Gorana Zupca, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. stav (2) i stav (3) tačka I), člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 74. Pravila Ustavnog суда Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 22/14 i 57/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, potpredsjednik
Seada Palavrić, potpredsjednica
Mato Tadić, sudija
Mirsad Ćeman, sudija
Zlatko M. Knežević, sudija
na sjednici održanoj 18. decembra 2014. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU¹

Djelimično se usvaja apelacija Gorana Zupca.

Utvrđuje se povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u postupku utvrđivanja "krivične optužbe" u vezi s izjavama javnih zvaničnika:

- Dragana Lukača, direktora Federalne uprave policije, koji je u centralnom dnevniku "Face" televizije od 16. februara 2014. godine, na pitanje novinara: "Smamate da je Goran Zubac odgovoran?", odgovorio: "Apsolutno, apsolutno. Čak ja mislim da tu ima i krivične odgovornosti."

- Šemsudina Mehmedovića, poslanika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, čiju izjavu je objavio sedmični magazin "Dani" 27. februara 2014. godine: "Ukoliko bude pravde u BiH, Zubac će završiti u zatvoru."

- Bakira Izetbegovića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine, čiju izjavu je objavio dnevni list "Oslobodenje" 27. augusta 2014. godine: "Govoreći o potrebnom jačanju državnih institucija, naveo je da SIPA, odnosno njen čelnik Goran Zubac, nije adekvatno reagovao kad je prilikom građanskog bunta u februaru gorjela zgrada državnog Predsjedništva. Mi ćemo njega poslati vjerovatno u zatvor kao što smo smijenili 'ministra za (ne)sigurnost'."

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Gorana Zupca, podnesena u odnosu na član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine

i član 6. st. 1. i 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, zato što je preuranjena.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZOŽENJE

I. Uvod

1. Goran Zubac (u dalnjem tekstu: apelant) iz Trebinja podnio je 29. septembra 2014. godine apelaciju Ustavnom суду Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Ustavni sud) zbog navodnog kršenja prava na pretpostavku nevinosti u postupku utvrđivanja "krivične optužbe" u vezi s izjavama javnih zvaničnika.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog суда, od Suda Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Sud BiH) i Tužilaštva Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Tužilaštvo BiH) zatraženo je 15. oktobra 2014. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Odgovor na apelaciju Sud BiH je dostavio 24. oktobra 2014. godine, dok Tužilaštvo BiH nije u ostavljenom roku dostavilo odgovor.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumentata predviđenih Ustavnom судu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Tužilaštvo BiH je podiglo Optužnicu broj T20 0 KTK 0008435 14 od 26. maja 2014. godine protiv apelanta u kojoj je navedeno da postoji osnovana sumnja da je 7. februara 2014. godine u Sarajevu, u vrijeme održavanja demonstracija građana, tokom kojih su zahtijevane nasilne promjene ustavnog porekla Bosne i Hercegovine, ispred zgrade Predsjedništva Bosne i Hercegovine u Titovoј ulici u kojoj su, pored Predsjedništva Bosne i Hercegovine, smještene i druge institucije Bosne i Hercegovine, te Federacije Bosne i Hercegovine, radeći u svojstvu direktora Državne agencije za istrage i zaštitu, protivno članu 8. stav 1. tač. c) i e) u vezi s članom 3. stav 1. tačka 1) Zakona o državnoj agenciji za istrage i zaštitu i članu 11. Zakona o direkciji za koordinaciju policijskih tijela i o agencijama za podršku policijskoj strukturi Bosne i Hercegovine, odbio pružiti traženu pomoć Direkciji za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine u zaštiti objekta Predsjedništva Bosne i Hercegovine, Ustavnog судa Bosne i Hercegovine i Arhiva Bosne i Hercegovine. Da je, i pored prethodnog saznanja da su oko 15:00 sati agresivni demonstranti napali, a kasnije zapalili zgradu Predsjedništva Bosne i Hercegovine, svjesno ignorirajući višekratne pozive policijskih službenika, ministra Ministarstva bezbjednosti Bosne i Hercegovine i dežurnog tužioca Tužilaštva Bosne i Hercegovine koji su ga zvali tražeći informacije u vezi s angažovanjem Jedinice za specijalnu podršku Državne agencije za istrage i zaštitu, a dežurnom zaposleniku Operativnog centra Državne agencije za istrage i zaštitu, koji ga je obavijestio o zahtjevima za angažovanje Jedinice za specijalnu podršku, zabranio da ga ponovo zove "po istom pitanju" i da neće dozvoliti upotrebu te jedinice u tražene svrhe, dok je istovremeno izdao usmeno naredbu zapovjedniku Jedinice za specijalnu podršku da ta jedinica bude pripravna ukoliko se demonstracije prošire prema Ambasadi Sjedinjenih Američkih Država, ustrajavajući u odbijanju da angažuje Jedinicu za specijalnu podršku, i pored urgentnog pisanih zahtjeva direktora Direkcije za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine, iako je ta jedinica, u skladu s članom 18. stav 2.

¹ Odluka objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 8/15

Zakona o državnoj agenciji za istrage ospozobljena da obavlja najzahtjevnejše i najsloženije taktičke i operativno-tehničke policijske radnje, primjenjujući policijske ovlasti u visoko rizičnim situacijama, te u skladu s članom 29. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Državne agencije za istrage i zaštitu obućena i opremljena za samostalno djelovanje protiv raznih oblika terorizma, protiv svih vidova kriminala i u situacijama kada nije dovoljna ili je nepouzdana upotreba osnovnih policijskih i kriminalističkih snaga u bezbjednosnom, kriminalno-taktičkom i materijalno-tehničkom smislu. To je situacija u kojoj se malobrojni, i za suprotstavljanje nasilnim demonstrantima neopremljeni pripadnici Direkcije za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine, nisu mogli uspješno suprotstaviti agresivnim demonstrantima koji su kamenjem i zapaljivim smjesama (tzv. Molotovljevim koktelima) gadali zgradu Predsjedništva Bosne i Hercegovine i prouzrokovali požar u Arhivu Bosne i Hercegovine i na vozilima direkcije, kao i brojna materijalna oštećena na zgradama i tehničkoj opremi, inventaru i dokumentaciji u institucijama Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno nastupanje štete u ukupnom iznosu od 398.365,18 KM. Dakle, da je apelant kao službena osoba u institucijama Bosne i Hercegovine, svjesnim kršenjem zakona i drugih propisa, očigledno nesavjesno postupio u vršenju dužnosti, uslijed čega je došlo do nastupanja materijalne štete koja prelazi iznos od 10.000,00 KM, čime je učinio krivično djelo nesavjesnog rada u službi iz člana 224. stav 2. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: KZBiH).

6. Sud BiH je 16. juna 2014. godine potvrdio optužnicu.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

7. Apelant smatra da mu je povrijedeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u dalnjem tekstu: Evropska konvencija), te da je došlo do kršenja člana 18. Evropske konvencije u vezi s čl. 6. i 17. Evropske konvencije.

8. Apelant navodi da je Sud BiH 16. juna 2014. godine potvrdio Optužnicu Tužilaštva BiH broj T20 0 KTK 0008435 14 od 26. maja 2014. godine kojom se apelanta tereti da je počinio krivično djelo nesavjesnog rada u službi iz člana 224. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZBiH. Apelant navodi da je ta optužnica rezultat neprimjerene političke i medijske kampanje koju su protiv njega započeli odmah nakon što je postao direktor Državne agencije za istrage i zaštitu predstavnici jedne političke stranke ili pojedinci u toj stranci, sve s ciljem njegovog uklanjanja s mjesta direktora Državne agencije za istrage i zaštitu. Naime, apelant navodi da su pripadnici Državne agencije za istrage i zaštitu vršili istragu krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva na području Tešnja kojom je, kao jedan od osumnjičenih, obuhvaćen i Šemsudin Mehmedović, poslanik Stranke demokratske akcije (u dalnjem tekstu: SDA) u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine. Apelant navodi da je zatim uslijedio njegov "progon" od visokih javnih zvaničnika, čije izjave su putem medija i drugih dostupnih sredstava prenesene širokoj javnosti, sve s ciljem njegovog uklanjanja s mjesta direktora Državne agencije za istrage i zaštitu. U vezi s tim, apelant navodi da je Šemsudin Mehmedović, nakon što je na neki način saznao da je predmet istrage, putem poslaničkih pitanja od 14. marta i 5. decembra 2013. godine (koja se odnose na to da li je apelant bio predmet sigurnosnih provjera u skladu s postupkom za izdavanje dozvole za pristup tajnim podacima određenog stepena tajnosti, kao i po čijem zahtjevu je vršena sigurnosna

provjera za apelanta, tražeći da mu se dostavi broj sigurnosne dozvole za pristup podacima stepena "vrlo tajno") počeo da dovodi u pitanje apelantov integritet. Apelant navodi da je portal "Klix.ba", u okviru vijesti 22. jula 2013. godine, objavio izjavu tadašnjeg predsjednika SDA Sulejmana Tihića: "Kada je u pitanju hapšenje, zaključili smo da zahtijevamo parlamentarnu istragu i odgovornost direktora SIPA-e Gorana Zupca zbog zloupotrebe položaja prilikom nezakonitog hapšenja državnog poslanika Šemsudina Mehmedovića. Zloupotreba položaja direktora SIPA-e je očita jer je hapšenje bilo bez naloga i uz protivljenje tužioca. Tražimo suspenziju direktora SIPA-e." Apelant navodi da je portal "Vijesti.ba" (za agenciju Anadolija) 24. jula 2013. godine objavio da je Šemsudin Mehmedović izjavio da će podnijeti tužbu protiv direktora Agencije za istrage i zaštitu, te "nema sumnje da će on završiti upravo onako kako je želio da ja završim", te "mi ćemo iskoristiti sve zakonom predviđene mogućnosti da tražimo suspenziju Zupca, SDA je to već zatražila, jer će on i dalje ometati istragu i u ovom pitanju nelegalnog hapšenja zastupnika države BiH". Takoder, apelant navodi da su dnevne novine "Dnevni avaz" 25. jula 2013. godine objavile, između ostalog, da je Asim Sarajlić, šef Kluba poslanika SDA u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine BiH, uputio poslaničko pitanje Vijeću ministara i Ministarstvu sigurnosti BiH da li će smijeniti Gorana Zupca, direktora SIPA-e, zbog, kako je kazao, nezakonitog hapšenja Šemsudina Mehmedovića. U očekivanju odgovora, kako je kazao Sarajlić, SDA očekuje suspenziju Gorana Zupca sa sadašnje pozicije.

9. Apelant dalje navodi da je nakon dešavanja tokom protesta gradana u Sarajevu od 7. februara 2014. godine, koje su i predstavnici SDA okarakterisali kao opravdane, Tužilaštvo BiH pokrenulo istragu s obzirom da je za vrijeme protesta oštećena zgrada Predsjedništva BiH. Apelant navodi da je Tužilaštvo BiH radnje koje su izvršili učesnici protesta okvalifikovalo kao terorizam, s isključivim ciljem da pokušaju zasnovati apelantovu odgovornost za nastalu štetu, te kako je to isforsirana pravna kvalifikacija najbolje govori činjenica da su navodni "teroristi" identifikovani prije više mjeseci (od kojih su dva lica bila lišena slobode), ali da do tog trenutka nisu procesuirani. Apelant navodi da je indikativno da je i u tom predmetu, kao i njegovom predmetu, istražne radnje provodilo Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova, Federalna uprava policije, čiji je direktor Dragan Lukač, a ne Državna agencija za istrage i zaštitu iako se radi o krivičnim djelima iz nadležnosti Suda BiH. Apelant navodi da je u centralnom dnevniku "Face" televizije od 16. februara 2014. godine Dragan Lukač, direktor Federalne uprave policije, izjavio: "Ovo što je bilo nije dobro, nije dobro. Imali smo pokušaj državnog udara... Konkretno maloprije smo govorili o SIPA-e, znači čelnici čovjek ili čelnici ljudi u Agenciji." Novinar: "Smatrate da je Goran Zubac odgovoran?" Lukač: "Apsolutno, apsolutno. Čak ja mislim da tu ima i krivične odgovornosti. Znate, mi moramo se, pravna država mora imati mehanizme kojim se štiti, to je jedna dimenzija. Druga dimenzija, pravna država mora dovesti pitanja odgovornosti onih ili onoga u vezi sa djelima kojima je ta država ugrožena." Apelant dalje navodi da je novinska agencija "Patria" 22. februara 2014. godine objavila izjavu Šemsudina Mehmedovića: "Očigledno je da je Zubac dio tog tala i u najmanju ruku nije mu mrsko što je Predsjedništvo BiH zapaljeno." Takoder, sedmični magazin "Dani" je 27. februara 2014. godine objavio izjavu Šemsudina Mehmedovića: "Protiv Zupca postoji nekoliko ozbiljnih krivičnih prijava i da ima minimum moralne odgovornosti do sada bi podnio ostavku. Očigledno je došao na poziciju kako bi u ime određenih političkih centara moći odradio posao i da bi nakon toga bio unaprijeden/premješten u neki drugi dio BiH. Klub poslanika

SDA u državnom Parlamentu 13. februara je uputio inicijativu da se po hitnom postupku sazove komisija za odbranu i sigurnost, koja je kontrolni organ SIPA-e, da se ispitaju sve okolnosti do kojih je došlo tokom opravdanog protesta građana BiH i zbog čega je povrjeni toliki broj ljudi, ko je djelovao, ko nije djelovao, zbog čega je došlo do napada na Predsjedništvo BiH i zbog čega su zapaljene zastave BiH. Očekujemo cjelovitu informaciju o (ne)djelovanju određenih agencija za provođenje zakona, nakon čega možemo donositi zaključke. Ukoliko bude pravde u BiH, Zubac će završiti u zatvoru."

10. Apelant navodi da su tokom samog postupka istrage i podizanja optužnice, te nakon potvrđivanja optužnice protiv apelanta, brojni zvaničnici dali ogroman broj izjava za javnost, kojima su opštu javnost u Bosni i Hercegovini, ali i šire, informisali o svojim stavovima o apelantovom predmetu. Apelant navodi da ono što je mnogo bitnije jeste da je javnost, koja je na taj način upoznata s viđenjem dokaza, situacije, pa i pravnih propisa koji se tiču događaja za koji se apelanta tereti, uključila i sudije koje trebaju nepristrasno suditi u apelantovom predmetu. U vezi s tim, apelant navodi da je portal "Klix.ba" 6. juna 2014. godine objavio izjavu Šefika Džaferovića: "Nakon donošenja optužnice i nakon što ona eventualno bude potvrđena, smatram da će Zubac morati biti suspendiran. To je okolnost kada, prije svega, treba reagirati SIPA. Samim nastupanjem okolnosti koje se vežu za direktora, on praktično prestaje biti direktor. To je zakonska materija." Apelant navodi da je novinska agencija "Patria" 16. juna 2014. godine prenijela da je press služba nezavisnog kandidata za Predsjedništvo Bosne i Hercegovine Mustafe Cerića saopštila: "Ukoliko domaće institucije i nosioci vlasti neće ili nemaju hrabrosti to učiniti, onda pozivamo međunarodnu zajednicu i visokog predstavnika da ispunе svoju obavezu i spriječe optuženog Zupca da i dalje rukovodi najvažnijom policijskom agencijom." Apelant navodi da je 19. juna 2014. godine u televizijskoj emisiji TV info, OBN televizije, Šefik Džaferović izjavio: "Radi se o situaciji kada je najviši policijski službenik, dakle rukovodeća osoba u situaciji da se protiv te osobe vodi istraga i ne samo da se vodi istraga, nego je podnesena i optužnica. U takvim situacijama mora doći do suspenzije." Apelant dalje navodi da su dnevne novine "Nezavisne novine" 21. jula 2014. godine objavile da je glavni tužilac Tužilaštva BiH Goran Salihović izjavio: "Ne bi trebalo da ima pravo pristupa tajnim podacima jer se radi na predmetima ratnih zločina, korupcije i samo podizanje optužnice dovodi ga da je u sukobu interesa." Apelant navodi da su dnevne novine "Glas Srpske" 23. jula 2014. godine objavile izjavu Šemsudina Mehmedovića: "Protiv njega je podignuta optužnica i kao takav prema zakonskim propisima ne bi smio da bude na čelu ove institucije. Ne samo da je Nezavisni odbor prekršio zakon, već je doveo u pitanje bezbjednosni sistem BiH. Očigledno je da se Nezavisni odbor stavio u njegovu političku zaštitu i neko će zbog toga morati snositi odgovornost."

11. Apelant navodi da su, osim toga, uslijed uticaja i pritiska koji je SDA ostvarila na Tužilaštvo BiH, narušeni odnosi između SIPA-e i Tužilaštva BiH, te da se narušeni odnosi mogu isključivo dovesti u vezu sa situacijom koja se tiče istrage za ratne zločine protiv Šemsudina Mehmedovića i njegovo lišenje slobode. U vezi s tim, apelant navodi da je SIPA, odnosno apelant dopisima od 2. decembra 2013. godine i 15. januara 2014. godine, pokušala riješiti tu situaciju, radi nastavka do tada izuzetno uspješne saradnje. Apelant navodi da je Tužilaštvo BiH odgovorilo samo na jedan poziv, i to tako što je obavijestilo SIPA-u da ne prihvataju tražene radne sastanke iz, kako oni kažu, razloga da Tužilaštvo BiH vodi "ozbiljne" istrage, što implicira da se SIPA bavi nevažnim stvarima.

Apelant navodi da ako Tužilaštvo BiH, a posebno glavni tužilac, ne skrivajući svoj lični animozitet prema apelantu, nije u stanju da s njim kao direktorom Agencije za istrage i zaštitu, od koje direktno zavisi i rad Tužilaštva BiH, riješi probleme koji su, očito, nastali hapšenjem i istragom protiv Šemsudina Mehmedovića, kako onda očekivati da to tužilaštvo ispunи prema apelantu zahtjeve iz člana 14. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: ZKPBiH). Pri tome, apelant navodi da istražna komisija Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine nije došla do zaključka da su pripadnici SIPA-e prilikom istrage i lišenja slobode Šemsudina Mehmedovića prekršili zakonske odredbe ili ovlaštenja, što očito nije odobrovljilo glavnog tužioca da u razgovoru s apelantom nađe rješenje "iskonstruisanog" problema.

12. Apelant navodi da se opšta atmosfera kakva je kreirana u odnosu na njegovo suđenje nabolje vidi iz načina na koji je Federalna radio televizija u svom "Dnevniku 1" od 21. augusta 2014. godine prenijela javnosti činjenicu da je taj dan u Sudu BiH održano ročište za izjašnjavanje o apelantovoj krivici, u kojem prilogu ta televizija zna da će svjedoci Tužilaštva BiH potvrditi da je apelant kriv i da će biti smijenjen s mesta direktora SIPA-e. Apelant navodi da je najočitiji i vrlo eksplicitna potvrda njegovih tvrdnji intervju s članom Predsjedništva Bosne i Hercegovine i zamjenikom predsjednika SDA Bakirom Izetbegovićem, objavljen u dnevnom listu "Oslobodenje" od 27. augusta 2014. godine, gdje se navodi: "Govoreći o potrebnom jačanju državnih institucija, naveo je da SIPA, odnosno njen čelnik Goran Zubac, nije adekvatno reagovao kad je prilikom građanskog bunda u februaru gorjela zgrada državnog Predsjedništva. Mi ćemo njega poslati vjerovatno u zatvor kao što smo smijenili 'ministra za (ne)sigurnost'." U vezi s tim, apelant navodi da se pažljivom analizom navedene izjave lako dolazi do zaključka da član Predsjedništva Bosne i Hercegovine zna ishod postupka protiv apelanta. Apelant navodi da se u zatvor ne ide s oslobođajućom presudom, dakle, apelant je kriv, biće osuđen, a samim tim i smijenjen. Također, apelant navodi da je 20. augusta 2014. godine upućena prijava/žalba građana Bosne i Hercegovine zabrinutih za svoju sigurnost i to visokom predstavniku u Bosni i Hercegovini, Tužilaštvu BiH, Odboru za žalbe građana na rad policijskih službenika u policijskim tijelima Bosne i Hercegovine, Vijeću ministara Bosne i Hercegovine i ministru/zamjeniku ministra bezbjednosti Bosne i Hercegovine. Apelant navodi da je taj dokument sastavljen s istim ciljem i s istog mesta, možda i od nekih spomenutih lica u apelaciji, te da je cijeli dokument usmjerjen na uklanjanje apelanta s pozicije direktora Državne agencije za istrage i zaštitu. Apelant navodi da pravo na pravično suđenje garantuje i pravo na ravnopravan tretman stranaka, te da, također, uključuje pravo na kontradiktornost postupka. U vezi s tim, apelant navodi da se postavlja pitanje kakva je uopšte svrha krivičnog postupka i njegovog pojavljivanja pred Sudom BiH. Naime, apelant navodi da je, ako član Predsjedništva Bosne i Hercegovine i zamjenik predsjednika jedne od najjačih političkih stranaka u Bosni i Hercegovini javno kaže da će apelant završiti u zatvoru, iluzorno očekivati da će Sud BiH, sa svojom trenutnom nacionalnom strukturon i organizacijom po principu "kadija te tuži, kadija ti sudi", ispoštovati navedena načela prava na pravično suđenje i omogućiti apelantu jednakost oružja koja bi dovela do toga da Sud BiH doneše odluku povoljnju za apelanta, a kojom bi bio narušen dignitet i kredibilitet člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine.

13. U vezi s navedenim apelant se poziva, između ostalih, na presudu Evropskog suda za ljudska prava (u dalnjem tekstu: Evropski sud) u predmetu *Allenet de Ribemont protiv Francuske* u kojoj je navedeno: "Sud primjećuje da je u ovom

slučaju jedan od najviših rangiranih zvaničnika francuske policije govorio o g. Alenet de Ribemontu, bez ikakvih kvalifikacija ili rezervi, kao o podstrekaju ubistva i stoga kao o saučesniku u ubistvu... Ovo je jasno bilo izjašnjenje o krivici podnosioca predstavke koja je, kao prvo, ohrabrilja javnost da vjeruje da je kriv i, drugo, prejudicirala ocjenu činjenica od strane kompetentnih sudske vlasti. Stoga je došlo do kršenja člana 6. stav 2." (Presuda od 10. februara 1995. godine, stav 41.) Apelant se dalje poziva na presudu Evropskog suda u predmetu *Peša protiv Hrvatske* u kojoj je navedeno: "Sud smatra da su ove izjave javnih funkcionera predstavljalje izjavu o krivici podnosioca predstavke i prejudicirale ocjenu činjenica sudske vlasti. S obzirom da su funkcioneri o kojima je riječ bili na visokim položajima, oni su trebali postupati s posebnim oprezom u svom izboru riječi za opisivanje krivičnog postupka protiv podnosioca predstavke koji je u toku. Međutim, s obzirom na sadržaj njihovih izjava, kako je to podvučeno u prednjem tekstu, Sud nalazi da su njihove izjave sigurno ohrabrike javnost da vjeruje da je podnositelj zahtjeva kriv prije nego mu je krivica dokazana u skladu sa zakonom. U skladu sa navedenim, Sud nalazi da je došlo do povrede prava podnosioca predstavke da se smatra nevinim. Stoga je došlo do povrede člana 6. stav 2. Konvencije (presuda od 8. aprila 2010. godine, st. 150. i 151)." Imajući u vidu navedeno, apelant smatra da je uslijed izjava zvaničnika, uključujući i glavnog tužioca Tužilaštva BiH, cjelokupna javnost u Bosni i Hercegovini izvrgnuta konstantnom ubjedivanju u činjenicu da je apelant osoba koja je izvršila krivično djelo, te da, s obzirom na utisak koji se stvara u javnosti u odnosu na njega, više ne može imati pravično suđenje. Na kraju, apelant smatra da je obrazac političkog i medijskog progona, čiji je dio i optužnica Tužilaštva BiH, imala druge, a ne pravne motive. Naime, apelant smatra da je optužnica, koja je potvrđena protiv njega, pripremljena u svrhu odmazde jer je Državna agencija za istrage i zaštitu, na čijem je čelu apelant, lišila slobode visokopozicioniranog zvaničnika SDA Šemsudina Mehmedovića, kao i u svrhu sprečavanja drugih istrage koje provodi Državna agencija za istrage i zaštitu. U vezi s tim, apelant smatra da su povrijedene odredbe člana 18. Evropske konvencije u vezi s čl. 6. i 17. Evropske konvencije. Stoga, apelant traži od Ustavnog suda da utvrdi kršenje navedenih prava, da odluci o meritumu slučaja i o tome obavijesti Sud BiH, te da apelantu dosudi odštetu u pravičnom iznosu. Apelant je u prilogu apelacije dostavio video snimke i fotokopije novinskih članaka na koje je ukazao u apelaciji.

b) Odgovor na apelaciju

14. Sud BiH je naveo da je pred tim sudom u toku krivični postupka protiv apelanta zbog krivičnog djela nesavjesnog rada u službi iz člana 224. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZBiH. Sud BiH je naveo da se predmetni postupak vodi po Optužnici Tužilaštva BiH broj T20 0 KTK 0008435 14 od 26. maja 2014. godine, koja je potvrđena 16. juna 2014. godine, te da se postupak nalazi u fazi glavnog pretresa. U vezi s tim, Sud BiH je naveo da je sudija za prethodno saslušanje tog suda, postupajući u skladu s odredbama člana 228. ZKPBiH, nakon proučavanja činjeničnog opisa optužnice i dokaza dostavljenih uz nju, utvrdio da postoji osnovana sumnja za krivično djelo nesavjesnog rada u službi iz člana 224. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZBiH, slijedom čega je optužnica potvrđena. Sud BiH je naveo da se, suprotno apelantom navodima, postupak protiv apelanta vodi uz poštovanje svih procesnih garancija, te prava i sloboda koje mu kao optuženom pripadaju, uz poštovanje načela pravičnosti krivičnog postupka u skladu sa ZKPBiH, Ustavom Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom.

Slijedom navedenog, Sud BiH predlaže da se apelacija odbije kao neosnovana, odnosno da se odbaci kao preuranjena.

V. Relevantni propisi

15. U **Zakonu o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09 i 72/13) relevantne odredbe glase:

Član 3. stav 1.

(1) Svako se smatra nevinim za krivično djelo dok se pravosnažnom presudom ne utvrdi njegova krivica.

Član 14.

(1) Sud je dužan da stranke i branioca tretira na jednak način i da svakoj od strana pruži jednak mogućnosti u pogledu pristupa dokazima i njihovom izvođenju na glavnom pretresu.

(2) Sud, Tužitelj i drugi organi koji učestvuju u postupku dužni su s jednakom pažnjom da ispituju i utvrđuju kako činjenice koje terete osumnjičenog, odnosno optuženog, tako i one koje im idu u korist.

VI. Dopustivost

16. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

17. U skladu s članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

18. U skladu s članom 18. stav (2) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može iznimno razmatrati apelaciju i kada nema odluke nadležnog suda, ukoliko apelacija ukazuje na ozbiljna kršenja prava i osnovnih sloboda koja štite Ustav ili međunarodni dokumenti koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini.

Dopustivost u odnosu na član 6. st. 1. i 3. Evropske konvencije

19. U pogledu apelantovih navoda o kršenju prava iz člana 6. st. 1. i 3. Evropske konvencije, Ustavni sud ukazuje da je krivični postupak protiv apelanta u toku pred Sudom BiH. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da će apelant imati mogućnost da svoje navode u vezi s pravima koja garantuju st. 1. i 3. člana 6. Evropske konvencije ističe u predmetnom sudsakom postupku, te u eventualno podnesenoj apelaciji protiv odluka Suda BiH, ukoliko budu nepovoljne za apelanta. S obzirom na to, Ustavni sud zaključuje da je apelacija u odnosu na navode o kršenju prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. Evropske konvencije preuranjena (vidi, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj AP 580/07 od 24. juna 2009. godine, tač. 19. i 20; dostupna na internet stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

20. Imajući u vidu odredbu člana 18. stav (3) tačka l) Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je preuranjena, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

Dopustivost u odnosu na član 6. stav 2. Evropske konvencije

21. U pogledu apelantovih navoda o kršenju člana 6. stav 2. Evropske konvencije, Ustavni sud ukazuje da se član 6. stav 2. Evropske konvencije ne primjenjuje samo na krivične

postupke u njihovoј cijelosti, već i na pretpretresni postupak i na vrijeme po okončanju krivičnog postupka, i to bez obzira na fazu postupka, pa čak bez obzira i na njihov ishod (vidi Evropski sud, *Minelli protiv Švajcarske*, presuda od 25. marta 1983. godine, Serija A broj 62, st. 25-41; vidi Ustavni sud, *inter alia*, Odluka o dopustivosti broj AP 580/07 od 24. juna 2009. godine i Odluka o dopustivosti broj AP 3715/09 od 11. februara 2010. godine; dostupne na internet stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). Pri tome, Ustavni sud podsjeća da je Evropski sud u svojoj praksi ispitivao dopustivost predstavki u kojima su podnosioci predstavki tvrdili da je uslijed izjava javnih zvaničnika, koje su date u toku krivičnog postupka protiv podnosioca predstavke ili prije nego što je podnosič predstavke uhapšen i formalno optužen za krivično djelo, te koje su objavljene u medijima, došlo do kršenja njihovog prava na pretpostavku nevinosti. Tako je Evropski sud u presudi *Peša protiv Hrvatske*, prilikom ispitivanja dopustivosti predstavke u odnosu na član 6. stav 2. Evropske konvencije, kada je Vlada tvrdila da su prigovori podnositelja predstavke na temelju člana 6. stav 2. Evropske konvencije preuranjeni jer je krivični postupak protiv podnosioca predstavke još uvijek u toku i on može istaknuti iste prigovore koristeći razna pravna sredstva predviđena domaćim pravom, ukazao da se pravna sredstva, koja su dostupna podnosiocu predstavke u kontekstu krivičnog postupka protiv njega, mogu koristiti u odnosu na presude i druge odluke donesene u tom postupku, a ne u odnosu na izjave koje su dali javni zvaničnici u medijima, pa je predstavku u odnosu na član 6. stav 2. Evropske konvencije proglašio dopustivom (vidi Evropski sud, *Peša protiv Hrvatske*, predstavka broj 40523/08, presuda od 8. aprila 2010. godine, stav 132). Također, Ustavni sud ukazuje da je Evropski sud u predmetu *Ilgar Mammadov protiv Azerbejdžana* zaključio da je član 6. stav 2. Evropske konvencije primjenjiv u odnosu na zajedničku izjavu za štampu Ureda Tužilaštva i Ministarstva unutrašnjih poslova koja je objavljena prije nego što je podnosič predstavke uhapšen i formalno optužen za krivična djela, budući da je jasno da su navodi u izjavi u direktnoj vezi s krivičnom istragom pokrenutom protiv podnosioca predstavke i drugih lica u vezi s Ismayilli dogadajima (vidi Evropski sud, *Ilgar Mammadov protiv Azerbejdžana*, predstavka broj 15172/13, presuda od 22. maja 2014. godine, stav 121). Dovodeći u vezu navedeno s konkretnim predmetom, Ustavni sud zaključuje da je apelacija u odnosu na člana 6. stav 2. Evropske konvencije dopustiva.

22. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, te člana 18. st. (2), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija u ovom dijelu ispunjava uslove u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

23. Apelant smatra da mu je, uslijed citiranih izjava javnih zvaničnika, povrijeđeno pravo iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije.

Pravo na pravično suđenje – pretpostavka nevinosti

24. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

25. Član 6. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

[...]

2) Svako ko je optužen za krivično djelo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže.

[...]

26. Apelant smatra da je uslijed izjava javnih zvaničnika, koje su objavljene u medijima, kod javnosti u Bosni i Hercegovini formirano predubjedenje o njegovoј krivici, čime mu je prekršeno pravo na pretpostavku nevinosti.

27. Ustavni sud, prije svega, ukazuje da član 6. stav 2. Evropske konvencije garantuje da se svako ko je optužen za krivično djelo smatra nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže. Ustavni sud ukazuje da nisu samo sudovi, već su i ostali državni organi obavezni da poštuju načelo pretpostavke nevinosti. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća da je Evropski sud u predmetu *Allenet de Ribemont protiv Francuske*, na koji se pozvao i apelant, ukazao da je jedan visoki policijski zvaničnik na konferenciji za štampu, održanoj dok je podnosič predstavke bio u policijskom pritvoru, ukazao na njega kao na podstrelka ubistva. Evropski sud je smatrao da član 6. stav 2. Evropske konvencije nije važio samo za sudove, već i za druge javne vlasti i to od trenutka kad je podnosič predstavke bio optužen za krivično djelo. Izjava o krivici koju je dao policajac bez ikakvih kvalifikacija ili rezervi podstakla je javnost da povjeruje da je podnosič predstavke kriv i prije nego što je nadležni sud procijenio sve činjenice. Utvrđeno je da je time prekršeno načelo pretpostavke nevinosti i da to nije moglo biti ispravljeno činjenicom da je sudija kasnije oslobođio podnosiča predstavke zbog nedostatka dokaza (vidi Evropski sud, *Allenet de Ribemont protiv Francuske*, predstavka broj 15175/89, presuda od 10. februara 1995. godine).

28. Ustavni sud dalje podsjeća da je Evropski sud u predmetu *Matijašević protiv Srbije* ukazao da će pretpostavka nevinosti po članu 6. stav 2. Evropske konvencije biti povrijedena ako sudska odluka ili, čak, izjava zvaničnika koja se odnosi na lice koje je optuženo za krivično djelo, odražava mišljenje da je krivo prije nego što se njegova krivica dokaže po zakonu. Dovoljno je da, u odsustvu zvanične odluke, postoji određeno mišljenje koje ukazuje da sud ili zvaničnik koji je u pitanju smatra optuženog krivim (vidi Evropski sud, *Matijašević protiv Srbije*, predstavka broj 23037/04, presuda od 19. septembra 2006. godine, stav 45). Pri tome, Ustavni sud podsjeća da je Evropski sud ukazao da "javni zvaničnik" ne mora biti već izabrani predstavnik ili službenik državnih organa u tom vremenu. Taj pojam može obuhvatiti i lica koja imaju poznati i priznati položaj u javnosti, bilo da su na nekom važnom javnom položaju ili da su imali takav položaj, ili da se kandiduju za dužnost izabranog predstavnika (vidi Evropski sud, *Kouzmin protiv Rusije*, predstavka broj 58939/00, presuda od 18. marta 2010. godine, st. 59-69).

29. Ustavni sud dalje podsjeća da je Evropski sud u presudi *Peša protiv Hrvatske*, na koju se pozvao i apelant, u st. 138-141. ukazao na osnovne principe prava na pretpostavku nevinosti iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije. Naime, Evropski sud je ukazao, između ostalog, da član 6. stav 2. Evropske konvencije u svom relevantnom aspektu ima za cilj spriječiti podrivanje pravičnog suđenja izjavama koje prejudiciraju, a koje su date u bliskoj vezi s postupkom. Njime se zabranjuje samom судu da preuranjeno izražava mišljenje da je osoba "optužena za krivično djelo" kriva prije nego što joj je to dokazano prema zakonu, ali također obuhvata i izjave državnih zvaničnika koje ohrabruju javnost da vjeruje da je osumnjičeni kriv i prejudiciraju ocjenu činjenica nadležne sudske vlasti (vidi naprijed citirani predmet *Allenet de Ribemont*, stav 41. i predmete *Daktaras protiv Litvanije*, broj 42095/98, st. 41-43, ECHR 2000-X i *Butkevičius protiv Litvanije*, broj 48297/99, stav 49, ECHR 2002-II). Evropski sud je dalje ukazao da sloboda izražavanja, zajamčena članom 10. Evropske konvencije, uključuje slobodu da se primaju i daju informacije. Stoga, član 6. stav 2. ne može spriječiti vlasti da

informišu javnost o krivičnim istragama koje su u toku, ali traži da to čine uz svu potrebnu diskreciju i oprez, ako će biti poštovana pretpostavka nevinosti (vidi naprijed citirani predmet *Allenet de Ribemont* stav 38. i predmet *Karakas i Yeşilirmak protiv Turske*, broj 43925/98, stav 50, 28. juna 2005).

30. Također, Evropski sud je ukazao da treba učiniti temeljno razlikovanje između izjave da je neko tek osumnjičen da je počinio krivično djelo i jasne izjave, dok nema pravosnažne osude, da je pojedinac počinio krivično djelo o kojem je riječ. Evropski sud je naveo da je dosljedno naglašavao važnost biranja riječi javnih zvaničnika u njihovim izjavama prije nego što je nekoj osobi suđeno i ta osoba proglašena krivom za neko određeno krivično djelo (vidi naprijed citirani predmet *Daktaras* i predmete *Böhmer protiv Njemačke*, broj 37568/97, st. 54. i 56, 3. oktobra 2002. i *Nešťák protiv Slovačke*, broj 65559/01, st. 88. i 89, 27. februara 2007). Također je naglasio važnost da državni zvaničnici poštuju pretpostavku nevinosti tokom konferencije za štampu (vidi naprijed citirani predmet *Butkevičius*, st. 50-52. i predmete *Lavents protiv Letonije*, broj 58442/00, stav 122, 28. novembar 2002. i *Y. B. i drugi protiv Turske*, br. 48173/99 i 48319/99, st. 49. i 51, 28. oktobra 2004). Evropski sud je ukazao da, ipak, pitanje predstavlja li neka izjava javnog dužnosnika povredu načela pretpostavke nevinosti mora biti utvrđeno u kontekstu konkrenih okolnosti u kojima je data pobijvana izjava (vidi predmet *Adolf protiv Austrije*, 26. marta 1982, st. 36-41, Serija A broj 49). Evropski sud je ukazao da, u svakom slučaju, izražena mišljenja ne mogu predstavljati izjave javnog zvaničnika o tome da je podnositelj predstavke kriv, što bi ohrabriло javnost da vjeruje da je on ili ona kriv i prejudiciralo ocjenu činjenica od nadležne sudske vlasti (vidi naprijed citirani predmet *Butkevičius*, stav 53).

31. Ustavni sud zapaža da je Evropski sud, primjenjujući navedene principe na predmet podnositelja predstavke, zaključio da su izjave koje su dali javni zvaničnici (direktor policije, glavni državni odvjetnik, predsjednik Vlade i predsjednik Republike) predstavljale izjavu o krivicu podnositelja predstavke i prejudicirale ocjenu činjenica od nadležne sudske vlasti. Evropski sud je naveo da su, budući da su zvaničnici o kojima je riječ bili na visokim položajima, oni trebali postupati s posebnim oprezom u svom izboru riječi za opisivanje krivičnog postupka protiv podnositelja predstavke koji je u toku. Međutim, s obzirom na sadržaj njihovih izjave, kako je to naglašeno u prednjem tekstu (st. 145-149), Evropski sud je zaključio da su njihove izjave sigurno ohrabrike javnost da vjeruje da je podnositelj predstavke kriv prije nego što mu je krivica dokazana u skladu sa zakonom. U skladu s navedenim Evropski sud je zaključio da je došlo do povrede prava podnositelja predstavke da se smatra nevinim, te je stoga došlo do povrede člana 6. stav 2. Evropske konvencije (st. 150. i 151. presude Peša protiv Hrvatske).

32. Također, Ustavni sud podsjeća da je Evropski sud u citiranoj presudi *Ilgar Mammadov protiv Azerbejdžana* ukazao da u tom predmetu osporeni navodi nisu dati unutar okvira krivičnog postupka, nego kao dio zajedničke izjave za štampu Tužilaštva i Ministarstva unutrašnjih poslova namijenjene javnosti. Evropski sud je naveo da je uzeo u obzir podnesak Vlade da je svrha osporene izjave da informiše javnost o koracima koje su poduzele vlasti u vezi sa Ismayilli događajima, a naročito da je njihova namjera da istraže umiješanost podnositelja predstavke u te događaje. Međutim, po mišljenju Evropskog suda, izjava, uzeta u cjelini, nije data s neophodnom diskrecijom i pažnjom. Naime, iako su vlasti na kraju relevantnog stava naveli da će radnje podnositelja predstavke biti detaljno istražene i biti pravno okvalifikovane ta je izjava negirana prethodnom jasnom izjavom, u istoj rečenici,

da su te radnje podnositelja predstavke bile nezakonite. Zatim, navodeći u istom stavu da je utvrđeno da je podnositelj predstavke apelirao na lokalne stanovnike kao što su pozivi da se odupiru policiji, da ne poštuju službena lica i blokiraju ceste, Evropski sud je ukazao da su time vlasti u suštini prejudicirale sudske ocjene činjenica. Evropski sud je zaključio da je kao takva osporena izjava samo mogla uvjeriti javnost da je podnositelj predstavke kriv prije nego što je i dokazana njegova krivica prema zakonu, te da je stoga došlo do povrede člana 6. stav 2. Evropske konvencije (st. 127. i 128. presude *Ilgar Mammadov protiv Azerbejdžana*).

33. Imajući u vidu navedenu praksu Evropskog suda, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, primjenjujući osnovne principi prava na pretpostavku nevinosti iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije, ispitati da li je uslijed izjave javnih zvaničnika, na koje apelant ukazuje u apelaciji, došlo do kršenja apelantovog prava garantovanog članom 6. stav 2. Evropske konvencije. Ustavni sud zapaža da su nakon događaja od 7. februara 2014. godine u Sarajevu (kada je zapaljena zgrada Predsjedništva Bosne i Hercegovine, a povodom kojeg događaja se trenutno vodi krivični postupak protiv apelanta pred Sudom BiH zbog krivičnog djela nesavjesnog rada u službi iz člana 224. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZBiH), pojedini javni zvaničnici davali izjave u medijima koje su se odnosile na apelanta.

34. Ustavni sud, prije svega, ukazuje da je apelant u prilogu apelacije dostavio video snimke i fotokopije novinskih članaka na koje je ukazao u apelaciji, te u koje je Ustavni sud, prilikom razmatranja apelacionih navoda, izvršio uvid. U konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da je Dragan Lukač, direktor Federalne uprave policije, u centralnom dnevniku "Face" televizije od 16. februara 2014. godine, na pitanje novinara: "Smatrate da je Goran Zubac odgovoran?", odgovorio: "Apsolutno, apsolutno. Čak ja mislim da tu ima i krivične odgovornosti." U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da je, u smislu prakse Evropskog suda, potrebno da se, čak i prije nego što je pokrenut krivični postupak protiv određene osobe, ne daju nikakvi javni navodi koji bi se mogli tumačiti kao da, po mišljenju određenih važnih javnih zvaničnika, potvrđuju krivicu tog lica (vidi, *mutatis mutandis*, naprijed citirani predmet *Butkevičius*, stav 51). Međutim, iz navedene izjave Dragana Lukača, direktora Federalne uprave policije, proizlazi da je apelant "krivično odgovoran" u vezi s predmetnim događajem, iako u tom trenutku nije bio ni pokrenut krivični postupak protiv apelanta, čime je prejudicirao ocjenu činjenica nadležne sudske vlasti u vezi s događajem. Ustavni sud dalje zapaža da je sedmični magazin "Dani" 27. februara 2014. godine objavio izjavu Šemsudina Mehmedovića, poslanika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, u kojoj je, između ostalog, navedeno: "Ukoliko bude pravde u BiH, Zubac će završiti u zatvoru." Ustavni sud ukazuje da iz navedene izjave proizlazi da je davalač izjave siguran da je apelant kriv, te da će kao takav završiti u zatvoru "ukoliko bude pravde". Po mišljenju Ustavnog suda, navedena izjava nesumnjivo predstavlja izjavu o apelantovoj "krivici" u vezi s predmetnim događajem, koja je prejudicirala ocjenu "apelantove krivične odgovornosti" od nadležne sudske vlasti. Također, Ustavni sud zapaža da je dnevni list "Oslobodenje" 27. augusta 2014. godine objavio tekst u vezi s Bakicom Izetbegovićem, članom Predsjedništva Bosne i Hercegovine, kako slijedi: "Govoreći o potrebnom jačanju državnih institucija, naveo je da SIPA, odnosno njen čelnik Goran Zubac, nije adekvatno reagovao kad je prilikom građanskog bunta u februaru gorjela zgrada državnog Predsjedništva. 'Mi ćemo njega poslati vjerovatno u zatvor kao što smo smijenili "ministra za (ne)sigurnost" - rekao je.' U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da iz navedenog proizlazi

da davalac izjave smatra da apelant "nije adekvatno reagovao" u toj situaciji, iako o tome tek treba da odluči nadležni sud u krivičnom postupku koji se vodi protiv apelanta, čime je prejudicirao ocjenu činjenica od nadležnog suda. Također, Ustavni sud ukazuje da iz izjave "Mi ćemo njega poslati vjerovatno u zatvor kao što smo smijenili 'ministra za (ne)sigurnost', proizlazi da je apelant 'vjerovatno krv', što opet predstavlja prejudiciranje ocjene nadležnog suda u pogledu apelantove "krivične odgovornosti".

35. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da su navedene izjave Dragana Lukača - direktora Federalne uprave policije, Šemsudina Mehmedovića - poslanika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i Bakira Izetbegovića - člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine predstavljale izjavu o apelantovoj "krivici", te da su kao takve prejudicirale ocjenu činjenica od nadležne sudske vlasti. Ustavni sud, podržavajući praksu Evropskog suda povodom tog pitanja, smatra da su navedeni javni zvaničnici, prilikom davanja svojih izjave, trebali postupati s posebnim oprezom u svom izboru riječi za opisivanje apelantove krivične odgovornosti u vezi s predmetnim dogadajem. Međutim, s obzirom na sadržaj njihovih izjave, Ustavni sud smatra da su te izjave, kako to osnovano navodi i apelant, ohrabrike javnost da vjeruje da je apelant krv prije nego što je i dokazana njegova krivica u skladu sa zakonom. Stoga, Ustavni sud smatra da je, uslijed izjava navedenih javnih zvaničnika, došlo do povrede apelantovog prava iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije.

36. S druge strane, Ustavni sud smatra da sve ostale izjave javnih zvaničnika, na koje je apelant ukazao u apelaciji, s obzirom na njihov sadržaj ne predstavljaju izjave o apelantovoj "krivici", te da kao takve ne dovode u pitanje poštovanje garancija iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije.

Ostali navodi

37. Apelant smatra da je optužnica, koja je potvrđena protiv njega, pripremljena u svrhu odmazde jer je Državna agencija za istrage i zaštitu, na čijem je čelu apelant, lišila slobode visokopozicioniranog zvaničnika SDA Šemsudina Mehmedovića, kao i u svrhu sprečavanja drugih istraga koje provodi Državna agencija za istrage i zaštitu. Stoga, apelant smatra da je došlo do kršenja člana 18. u vezi s čl. 6. i 17. Evropske konvencije. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da apelant, osim iznošenja svog mišljenja u tom pogledu, nije ponudio odgovarajuće argumente i dokaze u prilog takvim tvrdnjama, tako da se Ustavni sud neće posebno baviti ispitivanjem navodne povrede člana 18. u vezi s čl. 6. i 17. Evropske konvencije.

Pitanje naknade nematerijalne štete

38. U smislu člana 74. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može u odluci kojom usvaja apelaciju odrediti naknadu nematerijalne štete, koja se, u smislu stava 2. navedenog člana, određuje na osnovu pravednosti, uzimajući u obzir standarde koji proizlaze iz prakse Ustavnog suda. Međutim, određivanje naknade nematerijalne štete zbog utvrđene povrede određenih ustavnih prava predstavlja izuzetak a ne pravilo, te imajući u vidu da Ustavni sud za razliku od postupka pred redovnim sudovima naknadu nematerijalne štete određuje u posebnim slučajevima kršenja zagarantiranih ljudskih prava i temeljnih sloboda, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju za apelanta adekvatna satisfakcija utvrđivanje kršenja ustavnog prava i to u fazi kada krivični postupak protiv njega još uvijek traje odnosno nije okončan, čime je blagovremeno ukazano na kršenje apelantovog prava na pretpostavku nevinosti, te sprječene eventualne negativne posljedice kršenja navedenoga prava.

VIII. Zaključak

39. Ustavni sud zaključuje kako postoji kršenje prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije u odnosu na izjave javnih zvaničnika Dragana Lukača - direktora Federalne uprave policije, Šemsudina Mehmedovića - poslanika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i Bakira Izetbegovića - člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine jer su predstavljale izjavu o apelantovoj "krivici", te su kao takve prejudicirale ocjenu činjenica od nadležne sudske vlasti i ohrabrike javnost da vjeruje kako je apelant krv prije nego što je i dokazana njegova krivica u skladu sa zakonom.

40. Na osnovu člana 18. stav (3) tačka I), člana 59. st. (1) i (2) i člana 74. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

41. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine je u Velikom vijeću, u predmetu broj AP 4319/14, rješavajući apelaciju **Gorana Zupca**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. stavak (2) i stavak (3) točka I), članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 74. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 22/14 i 57/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, dopredsjednik
Seada Palavrić, dopredsjednica
Mato Tadić, sudac
Mirsad Čeman, sudac
Zlatko M. Knežević, sudac
na sjednici održanoj 18. prosinca 2014. godine donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU¹

Djelomično se usvaja apelacija Gorana Zupca.

Utvrđuje se povreda članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 2. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u postupku utvrđivanja "kaznene optužbe" u svezi s izjavama javnih dužnosnika:

- Dragana Lukača, ravnatelja Federalne uprave policije, koji je u središnjem dnevniku "Face" televizije od 16. veljače 2014. godine, na pitanje novinara: "Smatrate da je Goran Zubac odgovoran?", odgovorio: "Apsolutno, apsolutno. Čak ja mislim da tu ima i kaznene odgovornosti."

- Šemsudina Mehmedovića, poslanika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, čiju izjavu je objavio tjedni magazin "Dani" 27. veljače 2014. godine: "Ukoliko bude pravde u BiH, Zubac će završiti u zatvoru."

- Bakira Izetbegovića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine, čiju je izjavu objavio dnevni list "Oslobodenje" 27. kolovoza 2014. godine: "Govoreći o potrebnom jačanju državnih institucija, naveo je da SIPA, odnosno njen čelnik Goran Zubac, nije adekvatno reagirao kad je prilikom građanskog bunta u februaru gorjela zgrada državnog Predsjedništva. Mi ćemo njega poslati vjerovatno u zatvor kao što smo smijenili 'ministra za (ne)sigurnost'."

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija **Gorana Zupca**, podnesena u odnosu na članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. st. 1. i 3. Evropske konvencije za

¹ Odluka objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 8/15

zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, zato što je preuranjena.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Goran Zubac (u dalnjem tekstu: apelant) iz Trebinja podnio je 29. rujna 2014. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Ustavni sud) zbog navodnog kršenja prava na pretpostavku nevinosti u postupku utvrđivanja "kaznene optužbe" u svezi s izjavama javnih dužnosnika.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelu članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Sud BiH) i Tužiteljstva Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Tužiteljstvo BiH) je 15. listopada 2014. godine zatraženo da dostave odgovore na apelaciju.

3. Odgovor na apelaciju Sud BiH je dostavio 24. listopada 2014. godine, dok Tužiteljstvo BiH nije u ostavljenome roku dostavilo odgovor.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata podastraših Ustavnog suda mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Tužiteljstvo BiH je podiglo Optužnicu broj T20 0 KTK 0008435 14 od 26. svibnja 2014. godine protiv apelanta u kojoj je navedeno da postoji osnovana sumnja da je 7. veljače 2014. godine u Sarajevu, u vrijeme održavanja demonstracija građana, tijekom kojih su zahtijevane nasilne promjene ustavnoga poreta Bosne i Hercegovine, ispred zgrade Predsjedništva Bosne i Hercegovine u Titovoj ulici u kojoj su, pored Predsjedništva Bosne i Hercegovine, smještene i druge institucije Bosne i Hercegovine, te Federacije Bosne i Hercegovine, radeći u svojstvu ravnatelja Državne agencije za istrage i zaštitu, protivno članku 8. stavak 1. toč. c) i e) u svezi s člankom 3. stavak 1. točka 1) Zakona o državnoj agenciji za istrage i zaštitu i članku 11. Zakona o direkciji za koordinaciju policijskih tijela i o agencijama za potporu policijskoj strukturi Bosne i Hercegovine, odbio pružiti traženu pomoć Direkciji za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine u zaštiti objekta Predsjedništva Bosne i Hercegovine, Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i Arhiva Bosne i Hercegovine. Da je, i pored prethodnog saznanja da su oko 15:00 sati agresivni demonstranti napali, a kasnije zapalili zgradu Predsjedništva Bosne i Hercegovine, svjesno ignorirajući višekratne pozive policijskih službenika, ministra Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine i dežurnog tužitelja Tužiteljstva Bosne i Hercegovine koji su ga zvali tražeći informacije u svezi s angažiranjem Jedinice za specijalnu potporu Državne agencije za istrage i zaštitu, a dežurnom uposleniku Operativnog centra Državne agencije za istrage i zaštitu, koji ga je obavijestio o zahtjevima za angažiranje Jedinice za specijalnu potporu, zabranio da ga ponovno zove "po istom pitanju" i da neće dopustiti uporabu te jedinice u tražene svrhe, dok je istodobno izdao usmeno naredbu zapovjedniku Jedinice za specijalnu potporu da ta jedinica bude pripravna ukoliko se demonstracije prošire prema Veleposlanstvu Sjedinjenih Američkih Država, ustrajavajući u odbijanju da angažira Jedinicu za specijalnu potporu, i pored urgentnog pisanih zahtjeva ravnatelja Direkcije za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine, iako je ta jedinica, sukladno članku 18. stavak 2.

Zakona o državnoj agenciji za istrage osposobljena obavljati najzahtjevниje i najsloženije taktičke i operativno-tehničke policijske radnje, primjenjujući policijske ovlasti u visoko rizičnim situacijama, te sukladno članku 29. Pravilnika o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji Državne agencije za istrage i zaštitu obučena i opremljena za samostalno djelovanje protiv raznih oblika terorizma, protiv svih vidova kriminala i u situacijama kada nije dovoljna ili je nepouzdana uporaba temeljnih policijskih i kriminalističkih snaga u sigurnosnom, kriminalno-taktičkom i materijalno-tehničkom smislu. To je situacija u kojoj se malobrojni, i za suprotstavljanje nasilnim demonstrantima neopremljeni pripadnici Direkcije za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine, nisu mogli uspješno suprotstaviti agresivnim demonstrantima koji su kamenjem i zapaljivim smjesama (tzv. Molotovljevim koktelima) gadali zgradu Predsjedništva Bosne i Hercegovine i prouzročili požar u Arhivu Bosne i Hercegovine i na vozilima direkcije, kao i brojna materijalna oštećena na zgradama i tehničkoj opremi, inventaru i dokumentaciji u institucijama Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno nastupanje štete u ukupnom iznosu od 398.365,18 KM. Dakle, da je apelant kao službena osoba u institucijama Bosne i Hercegovine, svjesnim kršenjem zakona i drugih propisa, očvidno nesavjesno postupio u vršenju dužnosti, uslijed čega je došlo do nastupanja materijalne štete koja prelazi iznos od 10.000,00 KM, čime je učinio kazneno djelo nesavjesnog rada u službi iz članka 224. stavak 2. u svezi sa stavkom 1. Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: KZBiH).

6. Sud BiH je 16. lipnja 2014. godine potvrdio optužnicu.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

7. Apelant smatra da mu je povrijedeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u dalnjem tekstu: Europska konvencija), te da je došlo do kršenja članka 18. Europske konvencije u svezi s čl. 6. i 17. Europske konvencije.

8. Apelant navodi da je Sud BiH 16. lipnja 2014. godine potvrdio Optužnicu Tužiteljstva BiH broj T20 0 KTK 0008435 14 od 26. svibnja 2014. godine kojom se apelanta tereti da je počinio kazneno djelo nesavjesnog rada u službi iz članka 224. stavak 2. u svezi sa stavkom 1. KZBiH. Apelant navodi da je ta optužnica rezultat neprimjerene političke i medijske kampanje koju su protiv njega započeli odmah nakon što je postao ravnatelj Državne agencije za istrage i zaštitu predstavnici jedne političke stranke ili pojedinci u toj stranci, sve s ciljem njegovog uklanjanja s mesta ravnatelja Državne agencije za istrage i zaštitu. Naime, apelant navodi da su pripadnici Državne agencije za istrage i zaštitu vršili istragu kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva na području Tešnja kojom je, kao jedan od osumnjičenih, obuhvaćen i Šemsudin Mehmedović, poslanik Stranke demokratske akcije (u dalnjem tekstu: SDA) u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine. Apelant navodi da je zatim uslijedio njegov "progon" od visokih javnih dužnosnika, čije izjave su putem medija i drugih dostupnih sredstava prenesene širokoj javnosti, sve s ciljem njegovoga uklanjanja s mesta ravnatelja Državne agencije za istrage i zaštitu. U svezi s tim, apelant navodi da je Šemsudin Mehmedović, nakon što je na neki način saznao da je predmetom istrage, putem poslaničkih pitanja od 14. ožujka i 5. prosinca 2013. godine (koja se odnose na to je li apelant bio predmetom sigurnosnih provjera sukladno postupku za izdavanje dozvole za pristup tajnim podacima određenog stupnja tajnosti, kao i po čijemu je zahtjevu vršena sigurnosna

provjera za apelanta, tražeći da mu se dostavi broj sigurnosne dozvole za pristup podacima stupnja "vrlo tajno") počeo dovoditi u pitanje apelantov integritet. Apelant navodi da je portal "Klix.ba", u okviru vijesti 22. srpnja 2013. godine, objavio izjavu tadašnjeg predsjednika SDA Sulejmana Tihića: "Kada je u pitanju hapšenje, zaključili smo da zahtijevamo parlamentarni istragu i odgovornost direktora SIPA-e Gorana Zupca zbog zloupotrebe položaja prilikom nezakonitog hapšenja državnog poslanika Šemsudina Mehmedovića. Zloupotreba položaja direktora SIPA-e je očita jer je hapšenje bilo bez naloga i uz protivljene tužioца. Tražimo suspenziju direktora SIPA-e." Apelant navodi da je portal "Vijesti.ba" (za agenciju Anadolija) 24. srpnja 2013. godine objavio kako je Šemsudin Mehmedović izjavio da će podnijeti tužbu protiv ravnatelja Agencije za istrage i zaštitu, te "nema sumnje da će on završiti upravo onako kako je želio da ja završim", te "mi ćemo iskoristiti sve zakonom predviđene mogućnosti da tražimo suspenziju Zupca, SDA je to već zatražila, jer će on i dalje ometati istragu i u ovom pitanju nelegalnog hapšenja zastupnika države BiH". Također, apelant navodi da su dnevne novine "Dnevni avaz" 25. srpnja 2013. godine objavile, između ostaloga, kako je Asim Sarajlić, voditelj Kluba poslanika SDA u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine BiH, uputio poslaničko pitanje Vijeću ministara i Ministarstvu sigurnosti BiH hoće li smijeniti Gorana Zupca, ravnatelja SIPA-e, zbog, kako je kazao, nezakonitog hapšenja Šemsudina Mehmedovića. U očekivanju odgovora, kako je kazao Sarajlić, SDA očekuje suspenziju Gorana Zupca sa sadašnje pozicije.

9. Apelant dalje navodi da je nakon dešavanja tokom protesta građana u Sarajevu od 7. veljače 2014. godine, koje su i predstavnici SDA okarakterizirali kao opravdane, Tužiteljstvo BiH pokrenulo istragu s obzirom da je za vrijeme protesta oštećena zgrada Predsjedništva BiH. Apelant navodi da je Tužiteljstvo BiH radnje koje su izvršili sudionici protesta okvalificiralo kao terorizam, s isključivim ciljem da pokušaju zasnovati apelantovo odgovornost za nastalu štetu, te kako je to isforsirana pravna kvalifikacija najbolje govori činjenica da su navodni "teroristi" identificirani prije više mjeseci (od kojih su dva osobe bila lišena slobode), ali da do toga trenutka nisu procesuirani. Apelant navodi kako je indikativno da je u tom predmetu, kao i u njegovom predmetu, istražne radnje provodilo Federalno ministarstvo unutarnjih poslova, Federalna uprava policije, čiji je ravnatelj Dragan Lukač, a ne Državna agencija za istrage i zaštitu iako se radi o kaznenim djelima iz nadležnosti Suda BiH. Apelant navodi da je u središnjem dnevniku "Face" televizije od 16. veljače 2014. godine Dragan Lukač, ravnatelj Federalne uprave policije, izjavio: "Ovo što je bilo nije dobro, nije dobro. Imali smo pokušaj državnog udara... Konkretno maloprije smo govorili o SIPA-e, znači čelići čovjek ili čelići ljudi u Agenciji." Novinar: "Smatrate da je Goran Zubac odgovoran?" Lukač: "Apsolutno, apsolutno. Čak ja mislim da tu ima i krivične odgovornosti. Znate, mi moramo se, pravna država mora imati mehanizme kojim se štiti, to je jedna dimenzija. Druga dimenzija, pravna država mora dovesti pitanja odgovornosti onih ili onoga u vezi sa djelima kojima je ta država ugrožena." Apelant dalje navodi da je novinska agencija "Patria" 22. veljače 2014. godine objavila izjavu Šemsudina Mehmedovića: "Očigledno je da je Zubac dio tog tala i u najmanju ruku nije mu mrsko što je Predsjedništvo BiH zapaljeno." Također, tjedni magazin "Dani" je 27. veljače 2014. godine objavio izjavu Šemsudina Mehmedovića: "Protiv Zupca postoji nekoliko ozbiljnih krivičnih prijava i da ima minimum moralne odgovornosti do sada bi podnio ostavku. Očigledno je došao na poziciju kako bi u ime određenih političkih centara moći odradio posao i da bi nakon toga bio bio unaprijeden/premješten u neki drugi dio BiH. Klub poslanika

SDA u državnom Parlamentu 13. februara je uputio inicijativu da se po hitnom postupku sazove komisija za odbranu i sigurnost, koja je kontrolni organ SIPA-e, da se ispitaju sve okolnosti do kojih je došlo tokom opravданog protesta građana BiH i zbog čega je povrijeden toliki broj ljudi, ko je djelovao, ko nije djelovao, zbog čega je došlo do napada na Predsjedništvo BiH i zbog čega su zapaljene zastave BiH. Očekujemo cjelovitu informaciju o (ne)djelovanju određenih agencija za provođenje zakona, nakon čega možemo donositi zaključke. Ukoliko bude pravde u BiH, Zubac će završiti u zatvoru."

10. Potom, apelant navodi da su tijekom samoga postupka istrage i podizanja optužnice, te nakon potvrđivanja optužnice protiv apelanta, brojni dužnosnici dali ogroman broj izjava za javnost, kojima su opću javnost u Bosni i Hercegovini, ali i šire, informirali o svojim stavovima o apelantovome predmetu. Apelant navodi kako ono što je mnogo bitnije jeste da je javnost, koja je na taj način upoznata s vidjenjem dokaza, situacije, pa i pravnih propisa koji se tice događaja za koji se apelanta tereti, uključila i suce koje trebaju nepristrano suditi u apelantovome predmetu. U svezi s tim, apelant navodi kako je portal "Klix.ba" 6. lipnja 2014. godine objavio izjavu Šefika Džaferovića: "Nakon donošenja optužnice i nakon što ona eventualno bude potvrđena, smatram da će Zubac morati biti suspendiran. To je okolnost kada, prije svega, treba reagirati SIPA. Samim nastupanjem okolnosti koje se vežu za direktora, on praktično prestaje biti direktor. To je zakonska materija." Apelant navodi da je novinska agencija "Patria" 16. lipnja 2014. godine prenijela kako je press služba neovisnog kandidata za Predsjedništvo Bosne i Hercegovine Mustafe Cerića saopćila: "Ukoliko domaće institucije i nosioci vlasti neće ili nemaju hrabrosti to učiniti, onda pozivamo međunarodnu zajednicu i visokog predstavnika da ispunе svoju obavezu i sprječe optuženog Zupca da i dalje rukovodi najvažnijom policijskom agencijom." Apelant navodi kako je 19. lipnja 2014. godine u televizijskoj emisiji TV info, OBN televizije, Šefik Džaferović izjavio: "Radi se o situaciji kada je najviši policijski službenik, dakle rukovodeća osoba u situaciji da se protiv te osobe vodi istraga i ne samo da se vodi istraga, nego je podnesena i optužnica. U takvim situacijama mora doći do suspenzije." Apelant dalje navodi da su dnevne novine "Neovisne novine" 21. srpnja 2014. godine objavile kako je glavni tužitelj Tužiteljstva BiH Goran Salihović izjavio: "Ne bi trebalo da ima pravo pristupa tajnim podacima jer se radi na predmetima ratnih zločina, korupcije i samo podizanje optužnice dovodi ga da je u sukobu interesa." Apelant navodi da su dnevne novine "Glas Srpske" 23. srpnja 2014. godine objavile izjavu Šemsudina Mehmedovića: "Protiv njega je podignuta optužnica i kao takav prema zakonskim propisima ne bi smio da bude na čelu ove institucije. Ne samo da je Nezavisni odbor prekršio zakon, već je doveo u pitanje bezbjednosni sistem BiH. Očigledno je da se Nezavisni odbor stavio u njegovu političku zaštitu i neko će zbog toga morati snositi odgovornost."

11. Apelant navodi da su, osim toga, uslijed utjecaja i pritisaka koji je SDA ostvarila na Tužiteljstvo BiH, narušeni odnosi između SIPA-e i Tužiteljstva BiH, te da se narušeni odnosi mogu isključivo dovesti u vezu sa situacijom koja se tice istrage za ratne zločine protiv Šemsudina Mehmedovića i njegovo lišenje slobode. U svezi s tim, apelant navodi da je SIPA, odnosno apelant dopisima od 2. prosinca 2013. godine i 15. siječnja 2014. godine, pokušala riješiti tu situaciju, radi nastavka do tada iznimno uspješne suradnje. Apelant navodi kako je Tužiteljstvo BiH odgovorilo samo na jedan poziv, i to tako što je obavijestilo SIPA-u da ne prihvaci tražene radne sastanke iz, kako oni kažu, razloga da Tužiteljstvo BiH vodi "ozbiljne" istrage, što implicira da se SIPA bavi nevažnim

stvarima. Apelant navodi da ako Tužiteljstvo BiH, a posebice glavni tužitelj, ne skrivajući svoj osobni animozitet prema apelantu, nije u stanju s njim kao ravnateljem Agencije za istrage i zaštitu, o kojoj izravno ovisi i rad Tužiteljstva BiH, rješiti probleme koji su, očito, nastali hapšenjem i istragom protiv Šemsudina Mehmedovića, kako onda očekivati da to tužiteljstvo ispuni prema apelantu zahtjeve iz članka 14. Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ZKPBiH). Pri tome, apelant navodi kako istražno povjerenstvo Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine nije došlo do zaključka da su pripadnici SIPA-e prilikom istrage i lišenja slobode Šemsudina Mehmedovića prekršili zakonske odredbe ili ovlasti, što očito nije odobrovoljilo glavnoga tužitelja da u razgovoru s apelantom nađe rješenje "iskonstruiranog" problema.

12. Apelant navodi da se opća atmosfera kakva je kreirana u odnosu na njegovo sudenje nabolje vidi iz načina na koji je Federalna radio televizija u svome "Dnevniku 1" od 21. kolovoza 2014. godine prenijela javnosti činjenicu da je taj dan u Sudu BiH održano ročište za izjašnjavanje o apelantovoj krivnji, u kojemu prilogu ta televizija zna da će svjedoci Tužiteljstva BiH potvrditi kako je apelant krv i kako će biti smijenjen s mjesta ravnatelja SIPA-e. Apelant navodi da je najočitija i vrlo eksplicitna potvrda njegovih tvrdnji intervjusu s članom Predsjedništva Bosne i Hercegovine i zamjenikom predsjednika SDA Bakicom Izetbegovićem, objavljen u dnevnom listu "Oslobodenje" od 27. kolovoza 2014. godine, gdje se navodi: "Govoreći o potrebnom jačanju državnih institucija, naveo je da SIPA, odnosno njen čelnik Goran Zubac, nije adekvatno reagovao kad je prilikom građanskog bunta u februaru gorjela zgrada državnog Predsjedništva. Mi ćemo njega poslati vjerovatno u zatvor kao što smo smijenili 'ministra za (ne)sigurnost'." U svezi s tim, apelant navodi kako se pozornom analizom navedene izjave lako dolazi do zaključka da član Predsjedništva Bosne i Hercegovine zna ishod postupka protiv apelanta. Apelant navodi kako se u zatvor ne ide s oslobođajućom presudom, dakle, apelant je krv, biće osuden, a samim tim i smijenjen. Takoder, apelant navodi kako je 20. kolovoza 2014. godine upućena prijava/priziv građana Bosne i Hercegovine zabrinutih za svoju sigurnost, i to visokom predstavniku u Bosni i Hercegovini, Tužiteljstvu BiH, Odboru za prizive građana na rad policijskih službenika u policijskim tijelima Bosne i Hercegovine, Vijeću ministara Bosne i Hercegovine i ministru/zamjeniku ministra sigurnosti Bosne i Hercegovine. Apelant navodi kako je taj dokument sastavljen s istim ciljem i s istog mjesta, možda i od nekih spomenutih osoba u apelaciji, te da je cijeli dokument usmjeren na uklanjanje apelanta s pozicije ravnatelja Državne agencije za istrage i zaštitu. Apelant navodi kako pravo na pravično suđenje garantira i pravo na ravnopravan tretman stranaka, te, također, uključuje pravo na kontradiktornost postupka. U svezi s tim, apelant navodi kako se postavlja pitanje kakva je upće svrha kaznenoga postupka i njegovoga pojavljivanja pred Sudom BiH. Naime, apelant navodi kako je, ako član Predsjedništva Bosne i Hercegovine i zamjenik predsjednika jedne od najjačih političkih stranaka u Bosni i Hercegovini javno kaže da će apelant završiti u zatvoru, iluzorno očekivati da će Sud BiH, sa svojom trenutačnom nacionalnom strukturon i organizacijom po načelu "kadija te tuži, kadija ti sudi", ispoštovati navedena načela prava na pravično sudenje i omogućiti apelantu jednakost oružja koja bi dovela do toga da Sud BiH doneše odluku povoljnju za apelanta, a kojom bi bio narušen dignitet i kredibilitet člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine.

13. U svezi s navedenim apelant se poziva, između ostalih, na presudu Europskog suda za ljudska prava (u dalnjem tekstu: Europski sud) u predmetu *Allenet de Ribemont*

protiv Francuske u kojoj je navedeno: "Sud primjećuje da je u ovom slučaju jedan od najviših rangiranih dužnosnika francuske policije govorio o g. Alenet de Ribemontu, bez ikakvih kvalifikacija ili rezervi, kao o podstrekaju ubojstva i stoga kao o suučesniku u ubojstvu... Ovo je jasno bilo izjašnjavanje o krivnji podnositelja predstavke koja je, kao prvo, ohrabrla javnost da vjeruje kako je krv i, drugo, prejudicirala ocjenu činjenica od strane kompetentnih sudske vlasti. Stoga je došlo do kršenja članka 6. stavak 2." (Presuda od 10. veljače 1995. godine, stavak 41.) Apelant se dalje poziva na presudu Europskog suda u predmetu *Peša protiv Hrvatske* u kojoj je navedeno: "Sud smatra da su ove izjave javnih funkcionara predstavljalje izjavu o krivnji podnositelja predstavke i prejudicirale ocjenu činjenica sudske vlasti. S obzirom da su funkcionari o kojima je riječ bili na visokim položajima, oni su trebali postupati s posebnim oprezom u svom izboru riječi za opisivanje kaznenog postupka protiv podnositelja predstavke koji je u tijeku. Međutim, s obzirom na sadržaj njihovih izjave, kako je to podvučeno u prednjem tekstu, Sud nalazi da su njihove izjave sigurno ohrabrike javnost da vjeruje da je podnositelj zahtjeva krv prije nego mu je krivnja dokazana sukladno zakonu. Sukladno navedenome, Sud nalazi da je došlo do povrede prava podnositelja predstavke da se smatra nevinim. Stoga je došlo do povrede članka 6. stavak 2. Konvencije (presuda od 8. travnja 2010. godine, st. 150. i 151)." Imajući u vidu navedeno, apelant smatra kako je uslijed izjava dužnosnika, uključujući i glavnoga tužitelja Tužiteljstva BiH, cjelokupna javnost u Bosni i Hercegovini izvrgnuta konstantnom uvjeravanju u činjenicu da je apelant osoba koja je izvršila kazneno djelo, te da, s obzirom na utisak koji se stvara u javnosti u odnosu na njega, više ne može imati pravično sudenje. U konačnici, apelant smatra da je obrazac političkog i medijskog progona, čiji je dio i optužnica Tužiteljstva BiH, imala druge, a ne pravne motive. Naime, apelant smatra kako je optužnica, koja je potvrđena protiv njega, pripremljena u svrhu odmazde jer je Državna agencija za istrage i zaštitu, na čijem je čelu apelant, lišila slobode visokopozicioniranoga dužnosnika SDA Šemsudina Mehmedovića, kao i u svrhu sprečavanja drugih istraga koje provodi Državna agencija za istrage i zaštitu. U svezi s tim, apelant smatra kako su povrijedene odredbe članka 18. Europske konvencije u svezi s čl. 6. i 17. Europske konvencije. Stoga, apelant traži od Ustavnog suda da utvrdi kršenje navedenih prava, da odluci o meritumu slučaja i o tomu obavijesti Sud BiH, te da apelantu dosudi odštetu u pravičnome iznosu. Apelant je u prilogu apelacije dostavio video snimke i preslike novinskih članaka na koje je ukazao u apelaciji.

b) Odgovor na apelaciju

14. Sud BiH je naveo kako je pred tim sudom u tijeku kazneni postupka protiv apelanta zbog kaznenoga djela nesavjesnog rada u službi iz članka 224. stavak 2. u svezi sa stavkom 1. KZBiH. Sud BiH je naveo kako se predmetni postupak vodi po Optužnici Tužiteljstva BiH broj T20 0 KTK 0008435 14 od 26. svibnja 2014. godine, koja je potvrđena 16. lipnja 2014. godine, te da se postupak nalazi u fazi glavnoga pretresa. U svezi s tim, Sud BiH je naveo kako je sudac za prethodno saslušanje toga suda, postupajući sukladno odredbama članka 228. ZKPBiH, nakon proučavanja činjeničnog opisa optužnice i dokaza dostavljenih uz nju, utvrdio da postoji osnovana sumnja za kazneno djelo nesavjesnoga rada u službi iz članka 224. stavak 2. u svezi sa stavkom 1. KZBiH, slijedom čega je optužnica potvrđena. Sud BiH je naveo kako se, oprečno apelantovim navodima, postupak protiv apelanta vodi uz poštovanje svih procesnih garancija, te prava i sloboda koje mu kao optuženome

pripadaju, uz poštovanje načela pravičnosti kaznenoga postupka sukladno ZKPBiH, Ustavu Bosne i Hercegovine i Europskoj konvenciji. Slijedom navedenoga, Sud BiH predlaže da se apelacija odbije kao neutemeljena, odnosno da se odbaci kao preuranjena.

V. Relevantni propisi

15. U **Zakonu o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09 i 72/13) relevantne odredbe glase:

Članak 3. stavak 1.

(1) *Svatko se smatra nedužnim za kazneno djelo, dok se pravomoćnom presudom ne utvrdi njegova krivnja.*

Članak 14.

(1) *Sud je dužan da stranke i branitelja tretira na jednak način i da svakoj od strana pruži jednake mogućnosti glede pristupa dokazima i njihovom izvođenju na glavnom pretresu.*

(2) *Sud, Tužitelj i druga tijela koja sudjeluju u postupku dužna su s jednakom pažnjom ispitivati i utvrđivati kako činjenice koje osumnjičenika odnosno optuženika terete, tako i one koje mu idu u korist.*

VI. Dopustivost

16. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine Ustavni sud, također, ima prizivnu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovome ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojega suda u Bosni i Hercegovini.

17. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojega je koristio.

18. Sukladno članku 18. stavak (2) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može iznimno razmatrati apelaciju i kada nema odluke nadležnoga suda, ukoliko apelacija ukazuje na ozbiljnu kršenju prava i temeljnih sloboda koja štite Ustav ili međunarodni dokumenti koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini.

Dopustivost u odnosu na članak 6. st. 1. i 3. Europske konvencije

19. Glede apelantovih navoda o kršenju prava iz članka 6. st. 1. i 3. Europske konvencije, Ustavni sud ukazuje kako je kazneni postupak protiv apelanta u tijeku pred Sudom BiH. U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje da će apelant imati mogućnost svoje navode u svezi s pravima koja garantiraju st. 1. i 3. članka 6. Europske konvencije istaknuti u predmetnome sudskom postupku, te u eventualno podnesenoj apelaciji protiv odluka Suda BiH, ukoliko budu nepovoljne za apelanta. S obzirom na to, Ustavni sud zaključuje da je apelacija u odnosu na navode o kršenju prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 3. Europske konvencije preuranjena (vidi, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj AP 580/07 od 24. lipnja 2009. godine, toč. 19. i 20.; dostupna na internet stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

20. Imajući u vidu odredbu članka 18. stavak (3) točka 1) Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je preuranjena, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

Dopustivost u odnosu na članak 6. stavak 2. Europske konvencije

21. Glede apelantovih navoda o kršenju članka 6. stavak 2. Europske konvencije, Ustavni sud ukazuje da se članak 6. stavak 2. Europske konvencije ne primjenjuje samo na kaznene postupke u njihovoj cijelosti, već i na pretpretresni postupak i na vrijeme po okončanju kaznenoga postupka, i to bez obzira na fazu postupka, pa čak bez obzira i na njihov ishod (vidi Europski sud, *Minelli protiv Švajcarske*, presuda od 25. ožujka 1983. godine, Serija A broj 62, st. 25-41; vidi Ustavni sud, *inter alia*, Odluka o dopustivosti broj AP 580/07 od 24. lipnja 2009. godine i Odluka o dopustivosti broj AP 3715/09 od 11. veljače 2010. godine; dostupne na internet stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). Pri tome, Ustavni sud podsjeća kako je Europski sud u svojoj praksi ispitivao dopustivost predstavki u kojima su podnositelji predstavki tvrdili kako je uslijed izjava javnih dužnosnika, koje su date u tijeku kaznenoga postupka protiv podnositelja predstavke ili prije nego što je podnositelj predstavke uhapšen i formalno optužen za kazneno djelo, te koje su objavljene u medijima, došlo do kršenja njihovoga prava na prepostavku nevinosti. Tako je Europski sud u presudi *Peša protiv Hrvatske*, prilikom ispitivanja dopustivosti predstavke u odnosu na članak 6. stavak 2. Europske konvencije, kada je Vlada tvrdila da su prigovori podnositelja predstavke na temelju članka 6. stavak 2. Europske konvencije preuranjeni jer je kazneni postupak protiv podnositelja predstavke još uvijek u tijeku i on može istaknuti iste prigovore koristeći razna pravna sredstva predviđena domaćim pravom, ukazao da se pravna sredstva, koja su dostupna podnositelju predstavke u kontekstu kaznenoga postupka protiv njega, mogu koristiti u odnosu na presude i druge odluke donesene u tome postupku, a ne u odnosu na izjave koje su dali javni dužnosnici u medijima, pa je predstavku u odnosu na članak 6. stavak 2. Europske konvencije proglašio dopustivom (vidi Europski sud, *Peša protiv Hrvatske*, predstavka broj 40523/08, presuda od 8. travnja 2010. godine, stavak 132). Također, Ustavni sud ukazuje kako je Europski sud u predmetu *Ilgar Mammadov protiv Azerbejdžana* zaključio da je članak 6. stavak 2. Europske konvencije primjenjiv u odnosu na zajedničku izjavu za tisak Ureda Tužiteljstva i Ministarstva unutarnjih poslova koja je objavljena prije nego što je podnositelj predstavke uhapšen i formalno optužen za kaznena djela, budući da je razvidno kako su navodi u izjavi u izravnoj vezi s kaznenom istragom pokrenutom protiv podnositelja predstavke i drugih osoba u svezi s Ismayilli događajima (vidi Europski sud, *Ilgar Mammadov protiv Azerbejdžana*, predstavka broj 15172/13, presuda od 22. svibnja 2014. godine, stavak 121). Dovodeći u vezu navedeno s konkretnim predmetom, Ustavni sud zaključuje da je apelacija u odnosu na članka 6. stavak 2. Europske konvencije dopustiva.

22. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, te članka 18. st. (2), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio kako apelacija u ovom dijelu ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

23. Apelant smatra kako mu je, uslijed citiranih izjava javnih dužnosnika, povrijedeno pravo iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 2. Europske konvencije.

Pravo na pravično suđenje – pretpostavka nevinosti

24. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode ovog članka, stavak 2., što uključuje:

(e) *Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava vezana za krivične postupke.*

25. Članak 6. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

[...]

2) *Svatko tko je optužen za kazneno djelo smatra se nevinom dok se njegova krivnja po zakonu ne dokaže.*

[...]

26. Apelant smatra kako je uslijed izjava javnih dužnosnika, koje su objavljene u medijima, kod javnosti u Bosni i Hercegovini formirano preduvjerjenje o njegovoj krivnji, čime mu je prekršeno pravo na pretpostavku nevinosti.

27. Ustavni sud, prije svega, ukazuje kako članak 6. stavak 2. Europske konvencije garantira da se svatko tko je optužen za kazneno djelo smatra nevinom dok se njegova krivnja po zakonu ne dokaže. Ustavni sud ukazuje kako nisu samo sudovi, već su i ostali državni organi obvezni poštovati načelo pretpostavke nevinosti. U svezi s tim, Ustavni sud podsjeća kako je Europski sud u predmetu *Allenet de Ribemont protiv Francuske*, na koji se pozvao i apelant, ukazao da je jedan visoki policijski dužnosnik na konferenciji za tisak, održanoj dok je podnositelj predstavke bio u policijskome pritvoru, ukazao na njega kao na podstrelka ubojstva. Europski sud je smatrao kako članak 6. stavak 2. Europske konvencije nije važio samo za sudove, već i za druge javne vlasti i to od trenutka kada je podnositelj predstavke bio optužen za kazneno djelo. Izjava o krivnji koju je dao policajac bez ikakvih kvalifikacija ili rezervi potakla je javnost da povjeruje kako je podnositelj predstavke kriv i prije nego što je nadležni sud procijenio sve činjenice. Utvrđeno je kako je time prekršeno načelo pretpostavke nevinosti i kako to nije moglo biti ispravljeno činjenicom da je sudac kasnije oslobođio podnositelja predstavke zbog nedostatka dokaza (vidi Europski sud, *Allenet de Ribemont protiv Francuske*, predstavka broj 15175/89, presuda od 10. veljače 1995. godine).

28. Ustavni sud dalje podsjeća da je Europski sud u predmetu *Matijašević protiv Srbije* ukazao kako će pretpostavka nevinosti po članku 6. stavak 2. Europske konvencije biti povrijedena ako sudska odluka ili, čak, izjava dužnosnika koja se odnosi na osobu koja je optužena za kazneno djelo, odražava mišljenje da je kriva prije nego što se njezina krivnja dokaže po zakonu. Dovoljno je da, u odsustvu zvanične odluke, postoji određeno mišljenje koje ukazuje kako sud ili dužnosnik koji je u pitanju smatra optuženoga krivim (vidi Europski sud, *Matijašević protiv Srbije*, predstavka broj 23037/04, presuda od 19. rujna 2006. godine, stavak 45). Pri tome, Ustavni sud podsjeća kako je Europski sud ukazao da "javni dužnosnik" ne mora biti već izabrani predstavnik ili službenik državnih organa u tome vremenu. Taj pojam može obuhvatiti i osobu koja imaju poznat i priznat položaj u javnosti, bilo da su na nekom važnom javnom položaju ili da su imali takav položaj, ili da se kandidiraju za dužnost izabranoga predstavnika (vidi Europski sud, *Kouzmin protiv Rusije*, predstavka broj 58939/00, presuda od 18. ožujka 2010. godine, st. 59-69).

29. Ustavni sud dalje podsjeća kako je Europski sud u presudi *Peša protiv Hrvatske*, na koju se pozvao i apelant, u st. 138-141. ukazao na temeljna načela prava na pretpostavku nevinosti iz članka 6. stavak 2. Europske konvencije. Naime, Europski sud je ukazao, između ostalog, kako članak 6. stavak 2. Europske konvencije u svome relevantnom aspektu ima za cilj spriječiti podrivanje pravičnoga suđenja izjavama koje prejudiciraju, a koje su date u bliskoj vezi s postupkom. Njime se zabranjuje samome суду da preuranjeno izražava mišljenje kako je osoba "optužena za kazneno djelo" kriva prije nego što joj je to dokazano prema zakonu, ali također obuhvaća i izjave

državnih dužnosnika koji ohrabruju javnost da vjeruje kako je osumnjičeni kriv i prejudiciraju ocjenu činjenica nadležne sudske vlasti (vidi naprijed citirani predmet *Allenet de Ribemont*, stavak 41. i predmete *Daktaras protiv Litvanije*, broj 42095/98, st. 41-43, ECHR 2000-X i *Butkevičius protiv Litvanije*, broj 48297/99, stavak 49, ECHR 2002-II). Europski sud je dalje ukazao kako sloboda izražavanja, zajamčena člankom 10. Europske konvencije, uključuje slobodu da se primaju i daju informacije. Stoga, članak 6. stavak 2. ne može sprječiti vlasti da informiraju javnost o kaznenim istragama koje su u tijeku, ali traži da to čine uz svu potrebnu diskreciju i oprez, ako će biti poštovana pretpostavka nevinosti (vidi naprijed citirani predmet *Allenet de Ribemont* stavak 38. i predmet *Karakas i Yeşilırmak protiv Turske*, broj 43925/98, stavak 50, 28. lipnja 2005).

30. Također, Europski sud je ukazao kako treba učiniti temeljno razlikovanje između izjave kako je neko tek osumnjičen da je počinio kazneno djelo i razvidne izjave, dok nema pravomoćne osude, da je pojedinac počinio kazneno djelo o kojem je riječ. Europski sud je naveo kako je dosljedno naglašavao važnost biranja riječi javnih dužnosnika u njihovim izjavama prije nego što je nekoj osobi sudeno i ta osoba proglašena krivom za neko određeno kazneno djelo (vidi naprijed citirani predmet *Daktaras* i predmete *Böhmer protiv Njemačke*, broj 37568/97, st. 54. i 56, 3. listopada 2002. i *Nešťák protiv Slovačke*, broj 65559/01, st. 88. i 89, 27. veljače 2007). Također je naglasio važnost da državni dužnosnici poštuju pretpostavku nevinosti tokom konferencije za tisak (vidi naprijed citirani predmet *Butkevičius*, st. 50-52. i predmete *Lavents protiv Letonije*, broj 58442/00, stavak 122, 28. studeni 2002. i *Y. B. i drugi protiv Turske*, br. 48173/99 i 48319/99, st. 49. i 51, 28. listopada 2004). Europski sud je ukazao kako, ipak, pitanje predstavlja li neka izjava javnog dužnosnika povredu načela pretpostavke nevinosti mora biti utvrđeno u kontekstu konkretnih okolnosti u kojima je data pobijana izjava (vidi predmet *Adolf protiv Austrije*, 26. ožujka 1982, st. 36-41, Serija A broj 49). Europski sud je ukazao kako, u svakom slučaju, izražena mišljenja ne mogu predstavljati izjave javnog dužnosnika o tomu da je podnositelj predstavke kriv, što bi ohrabrilo javnost da vjeruje kako je on ili ona kriv i prejudiciralo ocjenu činjenica od nadležne sudske vlasti (vidi naprijed citirani predmet *Butkevičius*, stavak 53).

31. Ustavni sud opaža kako je Europski sud, primjenjujući navedena načela na predmet podnositelja predstavke, zaključio da su izjave koje su dali javni dužnosnici (ravnatelj policije, glavni državni odvjetnik, predsjednik Vlade i predsjednik Republike) predstavljale izjavu o krivnji podnositelja predstavke i prejudicirale ocjenu činjenica od nadležne sudske vlasti. Europski sud je naveo kako su, budući da su dužnosnici o kojima je riječ bili na visokim položajima, oni trebali postupati s posebnim oprezom u svome izboru riječi za opisivanje kaznenoga postupka protiv podnositelja predstavke koji je u tijeku. Međutim, s obzirom na sadržaj njihovih izjava, kako je to naglašeno u prednjem tekstu (st. 145-149), Europski sud je zaključio da su njihove izjave sigurno ohrabrike javnost da vjeruje kako je podnositelj predstavke kriv prije nego što mu je krivnja dokazana sukladno zakonu. Sukladno navedenome Europski sud je zaključio kako je došlo do povrede prava podnositelja predstavke da se smatra nevinim, te je stoga došlo do povrede članka 6. stavak 2. Europske konvencije (st. 150. i 151. presude *Peša protiv Hrvatske*).

32. Također, Ustavni sud podsjeća kako je Europski sud u citiranoj presudi *Ilgar Mammadov protiv Azerbejdžana* ukazao da u tome predmetu osporeni navodi nisu dati unutar okvira kaznenoga postupka, nego kao dio zajedničke izjave za tisak Tužiteljstva i Ministarstva unutarnjih poslova namijenjene

javnosti. Europski sud je naveo kako je uzeo u obzir podnesak Vlade da je svrha osporene izjave da informira javnost o koracima koje su poduzele vlasti u svezi s Ismayillijom događajima, a osobito da je njihova namjera istražiti umiješanost podnositelja predstavke u te događaje. Međutim, po mišljenju Europskog suda, izjava, uzeta u cjelini, nije data s nužnom diskrecijom i pozornošću. Naime, iako su vlasti na svršetku relevantnoga stava naveli da će radnje podnositelja predstavke biti detaljno istražene i biti pravno okvalificirane, ta je izjava negirana prethodnom jasnom izjavom, u istoj rečenici, da su te radnje podnositelja predstavke bile nezakonite. Potom, navodeći u istome stavku kako je utvrđeno da je podnositelj predstavke apelirao na lokalne stanovnike kao što su pozivi da se odupiru policiji, da ne poštaju službene osobe i blokiraju ceste, Europski sud je ukazao da su time vlasti u suštini prejudicirale sudsку ocjenu činjenica. Europski sud je zaključio kako je takva osporena izjava samo mogla uvjeriti javnost da je podnositelj predstavke kriv prije nego što je i dokazana njegova krivnja prema zakonu, te da je stoga došlo do povrede članka 6. stavak 2. Europske konvencije (st. 127. i 128. presude *Ilgar Mammadov protiv Azerbejdžana*).

33. Imajući u vidu navedenu praksu Europskog suda, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, primjenjujući temeljna načela prava na pretpostavku nevinosti iz članka 6. stavak 2. Europske konvencije, ispitati je li uslijed izjave javnih dužnosnika, na koje apelant ukazuje u apelaciji, došlo do kršenja apelantovoga prava garantiranoga člankom 6. stavak 2. Europske konvencije. Ustavni sud opaža kako su nakon događaja od 7. veljače 2014. godine u Sarajevu (kada je zapaljena zgrada Predsjedništva Bosne i Hercegovine, a povodom kojeg događaja se trenutno vodi kazneni postupak protiv apelanta pred Sudom BiH zbog kaznenoga djela nesavjesnog rada u službi iz članka 224. stavak 2. u svezi sa stavkom 1. KZBiH), pojedini javni dužnosnici davali izjave u medijima koje su se odnosile na apelanta.

34. Ustavni sud, prije svega, ukazuje kako je apelant u prilogu apelacije dostavio video snimke i preslike novinskih članaka na koje je ukazao u apelaciji, te u koje je Ustavni sud, prilikom razmatranja prizivnih navoda, izvršio uvid. U konkretnom slučaju, Ustavni sud opaža kako je Dragan Lukač, ravnatelj Federalne uprave policije, u središnjem dnevniku "Face" televizije od 16. veljače 2014. godine, na pitanje novinara: "Smamate da je Goran Zubac odgovoran?", odgovorio: "Apsolutno, apsolutno. Čak ja mislim da tu ima i krivične odgovornosti." U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje da je, u smislu prakse Europskog suda, potrebno da se, čak i prije nego što je pokrenut kazneni postupak protiv određene osobe, ne daju nikakvi javni navodi koji bi se mogli tumačiti kao da, po mišljenju određenih važnih javnih dužnosnika, potvrđuju krivnju te osobe (vidi, *mutatis mutandis*, naprijed citirani predmet *Butkevičius*, stavak 51). Međutim, iz navedene izjave Dragana Lukača, ravnatelja Federalne uprave policije, proizlazi da je apelant "kazneno odgovoran" u svezi s predmetnim događajem, iako u tome trenutku nije bio ni pokrenut kazneni postupak protiv apelanta, čime je prejudicirao ocjenu činjenica nadležne sudske vlasti u svezi s događajem. Ustavni sud dalje opaža kako je tjedni magazin "Dani" 27. veljače 2014. godine objavio izjavu Šemsudina Mehmedovića, poslanika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, u kojoj je, između ostalog, navedeno: "Ukoliko bude pravde u BiH, Zubac će završiti u zatvoru." Ustavni sud ukazuje kako iz navedene izjave proizlazi da je davatelj izjave siguran da je apelant kriv, te da će kao takav završiti u zatvoru "ukoliko bude pravde". Po mišljenju Ustavnog suda, navedena izjava nesumnjivo predstavlja izjavu o apelantovoj "krivnji" u svezi s predmetnim događajem, koja je prejudicirala ocjenu "apelantove kaznene

odgovornosti" od nadležne sudske vlasti. Također, Ustavni sud opaža kako je dnevni list "Oslobodenje" 27. kolovoza 2014. godine objavio tekst u svezi s Bakicom Izetbegovićem, članom Predsjedništva Bosne i Hercegovine, kako slijedi: "Govoreći o potrebnom jačanju državnih institucija, naveo je da SIPA, odnosno njen čelnik Goran Zubac, nije adekvatno reagovao kad je prilikom gradanskog bunda u februaru gorjela zgrada državnog Predsjedništva. 'Mi ćemo njega poslati vjerovatno u zatvor kao što smo smijenili "ministra za (ne)sigurnost"' - rekao je." U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje kako iz navedenoga proizlazi da davatelj izjave smatra da apelant "nije adekvatno reagirao" u toj situaciji, iako o tome tek treba odlučiti nadležni sud u kaznenome postupku koji se vodi protiv apelanta, čime je prejudicirao ocjenu činjenica od nadležnog suda. Također, Ustavni sud ukazuje da iz izjave "Mi ćemo njega poslati vjerovatno u zatvor kao što smo smijenili 'ministra za (ne)sigurnost', " proizlazi da je apelant "vjerljivo kriv", što opet predstavlja prejudiciranje ocjene nadležnog suda glede apelantove "kaznene odgovornosti".

35. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da su navedene izjave Dragana Lukača - ravnatelja Federalne uprave policije, Šemsudina Mehmedovića - poslanika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i Bakira Izetbegovića - člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine predstavlje izjavu o apelantovoj "krivnji", te da su kao takve prejudicirale ocjenu činjenica od nadležne sudske vlasti. Ustavni sud, podržavajući praksu Europskog suda povodom toga pitanja, smatra da su navedeni javni dužnosnici, prilikom davanja svojih izjave, trebali postupati s posebnim oprezom u svome izboru riječi za opisivanje apelantove kaznene odgovornosti u svezi s predmetnim događajem. Međutim, s obzirom na sadržaj njihovih izjave, Ustavni sud smatra da su te izjave, kako to utemeljeno navodi i apelant, obrabrite javnost da vjeruje kako je apelant kriv prije nego što je i dokazana njegova krivnja sukladno zakonu. Stoga, Ustavni sud smatra kako je, uslijed izjave navedenih javnih dužnosnika, došlo do povrede apelantovog prava iz članka 6. stavak 2. Europske konvencije.

36. S druge strane, Ustavni sud smatra da sve ostale izjave javnih dužnosnika, na koje je apelant ukazao u apelaciji, s obzirom na njihov sadržaj ne predstavljaju izjave o apelantovoj "krivnji", te da kao takve ne dovode u pitanje poštovanje garancija iz članka 6. stavak 2. Europske konvencije.

Ostali navodi

37. Apelant smatra kako je optužnica, koja je potvrđena protiv njega, pripremljena u svrhu odmazde jer je Državna agencija za istrage i zaštitu, na čijem je čelu apelant, lišila slobode visokopozicioniranog dužnosnika SDA Šemsudina Mehmedovića, kao i u svrhu sprečavanja drugih istraga koje provodi Državna agencija za istrage i zaštitu. Stoga, apelant smatra da je došlo do kršenja članka 18. u svezi s čl. 6. i 17. Europske konvencije. U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje kako apelant, osim iznošenja svoga mišljenja u tome pogledu, nije ponudio odgovarajuće argumente i dokaze u prilog takvim tvrdnjama, tako da se Ustavni sud neće posebno baviti ispitivanjem navodne povrede članka 18. u svezi s čl. 6. i 17. Europske konvencije.

Pitanje naknade nematerijalne štete

38. U smislu članka 74. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može u odluci kojom usvaja apelaciju odrediti naknadu nematerijalne štete, koja se, u smislu stavka 2. navedenoga članka, određuje na temelju pravednosti, uzimajući u obzir standarde koji proizlaze iz prakse Ustavnog suda. Međutim, određivanje naknade nematerijalne štete zbog utvrđene povrede određenih ustavnih prava predstavlja izuzetak a ne pravilo, te imajući u vidu da Ustavni sud za razliku od postupka pred

redovitim sudovima naknadu nematerijalne štete određuje u posebnim slučajevima kršenja zagarantiranih ljudskih prava i temeljnih sloboda, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju za apelanta adekvatna satisfakcija utvrđivanje kršenja ustavnog prava i to u fazi kada kazneni postupak protiv njega još uvek traje odnosno nije okončan, čime je blagovremeno ukazano na kršenje apelantovoga prava na pretpostavku nevinosti, te spriječene eventualne negativne posljedice kršenja navedenoga prava.

VIII. Zaključak

39. Ustavni sud zaključuje kako postoji kršenje prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 2. Evropske konvencije u odnosu na izjave javnih dužnosnika Dragana Lukača - ravnatelja Federalne uprave policije, Šemsudina Mehmedovića - poslanika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i Bakira Izetbegovića - člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine jer su predstavljale izjavu o apelantovoj "krivnji", te su kao takve prejudicirale ocjenu činjenica od nadležne sudske vlasti i ohrabrike javnost da vjeruje kako je apelant kriv prije nego što je i dokazana njegova krivnja sukladno zakonu.

40. Na temelju članka 18. stavak (3) točka I), članka 59. st. (1) i (2) i članka 74. Pravila Ustavnog суда, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

41. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog суда su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog суда Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, v. r.

Уставни суд Bosne и Hercegovine у Великом вијећу, у предмету број АП 4319/14, рјешавајући апелацију **Горана Зупца**, на основу члана VI/3б) Устава Bosne и Hercegovine, члана 18 став (2) и став (3) тачка л), члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 74 Правила Уставног суда Bosne и Hercegovine ("Службени гласник Bosne и Hercegovine" бр. 22/14 и 57/14), у саставу:

Валерија Галић, предсједница
Миодраг Симовић, потпредсједник
Сеада Палаврић, потпредсједница
Мато Тадић, судија
Мирсад Ђеман, судија
Златко М. Кнежевић, судија

на сједници одржаној 18. децембра 2014. године доноје

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ¹

Дјелимично се усваја апелација **Горана Зупца**.

Утврђује се повреда члана II/3е) Устава Bosne и Hercegovine и члана 6 став 2 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у поступку утврђивања "кривичне оптужбе" у вези с изјавама јавних званичника:

- Драгана Лукача, директора Федералне управе полиције, који је у централном дневнику "Face" телевизије од 16. фебруара 2014. године, на питање новинара: "Сматрате да је Горан Зубац одговоран?", одговорио: "Апсолутно, апсолутно. Чак ја мислим да ту има и кривичне одговорности."

- Шемсудина Mehmedovića, посланика у Парламентарној скupštini Bosne и Hercegovine, чију изјаву је објавио седмични магазин "Дани" 27. фебруара 2014.

године: "Уколико буде правде у BiH, Zubac ће завршити у затвору."

- Bakira Izetbegovića, члана Предсједништва Bosne и Hercegovine, чију изјаву је објавио дневни лист "Oslobođenje" 27. августа 2014. године: "Говорећи о потребном јачању државних институција, навео је да СИПА, односно њен членик Goran Zubac, није адекватно реаговао кад је приликом грађанској бунти у фебруару горјела зграда државног Предсједништва. Ми ћemo њега послати вјероватно у затвор као што смо смијенили 'министра за (не)сигурност'."

Одбацију се као недопуштена апелација **Горана Зупца**, поднесена у односу на члан II/3е) Устава Bosne и Hercegovine и члан 6 ст. 1 и 3 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, зато што је преурањена.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Bosne и Hercegovine", "Службеним новинама Федерације Bosne и Hercegovine", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Bosne и Hercegovine".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Goran Zubac (у даљњем тексту: апелант) из Требиња поднио је 29. септембра 2014. године апелацију Уставном суду Bosne и Hercegovine (у даљњем тексту: Уставни суд) због наводног кршења права на претпоставку невиности у поступку утврђивања "кривичне оптужбе" у вези с изјавама јавних званичника.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Суда Bosne и Hercegovine (у даљњем тексту: Суд BiH) и Тужилаштва Bosne и Hercegovine (у даљњем тексту: Тужилаштво BiH) затражено је 15. октобра 2014. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Одговор на апелацију Суд BiH је доставио 24. октобра 2014. године, док Тужилаштво BiH није у остављеном року доставило одговор.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената који су предочени Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

5. Тужилаштво BiH је подигло Оптужницу број T20 0 КТК 0008435 14 од 26. маја 2014. године против апеланта у којој је наведено да постоји основана сумња да је 7. фебруара 2014. године у Сарајеву, у вријеме одржавања демонстрација грађана, током којих су захтијеване насиљне промјене уставног поретка Bosne и Hercegovine, испред зграде Предсједништва Bosne и Hercegovine у Титовој улици у којој су, поред Предсједништва Bosne и Hercegovine, смјештене и друге институције Bosne и Hercegovine, те Федерације Bosne и Hercegovine, радећи у својству директора Државне агенције за истраге и заштиту, противно члану 8 став 1 тач. ц) и е) у вези с чланом 3 став 1 тачка 1) Закона о државној агенцији за истраге и заштиту и члану 11 Закона о дирекцији за координацију полицијских тијела и о агенцијама за подршку полицијској структури Bosne и Hercegovine, одбио да пружи тражену помоћ Дирекцији за координацију полицијских тијела Bosne и Hercegovine у заштити објекта Предсједништва Bosne и Hercegovine, Уставног суда Bosne и Hercegovine и Архива Bosne и Hercegovine. Да је, и поред претходног сазнана да су око 15:00 часова агресивни демонстранти напали, а касније запалили зграду Предсједништва Bosne и

¹ Odluka objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 8/15

Херцеговине, свјесно игноришући вишекратне позиве полицијских службеника, министра Министарства безбедности Босне и Херцеговине и дежурног тужиоца Тужилаштва Босне и Херцеговине који су га звали тражећи информације у вези с ангажовањем Јединице за специјалну подршку Државне агенције за истраге и заштиту, а дежурном запосленику Оперативног центра Државне агенције за истраге и заштиту, који га је обавијестио о захтјевима да се ангажује Јединица за специјалну подршку, забранио да га поново зове "по истом питању" и да неће дозволити употребу те јединице у тражене сврхе, док је истовремено издао усмену наредбу команданту Јединице за специјалну подршку да та јединица буде приправна уколико се демонстрације прошире према Амбасади Сједињених Америчких Држава, устрајавајући у одбијању да ангажује Јединицу за специјалну подршку, и поред ургентног писаног захтјева директора Дирекције за координацију полицијских тијела Босне и Херцеговине, иако је та јединица, у складу с чланом 18 став 2 Закона о државној агенцији за истраге оспособљена да обавља најзахтјевније и најсложеније тактичке и оперативно-техничке полицијске радње, примјењујући полицијска овлашћења у високо ризичним ситуацијама, те у складу с чланом 29 Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији Државне агенције за истраге и заштиту обучена и опремљена за самостално дјеловање против разних облика тероризма, против свих видова криминала и у ситуацијама када није довољна или је непоуздана употреба основних полицијских и криминалистичких снага у безбедносном, криминално-тактичком и материјално-техничком смислу. То је ситуација у којој малобројни, и за супротстављање насиљним демонстрантима неопремљени припадници Дирекције за координацију полицијских тијела Босне и Херцеговине, нису могли да се успјешно супротставе агресивним демонстрантима који су камењем и запаљивим смјесама (тзв. Молотовљевим коктелима) гађали зграду Предсједништва Босне и Херцеговине и проузроковали пожар у Архиву Босне и Херцеговине и на возилима дирекције, као и бројна материјална оштећена на згради и техничкој опреми, инвентару и документацији у институцијама Босне и Херцеговине и Федерације Босне и Херцеговине, односно наступање штете у укупном износу од 398.365,18 KM. Дакле, да је апелант као службено лице у институцијама Босне и Херцеговине, свјесним кршењем закона и других прописа, очигледно несавјесно поступио у вршењу дужности, због чега је наступила материјална штета која прелази износ од 10.000,00 KM, чиме је учинио кривично дјело несавјесног рада у служби из члана 224 став 2 у вези са ставом 1 Кривичног закона Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: КЗБиХ).

6. Суд БиХ је 16. јуна 2014. године потврдио оптужници.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

7. Апелант сматра да му је повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), те да је дошло до кршења члана 18 Европске конвенције у вези с чл. 6 и 17 Европске конвенције.

8. Апелант наводи да је Суд БиХ 16. јуна 2014. године потврдио Оптужнику Тужилаштва БиХ број T20 0 КТК 0008435 14 од 26. маја 2014. године којом се апеланта терети да је починио кривично дјело несавјесног рада у

служби из члана 224 став 2 у вези са ставом 1 КЗБиХ. Апелант наводи да је та оптужница резултат непримјерене политичке и медијске кампање коју су против њега започели одмах након што је постао директор Државне агенције за истраге и заштиту представници једне политичке странке или појединци у тој странци, све с циљем да га уклоне с мјesta директора Државне агенције за истраге и заштиту. Наиме, апелант наводи да су припадници Државне агенције за истраге и заштиту вршили истрагу кривичног дјела ратног злочина против цивилног становништва на подручју Тешња којом је, као један од осумњичених, обухваћен и Шемсудин Мехмедовић, посланик Странке демократске акције (у даљњем тексту: СДА) у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине. Апелант наводи да је затим услиједио његов "прогон" од високих јавних званичника, чије изјаве су путем медија и других доступних средстава пренесене широкoj јавности, све с циљем да га уклоне с мјesta директора Државне агенције за истраге и заштиту. У вези с тим, апелант наводи да је Шемсудин Мехмедовић, након што је на неки начин сазнао да је предмет истраге, путем посланичких питања од 14. марта и 5. децембра 2013. године (која се односе на то да ли је апелант био предмет безбједносних провјера у складу с поступком за издавање дозволе за приступ тајним подацима одређеног степена тајности, као и по чијем захтјеву је вршена безбједносна провјера за апеланта, тражећи да му се достави број безбједносне дозволе за приступ подацима степена "врло тајно") почeo да доводи у питање апелантов интегритет. Апелант наводи да је портал "Klix.ba", у оквиру вијести 22. јула 2013. године, објавио изјаву тадашњег предсједника СДА Сулејмана Тихића: "Када је у питању хапшење, закључили смо да захтијевамо парламентарну истрагу и одговорност директора СИПА-е Горана Зупца због злоупотребе положаја приликом незаконитог хапшења државног посланика Шемсудина Мехмедовића. Злоупотреба положаја директора СИПА-е је очита јер је хапшење било без налога и уз противљење тужиоца. Тражимо сусpenзију директора СИПА-е." Апелант наводи да је портал "Вијести.ба" (за агенцију Анадолија) 24. јула 2013. године објавио да је Шемсудин Мехмедовић изјавио да ће поднијети тужбу против директора Агенције за истраге и заштиту, те "нема сумње да ће он завршити управо онако како је желио да ја завршим", те "ми ћemo искористити све законом предвиђене могућности да тражимо сусpenзију Зупца, СДА је то већ затражила, јер ће он и даље ометати истрагу и у овом питању нелегалног хапшења заступника државе БиХ". Такође, апелант наводи да су дневне новине "Дневни аваз" 25. јула 2013. године објавиле, између остalog, да је Асим Сарајлић, шеф Клуба посланика СДА у Представничком дому Парламентарне скупштине БиХ, упутио посланичко питање Савјету министара и Министарству безбедности БиХ да ли ће смијенити Горана Зупца, директора СИПА-е, због, како је казао, незаконитог хапшења Шемсудина Мехмедовића. У очекивању одговора, како је казао Сарајлић, СДА очекује сусpenзију Горана Зупца са садашње позиције.

9. Апелант даље наводи да је након дешавања током протеста грађана у Сарајеву од 7. фебруара 2014. године, које су и представници СДА охарактерисали као оправдане, Тужилаштво БиХ покренуло истрагу с обзиром да је за вријеме протеста оштећена зграда Предсједништва БиХ. Апелант наводи да је Тужилаштво БиХ радње које су извршили учесници протеста оквалификовало као тероризам, с искључивим циљем да покушају да заснују апелантову одговорност за насталу штету, те како је то

исфорсирана правна квалификација најбоље говори чињеница да су наводни "терористи" идентификовани прије више мјесеци (од којих су два лица била лишена слободе), али да до тог тренутка нису процесуирани. Апелант наводи да је индикативно да је и у том предмету, као и његовом предмету, истражне радње проводило Федерално министарство унутрашњих послова, Федерална управа полиције, чији је директор Драган Лукач, а не Државна агенција за истраге и заштиту иако се ради о кривичним дјелима из надлежности Суда БиХ. Апелант наводи да је у централном дневнику "Face" телевизије од 16. фебруара 2014. године Драган Лукач, директор Федералне управе полиције, изјавио: "Ово што је било није добро, није добро. Имали смо покушај државног удара... Конкретно малоприје смо говорили о СИПА-е, значи челни човјек или члни људи у Агенцији." Новинар: "Сматрате да је Горан Зубац одговоран?" Лукач: "Апсолутно, апсолутно. Чак ја мислим да ту има и кривичне одговорности. Знате, ми морамо се, правна држава мора имати механизме којим се штити, то је једна димензија. Друга димензија, правна држава мора довести питања одговорности оних или онога у вези са дјелима којима је та држава угрожена." Апелант даље наводи да је новинска агенција "Патрија" 22. фебруара 2014. године објавила изјаву Шемсудина Мехмедовића: "Очигледно је да је Зубац дио тог тала и у најмању руку није му мрско што је Предсједништво БиХ запаљено." Такође, седмични магазин "Дани" је 27. фебруара 2014. године објавио изјаву Шемсудина Мехмедовића: "Против Зупца постоји неколико озбиљних кривичних пријава и да има минимум моралне одговорности до сада би поднио оставку. Очигледно је дошао на позицију како би у име одређених политичких центара моћи одрадио посао и да би након тога био унапријеђен/премештен у неки други дио БиХ. Клуб посланика СДА у државном Парламенту 13. фебруара је упутио иницијативу да се по хитном поступку сазове комисија за одбрану и сигурност, која је контролни орган СИПА-е, да се испитају све околности до којих је дошло током оправданог протеста грађана БиХ због чега је поверијен толики број људи, ко је дјеловао, ко није дјеловао, због чега је дошло до напада на Предсједништво БиХ и због чега су запаљене заставе БиХ. Очекујемо цјеловиту информацију о (не)дјеловању одређених агенција за провођење закона, након чега можемо доносити закључке. Уколико буде правде у БиХ, Зубац ће завршити у затвору."

10. Затим, апелант наводи да су током самог поступка истраге и подизања оптужнице, те након потврђивања оптужнице против апеланта, бројни званичници дали огроман број изјава за јавност, којима су општу јавност у Босни и Херцеговини, али и шире, информисали о својим ставовима о апелантовом предмету. Апелант наводи да оно што је много битније јесте да је јавност, која је на тај начин упозната с виђењем доказа, ситуације, па и правних прописа који се тичу догађаја за који се апеланта терети, укључила и судије који би требало да непристрасно суде у апелантовом предмету. У вези с тим, апелант наводи да је портал "Klix.ba" 6. јуна 2014. године објавио изјаву Шефика Џаферовића: "Након доношења оптужнице и након што она евентуално буде потврђена, сматрам да ће Зубац морати бити сuspendiran. То је околност када, прије свега, треба реагирати СИПА. Самим наступањем околности које се вежу за директора, он практично престаје бити директор. То је законска материја." Апелант наводи да је новинска агенција "Патрија" 16. јуна 2014. године пренијела да је прес служба независног кандидата за Предсједништво Босне и Херцеговине Мустафе Џерића

саопштила: "Уколико домаће институције и носиоци власти неће или немају храбrosti то учинити, онда позивамо међународну заједницу и високог представника да испуни своју обавезу и спријече оптуженог Зупца да и даље руководи најважнијом полицијском агенцијом." Апелант наводи да је 19. јуна 2014. године у телевизијској емисији ТВ инфо, ОБН телевизије, Шефик Џаферовић изјавио: "Ради се о ситуацији када је највиши полицијски службеник, дакле руководећа особа у ситуацији да се против те особе води истрага и не само да се води истрага, него је поднесена и оптужница. У таквим ситуацијама мора доћи до суспензије." Апелант даље наводи да су дневне новине "Независне новине" 21. јула 2014. године објавиле да је главни тужилац Тужилаштва БиХ Горан Салиховић изјавио: "Не би требало да има право приступа тајним подацима јер се ради на предметима ратних злочина, корупције и само подизање оптужнице доводи га да је у сукобу интереса." Апелант наводи да су дневне новине "Глас Српске" 23. јула 2014. године објавиле изјаву Шемсудина Мехмедовића: "Против њега је подигнута оптужница и као такав према законским прописима не би смио да буде на челу ове институције. Не само да је Независни одбор прекршио закон, већ је doveo у питање безбједносни систем БиХ. Очигледно је да се Независни одбор ставио у његову политичку заштиту и неко ће због тога морати сносити одговорност."

11. Апелант наводи да су, осим тога, због утицаја и притиска који је СДА остварила на Тужилаштво БиХ, нарушени односи између СИПА-е и Тужилаштва БиХ, те да нарушени односи могу искључиво да се доведу у везу са ситуацијом која се тиче истраге за ратне злочине против Шемсудина Мехмедовића и његово лишење слободе. У вези с тим, апелант наводи да је СИПА, односно апелант дописима од 2. децембра 2013. године и 15. јануара 2014. године, покушала да ријеши ту ситуацију, ради наставка до тада изузетно успјешне сарадње. Апелант наводи да је Тужилаштво БиХ одговорило само на један позив, и то тако што је обавијестило СИПА-у да не прихватију тражене радне састанке из, како они кажу, разлога да Тужилаштво БиХ води "озбиљне" истраге, што имплицира да се СИПА бави неважним стварима. Апелант наводи да ако Тужилаштво БиХ, а посебно главни тужилац, не скривајући свој лични анимозитет према апеланту, није у стању да с њим као директором Агенције за истраге и заштиту, од које директно зависи и рад Тужилаштва БиХ, ријеши проблеме који су, очито, настали хапшењем и истрагом против Шемсудина Мехмедовића, како онда очекивати да то тужилаштво испуни према апеланту захтјеве из члана 14 Закона о кривичном поступку Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: ЗКПБиХ). При томе, апелант наводи да истражна комисија Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине није дошла до закључка да су припадници СИПА-е приликом истраге и лишења слободе Шемсудина Мехмедовића прекршили законске одредбе или овлашћења, што очито није одобровољило главног тужиоца да у разговору с апелантом нађе rješenje "исконструисаног" проблема.

12. Апелант наводи да се општа атмосфера каква је креирана у односу на његово суђење набоље види из начина на који је Федерална радио телевизија у свом "Дневнику 1" од 21. августа 2014. године пренијела јавности чињеницу да је тај дан у Суду БиХ одржано рочиште за изјашњавање о апелантовој кривици, у којем прилогу та телевизија зна да ће свједоци Тужилаштва БиХ потврдити да је апелант крив и да ће бити смијењен с мјesta директора СИПА-е. Апелант наводи да је

најочигледнија и врло експлицитна потврда његових тврђњи интервју с чланом Предсједништва Босне и Херцеговине и замјеником предсједника СДА Бакиром Изетбеговићем, објављен у дневном листу "Ослобођење" од 27. августа 2014. године, где се наводи: "Говорећи о потребном јачању државних институција, навео је да СИПА, односно њен членник Горан Зубац, није адекватно реаговао кад је приликом грађанског бунта у фебруару горјела зграда државног Предсједништва. Ми ћemo њега послати вјероватно у затвор као што смо смијенили 'министра за (не)сигурност'." У вези с тим, апелант наводи да се пажљивом анализом наведене изјаве лако долази до закључка да члан Предсједништва Босне и Херцеговине зна исход поступка против апеланта. Апелант наводи да се у затвор не иде с ослобађајућом пресудом, дакле, апелант је крив, биће осуђен, а самим тим и смијењен. Такође, апелант наводи да је 20. августа 2014. године упућена пријава/жалба грађана Босне и Херцеговине забринутих за своју безбједност и то високом представнику у Босни и Херцеговини, Тужилаштву BiH, Одбору за жалбе грађана на рад полицијских службеника у полицијским тијелима Босне и Херцеговине, Савјету министара Босне и Херцеговине и министру/замјенику министра безбједности Босне и Херцеговине. Апелант наводи да је тај документ састављен с истим циљем и с истог мјеста, можда и од неких лица споменутих у апелацији, те да је цијели документ усмјерен на уклањање апеланта с позиције директора Државне агенције за истраге и заштиту. Апелант наводи да право на правично суђење гарантује и право на равноправан третман странака, те да, такође, укључује право на контрадикторност поступка. У вези с тим, апелант наводи да се поставља питање каква је уопште сврха кривичног поступка и његовог појављивања пред Судом BiH. Наиме, апелант наводи да је, ако члан Предсједништва Босне и Херцеговине и замјеник предсједника једне од најјачих политичких странака у Босни и Херцеговини јавно каже да ће апелант завршити у затвору, илузорно очекивати да ће Суд BiH, са својом тренутном националном структуром и организацијом по принципу "кадија те тужи, кадија ти суди", испоштовати наведена начела права на правично суђење и омогућити апеланту једнакост оружја која би довела до тога да Суд BiH донесе одлуку повољну за апеланта, а којом би био нарушен дигнитет и кредитабилитет члана Предсједништва Босне и Херцеговине.

13. У вези с наведеним апелант се позива, између осталих, на пресуду Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) у предмету *Allenet de Ribemont против Француске* у којој је наведено: "Суд примјењује да је у овом случају један од највиших рангираних званичника француске полиције говорио о г. Alenet de Ribemontu, без икаквих квалификација или резерви, као о подстрекачу убиства и стога као о саучеснику у убиству... Ово је јасно било изјашњење о кривици подносиоца представке која је, као прво, охрабрила јавност да вјерије да је крив и, друго, прејудицирала оцјену чињеница од стране компетентних судских власти. Стога је дошло до кршења члана 6. став 2." (Пресуда од 10. фебруара 1995. године, став 41.) Апелант се даље позива на пресуду Европског суда у предмету *Peša против Хрватске* у којој је наведено: "Суд сматра да су ове изјаве јавних функционера представљале изјаву о кривици подносиоца представке и прејудицирале оцјену чињеница судске власти. С обзиром да су функционери о којима је ријеч били на високим положајима, они су требали поступати с посебним опрезом у свом избору

ријечи за описивање кривичног поступка против подносиоца представке који је у току. Међутим, с обзиром на садржај њихових изјава, како је то подвучено у предњем тексту, Суд налази да су њихове изјаве сигурно охрабриле јавност да вјерије да је подносилац захтјева крив прије него му је кривица доказана у складу са законом. У складу са наведеним, Суд налази да је дошло до повреде права подносиоца представке да се сматра невиним. Стога је дошло до повреде члана 6. став 2. Конвенције (пресуда од 8. априла 2010. године, ст. 150. и 151)." Имајући у виду наведено, апелант сматра да је због изјава званичника, укључујући и главног тужиоца Тужилаштва BiH, цјелокупна јавност у Босни и Херцеговини извргнута константном убеђивању у чињеницу да је апелант лице које је извршило кривично дјело, те да, с обзиром на утисак који се ствара у јавности у односу на њега, више не може да има правично суђење. На крају, апелант сматра да је образац политичког и медијског прогона, чији је дио и оптужница Тужилаштва BiH, имала друге, а не правне мотиве. Наиме, апелант сматра да је оптужница, која је потврђена против њега, припремљена у сврху одмахде јер је Државна агенција за истраге и заштиту, на чијем је челу апелант, лишила слободе високопозиционираног званичника СДА Шемсудина Мехмедовића, као и у сврху спречавања других истрага које проводи Државна агенција за истраге и заштиту. У вези с тим, апелант сматра да су повријеђене одредбе члана 18 Европске конвенције у вези с чл. 6 и 17 Европске конвенције. Стога, апелант тражи од Уставног суда да утврди кршење наведених права, да одлучи о меритуму случаја и о томе обавијести Суд BiH, те да апеланту досуди одштету у правичном износу. Апелант је у прилогу апелације доставио видео снимке и фотокопије новинских чланака на које је указао у апелацији.

6) Одговор на апелацију

14. Суд BiH је навео да је пред тим судом у току кривични поступак против апеланта због кривичног дјела несавјесног рада у служби из члана 224 став 2 у вези са ставом 1 КЗBiH. Суд BiH је навео да се предметни поступак води по Оптужници Тужилаштва BiH број T20 0 КТК 0008435 14 од 26. маја 2014. године, која је потврђена 16. јуна 2014. године, те да се поступак налази у фази главног претреса. У вези с тим, Суд BiH је навео да је судија за претходно саслушање тог суда, поступајући у складу с одредбама члана 228 ЗКПBiH, након проучавања чињеничног описа оптужнице и доказа достављених уз њу, утврдио да постоји основана сумња за кривично дјело несавјесног рада у служби из члана 224 став 2 у вези са ставом 1 КЗBiH, слиједом чега је оптужница потврђена. Суд BiH је навео да се, супротно апелантовим наводима, поступак против апеланта води уз поштовање свих процесних гаранција, те права и слобода које му као оптуженом припадају, уз поштовање начела правичности кривичног поступка у складу са ЗКПBiH, Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом. Слиједом наведеног, Суд BiH предлаже да се апелација одбије као неоснована, односно да се одбаци као преурађена.

V. Релевантни прописи

15. У Закону о кривичном поступку Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09 и 72/13) релевантне одредбе гласе:

Члан 3. став 1.

(1) Свако се сматра невиним за кривично дјело док се правоснажном пресудом не утврди његова кривица.

Члан 14.

(1) Суд је дужан да странке и браниоца третира на једнак начин и да свакој од страна пружи једнаке могућности у погледу приступа доказима и њиховом извођењу на главном претресу.

(2) Суд, Тужилац и други органи који учествују у поступку дужни су с једнаком пажњом да испитују и утврђују како чињенице које терете осумњиченог, односно оптуженог, тако и оне које им иду у корист.

VI. Допустивост

16. У складу с чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

17. У складу с чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако се против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, иссрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

18. У складу а чланом 18 став (2) Правила Уставног суда, Уставни суд може изнимно да разматра апелацију и када нема одлуке надлежног суда, уколико апелација указује на озбиљна кршења права и основних слобода која штите Устав или међународни документи који се примјењују у Босни и Херцеговини.

Допустивост у односу на члан 6 ст. 1 и 3 Европске конвенције

19. У погледу апелантових навода о кршењу права из члана 6 ст. 1 и 3 Европске конвенције, Уставни суд указује да је кривични поступак против апеланта у току пред Судом BiH. У вези с тим, Уставни суд указује да ће апелант имати могућност да своје наводе у вези с правима која гарантују ст. 1 и 3 члана 6 Европске конвенције истиче у предметном судском поступку, те у евентуално поднесеној апелацији против одлука Суда BiH, уколико буду неповољне за апеланта. С обзиром на то, Уставни суд закључује да је апелација у односу на наводе о кршењу права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 ст. 1 и 3 Европске конвенције преурађена (види, *mutatis mutandis*, Уставни суд, Одлука о допустивости број АП 580/07 од 24. јуна 2009. године, тач. 19 и 20; доступна на интернет страници Уставног суда www.ustavnisud.ba).

20. Имајући у виду одредбу члана 18 став (3) тачка л) Правила Уставног суда, према којој ће се апелација одбацити као недопуштена уколико је преурађена, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

Допустивост у односу на члан 6 став 2 Европске конвенције

21. У погледу апелантових навода о кршењу члана 6 став 2 Европске конвенције, Уставни суд указује да се члан 6 став 2 Европске конвенције не примјењује само на кривичне поступке у њиховој цијелости, већ и на претпретресни поступак и на вријеме по окончању кривичног поступка, и то без обзира на фазу поступка, па чак без обзира и на њихов исход (види Европски суд, *Minelli* против Швајцарске, пресуда од 25. марта 1983. године, Серија A број 62, ст. 25-41; види Уставни суд, *inter*

alia, Одлука о допустивости број АП 580/07 од 24. јуна 2009. године и Одлука о допустивости број АП 3715/09 од 11. фебруара 2010. године; доступне на интернет страници Уставног суда www.ustavnisud.ba). При томе, Уставни суд подсећа да је Европски суд у својој пракси испитивао допустивост представки у којима су подносиоци представки тврдили да је због изјава јавних званичника, које су дате у току кривичног поступка против подносиоца представке или прије него што је подносилац представке ухапшен и формално оптужен за кривично дјело, те које су објављене у медијима, дошло до кршења њиховог права на претпоставку невиности. Тако је Европски суд у пресуди *Peša против Хрватске*, приликом испитивања допустивости представке у односу на члан 6 став 2 Европске конвенције, када је Влада тврдила да су приговори подносиоца представке на основу члана 6 став 2 Европске конвенције преурађени јер је кривични поступак против подносиоца представке још увијек у току и он може да истакне исте приговоре користећи разна правна средства предвиђена домаћим правом, указао да правна средства, која су доступна подносиоцу представке у контексту кривичног поступка против њега, могу да се користе у односу на пресуде и друге одлуке донесене у том поступку, а не у односу на изјаве које су дали јавни званичници у медијима, па је представку у односу на члан 6 став 2 Европске конвенције прогласио допустивом (види Европски суд, *Peša против Хрватске*, представка број 40523/08, пресуда од 8. априла 2010. године, став 132). Такође, Уставни суд указује да је Европски суд у предмету *Ilgar Mammadov против Азербејџана* закључио да је члан 6 став 2 Европске конвенције примјењив у односу на заједничку изјаву за штампу Уреда Тужилаштва и Министарства унутрашњих послова која је објављена прије него што је подносилац представке ухапшен и формално оптужен за кривична дјела, будући да је јасно да су наводи у изјави у директној вези с кривичном истрагом покренутом против подносиоца представке и других лица у вези с Ismayilli догађајима (види Европски суд, *Ilgar Mammadov против Азербејџана*, представка број 15172/13, пресуда од 22. маја 2014. године, став 121). Доводећи у везу наведено с конкретним предметом, Уставни суд закључује да је апелација у односу на члана 6 став 2 Европске конвенције допустива.

22. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, те члана 18 ст. (2), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да апелација у овом дијелу испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

23. Апелант сматра да му је, због цитираних изјава јавних званичника, повријеђено право из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 2 Европске конвенције.

Право на правично суђење – претпоставка невиности

24. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) *Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.*

25. Члан 6 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

[...]

2) Свако које оптужен за кривично дјело сматра се невиним док се његова кривица по закону не докаже.

[...]

26. Апелант сматра да је због изјава јавних званичника, које су објављене у медијима, код јавности у Босни и Херцеговини формирало предубјеђење о његовој кривици, чиме му је прекршено право на претпоставку невиности.

27. Уставни суд, прије свега, указује да члан 6 став 2 Европске конвенције гарантује да се свако ко је оптужен за кривично дјело сматра невиним док се његова кривица по закону не докаже. Уставни суд указује да нису само судови, већ су и остали државни органи обавезни да поштују начело претпоставке невиности. У вези с тим, Уставни суд подсећа да је Европски суд у предмету *Allenet de Ribemont против Француске*, на који се позвао и апелант, указао да је један високи полицијски званичник на конференцији за штампу, одржаној док је подносилац представке био у полицијском притвору, указао на њега као на подстрекача убиства. Европски суд је сматрао да члан 6 став 2 Европске конвенције није важио само за судове, већ и за друге јавне власти и то од тренутка кад је подносилац представке био оптужен за кривично дјело. Изјава о кривици коју је дао полицијац без икаквих квалификација или резерви подстакла је јавност да повјерију да је подносилац представке крив и прије него што је надлежни суд процијенио све чињенице. Утврђено је да је тиме прекршено начело претпоставке невиности и да то није могло да буде исправљено чињеницом да је судија касније ослободио подносиоца представке због недостатка доказа (види Европски суд, *Allenet de Ribemont против Француске*, представка број 15175/89, пресуда од 10. фебруара 1995. године).

28. Уставни суд даље подсећа да је Европски суд у предмету *Матијашевић против Србије* указао да ће претпоставка невиности по члану 6 став 2 Европске конвенције бити повријеђена ако судска одлука или, чак, изјава званичника која се односи на лице које је оптужено за кривично дјело, одражава мишљење да је криво прије него што се његова кривица докаже по закону. Довољно је да, у одсуству званичне одлуке, постоји одређено мишљење које указује да суд или званичник који је у питању сматра оптуженог кривим (види Европски суд, *Матијашевић против Србије*, представка број 23037/04, пресуда од 19. септембра 2006. године, став 45). При томе, Уставни суд подсећа да је Европски суд указао да "јавни званичник" не мора да буде већ изабрани представник или службеник државних органа у том времену. Тада појам може да обухвати и лица која имају познат и признат положај у јавности, било да су на неком важном јавном положају или да су имали такав положај, или да се кандидују за дужност изабраног представника (види Европски суд, *Kouzmin против Русије*, представка број 58939/00, пресуда од 18. марта 2010. године, ст. 59-69).

29. Уставни суд даље подсећа да је Европски суд у пресуди *Пеша против Хрватске*, на коју се позвао и апелант, у ст. 138-141 указао на основне принципе права на претпоставку невиности из члана 6 став 2 Европске конвенције. Наиме, Европски суд је указао, између осталог, да члан 6 став 2 Европске конвенције у свом релевантном аспекту има за циљ да спријечи подривање правничног суђења изјавама које прејудицирају, а које су дате у близкој вези с поступком. Њиме се забрањује самом суду да преурањено изражава мишљење да је лице "оптужено за кривично дјело" криво прије него што му је то доказано према закону, или такође обухвата и изјаве државних

званичника које охрабрују јавност да вјерује да је осумњичени крив и прејудицирају оцјену чињеница надлежне судске власти (види напријед цитирани предмет *Allenet de Ribemont*, став 41 и предмете *Daktaras против Литваније*, број 42095/98, ст. 41-43, ECHR 2000-X и *Butkevičius против Литваније*, број 48297/99, став 49, ECHR 2002-II). Европски суд је даље указао да слобода изражавања, зајамчена чланом 10 Европске конвенције, укључују слободу да се примају и дају информације. Стога, члан 6 став 2 не може да спријечи власти да информишу јавност о кривичним истрагама које су у току, али тражи да то чине уз сву потребну дискрецију и опрез, ако ће бити поштована претпоставка невиности (види напријед цитирани предмет *Allenet de Ribemont* став 38 и предмет *Karakas и Yeşilirmak против Турску*, број 43925/98, став 50, 28. јуна 2005).

30. Такође, Европски суд је указао да треба учинити темељно разликовање између изјаве да је неко тек осумњичен да је починио кривично дјело и јасне изјаве, док нема правоснажне осуде, да је појединац починио кривично дјело о којем је ријеч. Европски суд је навео да је досљедно наглашавао важност бирања ријечи јавних званичника у њиховим изјавама прије него што је неком лицу суђено и то лице проглашено кривим за неко одређено кривично дјело (види напријед цитирани предмет *Daktaras* и предмете *Böhmer против Њемачке*, број 37568/97, ст. 54 и 56, 3. октобра 2002. и *Nešták против Словачке*, број 65559/01, ст. 88 и 89, 27. фебруара 2007). Такође је нагласио важност да државни званичници поштују претпоставку невиности током конференције за штампу (види напријед цитирани предмет *Butkevičius*, ст. 50-52 и предмете *Lavents против Летоније*, број 58442/00, став 122, 28. новембар 2002. и *Y. B. и други против Турску*, бр. 48173/99 и 48319/99, ст. 49 и 51, 28. октобра 2004). Европски суд је указао да, ипак, питање да ли нека изјава јавног дужносника представља повреду начела претпоставке невиности мора да буде утврђено у контексту конкретних околности у којима је дата побијана изјава (види предмет *Adolf против Аустрије*, 26. марта 1982, ст. 36-41, Серија A број 49). Европски суд је указао да, у сваком случају, изражена мишљења не могу да представљају изјаве јавног званичника о томе да је подносилац представке крив, што би охрабрило јавност да вјерује да је он или она крив и прејудицирао оцјену чињеница од надлежне судске власти (види напријед цитирани предмет *Butkevičius*, став 53).

31. Уставни суд запажа да је Европски суд, примјењујући наведене принципе на предмет подносиоца представке, закључио да су изјаве које су дали јавни званичници (директор полиције, главни државни одвјетник, предсједник Владе и предсједник Републике) представљале изјаву о кривици подносиоца представке и прејудицирале оцјену чињеница од надлежне судске власти. Европски суд је навео да су, будући да су званичници о којима је ријеч били на високим положајима, требало да они поступају с посебним опрезом у свом избору ријечи за описивање кривичног поступка против подносиоца представке који је у току. Међутим, с обзиром на садржај њихових изјава, како је то наглашено у предњем тексту (ст. 145-149), Европски суд је закључио да су њихове изјаве сигурно охрабриле јавност да вјерује да је подносилац представке крив прије него што му је кривица доказана у складу са законом. У складу с наведеним Европски суд је закључио да је дошло до повреде права подносиоца представке да се сматра невиним, те је стога дошло до повреде члана 6 став

2 Европске конвенције (ст. 150 и 151 пресуде Пеша *против Хрватске*).

32. Такође, Уставни суд подсећа да је Европски суд у цитираној пресуди *Ilgar Mammadov против Азербејџана* указао да у том предмету оспорени наводи нису дати унутар оквира кривичног поступка, него као дио заједничке изјаве за штампу Тужилаштва и Министарства унутрашњих послова намијењене јавности. Европски суд је навео да је узео у обзир поднесак Владе да је сврха оспорене изјаве да информише јавност о корацима које су предузеле власти у вези са Ismayilli догађајима, а нарочито да је њихова намјера да истраже умијешаност подносиоца представке у те догађаје. Међутим, по мишљењу Европског суда, изјава, узета у целини, није дата с неопходном дискрецијом и пажњом. Наиме, иако су власти на kraju релевантног става навели да ће радње подносиоца представке бити детаљно истражене и бити правно оквалификоване та је изјава негирала претходном јасном изјавом, у истој реченици, да су те радње подносиоца представке биле незаконите. Затим, наводећи у истом ставу да је утврђено да је подносилац представке апелирао на локалне становнике као што су позиви да се одупирају полицији, да не поштују службена лица и блокирају честе, Европски суд је указао да су тиме власти у суштини прејудицирале судску оцјену чињеница. Европски суд је закључио да је као таква оспорена изјава само могла да ујери јавност да је подносилац представке крив прије него што је и доказана његова кривица према закону, те да је стога дошло до повреде члана 6 став 2 Европске конвенције (ст. 127 и 128 пресуде *Ilgar Mammadov против Азербејџана*).

33. Имајући у виду наведену праксу Европског суда, Уставни суд ће у конкретном случају, примјењујући основне принципе права на претпоставку невиности из члана 6 став 2 Европске конвенције, испитати да ли је збор изјава јавних званичника, на које апелант указује у апелацији, дошло до кршења апелантовог права гарантованог чланом 6 став 2 Европске конвенције. Уставни суд запажа да су након догађаја од 7. фебруара 2014. године у Сарајеву (када је запаљена зграда Предсједништва Босне и Херцеговине, а поводом којег догађаја се тренутно води кривични поступак против апеланта пред Судом BiH због кривичног дјела несавјесног рада у служби из члана 224 став 2 у вези са ставом 1 КЗБиХ), поједини јавни званичници давали изјаве у медијима које су се односиле на апеланта.

34. Уставни суд, прије свега, указује да је апелант у прилогу апелације доставио видео снимке и фотокопије новинских чланака на које је указао у апелацији, те у које је Уставни суд, приликом разматрања апелационих навода, извршио увид. У конкретном случају, Уставни суд запажа да је Драган Лукач, директор Федералне управе полиције, у централном дневнику "Face" телевизије од 16. фебруара 2014. године, на питање новинара: "Сматрате да је Горан Зубац одговоран?", одговорио: "Апсолутно, апсолутно. Чак ја мислим да ту има и кривичне одговорности." У вези с тим, Уставни суд указује да је, у смислу праксе Европског суда, потребно да се, чак и прије него што је покренут кривични поступак против одређеног лица, не дају никакви јавни наводи који би могли да се тумаче као да, по мишљењу одређених важних јавних званичника, потврђују кривицу тог лица (види, *mutatis mutandis*, напријед цитирани предмет *Butkevičius*, став 51). Међутим, из наведене изјаве Драгана Лукача, директора Федералне управе полиције, произилази да је апелант "кривично одговоран" у вези с предметним догађајем, иако у том

тренутку није био ни покренут кривични поступак против апеланта, чиме је прејудицирао оцјену чињеница надлежне судске власти у вези с догађајем. Уставни суд даље запажа да је седмични магазин "Дани" 27. фебруара 2014. године објавио изјаву Шемсудина Мехмедовића, посланика у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине, у којој је, између остalog, наведено: "Уколико буде правде у BiH, Зубац ће завршити у затвору." Уставни суд указује да из наведене изјаве произилази да је давалац изјаве сигуран да је апелант крив, те да ће као такав завршити у затвору "уколико буде правде". По мишљењу Уставног суда, наведена изјава несумњиво представља изјаву о апелантовој "кривици" у вези с предметним догађајем, која је прејудицирала оцјену "апелантове кривичне одговорности" од надлежне судске власти. Такође, Уставни суд запажа да је дневни лист "Ослобођење" 27. августа 2014. године објавио текст у вези с Бакиrom Изетбеговићем, чланом Предсједништва Босне и Херцеговине, како сlijedi: "Говорећи о потребном јачању државних институција, навео је да СИПА, односно њен членник Горан Зубац, није адекватно реаговао кад је приликом грађанског бунта у фебруару горјела зграда државног Предсједништва. 'Ми ћemo њега послати вјероватно у затвор као што смо смијенили "министра за (не)сигурност"' - рекао је." У вези с тим, Уставни суд указује да из наведеног произилази да давалац изјаве сматра да апелант "није адекватно реаговао" у тој ситуацији, иако о томе тек треба да одлучи надлежни суд у кривичном поступку који се води против апеланта, чиме је прејудицирао оцјену чињеница од надлежног суда. Такође, Уставни суд указује да из изјаве "Ми ћemo њега послати вјероватно у затвор као што смо смијенили 'министра за (не)сигурност'" произилази да је апелант "вјероватно крив", што опет представља прејудицирање оцјене надлежног суда у погледу апелантове "кривичне одговорности".

35. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да су наведене изјаве Драгана Лукача - директора Федералне управе полиције, Шемсудина Мехмедовића - посланика у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине и Бакира Изетбеговића - члана Предсједништва Босне и Херцеговине представљале изјаву о апелантовој "кривици", те да су као такве прејудицирале оцјену чињеница од надлежне судске власти. Уставни суд, подржавајући праксу Европског суда поводом тог питања, сматра да је требало да наведени јавни званичници, приликом давања својих изјава, поступају с посебним опрезом у свом избору ријечи за описивање апелантове кривичне одговорности у вези с предметним догађајем. Међутим, с обзиром на садржај њихових изјава, Уставни суд сматра да су те изјаве, како то основано наводи и апелант, охрабриле јавност да је апелант крив прије него што је и доказана његова кривица у складу са законом. Стога, Уставни суд сматра да је, због изјава наведених јавних званичника, дошло до повреде апелантовог права из члана 6 став 2 Европске конвенције.

36. С друге стране, Уставни суд сматра да све остале изјаве јавних званичника, на које је апелант указао у апелацији, с обзиром на њихов садржај не представљају изјаве о апелантовој "кривици", те да као такве не доводе у питање поштовање гаранција из члана 6 став 2 Европске конвенције.

Остали наводи

37. Апелант сматра да је оптужница, која је потврђена против њега, припремљена у сврху одмазде јер је Државна

агенција за истраге и заштиту, на чијем је челу апелант, лишила слободе високопозиционираног званичника СДА Шемсудина Мехмедовића, као и у сврху спречавања других истрага које проводи Државна агенција за истраге и заштиту. Стога, апелант сматра да је дошло до кршења члана 18 у вези с чл. 6 и 17 Европске конвенције. У вези с тим, Уставни суд указује да апелант, осим изношења свог мишљења у том погледу, није понудио одговарајуће аргументе и доказе у прилог таквим тврђњама, тако да се Уставни суд неће посебно бавити испитивањем наводне повреде члана 18 у вези с чл. 6 и 17 Европске конвенције.

Питање накнаде нематеријалне штете

38. У смислу члана 74 Правила Уставног суда, Уставни суд може у одлуци којом усваја апелацију да одреди накнаду нематеријалне штете, која се, у смислу става 2 наведеног члана, одређује на основу праведности, узимајући у обзир стандарде који произилазе из праксе Уставног суда. Међутим, одређивање накнаде нематеријалне штете због утврђене повреде одређених уставних права представља изузетак а не правило, те имајући у виду да Уставни суд за разлику од поступка пред редовним судовима накнаду нематеријалне штете одређује у посебним случајевима кршења загарантованих људских права и основних слобода, Уставни суд сматра да је у конкретном случају за апеланта адекватна сатисфакција утврђивање кршења уставног права и то у фази када кривични поступак против њега још увијек траје односно није окончан, чиме је благовремено указано на кршење апелантовог права на претпоставку невиности, те спријечене евентуалне негативне последице кршења наведенога права.

VIII. Закључак

39. Уставни суд закључује како постоји кршење права из члана II/3e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 2 Европске конвенције у односу на изјаве јавних званичника Драгана Лукача - директора Федералне управе полиције, Шемсудина Мехмедовића - посланика у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине и Бакира Изетбеговића - члана Предсједништва Босне и Херцеговине јер су представљаје изјаву о апелантовој "кривици", те су као такве прејудицирале оцјену чињеница од надлежне судске власти и охрабриле јавност да вјерује како је апелант крив прије него што је и доказана његова крвица у складу са законом.

40. На основу члана 18 став (3) тачка л), и члана 59 ст. (1) и (2) и члана 74 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

41. Сходно члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с. р.

CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA/ SREDISNJE IZBORNO POVJERENSTVO BOSNE I HERCEGOVINE

237

На основу члана 2.9 stav (1) тачка 9. i члана 5.32, а у вези члана 9.15 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 07/02, 09/02, 20/02, 25/02, 04/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08 i 32/10, 18/13 i 7/14) и члана 65. stav (1) Uputstva o postupku provođenja posrednih izbora organa vlasti u Bosni i Hercegovini obuhvaćenih Izbornim zakonom BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 38/14), Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine je на 14. sjednici, одржаној 12.02.2015. године, донијело

број 38/14), Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je на 14. sjednici, одржаној 12.02.2015. године, донијела

ODLUKU¹

O POTVRĐIVANJU REZULTATA POSREDNIH IZBORA ZA PREDSJEDNIKA I POTPREDSJEDNIKE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine потврђује резултате посредних избора за предсједника и потпредсједнике Федерације Bosne i Hercegovine, и то:

- a) Čavara Marinko, изабран је за предсједника Federacije Bosne i Hercegovine,
- b) Mahmutbegović Melika, izabrana је за потпредсједницу Federacije Bosne i Hercegovine i
- c) Dunović Milan, изабран је за потпредсједника Federacije Bosne i Hercegovine.

Član 2.

Ova odluka stupa на snagu danom objavlјivanja u "Službenom glasniku BiH", a objavit će se i u "Službenom glasniku RS", "Službenim novinama Federacije BiH", "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH", na web stranici Centralne izborne komisije BiH www.izbori.ba i sredstvima javnog informisanja.

Broj 05-1-07-1-109/15

12. februara 2015. godine
Sarajevo

Predsjednik
Stjepan Mikić, s. r.

Na temelju članka 2.9 stavak (1) тоčka 9. i članka 5.32, а у вези članka 9.15 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 07/02, 09/02, 20/02, 25/02, 04/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08 i 32/10, 18/13 i 7/14) i članka 65. stavak (1) Naputka o postupku provedbe posrednih izbora tijela vlasti u Bosni i Hercegovini obuhvaćenih Izbornim zakonom BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 38/14), Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine je на 14. sjednici, одржаној 12.02.2015. године, донијело

ODLUKU²

O POTVRĐIVANJU REZULTATA POSREDNIH IZBORA ZA PREDSJEDNIKA I DOPREDSJEDNIKE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine потврђује резултате посредних избора за предсједника и допредсједнике Federacije Bosne i Hercegovine, и то:

- a) Čavara Marinko, изабран је за предсједника Federacije Bosne i Hercegovine,
- b) Mahmutbegović Melika, izabrana је за dopredsједницу Federacije Bosne i Hercegovine i
- c) Dunović Milan, изабран је за dopredsједника Federacije Bosne i Hercegovine.

¹ Odluka objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 12/15

² Odluka objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 12/15

Članak 2.

Ova odluka stupa na snagu danom objave u "Službenom glasniku BiH", a objavit će se i u "Službenom glasniku RS", "Službenim novinama Federacije BiH", "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH", na web stranici Središnjeg izbornog povjerenstva BiH www.izbori.ba i sredstvima javnog informiranja.

Broj 05-1-07-1-109/15

12. veljače 2015. godine

Predsjednik

Stjepan Mikić, v. r.

На основу члана 2.9 став (1) тачка 9. и члана 5.32, а у вези члана 9.15 Изборног закона Босне и Херцеговине ("Службени гласник BiH", бр. 23/01, 07/02, 09/02, 20/02, 25/02, 04/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08 и 32/10, 18/13 и 7/14) и члана 65. став (1) Упутства о поступку провођења посредних избора органа власти у Босни и Херцеговини обухваћених Изборним законом BiH ("Службени гласник BiH", број 38/14), Централна изборна комисија Босне и Херцеговине је на 14. сједници, одржано 12.02.2015. године, донијела

ОДЛУКУ¹

**О ПОТВРЂИВАЊУ РЕЗУЛТАТА ПОСРЕДНИХ
ИЗБОРА ЗА ПРЕДСЈЕДНИКА И ПОТПРЕДСЈЕДНИКЕ
ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Члан 1.

Централна изборна комисија Босне и Херцеговине потврђује резултате посредних избора за предсједника и потпредсједнике Федерације Босне и Херцеговине, и то:

- a) Чавара Маринко, изабран је за предсједника Федерације Босне и Херцеговине,
- b) Махмутбеговић Мелика, изабрана је за потпредсједницу Федерације Босне и Херцеговине и
- c) Дуновић Милан, изабран је за потпредсједника Федерације Босне и Херцеговине.

Члан 2.

Ова одлука ступа на снагу даном објављивања у "Службеном гласнику BiH", а објавиће се и у "Службеном гласнику PC", "Службеним новинама Федерације BiH", "Службеном гласнику Брчко дистрикта BiH", на web страници Централне изборне комисије BiH www.izbori.ba и средствима јавног информисања.

Број 05-1-07-1-109/15

12. фебруара 2015. године
СарајевоПредсједник
Стјепан Микић, с. р.

¹ Odluka objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 12/15

SADRŽAJ

VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

- 227 Odluka o davanju saglasnosti na Izvještaj o ostvarenju Programa rada i Finansijskog plana Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH za 2014. godinu (bosanski jezik)
Odluka o davanju suglasnosti na Izvješće o ostvarenju Programa rada i Finansijskog plana Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH za 2014. godinu
Odluka o davaњу сагласности на Извјештај о остварењу Програма рада и Финансијског плана Фонда за заштиту околиша Федерације БиХ за 2014. годину (српски језик)
- 228 Odluka o odobravanju izdvajanja sredstava utvrđenih Odlukom o privremenom finansiranju Federacije Bosne i Hercegovine za period januar - mart 2015. godine Vladimira Federacije Bosne i Hercegovine na poziciji "Transfer za političke stranke i koalicije" (bosanski jezik)
Odluka o odobravanju izdvajanja sredstava utvrđenih Odlukom o privremenom financiranju Federacije Bosne i Hercegovine za razdoblje siječanj - ožujak 2015. godine Vladimira Federacije Bosne i Hercegovine na poziciji "Transfer za političke stranke i koalicije" (hrvatski jezik)
Odluka o odobravanju izdvajanja sredstava utvrđenih Odlukom o privremenom finansiranju Federacije Bosne i Hercegovine za period januar - mart 2015. godine Vladimira Federacije Bosne i Hercegovine na poziciji "Трансфер за политичке странке и коалиције" (српски језик)
- 229 Odluka o odobravanju izdvajanja sredstava iz Odluke o privremenom finansiranju Federacije Bosne i Hercegovine za period januar - mart 2015. godine Federalnom ministarstvu raseljenih osoba i izbjeglica "Transfer za raseljena lica i povratnike" (bosanski jezik)
Odluka o odobravanju izdvajanja sredstava iz Odluke o privremenom financiranju Federacije Bosne i Hercegovine za razdoblje siječanj - ožujak 2015. godine Federalnom ministarstvu raseljenih osoba i izbjeglica "Transfer za raseljena lica i povratnike" (hrvatski jezik)
Odluka o odobravanju izdvajanja sredstava iz Odluke o privremenom finansiranju Federacije Bosne i Hercegovine za period januar - mart 2015. godine Federalnom ministarstvu raseljenih osoba i izbjeglica "Transfer za raseljena лица и повратнике" (српски језик)
- FEDERALNO MINISTARSTVO FINANSIJA/FINANCIJA**
- 230 Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu Budžeta u Federaciji Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)

1	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu Proračuna u Federaciji Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)	57
1	Правилник о измјенама и допунама Правилника о финансијском извјештавању и годишњем обрачуну Буџета у Федерацији Босне и Херцеговине (српски језик)	58
FEDERALNO MINISTARSTVO ENERGIJE, RUDARSTVA I INDUSTRIJE		
1	231 Rješenje o dodjeli dijela sredstava utvrđenih u razdjelu 17. Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine za 2014. godinu Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije "Izdaci za finansijsku imovinu - ostala domaća pozajmljivanja" (Kreditiranje pod povoljnijim uslovima u poplavljениm poručjima) privrednom društvu Almy d.o.o. Zenica u iznosu od 80.000,00 KM	71
46	232 Rješenje o dodjeli dijela sredstava utvrđenih u razdjelu 17. Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine za 2014. godinu Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije "Izdaci za finansijsku imovinu - ostala domaća pozajmljivanja" (Kreditiranje pod povoljnijim uslovima u poplavljениm poručjima) privrednom društvu Plastex d.o.o. Gračanica u iznosu od 400.000,00 KM	72
47	233 Rješenje o dodjeli dijela sredstava trajnog revolving fonda kod Union banke d.d. Sarajevo Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije za dugoročno finansiranje projekata putem dodjele kredita za 2014. godinu privrednom društvu RM-LH d.o.o. Zenica u iznosu od 300.000,00 KM	72
FEDERALNI ZAVOD ZA STATISTIKU		
48	234 Koeficijenti rasta cijena u Federaciji BiH u januaru/siječnju 2015. godine	73
USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE		
49	235 Odluka broj AP 4309/14 (bosanski jezik) Odluka broj AP 4309/14 (hrvatski jezik)	74 83
52	236 Odluka broj AP 4319/14 (bosanski jezik) Odluka broj AP 4319/14 (hrvatski jezik) Odluka broj AP 4319/14 (српски језик)	104 110 117
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA/SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO BOSNE I HERCEGOVINE		
54	237 Odluka o potvrđivanju rezultata posrednih izbora za predsjednika i potpredsjednike Federacije Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) Odluka o potvrđivanju rezultata posrednih izbora za predsjednika i dopredsjednike Federacije Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) Одлука о потврђивању резултата посредних избора за предсједника и потпредсједнике Федерације Босне и Херцеговине (српски језик)	124 124 125

MATO TADIĆ

UPRAVNO I RADNO
PRAVO PREMA PROGRAMU
PRAVOSUDNOG ISPITA

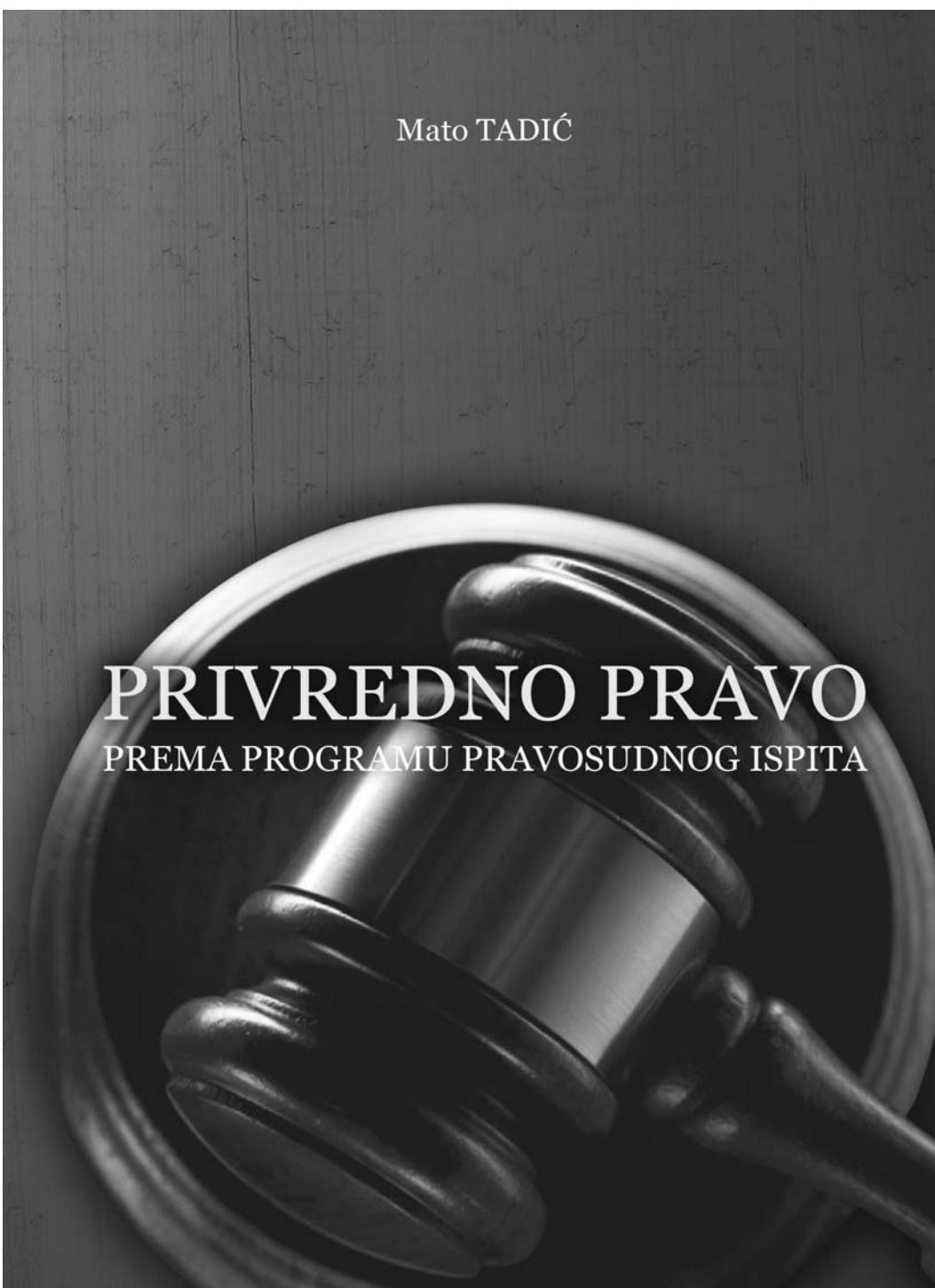
(drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje)

SARAJEVO, 2014.

Mato TADIĆ

PRIVREDNO PRAVO

PREMA PROGRAMU PRAVOSUDNOG ISPITA

Izdavač: JP NIO Službeni list BiH Sarajevo, Džemala Bijedića 39/III - Direktor: Dragan Prusina - Telefoni: Centrala: 722-030 - Direktor: 722-061 - Preplata: 722-054, faks: 722-071 - Oglasni odjel: 722-049, 722-050, faks: 722-074 - Služba za pravne i opće poslove: 722-051 - Računovodstvo: 722-044, 722-046 - Komercijala: 722-042 - Preplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa: UNICREDIT BANK d.d. 338-320-22000052-11, VAKUFSKA BANKA d.d. Sarajevo 160-200-00005746-51, HYPO-ALPE-ADRIA-BANK A.D. Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK d.d. BiH Sarajevo 161-000-00071700-57 - Štampa: GIK "OKO" d.d. Sarajevo - Za štampariju: Mevludin Hamzić - Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska glasila. "Službene novine Federacije BiH", su upisane u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 414. Upis u sudski registar kod Kantonalnog suda u Sarajevu, broj UF 2168/97 od 10.07.1997. godine. - Identifikacijski broj 4200226120002. - Porezni broj 01071019. - PDV broj 200226120002.

Molimo pretplatnike da obavezno dostave svoj PDV broj radi izdavanja poreske fakture.

Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku. Preplata za I polugodište 2015. godine na "Službene novine Federacije BiH" 110,00 KM. Preplata za I polugodište 2015. godine na "Službeni glasnik BiH" i "Međunarodne ugovore" 120,00 KM, Web izdanje: <http://www.sluzbenenovine.ba> - godišnja preplata 200,00 KM po korisniku